

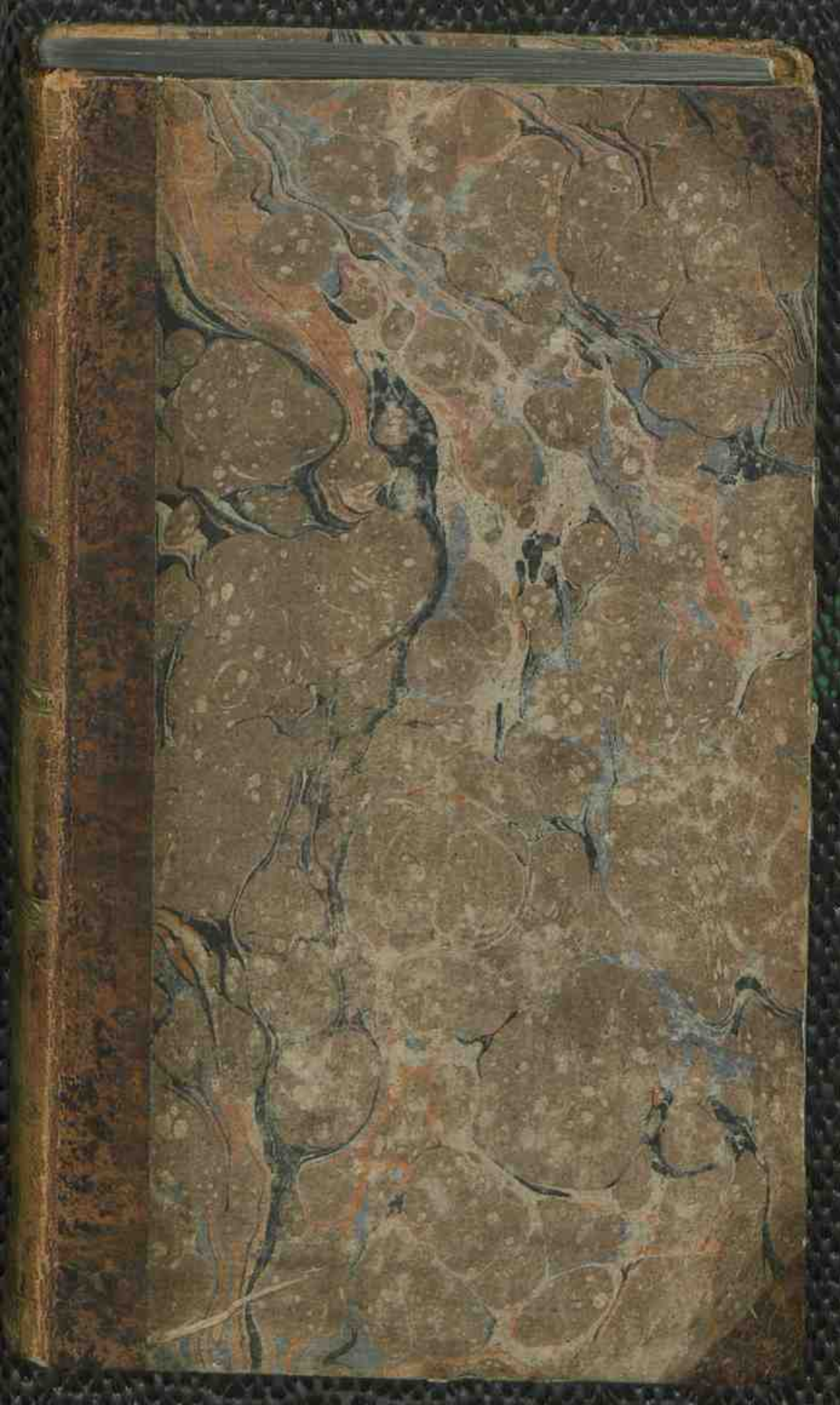
Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

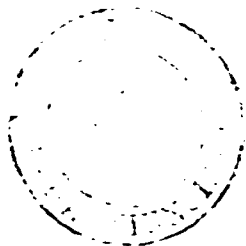
3

Handwritten scribble

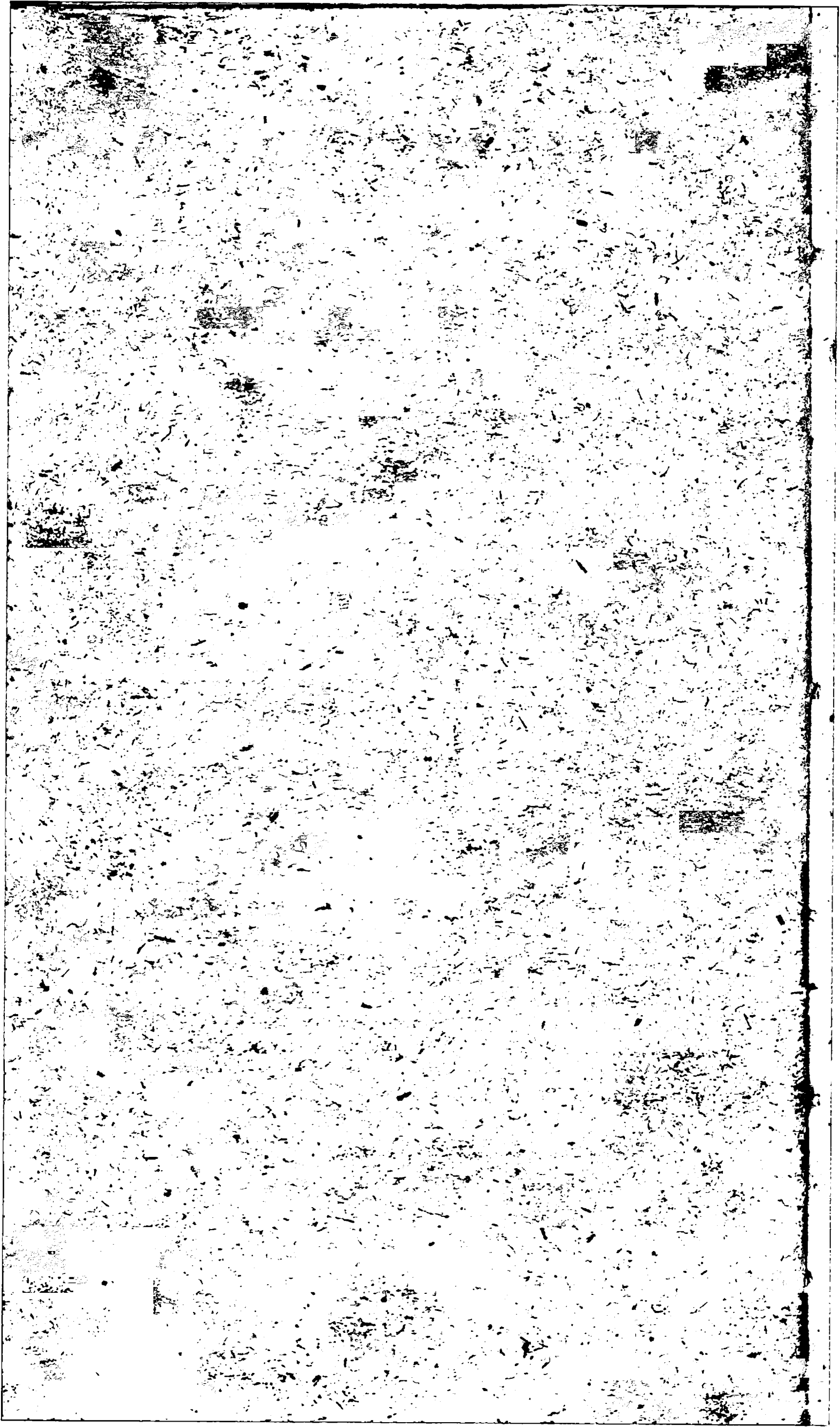
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021865381

U n i v e r s i t e t s

o g

S k o l e = A n n a l e r.

1 8 1 0.

U n d e t B i n d.

U d g i v n e

a f .

P. E n g e l s t o f t,

Justitsraad, Professor i Historie og Geographie ved Kjøbenhavns
Universitet, Secretar og Bureauchef i Directionen
for Universitetet og de lærde Skoler.

K j ø b e n h a v n.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin,
store Ravnestræde No. 46.

Indhold.

Tredie Kvartal.

A. Afhandlinger.

- I. Betragtninger over Musaios og hans Digt: Hero og Leander 1
II. Nogle hidtil utrykte Breve af Christian den Fjerde 32

B. Universitetet.

- I. Befordringer og Afgang 38
II. Examina ved Universitetet 39
III. Efterretning om den i Aaret 1796 begyndte Inddragelse af de academiske corpora, og dermed forbundne Forandring i de academiske Væreses Vænningsmaade 48
IV. Emaaskrifter 65
V. Necrolog 85
VI. Blandede Efterretninger 87

C. De lærde Skoler.

- I. Lovgivning 91
II. Legater 101
III. Høitideligheder 112
IV. Gymnastik ved de lærde Skoler 119
V. Heiligheds Skrifter 127
VI. Necrolog 131
VII, Blandede Efterretninger 133

D. Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

- Blandede Efterretninger fra det østerrigiske Monarchie, Storherzogdommet Baden, Kongeriget Sachsen, Hertugdømmet Sachsen, Preussen, Schweiz, Frankrig, Sverige, Rusland 138-172
Bilag til forrige Hæfte 173
Efterretning 174

Indhold.

Fjerde Qvartal

A. Actstykker

til Universitetets og Skolernes Historie 176

B. Universitetet.

I. Academiske Gramina 215

II. Forelæsninger ved Kiøbenhavns Universitet 236

III. Promotion 242

IV. Academiske Æstideligheder 243

V. Fortegnelse paa dem, som i Aaret 1810, have erholdt Communitets- og Regentsstipendiet 243

VI. Privatinscriberede 246

VII. Blandede Efterretninger 246

C. De lærde Skoler.

I. Afgang og Befordringer 250

II. Leaater og Gaver 251

III. Beneficiers Fordeling 263

IV. Skolekrifter 265

V. Blandede Efterretninger 274

D. Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

Blandede Efterretninger fra Østerrig, Frankrig,
Bayern, Baden, Sachsen, Westphalen, Preussen,
Sverrig 288

176
215
236
242
243
243
246
246

A.

I. Betragtninger over Musaios og hans Digt: Hero og Leander a);

af

Mag. S. Meisling,

Adjunct ved den lærde Skole i Helsingør.

250
251
263
265
274

Mørke omhyller desværre den tidligere Forsatning af den Egn, hvorfra Oldtids og Nutids videnskabelige Cultur gik ud; en chaotisk Nat omgiver dens tidligste Besskaffenhed, hvori kun enkelte Stjerner lyse, uden dog at lede den Søgende paa sikkrere Spøer. Gaae vi endog nok saa høit op i den græske Oldpoesie, finde vi dog kun enkelte mærkværdige Navne; men uden nøie Bestemmelse, hvor megen Deel hver har i den Tids Digtetekunst. En Usikkerhed, der saa saare meget forsøges, ved

288

a) Denne originale Afhandling indrykkes her efter Forf. Anmodning. Udg. tvivler ikke paa, at den jo vil af Mange læses med Fornøielse.

senere Tidsalderes ueritiske Idee, at tilskrive et enkelt mere berømt Mand fleres — ja sundom hele Menneskealderes — poetiske Productioner. b) Vil finde vi derfor en Deel berømte Navn fra den Tid — Orpheus, Musaios, Eumolpos, Linos, Dlen ic. — men hvo vover at bestemme, hvad der tilhører enhver, eller hvor meget hver bidrog til Grækenlands Cultur? Dunkle Sagn om deres

b) Man veed, med hver stor Føie man kan paastaae, at flere for- og efter-homeriske Digte læses endnu under Homers Navn. Foruden andre har især Heinrichs (i Prolegom ad Scut. Herc. p. XLIV. sqq.) med Rette paastaaet, at det samme gælder om de hesiodiske Digte, især Theogonien. At dette ei er Tilfældet med Pseudo-Orpheus's Argonautica; at Planen i dette Digt er saa heel, de interpelerede Stykker saa saare saa (undtagen, synes mig, de første 46 Vers, som med sin mystiske Tendenz og Tone staae i en synderlig Contrast med det følgende mere fattelige og jævne Mand), alt dette synes mere end alt, især de forunderlige svage Grunde, Kuhfien (Epistol. Critic. II. 228) har anført for det modsatte, at pege paa en yngre — maaskee alexandrinsk — Digter, der i No udførte det Hele, og lod det siden vandre ud under den gamle Bardes Navn. I det mindste er dette langt mere rimeligt, end naar J. M. Gesner gjør det hele Digt til et Bærf af den gamle Orpheus, og blot lader Dnomacritos rette den doriske til den joniske Dialect; da det dog nok er unægteligt, at denne sidste er den rette Forfatter af det omtvistede Digt.

Virken er det eneste Minde om de fleste af disse Existence, om at de ved religiøse og didactiske Digte bidroge saare meget til at give Religionen og den borgerlige Forfatning, for saavidt som denne grunder sig paa Love, en mere bestemt Form. Naar altsaa den ægte gamle Musaios levede, formaae vi ei nu at bestemme, da alting i den Periode af den helleniske Poesies Historie er mørkt og usikkert. En senere græsk Tid slog desuden den største Deel af Hellas's Oldpoesie og Philosophie sammen under de navnkundige Mænds: Orpheus's og Musaios's Navne; ligesom hele Tidssalderes, ja maaskee hele Seclers Digte under Homers; og allerede Aristoteles c) taler om den førstnævntes saa kaldte Digte. Uden derfor at ville indlade os i det dunkle, maaskee uopløselige, Spørgsmaal, om der have været flere, og i dette Tilfælde hvilke, af Navnet Musaios, ville vi henholde os til Digtet selv, som under hans Navn er blevet os efterladt fra Oldtiden; da vi vel kunne slutte mere fra Digtet til Forfatteren, end omvendt d).

U 2

c) Aristot. Histor. Animal. Libr. VI. c. 6.

d) Det gøres saa meget mindre fornødent, at anføre de mange afvigende Meninger herom, som de allerede meget nøiagtigen findes antegnede i Fabricii Bibl. gr. i Charles's Tillæg, Vol. I, 119:134, især 123:26.

Betræde vi endog denne *Wei*, finde vi os alligevel omgivne af Dunkelhed og Tvivl, saasom Fortolkerne ere uenige, ei blot om Digteren selv, men endog om Digtet og dets *Wonne*. I den saa ofte, og især i dette Tilfælde, saa urigtige Forudsætning, at ethvert Sagn fra Fortiden forudsætter et historisk *Factum*, har man, til Trods for den almindelige Mangel paa *Efterretninger*, villet ulede *Eventyret* om *Hero* og *Leander* af historiske *Kilder*. e). Denne *Grundsætning* er, især i mange Tilfælde i *Mythologien*, baade rigtig og — naar den ei drives til *Extremer*, som af *Banier* og *flige* — af megen *Vigtighed*; men hvad der gælder om en stor *Deel* af *Mytherne*, bør dog ikke *paastaaes* i ethvert *Oldtids Sagn*, som *Traditionen* ene har efterladt os. Have vi da saa liden *Tiltro* til *Hellenernes* herlige *Phantasie*, som dog saa *fraalende* har viist sig i alt, hvad de

- e) Jeg har ikke fundet nogen *Forsatter*, som jo ulede det af historiske *Begivenheder*; men fremfor alle anstrænger sig de *La Mauze* derfor i *Remarques sur l'histoire d'Hero & de Leander*, i *Memoir. de l'Acad. des Inscr. &c.* (ed. d'Amsterd.) Vol. X. 378. sqq. *Mahudel* skulde da være den eneste, som i *Histoire de l'Acad. des Inscr.* Vol. VII. 74 yttret *Tvivl* om det historiske, men han feiler, i det han med den forunderlige *Hardouin* vil gjøre det til en opfundet *Idee*, og kunstig *Udførelse* af en *Munk* i et af *Middelalderens* *Kloster*.

giorde, at vi ei tør tilskrive den et enkelt traditorisk Sagn, uden at formode, dets Grund maa være historisk? Saa mangen Oldtids Digters Navn er glemt, tilintetgjort i Tidens Strøm, og kun et adspredt Minde om hans Bærf blev tilbage; stundom end ikke det. Kun Traditionen om hans, ei sielden herlige, Idee blev tilbage, men isoleret; afrevet ligesom fra den Stamme, hvor den først gang spirede frem paa, tumledes den hen giennem Aarenes Rækker, og kun dens egen indre Bærd kunde værne om dens Tilværelse. Hos en, maa-
 ske temmelig, gammel Digter, formoder jeg, den Idee først er opstaaet, i en kraftfuld Mythos at fremstille Kierlighedens Magt, under Billedet af en Elsker, som giennem Bølger og Storm svømmer hen til sin Pige, men som, da i Foretagendet selv er nedlagt Spiren til dets Undergang, endes med begges jordiske Ende. Da denne Idee er saa reent poetisk, kan det ei falde os ind, med geographisk Maalestok at bestemme Sundets Bredde, for at afgjøre, hvorvidt slikt kan være muligt. Af en saadan Digters Sang er det meget sandsynligt, at blot Sagnet og Ideen er blevet tilbage, medens hans Navn og Digt vare længst gangne forlorne; og spildt er da deres Nøie, som paa vor Tid ville oplyse det med Historiens Fakkell. Af denne Beskaffenhed — reent hentet fra Phantasien Verden — synes mig Eventyret om Hero og Leander,

som, endog fra Dypfindelsens Side, er reen poetisk. At bestemme Perioden, da denne Digtning blev frembragt, bliver derfor umuligt; men Ideen selv, og den Omstændighed, at den først paa Augusts Tidssalder bliver saa hyppig omtalt, synes ikke at vise den overmaade høit op i den græske Oldtid; ja den turde maaskee endog høre hjemme i den helleniske Poesis skønneste — i det mindste paa Digtere rigeste — Periode. I sig selv indeholder det intet urimeligt, at sli­g en Digter kunde paa en saadan Tid gaae saa aldeles under, at man ikke engang tog Notiz af hans Værk; thi deels mangle vi ikke saa, langt vidtløftigere, og, efter Tradition, Vidnesbyrd og Fragmenter at dømmes, vigtigere Værker; deels kunde hans Idee været hældigere end dens Behandling, saa at denne blev glemt, medens hiin blev bevaret; desuden habent & sua fata libelli. Hvor mangen vakker Idee finder man ei, for Ex. i mangent fransk Digt eller Lustspil, som bifaldes, ja beundres i første, og glemmes i næste Dieblik, fordi det Heles Behandling er, som oftest, uden poetisk Kunst, og derfor aldrig bliver anseet værdig noget usiagtigere Studium. Saa meget er sikkert, at Augusts Tidssalder er den første, som omtaler Eventyret; skønt vi ikke derfor følge den saa giængse ucritiske Idee, at Ikke-Omtale altid forudsætter Ikke-Tilværelse, da Mythen, om man saa vil kalde den, kunde været

baade omtalt og behandlet i Værker og Digte, som nu ere gangne forlorne; hvilket endog synes at bestrykes derved, at Virgil, som er den første, hos hvem det omtales, kun i Forbigaaende nævner det, og forudsætter det som bekendt, naar han siger:

Hvad kan en Ungling ei, i hvis Barm omfarer
 en Ild, som
 Lændtes af Kiærligheds Gud? Duntumlet af
 rasende Storme
 Svømmer han silde i ukiendte Strøm; medens
 oventil ruller
 Torden fra Himmelens Port, og Bolgerne styrte
 mod Klippen,
 Barnende hoit; Forældrene selv kan ei standse
 hans Vandring,
 Ikke den elskede Møe, hvis grusomme Død er
 forhaanden. f)

For at bestyrke den fremsatte Mening, at Eventyret er oprunden af Phantasiën, ei af Historien, vil det altsaa blive nødvendigt at vise det Svage i de Grunde, som fremsøres for det Modsatte. De tages deels af Skribenterne, deels af Mynter, deels af Analogien.

Allerede dette støder strax, at man næsten ikke kan anføre nogen Skribent som Autoritet, uden

f) cfr. Virgil's Georgic. Libr. III. 358 sqq.

Digtere, hvem fligt et Sagn, formedelst sit poetiske Bæsen og Beqvemhed til derved at kunne udtrykke Siærligheds Magt, maatte være alt for fiært til at de ikke ofte skulde betiene sig deraf. Kommer nu hertil, at disse Digtere ere just de, som allermest spille med Vignesser og glimrende Antitheser, som Dvid; samt at endelig de fleste af disse Skribentere ere af en langt yngre Alder end Augusts, saa falde alle de Beviser, som især de *la Nauze* g) troer med saa stor Sikkerhed deraf at kunne hente, af sig selv. Af græske Skribenter omtaler ingen det, uden Anthologiens mangfoldige Forfattere; men hvor misligt vilde det ikke være, at bygge nogen sikker chronologisk Autoritet paa disse, om hvem vi vide saa faare lidet, ikkun det, at de efter den Anthologies Beskaffenhed, som er bleven os efterladt, maa være yngre. At Strabo imidlertid, som samlede sin *Geographie* paa Augusts Tid, taler om Heros Taarn (*τὸν τῆς Ἡρᾶς πύργου*), viser kun det samme som Virgils og Dvids Omtale, at Sagnet var temmelig bekiendt paa den Tid. Paa samme Maade, troer jeg, man kunde bevise, at Rousseaus *Nouvelle Héloïse* virkelig har levet med sin Familie i Schweiz. Karamsin fortæller nemlig i en — jeg mindes ei hvilken — Deel af sine *Briefve eines reisenden Russen*, at Landmændene omkring

g) *Memoir. de l'Acad. des Insér. Vol. X. 384.*

Clarens og Vevaj endnu tale med Kjørelse om de Stæder, hvor Rousseau satte Julie d'Etanges og St. Preux's Opholdsstæder, ja vise endog de Rejsende nogle Huse, som deres virkelige Boliger. Og dog siger Jean Jacques selv (Préface p. 35): J'ai été à Vevaj plusieurs fois, & je vous déclare, que je n'y ai point ouï parler du Baron d'Etange, ni de sa fille. J'ai été à Clarens; je n'y ai rien vu de semblable à la maison, décrite dans ces lettres. Indvaagnerne i Cestus, mener jeg, gjorde det samme som Landmændene ved Clarens, søgte ved opdigtede Tilnavne og Betegnelser at forevige Mindet om Ting, som satte deres Opholdsstæd i en større tilsyneladende Glans. Af alle paa den omtalte Tidssalder, nævnes det af ingen tiere end af Dvid, der ei allene anfører det ofte h), men siger endog, at have skrevet to Heroider fra Hero til Leander, og omvendt, skjønt de dog neppe ere af ham. Men hvilken Idee kunde vel være mere afpasset for Dvid end denne, hvilken gav ham oftere Leilighed til Eignelser, hvilken kunde han paa mange Maader mere vende op og ned paa, end just denne? Og endelig hvor er det muligt at kunne troe, at Dvid skulde bekymre sig, om Sagnet var historisk sandt eller ei? Som Digter hørte det jo ikke engang ham til at bestemme noget om det

h) Libr. Trist. III. El. 10. v. 41. Ars amandi II. 249.
Libr. Amor. II. El. 16. v. 31.

Sandhed; hant tilføem det, at behandle det som Digter, ikke at bedømme det som Historiker.

Foruden Skribenternes, eller rettere sagt, Digternes, Autoritet, benyttede man sig ogsaa af Mynter. Man finder nemlig en Deel abydenske Mynter, som for størstedelen forestille Hero at udstrække en Fattel fra sit Taarn, for at ledsage Leander, som sees nedenfor at svømme mod Land. i) Men hvor lidet deraf er at ulede, kan man tænke, naar det er beviist, at disse Mynter ere fra Severi, Caracallas og Alexander Severi Tid. k) Abydenerne synes altsaa, efter at Eventyret begyndte at blive saa hyppig omtalt, at have søgt endnu mere at forherlige Mindet om en Begivenhed, der spredte saa mærkelig en Glæde om deres Bye. Og sætter man endog, de vare ældre og ægte, sees jeg dog ikke, hvor langt man med Sikkerhed kunde komme dermed. Man maatte jo med samme Ret kunne være tvivlsom, hvor Homer er fra, da baade Amastris ved Pontus Eurinus slog Mynter med hans Billede paa forenet med Meles Floden, som og Smyrna, der havde *ἑμπελα* 3: Mynter

i) vid. Gronov. Thes. Antiqv. Græc. Vol. II. n. VIII. & IX. Et Aftryk af den første findes foran Romernes Udgave af Musaios.

k) vid. Heinrichs Udgave af Musaios, p. XLII.

med Digterens Billede l); og dog har den sidste Bue nok ligesaa liden Krav paa hans Fødsel, som den første, da Chios suarere synes at være den rigtige. m)

Ved en Art Analogie, som det dog ei er let at fatte, angives endelig, især af de la Hauze, et tredje Argument: at Musaios nemlig ei havde besunget denne Gienstand, hvis han ei havde været overbevist om dens Sandhed, og at, ligesom Homer besang virkelige Begivenheder, maa Musaios sikkerligen have gjort det samme. Dette Argument er saa comisk vaflende, at det næsten ei fortiente at giendrives, især da den samme Forfatter dog antager den Tidssalder, hvori de Nyere sædvanligen sætte Musaios. Som om Musaios og Homer hørte til een Tid, og der aldeles ingen Forskiel gives mellem den heroiske Tidssalders Digtere og dem, som levede i 4de og 5te Aarhundrede efter Kristus! Det er unægteligt, at næsten alt poetisk

l) Gisberti Cuperi de Apotheosi Homeri, p. 89.

m) Wood (Essay on the original Genius of Homer) søger vel at bevise, at Smyrna bør have Æren; men det classiske Sted i Perlen blandt alle Grækenlands Hymner, den homeridiske til Apollo Delius v. 172 sqq., som ved sin ægte homeriske Aand synes at pege høit op mod Homers Tidssalder, synes mig, mere end alt at afgive en nøie Bestemmelse af den gamle Bardes Fødested.

i den ældste græske Tidsalder var fremboret paa historisk Grund; en Sandhed, der bliver endnu mere indlysende, naar vi vende den om, at alt historisk paa den Tid var i og for sig selv saa poetisk, at det maatte og kunde give Digterne Stof. Det var enten Begivenheder, som Digteren selv havde seet, eller som ved Tradition og Rynge vare komne til hans Kundskab; eller endelig Myther om Guder og Heroer, der efter den Tids Mening eksisterede som virkelige Begivenheder. Ikke saaledes paa den Tid, da Musaios rimeligviis har levet. Mytherne havde da tabt deres store ældste Betydning, Lucian og hans Samtid havde da begyndt paa Forstandens Bægtstkaal at afveie den gamle Phantasies mange Productioner, som derved naturligviis maatte tabe; og den alt da vidt udbredte kristelige Religion maatte fuldende deres liden Betydning. Fra den Tid af maatte Mythologien — den græske Poesies Grundvæsen — opføre at være væsentligt Stof for Digtekunsten, da ethvert Digt, som tog sit Grundlag derfra, fra nu af maatte blive aldeles uden Hensigt; ikkun en tom Efterligning af en Verden, som med Mytherne havde tabt sin egentlige Betydning. Hvor lidet kan man altsaa vente eller formode, at Musaios skulde valgt et Kønne, der slog for en stor Deel ind i Mythologien, blot af den Grund, at han formodede dets historiske Sandhed. Han valgte

det neppe, fordi han var overbevist om, at det var et Factum, men snarere fordi Stoffet selv var saa saare ffikket til at behandles som Digt.

Jeg troer altsaa, at det foregaaende er tilstrækkeligt til at vise, hvor uhistorisk det Hele er, at det kun er en gammel Digtermythos for at udtrykke Kiærligheds Magt; men hvis Forfatter, Oprindelse og Tidspunkt, vi ikke kunne nøiere bestemme formedelst den totale Mangel paa Efterretninger. Dog turde det maaskee ikke være af saa uanseelig Værdi; thi den Omstændighed, at den først omtales paa August's Tidssalder, kan egentlig intet bevise imod dets høiere Værdi, da Ikke-Omtale ei altid forudsætter Ikke-Tilværelse. Dette vilde endog bestrækkes meget, dersom man kunde sikkert lide paa, hvad den gamle Grammatiker Domitius anmærker i Commentaren til Statius n), at Apelles har forfærdiget et Maleri, som har denne Historie til Gienstand. Saa meget er imidlertid vist, at før Musaios finde vi ingen, som har behandlet dette Emne; vi gaae derfor næst efter Undersøgelsen af Digtets Emne over til Digteren selv, og spørge: hvornår var Musaios? naar levede han?

Af alle græske Digterværker er der intet, om hvis Forfatter og hans Levealder man er saa be-

n) Ad Statii Sylvas I. 2. 87.

synderlig uenig, som om dette nærværende. Nogle hæve ham høit over Homers Narhundrede, andre trykke ham ned endog til det 14de Seculum; og dog kan man, hvad dog mindst kunde ventes, anføre udmærkede Mænds Autoritet for begge Meninger. J. G. Scaliger, som overhovedet ikke var nogen særdeles stor Belynder af Homer, meente i Musaios at have fundet en Digter, som ikke allene i det, han har præsteret, langt overgaaer Homer, men som endog, dersom han havde behandlet de homeriske Gienstande, vilde have fremstilt et langt mere fuldendt Kunstværk, end de nærværende homeriske Digte. Han paastaaer altsaa, at Musaios er virkelig den gamle Barde af dette Navn, som har levet længe før Homer. En Paastand, der er saa mærkelig, da den afgiver et paafaldende Exempel paa, hvorledes en forudfattet Mening kan gjøre selv et udmærket Hoved, forsynet med den meest udbredte Erudition, blind for alt hvad der ligger tydeligt for Dagen. Af de senere Fortolkere har ingen taget sig denne Hypothes saa meget til Hierte, som Schrader p), der især har

o) Poetices libr. V. c. 2. p. 539.

p) I Fortalen til hans bekjendte Udgave Leuward. 1745, i hvilken Indledningen unægteligen er det bedste, da lærde Animadversiones kunde næsten ligesaa godt hænges til enhver anden Forfatter, da de tale om alt andet end om Musaios og hans Digt.

føgt at bevise det ugrundede i denne Paastand. Foruden andre finder især Charles q) disse Modgrunde saare vægtige, og dog forekomme de mig saa svage, at, hvis ikke Scaligers Mening synker af sig selv, eller andre Grunde bringe den dertil, disse neppe ville forslaae til at fuldkaste den. Man høre: 1) hos Musaios findes B. 316 talt om Euros, hvor det hedder:

— ζεφύρω δ'ἀνέπνεεν Εἶρος,

Καὶ Νότος ἐς βορέην μεγάλησ ἀφείκεν ἀπιδλᾶς.

Nu findes denne Bind ei omtalt hos Hesiodos, altsaa — maa Musaios være yngre end han, og derfor ogsaa end Homer! Ikke at tale om den allerede før paaankede Maade, med Sikkerhed at ville slutte sig fra tilfældig Udelabelse til Ikketilværelse, saa synes det mig Modbeviis nok, at Euros omtales i Ilias β, 145, samt et Sted i 13de Sang. Hvad der var bekiendt paa den homeriske, kunde ei være ubekiendt paa den hesiodiske Tidssalder. 2) Musaios alluderer til Theogoniens 907de B., naar han (B. 37) siger:

οἱ δὲ παλαιοὶ

τρῖς χάριτας πεφύκεναι. κ. τ. λ.

Unægteligt indeholder dette Vers et Beviis mod Digtets høie Alder; men ikke fra den Side, Schrader mener. En saa tom Bittighedsjagt, især da

q) Fabricii Bibl. gr. (ed. Harlesii) Vol. I. p. 124.

Spotten angaaer guddommelige Væsner, vil man neppe finde hos nogen af de ældste Digtere, hvis Chariter er en barnlig Hengivenhed i Ideen om det guddommelige; først de senere og yngre blev det forbeholdt at være glimrende, men ogsaa langt mindre gehaltfulde der, hvor de Gamle vare grundige. For saavidt mener jeg, Stedet indeholder et Beviis mod dets Ælde; men hvorfor skal han alludere navnlig til Hesiodos? Denne Digter er neppe den, som bestemte deres Antal, saa meget mere, som Theogonien, skjønt under udvortes Form af et Slags Heelt, ikkun bestaaer af flere Digteres, ja maaskee endog senere Rhapsoders sammenstillede Ideer og Phantasier om Guderne og deres Liv r). Hvor misligt er det da, at ville bestemme,

- r) Hvor interpoleret overhovedet Theogonien er kommet til os, kan man strax mærke af de første 115 V., som virkelig aander friere og ædlere end mange andre Dele af Digtet. Hvor er det, for Ex. muligt, at en og samme Digter kan have saa vakke Ideer om Digtekunst, og dens Nedstammelse fra og Forbindelse med det Høie (V. 98 sqq.), og dog digte saa kummerligt om Sønnen og Drømmen (V. 213), at han opregner blandt alle de Ulykker, som fødtes under Kronos, ogsaa disse hulde Phantasiebilleder, som spille os over i en Silbærelse, i hvis forunderlige Dryllesland vi aldrig selv vilde kunne sætte os over. En Discrepanz endnu har jeg fundet i 215, hvor Parcerne gøres til Døttre af Natten, og 903 til Døttre af Themis.

hvilken navnlig Digter Musaios har tænkt sig ved *παλαιος*, der paa dette Sted snarest, uden Hensyn til noget Individ, betyder de Gamle i Almindelighed. 3) I de to Heroider om dette Eventyr, som tilskrives Doid, finder Gronovius og efter ham Schrader et nyt Beviis, at Helena og Odysseus omtales i disse, og at Hero altsaa maa være yngre end Troianerkrigen. Man bliver forunderlig til Mode, ved at høre slikt for Alvor at udgives for Grunde. Naar bekymrede Dvidius sig om en poetisk Idées historiske Sandhed? Naar bleve hans Digte en Kiude, som man med Sikkerhed kan bruge i alle historiske Undersøgelser? Naar blev det desuden afgjort, hvo der egentlig er Forfatter til disse to Heroider; maaskee de har en yngre og langt mere i disse Ting upaalidelig Forfatter. Desuden, troer jeg, man af det foregaaende vil kunne see, hvorvidt det gaar an at tale om Hero som en historisk Person, eller bestemme noget om hendes Levealder; dette bestemte vel ikke engang Digteren, der først lod hende springe frem af sin Phantasie.

Skiondt man ingen Beie kommer med Robinsons Oplysning, bør man dog heller ei med Clericus ganske kaste Stedet ud af Texten, da dette er en saare farlig Fremgangsmaade ved et Digt, der er saa heel igiennem, og fra saa gamle Tider, interpoleret.

Andre s) sætte hans Levealder under Lvids, af den Grund, at enkelte Vers synes ham laante af de ovidiske Heroider. Vi have iforveien talt om disse rimeligviis pseudo-ovidiske Arbejder, og behøve derfor kun at anmærke: hvor usikkert det er, angaaende tvende Digterværker, hvis Tid og Forfatter ere lige usikre, at bestemme, hvod der laante af den anden. Da denne Materie er, efter sin Natur, saa aaben for Gissninger, have adskillige fremsat Hypotheser, som blot behøve at nævnes, for at deres Ugrund strax maa indsees. Herhid den særjindede Hardouins t) Paastand, at Digtet er fra det — 13de Aarhundrede. Af Patriotisme, formodentlig, lader han en fransk Munk læse Indskriften: ΗΡΩ ΑΗΑΝΑΡΟC paa en abydenisk Nummus urigtig for 'Η ΡΩΜΗ ΑΝΑΡΟC! Som om dette, i det Hele saare vakkre, Digt kunde være en Frembringelse af en Munk i det udannede 13de Seculum. Desuden har allerede de la Nauze viist det urigtige heri fra den numismatiske Side. Til disse saa svage Hypotheser kan fremdeles regnes Caspar Barths og Francii forenede Mening, at Digtet er et Værk af Nonnus Panopolitanus. Men det gaaer vel neppe an, at tildømme ham et heelt Digt, uden anden sikker og gammel Auto-

s) Pareus i Commentaren til Hero og Leander.

t) De Nummis populorum & gentium, Amstelod. 1709.

ritet, blot fordi nogle Vers i det musæiske Digt stemme overens med Nonni Aand og Ord. u)

Jeg troer, man kan forestille sig Tingen heel simpelt saaledes, at omtrent paa Nonni, Achillis Latii og Tævnaldrendes Tid levede en i øvrigt ubekendt Digter Musaios, som har behandlet dette Emne, om hvilket i øvrigt intet videre er os bekendt. Den øvrige Forvirring maa allene skrives paa de yngre Forfatteres Regning, der til Trods for al historisk Sandsynlighed, og Mangel paa Beviissteder, har villet gjøre ham til en langt ældre og anden Person, vel endog den gamle

B 2

u) Hvor lidet denne Grund er fyldestgørende, skjønt den dog tidt antages for gyldig, derpaa har man et Exempel i Theocrit. Endnu — selv i en af de nyeste Udgaver, Dahls 1804 — foresinder man Moschos's *ῥαπισυς Δαφνιδος καὶ κορυς* iblandt Theocrits Arbejder. Skjønt den finere, overgivne muntre Aand i Digtet harmonerer heel ilde med Theocrits strænge, stundom stive, Anstand, tree dog nogle at finde Liigheder i det Enkelte og i Sproget, hvortil kommer, at et enkelt Vers (B. 4) findes i en af de theocritiske Idyller (III. 20). Med Rette tilskrive de bedre Fortolkere og Critiker, som Warton oc. Moschos den, eller, som Eichstädt (Quæst. philolog. specim. p. 45.) en langt yngre, men heldig Efterligner af Theocrit. Skjønt han dog formedelft egen Individualitet udtrykte en ganske forskiællig Aand og Tendenz i sit Digt.

Cumolpos's Søn, med hvilken han dog har intet tilfældes uden Navnet. Da Mand, Bæsen og Sprog gør ham saa liig med Achilles Tatios og Tævnaldrende, at Musaios, efter nogle Interpreter, har laant mange Steder, næsten ordret, af Achilles Tatios, eller ogsaa denne — efter andre — laant af Musaios; da fremdeles det samme Forhold findes Sted mellem nærværende Digter og Nonnus, at man godt kan see begges forunderlige Overensstemmelse; da nu endelig Achilles Tatios levede i det 3die eller 4de Aarhundrede, Nonnus i Begyndelsen af det 5te, saa synes man omtrent at kunne bestemme hans Levealder — hvis det ellers er tilladt at tale om Bestemmelse i dette Tilfælde — til det 4de Seculum.

Digtet selv regnes sædvanligviis mellem de episke Digte; men jeg ser ikke paa hvad Grund, da den blotte Invocation til Musen, Ricerlighedens Gudinden, eller hvad det ellers er, som forstaaes ved *Tea*, vel neppe kan hæve det til denne Plads. Det er kun en Efterligning af den ældre episke Digteform, ikke noget selvstændigt episkt Digt. Det mangler næsten alt, hvad man i nyere Tider fordrer ved dette Slags Digt; der er ingen Plan uden den, som Begivenhedernes Gang naturlig maatte føre med sig; ingen poetisk Interesse, som

opstaaer ved Digterens eiendommelige Behandling; ingen bestemt Charactertegning, uden saa ubestemt, som Historien gav ham det i Hænder. Ikke noget episkt Digt efter den nyere Tids mere abstraherede Ideer maa man søge i Hero og Leander, kun en tro Efterligning af den ældre Form, især den homeriske, som havde saa betydelig tabt sig, især i den alexandriniske Skoles folde, som oftest aandeløse Productioner.

Grundcharacteren ved det ældste græske Epos er den historiske; dens Grundlag er Historie. Dens Gienstand vare Bedrifter af den Tids herlige Hæroer, eller Phantasiens Productioner om Gudernes Liv og Arbejder, hvilke ogsaa i Folkets Dine eksisterede paa den Tid, som virkelige Begivenheder. Disse, saavel Guder som Helte, grebe for meget ind i deres Liv til, at ikke den simple Fortælling, uden videre kunstig Pynt, maatte interessere dem; hvoraf igien flyder den forunderlige Simplicitet — selv i Sammenstødet af saa store Begivenheder — som characteriserer denne Perodes Epos. x) Selv de ministeria og interventus

x) Det forekommer mig derfor at være en hoist feilagtig Anskuelse af den Tids Theophanier, naar Koppen igiennem alle sine, ellers saa valkre, Anmærkninger til Iliaden, lader Forstanden falde Dom over alle, som forekomme hos Homer. Paa den Tid vare disse Mytther vel anseete for historisk Sandhed; men

Decorum, som senere Tider abstraherede derfra og indførte som et Slags Særkiende i det episke Digt, og som i vor Tid blive, om Digteren selv ikke eier den objective Digterkraft, ligesom at opløste Dækket, det Tiden lod nedrulle for den svundne Verden, en blot Efterligning af Formen, uden indre Betydning, selv disse, siger jeg, eksisterede da som historisk Sandhed. Fra den Side, mener jeg, bør vi betragte det nærværende, som en Mythe om Ricerligheds Magt, fortalt som en historisk Begivenhed, uden videre poetisk Pynt.

Digtets fremstillende Form er altsaa en Efterligning af den gammel-græske; men saa antik denne er, saa modern er dets indre Væsen og

vare de det ogsaa? Var ikke de ældre Digteres Phantasia deres egentlige Udspring? Hvad bliver desuden af Productet som Digt, naar man ei lader Phantasieens Frembringelser beholde sit Væsen, naar man vil analysere dem med Forstandens Vane. Maae Athene ei selv stige ned — i Iliadens 4de Rhapsodie — og saae Pandaros til at skyde paa Menelaos, uden at vi skal udraabe: det kan dog ikke være saaledes; det maa have været en troiansk Mand, som har raadt ham det? Kan den gamle Barde ei — med sin fulde Troe paa Guderne — lade Zeus med 2 Staaer afveie Menneskens Skiæbne, uden at vi skal ansee det som en Metaphor, taget af det daglige Livs Udtryk: at afveie Menneskets Skiæbne? Saa meget af samme Art findes giennem hele Røppens Værk.

egentlige Tendenz, og de bedste og meest fyldestgørende Beviser imod dets høie Ælde vilde deraf kunne udledes. Jeg skulde neppe troe, man kunde bevise, at Grækenlands ældste Digtene have behandlet et saa isoleret menneskeligt Elskovs Eventyr, som aldeles ei greb ind i Gudernes Historie. Kierligheds Historierne med Guder og Heroer høre naturligviis ikke herhid, da deels alle deres poetiske Productioner dreiede sig om dem, deels laae der i disse Elskovshandler, som oftest, en langt dybere Betydning, der udtrykte enten forskicellige Kræfters forenede Virken, eller Harmonie i Almindelighed. — Kierligheden selv, saaledes som den fremstilles hos Musaios, er aldeles ei antik; det er mere Sagen efter Nydelse end Kierlighed; hertil kommer de moderne Træk, som vise sig deri, s. Ex. de mange Chariter i Heros Dine; hans Trost, i det han svømmer over Havet, at Vandet ikke kan gjøre ham noget, da han har saa stærk en Lue i sit Bryst; fremdeles: at han selv er Skib, Matros, ja en heel Flaade o. s. v. Mod disse og lignende Indfald kan, for saavidt de ere Indfald, intet være at indvende; kun det mener jeg, at de ei ere i den antike Aand. Man behøver derfor neppe flere Argumenter, end dem som Digtets egen Beskaffenhed frembyder, for at overbevises om, at det ikke er af den ægte Oldtids Productioner.

I hvor meget han end har søgt at efterligne den ægte episke Form, er der dog umærkeligt indblandet en Deel Træk, som characterisere Digteren. Hertil hører den Letfindigheds Aand, der svæver over det hele Digt, der er saa saare afvigende fra den betydningsfulde Alvorlighed, hvormed den homeriske Tid behandler de erotiske Dele af deres Digte. Ligesaa lidet finder man den Fromhed og barnlige, ærbødighedsfulde Henskuen til Guderne, som er hine saa egen. Homer og Hesiodos træde frem som ærværdige Fædre, med Hjertet fuldt af dyb Følelse for ægte Heltelig, Naturens Skønhed, og de, efter deres Ideer, mangfoldige Kræfter, som styre det Heles Virkninger. Musaios staaer mere som den Letfindige, med Tanken henvendt til Livets Nydelse, hvortil han henfører alt. Han mindes kun Guderne, fordi de foranledige Feste, hvor vakre Piger og Ynglinge samles. Hos ham er Præstinden ikke længere et helligt Mellembæsen mellem Guder og Mennesker; i hans Dine er det kun en indtagende jordisk Skabning; og hans eget Suk over Tidernes Ugudelighed (B. 53, 54.) staaer som en bitter Satire over hans egen Tendenz. Med alt dette vil man let kunne vente, at Maneren i det gamle Epos er efterlignet. Herhen hører det Dramatiske, han har søgt at indflætte; men man føler snart, det er ham fremmed; at det kun er en

laant Idee, som ikke er udført med den sande Digters eiendommelige Frihed. Hertil kan ogsaa føies den affecterte Simplicitet, som vi træffe. Men den store Kraft, som altid staaer ved Siden af de Gamles Simpelhed, mangler her, og frembringer en Tørhed, der udbreder et mat Colorit over det Hele.

Charactererne synes i det hele at være skævt tegnede. Hero skulde efter hans Idee sikkerlig være en god, ikke usandselig Pige, men er i Udførelsen blevet heel forfeilet, saa hun mere er Belystigheden selv end Pigen med det varme Hjerte, der lader sig henrive til at følge Naturens Følelser, selv der hvor disse overvælde alt, hvad der efter Menneskenes Bud maatte være hende vigtigt. Musaios's Hero tildrager os derfor ikke med den Interesse, hun efter Sagens Natur burde, og efter andre Digteres Exempel y) kunde. Ligesaa liden Hæld har Digteren havt i Anlægget af Beanders Character. Han er mere den blot sandselige Belystling end den virksomme Yngling, hvem et voldsomt Dieblif faaer til at oversee hver en Hindring, som baade Guder og Mennesker lægge ham i Veien.

Vi ville slutte disse Betragtninger med nogle Ord om det Mechaniske i Digtet. Selv de Com-

y) For Er. Schiller i hans Digte, iter Th. S. 6te sq.

mentatorer z), som fandt de største Mangler i Digtet selv, hæve ham dog høit formedelst sin Versebygning. Heinrichs siger endog: ab hac saltem parte nulli poetarum graecarum secundus habendus videtur. At denne Roes kan tilkomme ham, naar man seer paa det Enkelte, kan for en Deel være rigtig; men betragter man det som et Heelt, finder jeg Dommen høist urigtig. Læser man det hele Digt paa eengang igiennem, finder man noget ubehageligt i hans Mechanisme; meget ofte en mat Henslæben, uden kunstfuldt hævede Overgange, uden den Sammenslyden, som gjør et hexametrisk Digt, ogsaa fra den mechaniske Side, til et Heelt, uden hvilken dens eneste Roes er at bestaae af gode enkelte Vers. Jeg er derfor sikker paa, at enhver Læser, med Dre for fuldkomne Hexametre, vil finde det Heles Organisation forfeilet og at være uden levende Aand. De home-

z) Af disse synes mig Heinrichs (i hans Udgave 1793) at være vel uretfærdig mod Musaios, ligesaa Vers 1, hvor han "desiderat iudicii subtilitatem" fordi at Musaios efter de gamle Epikers Maneer anraaber Mufens Hielp, lige til L. 314 3: omtrent de sidste, hvor han næsten førstegang roser ham (Pag. 162 sqq.), men atter fratager ham denne Roes, ved at anmærke, det maa være et Plagiat, uden at det er mueligt videre at bestemme, om det ei — mere rimeligt — er Musaios's Eiendom.

riske Hexametre rulle høitideligt hen uden anden
 Standning, end Tankens Ende. Disse gamle
 Barders, og efter dem Virgils kunstfulde Vers
 viste, i hvad ydre Form det i sig selv store Epos
 helst træder frem i. Hexametret var nu blevet
 Grækenlands nationale Verseart. De efterfølgende
 Digtere, den græske Idyl, Elegie og Epigrammet
 brugte det ogsaa, skjønt tildeels i Forening med
 Pentametret. Hos disse Digtere faaer Hexametret
 en anden Character. Det afpasser sig nu mere
 til den Ro og mere jævne Character, som udgør
 disse Digteformers Væsen, det bliver simpelt og
 mere jævnt i sin Gang; men ogsaa hos enkelte
 flæbende og mat. Af denne sidste Art er Musaios;
 de ere correcte, uden Misgreb i det Enkelte; man
 føler, Digteren er gaaet for betænksom til Værks,
 til at han heri skulde begaae Feil; men derfor
 aander ogsaa det Heles Organisation en Kulde,
 der ligger dræbende over det Hele. Peccat, quia
 nil peccat. Det er ubehageligt, i Digtets indre
 Construction at see Digteren, især naar man nødes
 til at føle den Møie, han anvendte; ikke mindre
 er det at see hans, med ængstelig Flid ordnende,
 Haand i det Ydre. Da taber sig Indtrykket af
 det Hele. I det sande Kunstværk bør Form og
 Materie, Mechanisme og Aand være lige saa nøie
 forbundne, som i den sandfelige Verden Legeme og
 Siæl. Vi føle dybt, naar et skjønt Legeme sættes

i Activitet ved en skion Siæl. Digtets Form bør derfor i det ægte Kunstværk være i Forhold ligesaa kunstfuldt, som dets indre Væsen; hiins Mangel nedsetter det Heles Værdie. Resultatet af vore Betragtninger over Musaios's metriske Mechanismus bliver derfor dette: De enkelte Vers, for sig selv betragtede, ere correcte; men betragte vi dem, som vi bør, som et organisk Heelt, ere de uden metrisk Kunst, uden stærke Overgange, mat henflæbende, og uden episk Værdighed.

Efter at ovenstaaende var endt, erholdt jeg den nyeste Udgave (Musæos. Urschrift, Uebersetzung, Einleitung und critische Anmerkungen, von Franz Passow, Professor am Gymnasium zu Weimar, 1810), i hvilken Indledningen er saa vidtløstlig, at den indtager meer end den halve Deel af Bogen. Den er i et græst — temmeligt flæbende og pro-
saist — Digt dediceret til Bosph jun. Første Af-
deling af Indledning afhandler hvad bekendt man endnu finder om Musæus Atheniensis. Alt Udmærket paa den gamle Tid sættes i Forbindelse med Guderne; vi maa derfor, ei undres at finde Musaios udgivet for en Søn af Selene v. Mene, eller efter andre af en Nymphe. Mindre kiendes til hans Fader, skjønt nogle dog angive Dryheus, andre Lino; imidlertid synes den liden historiske

Sikkerhed, vi have fra den Tid, at bestemme en vis Antiphemos som Musæos's Fader. At vi finde Thracien angivet som hans Fødeland, er paa den Tid saa saare naturligt, hvor alt Poetiskt og Mysterieust blev forlagt til dette Land, hvorfra den græske Poesie tog sit Hovedudspring; fradrage vi imidlertid det mythiske Slør, synes den historiske Sandhed at fastsætte Eleusis i Attica til hans Fødeland, skjønt Pausanias gierne vil antage en anden Egn i Attica. Det betydeligste, men desværre ogsaa det dunkleste, ved Musæos's Liv er hans Forhold til Mysterierne. Saa meget sees af de gamle Sagn, at han har staaet i nær Forbindelse med Orpheus, om hvem omtrent det samme fortælles som om Musæos i denne Henseende, skjønt vi nu ei mægte at afgjøre, hvad eller hvor meget de virkede paa den Tid. At de imidlertid have havt stor Andeel i dem, kan man indsee deraf, at disse tvende næsten udelukkende tilskrives den største Deel af den allercældste Polytheismus. Dog antage ikke alle ham jævnaldrende med Orpheus, men adskillige gjøre ham lidt yngre, som sees af den skønne Mythe om Orpheus's Lyra, der tillige beviser den høie Agtelse, hvori Musæus har staaet hos sine Landsmænd. Da Mænaderne nemlig havde styrtet Orpheus ned fra Pangæosbierget, og Solgerne havde baaret hans tonende Lyra til Land, da fandt Muserne det forladte Instrument, og gave

den til Musæos. Det øvrige af hans Liv, hans Reise til Egypten, hans Kierlighed til Antiope, ic. er alt for meget indhyllet i Mørke, til at man skulde kunne uddrage noget sikkert af de sig selv modsigende Beretninger. Det er imidlertid vist, at Eumolpos, Stifteren af de mindre Mysterier, er hans Søn og Lidgiveren af hans Sange.

Anden Afdeling af Indledningen indeholder: om Musæi Atheniensis Værker (Pag. 31=60). Tredie Afdeling: om Musæi samtlige Fragmenter (S. 61=88). Fjerde Afdeling: om andre af det Navn Musæos (S. 89=93) gaae vi forbi, da de dels afhandle Ting, som ere aldeles usikre, dels aldeles ikke vedkomme nærværende Afhandling, ja endog nærværende Digt, da vi bør antage en ganske anden og yngre Musæos til Forfatter af Digtet. Femte Afdeling derimod (S. 94=114) handler om: Musæos den Grammatiker, om Digtet Hero og Leandros, samt dets Tidssalder og Værd. I denne er det mig saare behageligt at see, at han ikke lidet stemmer overens med hvad der i foregaaende Afhandling er yttret. Musæos's Levealder bestemmer han efter et Middeltal til Enden af det 5te Aarhundrede. Digtets Tendenz angiver han med Rette for aldeles moderat, og forsvare det mod Heinrichs, i det foregaaende omtalte, Uretfærdighed mod Digteren. Overhovedet er den Characteristik, han S. 99=103 giver

over Digtet, det bedste og meest eiendommelige i nærværende Udgave, da man ellers kun finder det allerede bekiendte fremfat, men i en god Orden, og paa en tækkelig Maade, hvilket dog er saa meget mere at anprise, som man neppe vil kunne opvise nogen Udgave af nærværende Digter, hvor dette er skeet paa en tilfredsstillende Maade. Derpaa følger Digtet selv oversat, Side om Side med Originalen. Saavidt man ved et gienneumløbende Oversyn kan dømme, synes den at være meget at rose; saa meget mere, som Musæos virkelig ei er let at oversætte, just for sin Mathed og underlige Henslæben paa saa mange Stæder, i hvilken Oversætterren, imod sin Villie, maa følge Originalen; og man maa fuldelig være de sande Grundsetninger for Oversættelseskunsten tro, hvis man ei her skal finde sig fristet til — paa den bekiendte behagelige Maneer — at forske omme sin Original. Nærværende Afhandlings Forf. kan tale derom af Erfaring, da han allerede længe har havt en dansk Oversættelse af dette Digt færdig, som han paa et andet Sted vil fremlægge. Efter Oversættelsen og Texten følger (S. 166-170) forskjellige Læsemaader af et Gothaer Haandskrift; derpaa kritiske Bemærkninger til Digtet, og endelig (S. 192-212) Fortegnelse paa en Deel græske Ord, som ere forbigangne, eller hvis Betydning ei er nok angiven i Schneiders Lexicon.

II. Nogle hidtil utrykte Brevve af Christian den Fierde.

1. Christian 4de Intercessionsſkrivelse
til Dronning Christine i Sverrig for
Univerſitetet i Wittenberg *)

Christian den Fierde ic. tilbiude den Stor-
megtige Høybaarne Førſtinde og Frøchen, Frøchen
Christina, Schwerriges, Gotthis og Wendis
udkaarne Dronning och Arfførſtinde, Stoerførſtinde
til Findland, Hertuginde udi Eſtland och Carelen,
Frøchen over Ingermanneland, Boris Eſſelige
fiere Frøche, Naboe och synderlige gode Men,
Boris Naboe-venlig Hiſſen, ſampt huad mere kiert
och got Vi formaage med Gud Allermegtigſte til-
forn; Stoermegtige Høybaarne Førſtinde, Eſſe-

*) Saa ſtor var den Mening, man ogsaa udenlands havde
om Christian den Fierdes hoimodige Omſorg for Wi-
denſkabernes Fremme og deres Dyrkeres Tryghed, og
om Virkningen af hans personlige Ugtelſe, at tydſke
Univerſiteter vidſte intet bedre Middel til egen Red-
ning under Trediveaarskrigens Radsler, end at an-
raabe hans Interceſſion hos fremmede Potentater.
Narværende Skrivelse falder i et Aar, da de Evenſte
under Torſtenſon førte Krigen med ny Eſtertryk, iſar
i Sachſen. Saa Maaneder eſter denne venſkabelige
Interceſſionsſkrivelse var Christine ſelv uformodentlig
fremtraadt ſom Christians Fiende.

lige fiere Frenche, Naboe och synderlige goede Ven. Vi funde Eders Kierlighed naboevenligen icke forholde, at Professores Academiæ Wittenbergenfis paa deris saavell som meninge Studiosorum sammestede deris Beigne, underdanigst Boris intercessions schriffuelse til E. Kierlighed haffuer verit begierendis, at Eders Krlhd. vilde lade sig befalde at giøre den Anordning, at den samme Bye, som saadan forneffnte Academie udi hollis, maatte det meste mulig er for all fiendlig Forsøg vere forskonet; saa endog Vi icke tuiffle, at E. Krlhd, som altid Guds Wris Forsremmelse och Boris christelig Troes Tiltagelse udi goed Acht hafft haffuer, uden Boris intercession och Begiering jo det nochsom saaledis lemper och forordner, at fornte. Academie til Wittenberg, huor den rene Lutersche Verdom fremfor andre Steder meest er udi Flor, ey af E. Krlhd. Officerer eller Soldatesca bliffuer ruinerit eller nogen Geualt tilføyet; saa haffue Vi dog saadan bemte. Professorum Anmuedning och Begiering ey villet dennem benecte eller afflaae; Bedendis derfor, E. Krlhd. ville baade for Guds Wris saa och for Wor schyld sig lade befalde, sine høye Officerer at befale, at de ingen Geualt eller Indpas giøre Professorerne, eller den studerende Wngdomb til Wittenberg fordriffue och øbelegge, mens samme Bye, det meste muelig er, forskoner

og præteverer; Udi hvis maader Vi igien Eders
 Krlhd. kunde gratificere, eller nogen behagelig Bil-
 lighed beuise, dertil ville Vi Os altid lade velvil-
 lige befinde. Befalendis Ed. Kierl. hermed och
 altid Guds milde Beschemelse, til ald Siels och
 Liffs begierlig Velgaaende naboevenligen. Giffuct
 paa Bort Slot Kiøbenhaffn den 16 Decbr. 1642.

(Efter et Concept, som findes i det Danske Cancellies
 Archiv.)

2. Nogle Haandbilletter af Christian
 den Fierde, en Justits sag vedkommen-
 de. *)

I.

Ættherdi den Morder, som naar vdrüdt, er
 bekommen igen, da skal Byfogden strax lade spørre
 hannem ad ued skarpretteren y Dannemendz paa-
 hør:

*) Disse Fragmenter ere et mærkeligt Beviis paa Chri-
 stian den Fierdes, ellers ogsaa noksom bekiendte,
 Iver for Ret og Retsfærdighed. De ere desuden saa
 characteristiske, at, dersom Originalerne ikke havde i
 det Kongel. danske Cancellies Archiv, vilde deres
 Authentie derfor ikke mindre være afgjort.

- 1) Huem der haffuer giiffuen hannem anliedning til at bruge flere intercessores hiield, dentiid hand uyste, wy ingenlunde uylle giiffue hannem dilation.
- 2) Huem dii haffuer uerrit, som haffuer huffiit och hiield hannem, der han kom løss, item y huis hus hand bleff aff med Tjernene och huem der skieldte hannem derued.
- 3) Huem der haffuer giiffuen hannem anliedning tiil att komme pa den maneer løss, som sked er.
- 4) Om ingen flere end hans fader er interessert y dy penning, som der fandtes huos hannem.
- 5) Huor Slutteren och hans Broder kom hen, den tiid hand kom-udaff Byen.

Rosenborg den 12 Au: Anno 1645.

C h r i s t i a n .

in dorso: Byfogeden y københaffuen tiil hande.

2.

Byfogden skall strax lade hefte den Emiid, som er fortentt for att haffue hjulpen den Morder aff Tjernene.

Rosenborg den 12 Au: Anno 1645.

C h r i s t i a n .

in dorso: Byfogden tiil hande.

3.

Diil Niels Hansøn er fornemlig myt Spørsmål, huor det staar y Stadkretten, att en Raadman allene. dii andre vafyndendis maa forhøre eller lade forhøre nogen wydnysbür, som lygger Ehre och welsærdt macht pa, vansiet, at den, som ded angav, huercken bliiffuer steffnit eller faldiit.

Rosenborg den 19 Augu: Anno 1645.

C h r i s t i a n.

4.

Seg uyll wyde, huorfor Slutteren intet tyktalis, fordi hand bade inted foruarede den Morder, som hand burde, mens ochsaa rømmede med hannem; at samme Slutter skulle gaa frii, fordi hand haffuer tyendt lenge, item hand er giift, och haffuer mange Børn, da er derpaa denne myn Resolution, at ingen kan rømme sig aff syn lange tyenniste, om den tager en vnd Ende, som Slutterens haffuer tagen, den tyd hand lod Morderen ded ene Ben och begge hender frii, och giick hen och tappede Bl for ham och hans karnutter. Hans kuynde och mange Børn angaaendis, da haffuer ieg huercken y geystlig eller werflig Ret. kundet synde, at den, som er giift och haffuer mange Børn, maa gøre huad hannem lyst; kan kan dy høylerde y køben: erindre mig om nogit

h Bybelen, som h dy maader kan uerre hannem behielpelig, da skal hand nyde ded gaat ad.

Dy, som formener sig at uulle haffue hielp aff hoffmeisterens *) Ankomst, dy skal uysfelige erfahre, at han icke tør lade syn mund op, at tale for dem.

Rosenborg den 20 Au: Anno 1645.

C h r i s t i a n .

in dorso: Byfogden h køben: tiil hande.

*) Corfis Ufseld. Man seer, hvad og andenstedsfra er bekiendt, i hviiken Respect den gamle Christian vidste at holde sine Swigersønner og sin Adel.

B.

Universitetet.

I. Befordringer og Afgang.

1. I Directionens Bureau.

Under 15. August er Fuldmægtig i Directionens Bureau, Cancellie-Secretær Frederich Christopher Gundelach, efter Ansøgning i Naade entlediget fra denne sin Tjeneste.

2. Ved Kiøbenhavn's Universitet.

Den 15 August er Dr. Heinrich Christian Schumacher allernaadigst bestikket til at være overordentlig Professor i Astronomien i den paa anden Naade ansatte Professor Warberg's Sted.

Samme Dag Jens Rathke til at være overordentlig Professor i Zoologien og Inspector over den zoologiske Deel af den Universitetet tilhørende Naturaliesamling.

S. D. Bibliothek-Secretær Mag. Erik Christian Berlauff til at være Adjunct ved Universitetet, for især at foredrage og dyrke den nordiske Historie og Oldsager.

II. Examina ved Universitetet.

I. Theologisk Embeds-Examen
i Juli 1810.

Den 16de Julii.

1. Paul Johannes Berner. En Søn af afd. Resident Berner, fød i Patna i Ostindien 1778, blev Student 1794. — Laudabilis & quidem egregie.
2. Heine Gottlob Melchior Hammer. En Søn af afd. Pastor Hammer i Helsingø, fød 1786, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.
3. Severin Ahlman Mossin. En Søn af afd. Pastor Mossin paa Wøse, fød 1783, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.

Den 17 Julii.

4. Jens Peter Schoubye. En Søn af Kjøbmand og Landmand Schoubye i Aarhus, fød 1787, blev Student 1805. — Laudabilis.
5. Henrich Hansen Rigrup. En Søn af Landmand Rigrup, fød ved Randers 1771, blev Student 1791. — Laudabilis.

6. Mathias Bramsen. En Søn af Landmand Bramsen, fød i Hørlyk i det Haderslevske 1779, blev Student 1803. — *Haud illaudabilis*.

Den 18 Juli.

7. Johannes Nyhre Muntze. En Søn af Pastor Muntze til Ullensager i Dvre-Nommerige, fød i Kiøbenhavn 1786, blev Student 1804. — *Laudabilis*.
8. Julius Frederich Paludan. En Søn af Pastor Paludan i Phanefjord paa Møen, fød i Frederichsborg 1787, blev Student 1805. — *Non contemnendus*.
9. Nicolai Bay Welling. En Søn af Kiøbmand Welling i Randers, fød 1783, blev Student 1802. — *Haud illaudabilis*.

Den 19 Juli.

10. Johannes Dorph. En Søn af Herredsfoged Dorph, fød i Stege paa Møen 1788, blev Student 1806. — *Laudabilis*.
11. Niels Frederik Basse. En Søn af afd. Forvalter Basse paa Frysenborg, fød 1785, blev Student 1804. — *Haud illaud.*
12. Willads Kasbjerg Afsens. En Søn af Pastor Afsens til Marslev ved Aarhus, fød 1785, blev Student 1805. — *Laudabilis*.

Den 20 Julii.

13. Andreas Frederich Winding. En Søn af
afd. Paster Winding, fød 1785, blev Stu-
dent 1804. — Haud illaudabilis.
14. Rasmus Holst Bang. En Søn af Land-
mand Bang, fød i Serritslev i Halberg
Stift 1786, blev Student 1804. — Haud
illaudabilis.

2. Juridisk Embeds Examen
i Juni 1810.

A. Theoretisk Prøve.

a) Latinisk.

Den 15 Junii.

1. Johannes Schack, Baron af Knudt. En
Søn af Baron af Knudt, fød 1787, blev
Student 1805. — Haud illaudab.
2. Jens Esvald Hallander. En Søn af
Oberst og Stadshauptmand Hallander, fød
i Kiøbenhavn 1786, blev Student 1803.
— Laudabilis.
3. Poul Daniel Stebus. En Søn af afd.
Chirurg Stebus, fød i Kiøbenhavn 1789,
blev Student 1806. — Laudabilis.

Den 16 Junii.

4. Lyder Bentsen. En Søn af Justitsraad Bentsen, fød i Kiøbenhavn 1789, blev Student 1806. — *Haud illaudab.*
5. Frants Due Bradt. En Søn af afd. Procurator Bradt, fød i Kiøbenhavn 1787, blev Student 1806. — *Haud illaud.*
6. Jens Sammel Grønlund. En Søn af afd. Underfoged Grønlund, fød i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1805. — *Laudab.*

Den 22 Junii.

7. Cinar Carl Ditlev, Greve af Reventlow. En Søn af Geheimeraad og Statsminister Greve af Reventlow, fød i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1803. — *Laudab.*
8. Henrich Steenbuch. En Søn af Provst Steenbuch i Medelhus i Tronhiems Stift, fød sammesteds 1774, blev Student 1793. — *Laudabilis.*
9. Frederich Henrich August Clauswik. En Søn af afd. Statsraad Clauswik, fød i Kiøbenhavn 1790, blev Student 1807. — *Laudabilis.*

Den 23 Junii.

10. Frederich Christian Tryde. En Søn af afd. Pastor Tryde til Fensmark i Sicellands Stift, fød sammesteds 1786, blev Student 1804. — *Non contemnendus.*

11. Wolf Ludvig Wilhelm Ellberg. En Søn af afd. Regimentsquartiermester Ellberg i Fyen, fød i Fredericia 1788, blev Student 1805. — *Haud illaudabilis.*
12. Johan Wilhelm Meyn. En Søn af afd. Professor Meyn, fød i Kjøbenhavn 1787, blev Student 1805. — *Laudabilis.*

Den 25 Junii.

13. Abraham Hansen. En Søn af Kjøbmand Hansen, fød i Kjøbenhavn 1780, blev Student 1799. — *Haud illaudabilis.*
14. Peter Dybdahl. En Søn af Provst Dybdahl i Djers, blev Student 1805. — *Laudabilis.*
15. Diderich Simonsen Jørgensen. En Søn af afd. Kjøbmand Jørgensen, fød i Scheen 1787, blev Student 1805. — *Laudabil.*

b) Dansk.

Den 28 Junii.

1. Jens Kolbye. En Søn af Consumptionsbetjent Kolbye i Bordingborg, fød i Ringkjøbing 1787. — *Beqvem.*
2. Anders Eskild Dehlholm. En Søn af Transportforvalter Dehlholm i Strib ved Middelfart, fød paa Nnggaard paa Lange-land 1788. — *Ei beqvem.*

3. Peder Schmidt Beck. En Søn af afd. Møller Beck, fød paa Bedersøe Mølle i Ringkjøbing Amt 1791. — Beqvem.
4. Mathias Christian Sigfrid Eller. En Søn af Archivarius Eller, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

Den 29 Junii.

5. Jens Stephensen Brir. En Søn af Stephen Brir, fød i Stræm i Nørre Jylland 1781. — Beqvem.
6. Jesper Madsen. En Søn af Tømmermand og Boelsmand Mads Jespersen, fød i Sønderbysø Sogn under Svendborg Amt 1790. — Beqvem.
7. Jeppe Ibsen. En Søn af afd. Rasmus Ibsen, fød i Odense 1790. — Beqvem.
8. Laurits Christian Schou. En Søn af Administrator Schou ved den danske Manufacturhandel, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

Den 30 Junii.

9. Johan Stephensen. En Søn af Huusmand og Bondesmed Stephen Johansen, fød i Veile Amt 1781. — Ei ubeqvem.

10. Morten Leth Hastrup. En Søn af Skov-
 rider Hastrup, fød paa Dybrindgaard
 under Grevskabet Bedelsborg i Fyen 1788.
 — Ei ubegvem.
11. Christian Schaldemose. En Søn af afd.
 Skovrider Schaldemose, fød paa Grevskab-
 et Bedelsborg i Fyen 1789. — Ei
 ubegvem.

B. Practiff Prøve.

a) Candidati juris.

1. Cancelliesecretær Frederich Christopher Gun-
 delach (Exam. theor. 12te October 1804,
 Laudabilis). — Laudabilis.
2. Hans Grüner (Exam. theor. 14de October
 1809, Laudabilis). — Laudabilis.
3. Hans Georg Benken (Exam. theor. 16de
 Oct. 1809, Laud.) — Laudabilis.
4. Jens Dsvold Hallander — Laudab.
5. Frants Due Bradt — Haud illaudab.
6. Einar Carl Ditlev, Greve af Reventlow.
 — Non contemnendus.
7. Henrich Steenbuch — Laudabilis.
8. Frederich Henrich August Clauswik. —
 Laudabilis.
9. Peter Dybdahl — Haud illaudabilis.
10. Diderich Simonsen Sørgensen — Lau-
 dabilis.

b) Examinati juris.

1. Jeppe Kolbye — Temmelig vel.
2. Peder Schmidt Beck — Vel.
3. Jens Stephensen Brix — Temmelig vel.
4. Jesper Madsen — Vel.
5. Jeppe Isfen — Vel.
6. Lauritz Christian Schou — Vel.
7. Christian Schaldemose — Temmelig vel.

3. Medicinsk Embeds Examen.

(Fortsat fra disse Ann. 1809, 2 B. S. 247.)

Den 16 Januar.

1. Nicolai Hoftved, forhen Landsdommer paa St. Croix. En Søn af afd. Brygger Hoftved her i Staden, fød 1762, blev Student 1779. — Haud illaudab.

Den 5 May.

2. Ove Guldberg Sommer. En Søn af afd. Præst Sommer til Halling i Jylland, fød 1781, blev Student 1799. — Laudab.

Den 21 May.

3. Johan Severin Nyholm. En Søn af Præsten Nyholm i Nyborg, fød i Munkebjerg i Sicelland 1784, blev Student 1803. — Haud illaudabilis.

4. Pharmaceutisk Examen i Aaret 1810.
(Fortsat fra disse Amaal. 1809, 2 B. S. 247 ff.)

Den 18 Januar.

1. Carl Frederich Hassel. En Søn af afd.
Klokker og Organist Hassel, fød i Ajsens
1785. — Laudabilis.

Den 8 Marts.

2. Frederich Theodor Krüger. En Søn af
Apotheker Krüger, fød i Lauenborg 1778.
— Laudabilis.

Den 12 Marts.

3. Ole Tønnesen Luren. En Søn af afd.
Escapitain Luren, fød i Ringkjøbing 1788.
— Laudabilis.

Den 29 May.

4. Daniel Høyer. En Søn af afd. Stads-
kasserer Høyer, fød i Gjesle. — Laudab.

Den 17 Julii.

5. Lars Conrad Møller. En Søn af Procu-
rator Møller, fød i Nykjøbing i Ddsherred
1789. — Laudabilis.

Den 25 August.

6. Andreas Hallager. En Søn af afd. Sko-
lelærer Hallager, fød i Bergen 1781. —
Non contemnendus.

Den 17 Sept.

8. Arndt Muhr. En Søn af Tøden Muhr,
fød i Berlin 1786. — Laudabilis.
-

III. Efterretning om den i Aaret 1796 begyndte Inddragelse af de academiske corpora, og dermed forbundne Forandring i de academiske Læreres Lønningsmaade a).

Bilderne til Universitetslærernes faste Lønninger, for saavidt disse udrededes af Universitetets egne Fonds, vare fra ældre Tider af: b)

1) Fordegodset, hvilket deels fra Begyndelsen af har været Universitetet tillagt, deels siden hen, især af Christian 3die og hans nærmeste Efterkommere, betydelig er blevet forøget. Det meeste deraf ligger i Sjælland og noget i Sylland, hvilket sidste Universitetet erholdt i Godtgjørelse for

a) Angaaende de ældre, i dette Stykke omtalte, academiske Indretninger skulde Udg. mindre have været istand til at give Læseren et tydeligt Begreb, dersom ikke Hr. Professor N. C. Kall, som er nøie bekendt med alt, hvad der horer til Historien af Universitetets Oeconomie, havde haft den Godhed at meddele ham alle i denne Henseende fornødne Oplysninger.

b) Under de nedenfor anførte Universitetets Fonds og Indtægter ere ikke indbefattede Communitetets Bøndergods (circa 1080 Tdr. Hartkorn) og Kongetiender (i alt 92.)

det i Skaane beliggende, som tabtes ved Fredene til Roskilde og Kiøbenhavn. Det Universitetet tilhørende Jordegods i Sieland udgior noget over 3000 Tdr. Hartkorn; det i Jylland, som kaldes Præbende Tveed, udgiorde i alt 111 Tdr. 6 Skpr. = 1 Fd. 1 Alb. Hartkorn Ager og Eng, og Skov- og Møllefyld 3 Tdr. 5 Skpr. 3 Fd. 1 Alb.; men deraf er nu en Deel solgt. Det siellandske Jordegods var saaledes fordeelt paa 13 Professorer, at ethvert af disse var tillagt sin Anpart, hvoraf vedkommende Professor ordinarius oppebar Landgilde, Indfæstning og andre jorddrotlige Rettigheder. En saadan Andeel i Jordegodsset udgiorde et Corpus, med hvilket altid tillige var forbunden Deeltagelse i Distributionen og Rettighed til at optere Kirke- og Kongetiender, samt Residentser. Den Professorerne i de tre saakaldte øverste Faculteter tillagte Anpart af Jordegodsset var betydelig større end de øvriges c). Efter Ancienniteten ascenderede man i ethvert Facultet

c) I ældre Tider vare de academiske Lærere, i Henseende til Indtægter, deelte i tre Classer, hvis Stipendia forholdt sig til hinanden som 1, 2, 3. Denne Classification blev ogsaa antaget til Regel ved den, siden som Norm anseete, academiske Constitution af 20 Martii 1662.

fra det flettere Corpus til det bedre d), dog med den Forskiel, at i det theologiske, juridiske og medicinske Facultet maatte den, som ascenderede i Facultetet, nødvendiggen tiltræde det den nye Plads tillagte Corpus, hvorimod i det philosophiske Facultet den Ascenderende kunde vælge, om han vilde beholde sit forrige, eller ombytte det med det ledigblevne. Vel skulde de ordentlige Professorers Antal efter Christian den Siettes Fundats af 31te Martii 1732 e) være 15, hvilket Antal

d) I ældre Tider forlob man ved at afgive et Corpus, eller de til visse Professioner henlagte Stipendia, tillige disse Professioner selv, og tiltraadde ved at optære et andet Corpus og andre Stipendia derved tillige Professionen i den Videnskab, til hvis Cathedra de nu opterede Indtægter vare henlagte. Allerede Christian den 4de befalede, at "uanset de mutere Stipendia, skal de dog profiterer det, de tilforn profiteret have, og ikke det forandre, med mindre ingen er at bekomme, saadan Profession bedre kan betiene, og de bedre i den ere forfarne end i den, de først vare tilfaldne" (Nyerups Riogh. Univ. Annal. S. 62). At saadant alligevel vedblev at finde Sted, viser blandt andet det nye Forbud derimod i Christian 6tes Universitetets Fundats §. 6.

e) Før den Tid vare i det philosophiske Facultet 10 ordentlige Professorater; men deraf reduceredes nu de tre, og deres Corpora (Procuratorier og Præbender) fordeeltes under Naavn af Præbendæ sex paa de sex

ogsaa ved den seeneste Fundats af 7 Mai 1788 blev beholdt, nemlig fire Theologer (Siellands Biskop som Theologus tertius iberegnet, to Jurister, to Medici, og 7 Philosopher (Secretarius Consistorii iberegnet); men i Fordegods=Indtægterne havde dog kun 13 Deel, eftersom den første (egentlig den anden) Professor juris, hvis Catheder først i Aaret 1732 blev oprettet, istedet derfor var tillagt tre Kongetiender i Norge (Leuthen, Stange og Rommedal), og den yngste af de 7 ordentlige Professorer i det philosophiske Facultet, tillige Secretær i Consistorio, lønnedes paa anden Maade, nemlig ved tvende til Secretariatet henlagte Kongetiender (Skibye og Krummerup), ved et lidet Fordegods, som til Secretariatet ene var henlagt, nogle Afgifter af trende Præstefald i Sielland, nogen fast Løn i Penge og accidentelle Secretariats=Indkomster. Corpora vare altsaa 13, hvilke i det theologiske, juridiske og medicinske Facultet benævnedes efter Professionen og Ancienniteten, f. Ex.

øverste Professioner i samme Facultet (da Secretarius paa anden Maade blev holdt skadesløs), foruden det Præbende, enhver af dem i Forveien havde. Et Residuum deraf forblev under Dvæsturen, og sammes Beløb, deelt i sex Parter, tillagt de samme sex øverste Lærere i det philosophiske Facultet.

Theologi, Jurisconsulti, Medici Imi, Ildi &c. ff).
 Ogsaa var noget Jordegods henlagt til Universitets-
 Bibliothekaren og Universitets-Bogtrykkeren (cor-

f) Efter en gammel Indretning var ethvert Corpus, eller
 det til ethvert Professorat henlagte Jordegods, deelt i
 tvende Parter: Præbende, og Andeel i det med
 Navnet Procuratorium benævnedes fælles Gods; Præbendet administreredes umiddelbar af Beneficiarius, men det fælles Gods stod under cura Rectoris, som
 havde Indtagterne deraf, og siden igjen fordeelte dem
 paa vedkommende Possessores - corporum. Denne
 Indretning blev siden (ved eensstemmig bifaldet Con-
 stitution af 20 Martii 1662) formedelst mangehaande
 Uleiligheder saaledes forandret, at enhver Possessor
 corporis nu tillige fik umiddelbar Forvaltning over
 den ham tillagte Andeel i det fælles Gods, og saale-
 des tilligemed Præbendet bestemt Procuratoriigods blev
 enhver Professor tillagt. Saaledes fik nu hvert Cor-
 pus sit Præbende og sit Procuratorium, indtil i Maret
 1732 enhver af det philosophiske Facultets Medlemmer,
 paa Secretarius nær (efter hvad ovenfor er anført),
 erholdt et nyt Præbende foruden det forrige. Procu-
 ratorierne, hvis Antal var som Corporum 13, be-
 nævnedes sædvanlig efter den Bye, som forekom først
 i Jordebogen, og kaldtes: Procuratorium Frankerup
 Trønninge, Episcopi (forhen Archiepiscopi, tillagt
 Biskoppen i Sieland, som tredie Professor i Theolo-
 gien, Østerup, Gieshøj, Ferølv, Skullelv, Tor-
 kildstrup, Barup, Åverup, Weilebye, Ølbye, Sie-
 gerlev.

pus typographi); samt til Universitets-Kobberstikkeren (corpus chalcographi); men det sidste blev efter den Kiøbenhavnske Fred inddraget til dermed at forbedre Professorernes Lønninger.

2) Konge- og Kirketiender, nemlig 35 Kongetiender g) og 13 Kirketiender h).

Disse Tiender vare enten

1) Dptionsstiender, det er saadanne, som, naar de ved den hidtilværende Besidders Død eller

g) Jansens Beskrivelse over Universitetets Midler S. 40, angiver kun 25 Kongetiender. Han taler da blot om Dptionskongetienderne, hvis Antal var 25, og som ere: Uagerup, Bidstrup (ogsaa kaldet St. Ibs og St. Jørgens), Carlslunde, Flung, Frue Sogn i Roskilde, Glim, Greve, Sundsemagle, Haundrup, Herslev, Himmeløv, Hvedstrup, Terste, Tyllinge, Kagstrup, Kildebrunde, Kirkerup, Kornerup, Keersløv, Skjendsved, Snollev, Sollerød, Svogerløv, Thune, Vindinge. De øvrige Kongetiender, som havde de i Terten under No. 2 angivne Bestemmelser, ere: Bringstrup, Krummerup, Lande Sogns paa Thaastrup, Lydersløv, Lynge, Skibye, Wiig, og de tre i Norge: Leuthen, Rommedal og Stange.

h) Nemlig Bringstrup, Eggitsløvmagle, Farsø, Gandløse, Gladsaxe, Grevinge, Herløv, Lidøe, Selsø, Smørum, Søbye, Taarnbye (paa Amager), Varløse. Jansen l. c. angiver 15, men det er en Feiltægsel, formodentlig foranlediget derved, at han har iberegnet Brønshøj, som er Siellands Bispestoel, og Hvideure, som (tildeels) er Frue Kirke tillagt.

Fratrædelse vare blevne vacante, efter gammel Bedtægt og Constitutiones laudabiles, og i Medhold af kongelige Anordninger (de-seeneste, Christ. 6tes Universitets-Fundats af 31 Martii 1732, §. 6, og den af 7de Mai 1788, §. 8.) opteredes efter Anciennitet, saaledes at de ældre Professores valgte de ledigblevne bedre Tiender istedet for de mindre indbringende, de forhen havde, hvilke igien kunde opteres af dem, som næstefter paa Grund af Anciennitet vare optionsberettigede; eller ogsaa de vare

2) Tiender, visse bestemte Lærestole, eller et enkelt Facultet tillagte, eller hvis Indtægt distribueredes til samtlige Professores.

Af Options-Tiendernes Indtægter svaredes igien af vedkommende Besiddere og Beneficarii en vis aarlig Afgift, omtrent $\frac{1}{3}$ Deel af det Hele, hvilken Afgift under Navn af Canon erlagdes, naar det var Kongetiender, til den almindelige Casse, hvis aarlige Indtægt siden efter Udgifters Fradrag gik til lige Deling imellem Professorerne (s. nedenfor); men, naar det var Kirketiender, til Bygningscassen, af hvilken Kirkerne's Vedligeholdelse bestrides.

3) Jordskyld af Kiøbenhavnske Grunde i), henlagt til de forskjellige Procuratorier. Indtæg-

i) Omtales ikke af Tansen i Beskrivelsen over Universitetets Midler og Indkomster.

ten deraf udgjør mellem 200 og 300 Rdlr., og Beløbet for ethvert Procuratorium var 10 à 30 Rdlr.

4) Den aarlige Distributs eller almindelige Indtægters lige Uddeling til samtlige 14 Consistoriales, efterat visse Udgifter vare fradragne, hvilken Uddeling skete tvende Gange om Aaret, nemlig sidst i Junii og sidst i December. De til denne Distributs hørende aarlige Indtægter, som af Præsturen samlede, og af den efter forløbs fradragne Udgifter uddeelte, vare:

a) Renter af de Capitaler, som Testatores have henlagt til Professorerne, som en Kiendelse for deres Umage med Legaternes Forvaltning (pro cura legatorum). Det aarlige Beløb deraf til Deling udgjør omtrent 700 Rdlr.

b) Indtægten af Strøegodsset i Sylland, eller det saakaldte Præbende Tweed (i Aarhus Stift).

c) Indtægten af Wiig og af Laude Sognes perpetuerede Kongetiender.

d) Den ovenomtalte Canon eller Afgift af Options-Kongetienderne.

e) Studieskatten af Danmark og Norge, omtrent 5500 Rdlr. aarlig efter Fradrag af Indcassations-Omkostningerne.

f) Den Universitetet skienkede Indtægt af Drefunds Told k), 200 Rdlr. Species, som udbetales aarlig af Zahlcassen med 239 Rdlr. 6 s.

Men fra Beløbet afdroges og saaledes i Distributionen affortedes adskillige Udgifter, f. Ex. Lønninger til Rector, Secretarius og andre; 300 Rdlr. til Bibliotheket; Skatter af Tordegods og Tiender; Extra-Skatten for de Fattige; Huusleie til Professor=Enfer m. v.

Paa forbemeldte Maade var altsaa enhver af de 14 Professores ordinarii tillagt sin Andeel i ovenanførte Indtægter, og disse alle fordeelte paa det eengang fastsatte Antal af Lærestole. Efter denne Indretning, og saa længe den varede, kunde da ei heller flere end de eengang fastsatte 15 Professorer (hvoraf den femtende eller Secretarius Consistorii dog, som ovenmeldt, ei havde sin Indtægt paa samme Maade, som de øvrige 14) lønnes af Universitetets Fond l). Derfor, saa længe

k) Er forbigaaet i Jansens Beskrivelse over Universitetets Midler. Den er ved Fundatsen af 10 Junii 1539 henlagt til Universitetet af Kong Christian den Tredie. Bemeldte Fundats nævner 200 rhinske Guldgylde. En rhinsk Guldgylde svarede dengang omtrent til en Courantducat. S. Prof. Ramus's Afhandling om danske Guldmynter i Skandin. Lit. Selsk. Skr. 1807, 1ste B. S. 138.

l) Jansens Beskrivelse over Universitetets Midler, S. 45.

hinn Indretning blev uforandret, eller de saakaldte Corpora vedbleve, maatte enhver over det bestemte Tal ansat academisk Lærer lønnes umiddelbar af den kongelige Casse.

Paa en Forandring i den ovenforklarede Lønningssmaade ved Universitetet begyndte man først for omtrent 40 Aar siden alvorlig at tænke. Den nærmeste Anledning til, at dette og flere Universitetet vedkommende Spørgsmaale bleve satte under Ventilation, var Cabinetsordren af 4de Jan. 1771 (Myerups Kjøbh. Universit. Annal. S. 375). Flere indsigtfulde og for Videnskabernes Lær iivrige Mænd anbefalede nu især den Idee, at inddrage alle Universitetets Indtægter i en fælles Casse, og deraf at udrede samtlige academiske Læreres Lønninger m). Disse og seener dermed overeensstemmende Forslag gif især ud fra følgende Synspunkter: Nødvendigheden af et større Antal Universitetslærere; Mueligheden af deres Lønning af Universitetets egne Fonds; større Ligelighed i Indtægter; Mueligheden af hensigtsvarende Opmuntringer; de academiske Læreres Befrielse fra at bebyrdes med upassende, tidsspildende Gysler; Bestyrelsens Simplification og Overopsynets Eftelse.

m) Myerup Kjøbh. Universit. Annal. S. 380:396.

Imidlertid udkom den nye Universitets = Fundats af 7 Mai 1788, uden at noget derved bestemtes i Henseende til Forandring med Corpora, uagtet dog ved samme Fundats Universitetslærernes Antal betydelig blev forøget. Dog udgik kort efter, da Hs. Durchlaughtighed Hertugen af Augustenborg imidlertid var bleven udnævnt til Universitetets Patron, et kongeligt Rescript af 12 Sept. 1788, ved hvilket det anordnedes, at de Lærere, som dengang ansattes eller derefter maatte blive ansatte ved Universitetet, alene skulde have at vente Formerelse i deres Løn og øvrige Indkomster af Hs. Majestæt hver Gang fastsættende Bestemmelse, dog at de daværende Ordinarii og Designati skulde uforkrænket beholde deres Rettighed til at stige efter Anciennitet til første Indkomster.

Men da en (ny) Commission for Universitetet og de lærde Skoler i Aaret 1790 var nedsat, anbefalede denne Gienstand af Universitetets Patron, Hs. Durchlaughtighed Hertugen af Augustenborg, til dens alvorlige Undersøgelse, hvoraf Resultatet blev, at Commissionen herom i Nov. 1796 indgav en allerunderdanigst Forestilling, hvis væsentlige Indhold og den derpaa fulgte allerhøieste Resolution under 29de Dec. 1796 communiceredes Consistorium i følgende Skrivelse fra Universitetets Patron, hvilken allerede er trykt i Prof. B a d e n s Univer-

sitets-Journal V. (1796) S. 43; men for Sammenhængens Skyld her igien indrykkes:

”Den angaaende Universitetet og de lærde Skoler nedsatte Commission har indgivet en allerunderdanigst Forestilling om en anden Bestemmelse af Professorernes saa kaldede Corpora, Tjenster, Pengeløn o. s. v.

Dens Forslage have fornemmelig været følgende:

1) At eftersom de nuværende Professores ordinarii, tilligemed det medicinske Facultets designerede Professores (for hvilke den gamle Indretning i eet og alt skulde vedblive) ved Døden eller paa anden Maade afgik fra Universitetet, den Afgangnes hele Corpus, Pengeløn o. s. v. skulde lægges under Dvæsturens Administration, imod en Godtgjørelse af 2 Procent n) af den Sum, den af den Afgangne nydte Embedsindkomst kunde udbringes til.

2) At der, for at bestemme den Løn, hver ny Professor ordinarius skulde begynde med, for Fremtiden maatte fastsættes et Minimum, og dette

n) Disse 2 Procent deles nu, efterat et særskilt Casserer- og Bogholder-Contoir ved Universitetet er oprettet, ifølge Kongelig Resol. af 26 Sept. 1806 lige imellem Cassereren og Bogholderen, saa længe indtil de udgjøre en Sum af 200 Rdlr. for hver, da om Dverffuddet nærmere Bestemmelse vil blive at gjøre.

ansættes i Korn, hvortil man foreslog 150 Tdr. Rug og 150 Tdr. Byg, som skulde beregnes efter Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelstart o).

3) At der af Fierdeparten af Universitetets Indkomst med Tiden skulde oprettes et Tillægsfond, af hvilket de ældre eller mere fortiente Lærere kunde faae Tillæg efter Hs. Majestæts Godtbefindende.

Til Slutning anførte Commissionen, at de i Medhold af sidste Fundats ansatte Professores extraordinarii ingen Rettighed have, som kunde gjøre Hinder i Udførelsen af dette Forslag. Til Beviis anføres Fundatsens 1ste Cap. §. 17.

Herpaa har Hs. Majestæt under 25de Nov. afgivet følgende Resolution, som det Kongelige Danske Cancellie har meddeelt Commissionen i Skrivelse af 3die Decbr. sidstleden:

Stolecommissionen tilkiendegives, at Vi aldeles bifalde dens Forslag, hvorefter de vacante Corpora, til hvilke ingen Ascension have, naar Naadsensaaret er udrundet, henlægges under Dvæsturens Administration,

- o) Dette Commissionens Forslag var saaledes motiveret: "da Penges Værdie er usikker, men en Bestemmelse, som den ovenomtalte, skal gælde for en lang Række af Aar." 150 Tdr. Rug og 150 Tdr. Byg antoges da af Commissionen at svare til en Lønningsværdie: Penge af 200 Rdr.

imod at samme beregner sig aarlig 2 Procent af det Beløb, saadant et Corpus maatte kunne udbringes til. I Henseende til den Gage i Penge, en ny Professor ordinarius maatte kunne ansættes til, forbeholde Vi, Os i hvert enkelt Tilfælde efter Omstændighederne at bestemme det fornødne."

Ifølge heraf ere nu alle de Corpora, Tiender og øvrige til ethvert Professorat efter den gamle Indretning henlagte faste Indtægter, der siden 25 Nov. 1796 ved ordentlige Professorers Afgang og Bedkommendes derpaa fulgte Ascension og Dption ere blevne ledige, inddragne under det academiske Fond, af hvilket, saavidt det dertil kan tilstrække, Lønningerne udredes for alle de ordentlige eller overordentlige Lærere, som ere ansatte ved Universitetet siden bemeldte Datum. Disse inddragne Corpora, Tiender ic. administreres for det academiske Fond af Nvæsturen, hvilken ogsaa af de almindelige Indtægter eller Distributsen beregner Fondet tilgode saa meget, som falder paa de inddragne Corporum Lod.

Siden 1796 indtil Dato ere efter den ovenforklarede nye Indretning til det academiske Fond hjemfaldne:

1) Secretarii Gods og Tiender, efter Rescr. af 20 April 1796, da Professor Gamborg blev Secretarius Consistorii efter Prof. Wøldike.

2) Jurisconfulti corpus 1797, da afd. Generalauditeur Korregaard overdrog sit Gods til Dvæsturens Administration, imod at erholde en fast aarlig Løn.

3) Procuratorium Siegerslev med tilhørende Præbender ic. 1804, ved Professor Bændens Død.

4) Medici Imi corpus 1806, ved Professor Todes Død.

5) Jurisconfulti Imi (egentlig, Idi, eftersom først oprettet 1732) corpus 1806, ved Konferentsraad Sbelik's Død. Da inddroges altsaa de tre, til denne Profession perpetuerede, Kongetiender i Norge under det akademiske Fond.

6) Theologi IVti corpus 1808 ved Professor Dr. Münters Udnævnelſe til Biskop over Siellands Stift.

7) Procuratorium Barup med tilhørende Præbender ic. 1809, efter Eratsraad Miisbrighs Død p).

p) Det maa bemærkes, at, endſtiønt Afgangen af Possessores corporum bestemmer Epochen for de sidste Inddragelse, paafølger dog denne virkelige først da ganske, naar Raadsensaaret er forbi, i hvilket Deceſſors Enke eller Arvinger oppebære næsten et heelt Aars Indtægter efter de for Raadsensaaret ved Universitetet fastsatte Regler.

i alt eet theologisk, to juridiske, eet medicinsk og tre philosophiske Corpora med de i samme Anledning vacantblevne Tiender og Distributsanpartter. Uinddragne ere tilbage tre theologiske, eet medicinsk og fire philosophiske Corpora med i alt 26 Konge- og Kirketiender, foruden Bibliothecarii og Typographi Fordegods.

Ved Universitetet bestaer altsaa for nærværende Tid den gamle og nye Lønningssmaade ved Siden af hinanden. De, som før 25 Nov. 1796 vare i Besiddelse af Corpus og dermed forbundne Ascensions- og Optionsret, og endnu ere ved Universitetet, have deres faste Indtægter af Fordegods, Tiender og Distributs, kunne fremdeles efter Anciennitet ascendere til bedre Corpora, og have Optionsret til bedre Tiender, som maatte vorde ledige q). De academiske Lærere, som ere beskif-

q) Dog efterat den nye Plan til Universitetets Fordegodsers bedre Indretning er begyndt at sættes i Værk, er den Forandring skeet i Henseende til nærværende Possessorum corporum Indtægter af Fordegodsset: 1) at naar en Universitetsbonde tager Arvesætte, oppebærer vedkommende Possessor corporis ikke længere in natura de forskjellige Landgilde-Species, som hidtil efter Fordebogen ydedes, men de godtgøres ham i Penge efter den i Maret 1806 paa Consistorii Forslag fastsatte Tælling, nemlig et Lam med 8 Mk., en Gaas med 4 Mk., en Høne med 2 Mk. og et Boelsviin

kede siden 25 Nov. 1796, have fast aarlig Gage i Penge, som udredes af det academiske Fond, hvis Indtægter nu ere lige med Totalindtægten af de alt inddragne Corpora, Tiender og Distribut-Anparter. Naar den sidste Besidder af et Corpus dør eller afgaar, vil den i Aaret 1796 begyndte Forandring være fuldført, og Universitetets Formue efter Planen foreent i eet eneste akademisk Fond.

Hvad Residenterne angaaer, hvis Antal før Bombardementet var 10, da fandt indtil Aaret 1788 i Henseende til dem samme Optionsret Sted, som i Henseende til Corpora og Tiender; men ved

med 3 Rdlr. 2) at naar en Fæstebonde, som har taget Arvefæstestiede, dør, og saa ofte Forandring med Arvefæste indtræffer, (i hvilket Tilfælde Possessor corporis vilde, naar Arvefæstestiede ei havde været givet, havt Ret til Indfæstning) betales til Possessor corporis som Godtgjørelse for Indfæstning 30 Rdlr. af hver Td. Hartkorn. 3) at efterhaanden som Arvefæstestiede udstædes, hvorved den hidtilværende Forpligtelse paa Gaardmændene, at præstere Herstakereise, bortfalder, tilstaaes Professorerne til Godtgjørelse for dette Savn 1 Mk. af hver Td. Hartkorn, som Gaardene ere ansatte for. 4) at for Indfæstningen af en Huusmandsplads med Jordlod til betales til Possessor corporis 10 Rdlr., da hver Huusmand er tillagt $1\frac{1}{2}$ Td. Land bedst Jord, hvoraf regnes 5 Tdr. Land til en Tonde Hartkorn.

den foromtalte Kongel. Resolution af 12te Sept. s. A. ophævedes denne Ret for alle nye academiske Lærere, hvis Udnævnelse til at nyde fri Bolig (eller Huusleieportion r)), naar nogen er vacant, alene berøer paa Hs. Majestæts hver Gang fastsættende Bestemmelse.

IV. Smaa skrifter.

Thomæ Bartholini Dissertatio de cygni anatome ejusque cantu, a Johanne Jacobo Beverlino s) in Academia Hafniensi olim subjecta, nunc notulis quibusdam auctior edita ex schedis paternis a *Casparo Bartholino*, Thomæ filio. 1668. 96 pp. 8 r).

Allerede Titelen viser, at til denne lille interessante, til Erkebiskop Svane dedicerede, Afhandling

r) S. disse Annal. 1810, 1ste B. S. 201 ff.

s) Denne Beverlin, som blev Præst i Skaane, anføres af Worm som Forfatter af en Mindetale over Biskop Winstrup.

r) Udg. har allerede forhen (Annal. 1808, 1ste B. S. 41) yttret, at han, naar Plads dertil maatte have, vil
Universit. og Skole-Annaler 1810. 2 B. E

egentlig kun er en ny Udgave af den ældre (Thomas) Bartholin's (i Aaret 1650) udgivne Arbejde u, , og at ikkun nogle Tillæg ere Udgiverens, den yngre (Caspar) Bartholin's v).

Tid efter anden i disse Annaler levere Udtog af ældre, næsten i Forglemmelse gangne, eller til Sielendheder blevne academiske Veiligheds- og Smaa skrifter. Et saadant er det, som her anmeldes, hvilket upaatvivleligen kan hentrenges til et af de interessantere, ligesom det ei heller er blevet ubekendt udenlands. See Buffon Hist. naturelle ed. Sonnini, T. 61, under Artiklen: cygne. I øvrigt findes denne senere Udgave ikke omtalt i Worms Lexicon ved Opregnelsen af Faderens eller Sønnens Skrifter.

- u) der 1647 blev Professor i Mathematiken og 1648 i Anatomien ved Kiøbenhavns Universitet, hvilket han dog igien forlod 1661, og opholdt sig efter den Tid paa sin Gaard, Hagested (i Nærheden af Holbæk), hvorfra ogsaa nærværende Skrift er dateret.
- v) Denne Caspar Bartholin var dengang ei endnu 13 Aar gammel; thi han var fød 1655, og Fortalen er undertegnet den 1ste Nov. 1667. Man kan da let slutte, at han i den Alder ei kan have laant meget mere end Navnet til et literært Arbejde, og at det har været Faderens Agt, derved at see sin Søn tidligen anbefalet til de Formaaendes Opmærksomhed. Dertil sigte ogsaa de Ord i Dedicationen til Erkebiskop Svane: donec ad majorem ætas mea maturuerit. honi ominis augurio consecrat &c. Virkeligen blev han ogsaa 1674 Professor ved Universitetet, inden han

Imidlertid minder den paa engang om begge disse lærde Mænd, der med saa megen Iver traadde i en D. Worms og en Th. Finckes Fodspor x); men med hvilke og deres Samtidige, en Kasmus Bartholin, Simon Paulli, Ole Borch o. a. man kan sige, at Naturhistoriens Studium for en lang Tid saa godt som uddøde ved Universitetet.

Evanen har formedelst sin Legemsbygning, Hvidhed og Styrke, formedelst sin Blidhed og Ynde, sin Majestæt og sit Mod altid været anseet som Dronning paa Vandet y), og Folkesagn have foreenet sig med Naturen, for at anvise den Plads blandt de mærkværdigste Fugle: Intet Under

endnu havde fyldt sit 20de Aar, men rejste derpaa udenlands i tre Aar, saa han først i Aaret 1677 begyndte at holde Forelæsninger over Anatomie og Physik. Han blev siden Assessor i Høiesteret, derefter Generalprocureur og Ridder af Dannebrog, og døde 1738 som Senior ved Universitetet.

x) Om deres Fortienester af Naturvidenskabene handles i Hr. Overberghauptmand Brünnichs Historie af disse Videnskabers Fremgang under de danske Konger siden Universitetets Stiftelse (foran hans Dyrehistorie 1782).

y) S. Buffons indtagende Skildring i hans Histoire naturelle a. St.

derfor, at dens Historie af de forømtalte Lærde blev fundet vigtig nok til særskilt at bearbejdes.

Forf. handler først S. 1-16 om Svanens *N a v n* i det græske, latinske, hebraiske Sprog, ved hvilken Leilighed han bemærker, at det er ei afgjort, hvad Navn den har i det hebraiske, og søger at vise, at det hebraiske Ord: *Nacham* ikke betyder en Svane, saaledes som det af Nogle er blevet oversat, da *Nacham* anføres blandt de urene Fugle, hvortil Svanen umuelig kunde regnes 2). Han erklærer ogsaa dens Kød for langt mindre usundt end Gaasens, der efter hans Mening er blandt alle tamme Fugle den usundeste at spise, hvorfor den i Pestens Tid ei heller havde maattet komme paa Bordet.

S. 17 ff. beskrives Svanens Udseende. Dens Hvidhed er hos Digterne og i det daglige Sprog Mønsteret for alt Hvidt, ligesom Ravens for det Sorte. Til Anledning af en Citation fra Lucian, der angaaer Fabelen om Leda og om Helenas Udflækkelse af et Æg, fortæller Forf., at en vis Anna Smundsdaughter 1638 i Norge fødte et Æg under de samme Veer, med hvilke hun havde født andre

2) Efter de nyeste Fortolkere (s. Rosenmüller, Scholia in Ver. Test., ad Levit. XI. 18.) betyder det omtalte Ord den saakaldte Adselgrif (*vultur percnopterus*).

Børn a), og at dette Egg endnu til hans Tid var at see, i Ole Worms Museum, og at ligeledes

a) Ole Worm fortæller selv den hele Begivenhed udførlig i et Brev til Hans Meibfeld (Worm. Epist. Tom. II. p. 87: sq.), dog saa, at her berettes, at bemeldte Kone fødte tvende Egg, det første den 17de og det andet den 18de April 1639, begge til Udseende aldeles som Hønsæg; at det første, som man slog itu, indeholdt noget, som ganske lignede Hvidden og Blommen i et sædvanligt Egg, og at det andet, som man paa Konens Ben lod blive heelt, og som var kommet i hans Museum, i Størrelse, Figur og hele Udseende lignede et Hønsæg, undtagen at Hvidheden nu var aftaget og gaaet over til en mørkere Farve, ligesom naar noget gaaer i Fertraadnelse. Dette Egg var det, som endnu til Bartholins Tid glemtes i Worms Museum. Det er desuden af Worm selv beskrevet og aftegnet i hans Museum Wormianum c. XXI. (ed. Amstel. 1655. Fol.) p. 311. Synderligt, at Worm ansaae det for en Virkning af diævelske Konster, hvorfor han og kalder det ovum magicum. I øvrigt vil Cæsaren sættes istand til at bedømme de ovenfortalte Tilfælde ved følgende oplysende Bemærkninger, som Hr. Dr. Professor Herholdt har havt den Godhed at meddele Udgiveren. ”Eggene ere, hvad i Konstsproget kaldes *Mola*, (fr. *Môle*, faux germe, Masse de chair tydsk: Mondkalb, Mondkind, falsche Frucht, falsche Geburt; dansk: Maanedskalv, Bindæg, falsk Fødsel, falsk Svangerskab). Omunda synes at have været svanger af sit Bindæg fra Martii 1638 til April 1639; det kunde da med Rette kaldes en *Marstalv*,

1663 en Borgerkone i Kiøbenhavn efter 12 Ugers Svangerskab fødte et tomt Æg, som strax gik itu, da man lidt uforsigtig rørte derved.

Hvis ikke Kalv vakte en urigtig Idee! At hun ved deres Afgang leed Smertes, er naturligt, da en Maanedskalvs Fødsel udkræver Beer, d. e. kraftfulde og smertelige Sammentrækninger af Frugtmoderen (uterus), hvori saavel Kalven som Barnet giemmes under Svangerskabet. At den lignede et Hønsæg er tilfældigt; man har Bemærkninger om større og mindre, og de maae altid blive ovale, da Frugtmoderen, hvori de ligge, har denne Figur. I Henseende til det første Ægs Indhold synes de Tilstædeværende at have bedraget sig; en Bædse har der rimeligen været i det, og denne kan ved forskjellig Farve have lignet Æggehvinden og Æggeblommen af et Hønsæg; men havde man analyseret den kemisk, saa vilde man neppe have fundet Æg-Dlie, som Blommens fornemste Bestanddeel. De Tilstædeværende vare desuden ikke sagkyndige, og det sidst afgangne Æg, som Worm giemte, blev ikke aabnet eller analyseret. Skal (testa ovi), haard Skal, hvis Haardhed er afhængig af Kalkjord, har der sikkerligen heller ikke været omkring Omundas Æg, men en blot Hinde, ligesom ved Maanedskalve i Almindelighed; ellers vilde det sidste ikke saasnart have kunnet fordærves, eller tabe sin "candor." I vore Systemer beskrives to Slags molæ: sc. a) solidæ (giennem hele Massen), og andre, b) quæ liquidum continent. Af disse, til hvilke Omundas henhøre, har man igien veliculares, hydaditosæ, m. fl. Der

Nu følger S. 26 ff. Beskrivelsen af de enkelte Legemsdele, og først af Hovedet, Tungen og Nebbet. I Henseende til Hovedet fortæller Forf. den Synderlighed, at i hans Tid saaes i Gravene ved Frederiksborg nogle i øvrigt sneehvide Svaner med en rød Plet, i Størrelse af en Speciesdaler, midt paa Hovedet, og i de oprykkede Fjær bemærkede man denne røde Farve indtil midt paa samme l). De øvrige Legemsdele forklares S. 31-47, og oplyses med et Træsnit, som findes foran i Bogen og indeholder 3 Figurer, nemlig Svanens

er Tvist mellem de Lærde, om Mola altid forudsætter Samleie, eller om tilfældige Omstændigheder (Nymphomanie &c.) kunne tillige foranledige dem. Som oftest have de nok deres Grund i et virkeligt begyndende Svangerskab, eller deri, at Fosteret i et saadant virkeligt befrugtet Æg dør tidligt bort, d. e. førend det har naaet nogen kiendelig Grad af Udvikling. Man finder da enten Spor af et vordende Foster i dem eller ikke. Jeg vover i denne Henseende intet at bestemme om Minntas Æg, da de Tilfældeværende have seet mere paa Farven end Formen."

- b) Buffon anfører ikke dette Phænomen, men taler p. 89 om plumes de la tête & du cou marquées à la pointe d'une teinte jaune ou orangée, som stundom bemærkes paa Svanerne, og som kunne tiene til Forklaring, hvorfor Horats undertiden giver dem Epithetet: *purpurei*.

Skelet, arteriæ asperæ duplex ramus med pulmones, og os hyoides c). Den første Figur er stukken efter et Skelet, som Univerſitetets Theatrum anatomicum da eiede, ſkænket dertil af den berømte Simon Paulli, og ſom den lærde Mich. Kirſtenius havde givet følgende Indſkrift:

Hoc cygni est Sceleton; recte Phoebæus ales
Haud Phoebi sacra debet abesse domo.

S. 47 ff. handles om Svanens Levemaade, Næring, Character, Forplantelse &c., hvilket alt Forf., i Henhold til Ariſtoteles Dom, indbefatter under denne Næs: cygnum bene naſci, probe vivere, multam gignere sobolem, ſvariter tandem leniterque ſeneſcere. Som et Beviis paa dens Forſigtighed anføres, at naar den ſlyder ud i Havet, dykker den aldrig af ſig ſelv, men ſvømmer rolig paa Overfladen. Sin fornemmeste Styrke har den i Bingerne, hvilke den egſaa udbreder for Binden ligesom Seil, og det ſidſte har givet Nogle Anledning til den Mening (ſom Forf. ligefrem forkæſter), at den Lyd, ſom den undertiden lader

c) Det geraader den i Afhandlingen indeholdte anatomiske Beſkrivelse til Ære, at den endnu i de nyeste Skrif-
ter citeres ſom claſſiſk (Buffon l. c. p. 94), og at Forfatterens Obſervationer ere blevne beſtyrkede ved analoge af de berømteſte Anatomer i de nyere Tider, ſ. Ex. Spallanzani, S. Sonnini's Anmærkning ad l. c. p. 94. ſq.

høre, ikke kommer fra Munden, men fra de opblæste Vinger. Forf. citerer det Vers:

Non canit assueta cygnus vocalis in unda,

Ni Zephyri spiret mollior aura sibi.

og Gregor. Nazianz. Orat. 34 og Epist. I. (τῆ ζεφύρου τὰς πτέρυγας ἐκπνέοντος, ἡδύτι καὶ ἐναρμόνιον ἄδειν). d)

Den er af Naturen meget fredsommelig, og fornermer hverken andre Dyr eller Mennesker, hvorfor Ovidius med Rette kalder den innocuus:

Illic innocui late pascuntur olores;

men udæfkes den, værger den sig med ligesaa megen Kraft som Mod, og Ornen selv maa i Kamp med den give tabt.

Pacis amans cygnus, mitis cupidusque quietis,

Læsus at irarum fervidus esse solet^d e).

Hvad Aristoteles og Plinius fortælle om, at de opdøde hverandre, afviser Forf. ligefrem (S. 59) som en Fabel f). Derimod synes han at lade

d) Af disse Citater synes dog Meningen ikke at være, at den omtalte Lyd skulde komme fra Binden, som opblæste Vingerne, men blot at Svanen kun eller især da lader samme høre, naar Binden blæser i dens udspændte Vinger.

e) Zevnf. Buffon l. c. p. 57. 74.

f) Buffon troer, at disse falske Meninger ei faa meget harde deres Grund i naturhistoriske Jagttagelser, som i mythologiske Traditioner. Alle Fabelens cygni vare meget ordstabsfulde Personer.

gielde, hvad Alb. Magnus beretter om dens Blufærdighed g), ja paa et andet Sted (S. 50) anfører han selv et nyt Beviis for dens Kydskhed h).

S. 59 ff. taler Forf. om den Mytke, Svanden har for Mennesket. Dunden er god som Fyld i Sengenleder. Svaneunger, fogte i Dlie, ere overordentlig nervestyrkende; Fjdet meget tienligt som blødgjørende Middel. Kiødet have nogle foretrukket for Gaasekiød. I gamle Dage hørte det med til store Anretninger, og hos Athenceus feiler det sjelden ved Deipnosophisternes Maaltid. Naar det bliver ældre, er det alligevel noget haardt og uforsieligt.

For de Seilende ansaaes den fordum som et lykkeligt Barsel, fordi den ei kan synke; og de gamle Græcere og Romere anbragte ofte dens Figur paa Gallionen.

g) Næmlig at den, efter at have parret sig, intet skulde ville æde inden den har vasket sig. Buffon i. c. p. 72 forklarer, hvad der har givet Anledning til dette Sagn.

h) Quod maxime insigne est, libidinibus se non polluit, sed ad earum comprimendas sedandasque flammæ vesci urticis solet. Buffon spotter i denne Aaledning (l. c. p. 72) over le Docteur Bartholin, og bemærker, at det var en Recept, qui seroit aussi bonne pour un docteur, que pour un cygne.

Cygnus in auspiciis semper lætissimus ales;
Hunc optant nautæ, quia non submergitur undis.

Dgfaa ansaaes Svanen som det Dyr, hvis Bygning Menneffene især havde efterlignet, da de først fandt paa at bygge Skibe.

Endeligen gaaer Forf. S. 65 over til den Egenffab, hos den, der betragtes som den mærkeligste og meest forundringsværdige, nemlig dens Sang, en Egenffab, som hos de græffe og latinske Digttere har forskaffet den en Mængde dertil sigtende Tilnavne (ωδιζός, canorus ales, sonorus, argutus, excellens, subline cantans &c.) Men om denne Egenffab, siger Forf., ere Meningerne saa aldeles forskiellige, at der ere Mangfoldige, som ligesfrem paaftaae, at Svanen aldeles ikke synger i). Som Hiemmel for den bejaende Mening anføres blandt nyere Hieron. Gardanus, Sperling, Schott, Kirchmeyer, Schedius Francus, Adamus Silesius, Aldrovandus, Henrich Nauhov o. a., hvortil Forf. selv føier følgende: "Svanens Sang ere der vel mange, som tvivle om; men at det virkelig forholder sig saaledes, kan jeg bevidne som Die- og Drevidne, da jeg baade med mine Dren har hørt den synge, og strax derpaa feet den døe (men dette tilfældigviis). Thi i hvad

i) Ælian. Hist. var. I. 14. Lucian. dialog de electro f. cygnis.

der end maatte fortælle om Svaneſ Sang, har jeg dog noie lagt Mærke til, at den overhovedet aldrig ſynger uden om Foraaret, da jeg ofte har hørt 300 paa eenſang i Stranden ved Hageſted og Holbek at ſynge eller ſnarere at ſkrige, og jeg formoder, at Hunnerne da loffes af Hannerne, eller at hine lægge Æg, ſaaledes ſom vi vide, at Hanen fagler, naar den træder Hønen, og Hønen naar den er ved at lægge Æg; ellers har jeg lagt Mærke til, at de til alle andre Tider om Aaret ere aldeles ſtumme.”

Paa diſſe Autoriteter tiltræder Forf. ogſaa den bejænde Mæning, hvilken han ſiger endnu at kunne beſtyrkes med utallige og uimodſigelige Exempler ſaavel fra Norge ſom fra Island k). Et

k) Forfatteren af Anmærkningerne til Horrebows Efterretninger om Island i Mercure Danois, Mars-Mai 1754, udtrykker ſig herom ſaaledes: En hiver pendant la nuit, quand il gèle bien fort, & que ces oifeaux ſe trouvent aſſemblés en grand nombre, j'ai ſouvent entendu leur musique, qui eſt très agréable & très mélodieuſe. Elle approche du ſon des flutes & des instruments de bouche. Si vous avez envie de vous en convaincre, vous pouvez le faire facilement à Copenhague même, pourvuque l'hiver ſoit un peu rude. Ici comme en Islande les cygnes ſe trouvent alors en troupes dans la mer, & quoique leur chant ne ſoit pas à beaucoup près

saadant tilføier han endnu. En af hans Benner
nemlig, en norsk Student ved Navn Jørgen Vil-

si fort, que je l'ai entendu en Islande, il est cepen-
dant le même; toujours vous prouveront-ils, que
les cygnes chantent. Med Hensyn til dette Sted
hedder det i Dlassens og Povessens Reise igiennem
Island I. S. 63: "om Euanerne ville vi alene
erindre dette, i Anledning af Mercure Danois for
Maaret 1754, at deres Sang om de lange mørke Næt-
ter (dog ikke just ved Midnatstider), naar de flyve
igiennem Luften i Hobetal, er den allerbehageligste,
og ligner meget Violin-Stemme, dog er den endnu
høiere. Den pleier kun at synges ad Gangen, som i
et maadeligt Mandedræt; der er fort imellem enhver
Lyd, ligesom de svare hinanden. Euanesang om
Natten betyder gierne Tøveir, som pleier at komme
efter een eller længst to Dage; hvorfor denne lidet
Natte-Uroe er desto behageligere for Islanderne i
Frost- og Sneveir." — Om denne Sang taler ogsaa
M o h r i hans islandiske Naturhistorie S. 19: "Ved
Giasarborg i Skagefiorden, siger han, sees man
Euanerne om Esterhøjen at ligge i flere Flokke paa
de færske Søer, hvor de om Nftenen synge meget
behagelig." Hermed kan sammenlignes følgende Op-
lysning i Ernestis Anmærkninger til det bekjendte
Sted i Callimachi Hymne til Apollo:

— ὁ δὲ κύκνος ἐν ἡέρι καλὸν ἀείδει,

non alienum sit dicere, mihi & hominem Asianum
confirmasse, cantantes se in Asia audiisse cygnos, &
de Islandia retulit mihi Paullus (Bernhardi) Vidali-

lumsen, mærkede engang, da han gik og spadse-
rede ved Bredden af en Elv, nogle Svaneer komme
flyvende. Af Flokken stød han een, som strax
faldt død ned; men de øvrige begyndte da, imens
de fløi rundt om og saae ned, at istemme en
behagelig Sang, ligesom en Sørgefæng, og det i
saa rørende Toner, at hans Ugtsomhed derved i
en høi Grad blev opvaakt.

nus *), qui id etiam apud nos palam in oratione
panegyrica in Regem Daniæ narravit his verbis p. 28:
*Denique etiam cygni sive olores, quos eruditorum
gratia hic memorare libet, cum aliquem mihi
dilectissimum quondam præceptorem audierim mi-
rari, quod veteres de cantu cygni tam multa
prodiderunt, quos tamen recentiori loco nec in
Italia nec in alla alia regione cantare quisquam
audivisset — — mirabar ego hunc sermonem, qui
ipse in mea quidem patria sonoram illam & a-
moenam cygnorum vocem sæpe non sine voluptate
audiveram: quare valde gaudebam, quod ego ipse
testis oculatus atque auritus hanc antiquissimam
traditionem contra recentiorum dubia confirmare
possem; ea autem fabula est, quod morti vicinus
cantat &c.*

*) Om ham see Haldan. Einari Sciagraphia historię
literarię islandicę, p. 92, hvor ogsaa hans her
omtalte, i Leipzig 1757 holdte, Tale i Anledning af
Kong Frederik den Femtes Fødselsdag ommeldes.

Nu følger S. 71 ff. Steder af de Gamle, som bevise, at disse alle have været eenige i at tillægge Swanen den Egenffab, at synge eller at lade høre en moduleret, klar og giennemtrængende Lyd, f. Ex. Homer (og hans sildigere Commentator Eusthatus), Callimachus, Euripides, Ovidian, Virgil i de bekiendte Vers:

Argutos inter strepere anser olores

og

— longa canoros

Dant per colla modos —

Men, erindrer Forf. videre, hvad som ei er mindre mærkværdigt, er det Ærværdige og Betydningsfulde, de Gamle elskede at forbinde med Swanens Sang. Store Mænd, som udmærkede sig ved høie og vise Taler, især og ved poetiske Talenter, finder man, at Oldtiden pleiede at sammenligne med Swaner, ligesom hos dem Gier ofte vare Symbol paa selvkløge, forsængelige og pralesyge Mennesker, der af Lærdom og Wiisdom ei havde uden Skinnets og den taabelige Mine, de gave sig. Saa kaldes Pindars af Horats Diræus cygnus, og naar Virgil spaaer Varus et stort Navn i Digternes Værker, vælger han de Udtryk:

Vare, tuum nomen — — —

Cantantes sublimē ferent ad sidera cygni.

Efter Fabelen blev Sangeren Orpheus forvandet til en Svane, og Horats udtrykker sit Haab om Digter-aldødelighed under samme Figur (Carm. II. 22). Til Efterlignelse deraf have ogsaa Nyere (Scaliger, Pontanus,) tillagt Virgil dette som et Hædersnavn. Musonius troer ved samme at ære sin Paulinus, og overhovedet ere Exempler af dette Slags utallige.

Men, vedbliver Forf. S. 80 ff., saa afgjort det er, at Svanen synger, saa ugrundet er det, at det især er paa sit Yderste, at den lader høre sin behagelige Sang. Denne Mening, som har givet Anledning til, at Svanesang i det daglige Liv har faaet Betydning af en talentfuld eller mærkelig Mand's sidste Anstrængelser eller Arbejder, har alligevel fra gammel Tid af været meget udbredt. Hos Doid forekomme flere Steder, som sigte dertil, s. Gr. Lib. Trist. V. 5:

Utque jacens ripa deflere Caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem.

og Metamorph. XIV. 430.

Carmina jam moriens canit exequialia cygnus.
og ligesaa hos Cicero, Seneca, Plinius, Lucretius, Martial, Statius, samt hos de Græske: Plato, Aristoteles, Pausanias, Plutarch, Philostratus ic. l).
Hos Egypterne har samme Mening været her:

1) Jevnsfor Buffon, a. St. p. 104.

skende, siden de forestillede en aldrende Musicus ved en Svane. Den Grund til det omtalte Phænomen, som af Nogle anføres, er ikke mindre eenfaldig, nemlig at Svanen da helst synger af Glæde, naar den seer for Sie, hvor stor en Ulyksalighed Døden er, og hvor møiefuldt et Liv den nu skal forlade. Svanen, hedder det i Platos Phædo, har, fordi den er Phoebus helliget, Evne til at see i Fremtiden; den spaaer et andet Livs Ulyksalighed, og derfor synger den gladere i Dødens Dieblisk end ellers m). Andre søge dog at forklare det paa en naturlig Maade, at den mærkelige Sang ved Livets Slutning egentligen ikke skulde være uden Dødskampen selv, der ogsaa yttrede sig i særegne Toner giennem den lange Hals n).

m) Dermed overensstemmende Cicer. Tuscul. I, c. 30. quod ab eo (Apolline) divinationem habere videntur, qua providentes, quid in morte bonum sit, cum cantu & voluptate moriantur.

n) Resultatet af de nyere Naturforskeres Tanker angaaende Svanens Sang er følgende:

Svanen har Stenime-Organer, conforme med de Vandfugles, som ere allermeest snaksomme og have en skingrende, hæs (raucus) Lyd.

Den tamme Svanes Røst er i Almindelighed mere dæmpet end skingrende; det er denne Lyd, som de Gamle udtrykte med Ordet: drensare. Det er ikke

Fort. afviser S. 88 den sidste Mening lige-
 faaend som den første. Han finder det aldeles unat-

tenne vore tamme og næsten tause Swaners dampede
 Lyd, som gav de Gamle Anledning til at prise Swa-
 nens harmoniske Toner.

Det er paa den vilde Svane, man maa agte,
 naar man vil domme om denne Fugls naturlige
 Stemme. Denne er en Art af gennemtrængende
 Skrig eller Skingren, saaledes som Virgil betegner
 den i følgende Vers:

Dant sonitum rauci per stagna loquacia cygni.
 Denne Skrigen kan ingentunde kaldes behagelig; ei
 heller har Swanen noget musikalsk Anlæg, da den
 ikke saaledes som andre Sangfugle agter paa eller
 besvarer Menneskets Sang eller Instrumentalmusik,
 ligesom disse Fugles egne Quetter og Concerter ere
 hoist skurrende og umusikalske. Dog kan man i
 Swanens Røst mærke en Art af regelmæssig, modu-
 leret Sang, saa man kunde kalde dens Lyd et har-
 monisk Skrig, men hvis skingrende og eensformige
 Toner ikke desto mindre ere langt fra de egentlige
 Sangfugles behagelige Afsvælinger og melodiske Ac-
 center. De lade deres Stemme høre, saa ofte de
 ansættes af noget stærkere eller overordentlig Ind-
 tryk. Den forekommer meget mere melodius om
 Foraaret, som deres Parretid, eller i den Tid, de
 tabe Fær, da de, som andre Fugle, ei besinde sig
 ganske vel; den er mere skurrende og gennemtræn-
 gende, naar de ere opirrede, eller naar de besynge
 en Seier, endnu i heftig Bevægelse over den bekæm-
 pede Fæse. Og saa lader det sig tænke, at Swanen,

turligt, at Svanen i Alderdoms og Afmægtigheds Tilstand, da dens Stemme er svag, da den hverken kan reise sin Hals eller udbrede sine Vinger, skulde kunne lade en mere velklingende Sang høre end ellers. Han anfører ogsaa ældre Skribenters Benægtelser af eller Tvivlsmaal om den samme Ting, for Ex. Alians I. 14. Plinii X. 23, og udtæller endelig S. 93 sin Mening om Sagnet's Oprindelse saaledes, at, fordi denne Fugls Sang har noget vist Dæmpet og Sørgmodigt i sine Toner, har den fabelagtige Oldtid fremstillet samme som en Art af Sørgeqvad, den, færdig til at sige det

Streeassociation og Fordom kunne for Mange gjøre en Lyd behagelig, om hvilken de under andre Omstændigheder selv vilde domme ganske anderledes; man see Morins Afhandling i Memoires de l'Academie des inscript. T. V: pourquoi les cygnes, qui chantoient autrefois si bien, chantent aujourd'hui si mal. Til hvorefter et meget agtsomt Øre kan med en vis Forsigtighed bemærke i Svanens ellers sturrende og stingerende Stemme en Art af Melodie, saa ere dog dens haarde og afbrudte Toner langt fra den harmoniske Sang, som de Gamle tillagde Svanen. Man er derfor berettiget til at betragte samme som en af Oldtidens behagelige Fictioner. Naturen viser sig her, ligesom i mange andre Tilfælde, i Modsigelse med Mythologien. (Man læse de interessante Jagttægtelser, som ere anførte i Noterne til Buffon a. St.)

Tordiste Farvel, og under Dødens Ahuelse iftemte ved sit Livs Slutning.

Med et Par Ord afviser Forf. S. 94, som urimelig Fabel, det Sagn, at der i Svaneens Dødsstund skulde vore en Ficar op i Hovedet, lidt efter lidt groe ned i Hiernen og der fæste sig, forinden den opgav Anden, til hvilket Sagn Dvids

— *Veluti canentia dura*

Trajectus penna tempore cantat olor
har Hensyn.

Den sidste §. (LX. S. 95) handler om Svaneens Levetid. Den troes, siger Forf., i Almindelighed at kunne leve 300 Aar. Dette finder han ikke at være meget paalideligt, men nægter dog ei, at den jo kan blive meget gammel o).

Bogen selv er affattet i et temmelig tvunget latinsk Sprog, og Behandlingen indrettet efter den da herskende Smag, at sammendynge saa mange

o) Det er endnu ei afgjort, hvor gammel den kan blive. At den skulde kunne blive 300 Aar gammel, er uden Tvivl overdrevet, men det er vist, at man har seet, at den flere Generationer igiennem har opholdt sig ved antelte Herregaarde. Ogsaa veed man med Visshed, at Gacken kan blive over 100 Aar gammel, og heraf synes med Sikkerhed at kunne sluttes, at Svanen, som er af større Legemsbygning, bruger længere Tid til at udbruge sine Æg, og behøver omtrent 2 Aar til at blive fuldvoksen, maa kunne blive endnu ældre.

Prøver paa Lærdom som muligt, om de endog ikke hørte umiddelbar til Sagen. Nogle Dele af Sværens Historie, f. Ex. Forskiellen imellem den vilde og tamme Svane, hiins Winter- og Sommer-Op-holdssteder, Trækninger &c. ere ikke berørte. Det vigtigste i Afhandlingens Fortieneste synes at være det, som angaaer Svanens Anatomie, hvilket ogsaa, som Titelen viser, efter Forf. Niemed har skullet være Hovedsagen.

V. Necrolog.

Den 29de Sept. døde Justitsraad Jørgen Kierulf, Professor i Historie og Statistik ved Kjøbenhavns Universitet, samt Theaterdirecteur. Han var fød den 31 Aug. 1757 i Hasle i Aarhus Stift, hvor hans Fader var Præst, og blev 1775 dimitteret fra Viborg Skole. 1779 tog han den saakaldte store philologiske Examen. 1785 modtog han en Hovmesterplads i Baron Boltens Huus. 1790 disputerede han for Magistergraden og begyndte Forelæsninger over de græske Tragiker. 1791 blev han, efter Professor Sneedorfs Død, ansat ved Universitetet som overordentlig Professor i Historien, og 1797 tillige som Professor i Statistiken. 1794 blev han Theaterdirec-

teur og fik Sæde i Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler. Da den sidste i Aaret 1805 ophævedes, blev ham alernaadigst tillagt Justitsraads Character.

I de Kiøbenhavniske lærde Efterretninger for d. A. No. 34 har den Afdødes gamle Ven, Hr. Professor, Ridder, Rådhel, meddeelt udførligere Efterretninger om hans Levet og hans literære Virksomhed, hvortil Læseren henvises. Udgiv., som næie fiendte sin bortgangne Collega, har søgt i følgende faa Linier at sammenfatte, hvad efter hans Skionnende og Overbeviisning udgjorde Hovedtrækkene i den Afdødes Character og Wandel:

Som Menneske ædel, redelig, blid, religiøs,
elskværdig.

Som Lærd kundskabsriig, sandhedskierlig, tænksom, beskeden, smagfuld, human.

Som Borger retsindig, Ven og Beförderer af det Almeennyttige, godgiørende, fædrelandsk.

Som Embedsmand retskaffen, tro, værende paa sit Kald, gavnende i Stilhed, velartede Ynglingers Ven, Opmuntretter, Understøtter, Veileder.

Som Ven og Embedsbroder oprigtig, deltagende, hengiven, velvillig, tjenstagtig, behagelig.

Som Mand og Fader òm, omhyggelig, elskende
Sine, elsket, tilbedet af dem.

Have sancta anima!

VI. Blandede Efterretninger.

Til de philologisk = filosofiske Forelæsninger havde i Vintersemesteret 1809—1810 meldt sig 149; til de theologiske 133; til de juridiske 143; til de medicinske 70.

Under 23 Julii d. K. har det behaget Hans Majestæt, paa det Kgl. Rentekammers ved Skrivelse fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler foranledigede p) allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst at resolvare saaledes:

”Vi ville allernaadigst have de Studerende, som med Understøttelse af academiske Sti-

p) Den temporaire Understøttelse, som de Studerente nyde, der reise udenlands paa academiske Stipendier, for at giøre sig duelige til Statens Tieneste, synes at være væsentligen forskjellig fra de staaende aarlige Indkomster, som den Kgl. Resol. af 21 Marts d. K. angaaende Personer, som opholde sig udenlands, eene navn.

pendier reise udenlands, fritagne for, af saa-
 danne Stipendier at svare Indkomstskat q).”
 Denne allerhøieste Resolution blev under 4de næst-
 efter Universitets-Directionen communiceret.

Under 29 Juli bifaldt Directionen, at for
 Observatoriet maatte anskaffes et nyt her i Staden
 forfærdiget Uhr, som ved Prover paa Observatoriet
 var befundet godt og brugbart, og som kunde er-
 holdes for en billig Priis af 120 Rdlr.

Den 15 Aug. har Consistorium stadfæstet den
 af Kammerherre v. Foss Studenterne C. W. Borch,
 H. H. Thiele og F. W. Thiele meddeelte Deno-
 mination til det Fossiske Stipendium.

Under 11 Aug. tilmeldte det Rgl. Finants-
 collegium Directionen, at Hr. Prof. Schumacher
 allerunderdanigst havde tilbudet, at de i neden-
 staaende Fortegnelse anførte Præparater og Sam-
 linger maatte benyttes ved de Forelæsninger, som
 holdes paa Universitetet og det chirurgiske Acade-
 mie, og at det havde behaget Hans Majestæt

q) Efter Fd. af 8 Febr. 1810.

allernaadigst at modtage dette Tilbud, hvorom Rector og Professorens derefter af Directionen bleve underrettede til videre Befiendtgjørelse for Bedkommende.

F o r t e g n e l s e

over de Professor Schumacher tilhørende Præparater og Samlinger, som maac afbenyttes ved de Forelæsninger, der holdes paa Universitetet og det chirurgiske Academie.

1) En Samling af omtrent 500 Glas med deels anatomiske, deels og fornemmelig andre Præparater af Sygdoms Tilfælde paa det menneskelige Legeme, opbevarede i Spiritus.

2) En Samling af omtrent 150 Stkr. tørre Been med deres forskjellige Sygdomme, hvoriblandt 6 Skeletter.

3) En Samling af nogle Hundrede Præparater af sunde Been, hvoriblandt 15 Skeletter af forskjellig Størrelse og Alder, saa og en Negers og Indianers Skelet. Nogle og firestindstuyve Hoveder af forskjellige Nationer, og mange enkelte Been.

4) 12 fiældne Dyr-Skeletter, saa og mange præparerte Hoveder af fiældne firefoddede Dyr og Fugle.

5) En Samling af Præparater, hvor Nærerne ere indsprøitede med Bør.

6) En Samling af Mineralier, som bestaaer af 5020 Nummere af uden- og indenrigske, men fornemmelig en temmelig fuldstændig Suitesamling af nordiske Mineralier.

7) En Bogsamling, bestaaende af omtrent 4000 Volumina af de brugeligste medicinske, chirurgiske, anatomiske, naturhistoriske, mineralogiske, botaniske, kemiske og fysiske Bøger, alle vel conditionerede.

8) En Samling af 9 til 10,000 Planter, opklinede paa Papiir, og bragte i Orden efter Linnæi System.

9) En Samling af indenlandiske Planter, hvortil høre 3 Bind af de af Prof. Schumacher forfærdigede Haandtegninger, hvilke ere omtrent 1000 i Tallet, og som ere Svampe eller Planter, der henregnes til Svampene.

10) En Samling af omtrent 3000 Insecter i 6 Egeskabe, ordnede efter Fabricii System.

11) En Samling af 1000 og nogle Conchylier med dertil hørende Coraller ic., ordnede efter Linnæi System.

12) En Samling af materia pharmaceutica eller raæ Medicinalvare, som have været og endnu ere brugelige, og

13) En Samling af chirurgiske Instrumenter.

De lærde Skoler.

I. Lovgivning.

Ny almindelig Forordning angaaende
de lærde Skoler i Danmark
og Norge.

(Skuttet. See færige Aart. S. 290.)

Tiende Capitel.

Om Skolernes Eiendomme, Fonds, Indtægter og Udgifter og Regnskabsføringen over samme.

§. 109.

Ligesom alle de private Legater, om hvilke i denne Forordnings §. 71 er bestemt, saaledes skulle ogsaa alle andre de lærde Skolers og deriblandt Odense Communitets nuværende eller tilkommende faste og løse Eiendomme, Kapitaler, Legater, Indtægter og Indtægtskilder være og blive dem urokkelige

forfikkrede, og alle Fundatser, Gavebreve, Anordninger og Udskiftter, som hiemle dem samme, stedsse staae i fuldeste Kraft.

§. 110.

Enhver Skole skal beholde sine Eiendomme, Kapitaler, Legater og øvrige Indtægtskilder udeelte, og dens Indtægter af samme anvendes først og fornemmelig til dens egne Fornødenheder, efter de Reglementer, som Vor Direction affatter; men hvad som derefter ved Skolerne hver for sig og ved Odense Communitet bliver aarligen tilovers, skal, for saavidt det ikke ved Fundatser eller andre Anordninger er bestemt til Dplag eller vorende Kapital, inddrages under det oprettede almindelige Skolefond, om hvilket Vor Direction under 22de Mai 1807 er tillagt speciel Befaling.

§. 111.

Af det almindelige Skolefond, hvilket aldrig maa anvendes til andet Brug, end til det lærde Skolevæsenes Fornødenheder og Forbedring, udredes først Udgifterne til saadanne Fornødenheder, som maatte være fælles for samtlige Skoler, og ikke kunne reglementeres for nogen eller nogle især, dernæst de Tilskudde, som maatte udfordres for de mindre formuende Skoler, der ikke selv have Indtægter i Forhold til deres Udgifter, og endeligen grundlægges derved saadanne Fonds, som til Skolevæsenets Løb i enkelte Grene kunne være

fornødne eller gavnlige. Bestyrelsen over Føndet fører Vor Direction efter de Regler, som Vi derfor have foreskrevet.

§. 112.

Overtilsynet med Skolernes Pengevæsen staaer under Skole-Ephoratet paa ethvert Sted, som til alle Tider maa være underrettet om den eller de vedkommende Skolers oeconomiske Forfatning, og uden hvis Samtykke ingen Kapital maa opsiges eller udsættes.

§. 113.

Det specielle Tilsyn og den specielle Forvaltning vedbliver under de ved foregaaende Anordninger udnævnte Skoleforstandere, hvilke paa ethvert Sted ere: Stedets Magistrat, dets første Sognepræst, og Skolens første Lærer.

§. 114.

Ingen af de faste Lærere ved nogen Skole skal det være paalagt som Embedspligt, at føre Skolens Regnskab, men samtlige Forstandere vælge af deres Middell, eller ogsaa udenfor samme, en paalidelig og vederhæftig Mand, som oppebærer Skolens Indtægter, udtæller dens Udgifter, og fører behørigt Regnskab over samme, imod derfor at nyde aarligen 2 Procent af de løbende Indtægter, han oppebærer, indtil 5000 Rdlr., og 1 Procent af det, som disse aarlige Indtægter beløbe sig høiere end denne Sum. Blandt løbende

Indtægter kunne ikke regnes saadanne Kapitaler, som indbetales for at omsættes.

§. 115.

I Almindelighed have Forstanderne under Ephorerens Tilsyn at vaage over Skolernes Kapitaler og Eiendomme, deres Indtægter og Udgifter, saaledes at Kapitalerne altid ere og blive sikkert udsatte paa Rente, de øvrige Eiendomme i god Orden vedligeholdes, Indtægterne efter Mulighed forøges, og Udgifterne ikke overgaae det Bestemte eller Nødvendige. I Særdeleshed paa- ligger det dem at være nøie underrettede om Skolernes Indtægter og Indtægtskilder; at holde i den dertil ved hver Skole indrettede Bog alle Skolens Foundationer, Gavebreve og Legater nøiagtigen indførte; at administrere, ved Hielp af Regnskabsføreren, Skolernes Jordegods og Tjen- der; at instruere Regnskabsføreren om de Pligter, han har at iagttage; at paasee, at han nøiagtigen opfylder dem; at lade sig af ham stille saadan Caution, som de til deres Betryggelse og i Forhold til de Tppebørseler, han paa eengang kan have i Kasse, ansee tilstrækkelig; at meddele ham de til hans Regnskabs Vilæggelse fornødne Indtægts- og Udgifts=Ordres; at paasee, at hans Regnskabs- Extracter, Regnskab og Antegnelse's Besvarelse i rette Tid indsendes. Derjom nogen Skole ved dens Forstanderes Forsømmelse nogensinde lider

Tab, staae de derfor een for alle og alle for een til Ansvar.

§. 116.

Regnskabsføreren skal med Flid og Trofasthed indkræve Skolens Indtægter til de Tider, naar de forfalde; rigtig og betimeligen udbetale de Udgifter, til hvilke Forstanderne give Ordres og Anviisninger; over Indtægter og Udgifter føre et ordentligt og nøiagtigt Regnskab, og til rette Tid indsende sine Regnskabs-Extracter, Regnskaberne selv og Antegnelsernes Besvarelse. For Oppebørsel og Regnskabsføring staaer han til Ansvar paa samme Maade, som andre offentlige Oppebørsels- og Regnskabsbetiente.

§. 117.

Paa det at Regnskabsføreren kan være underrettet om, hvad han har at oppebære, skal ham af Skolens Forstandere være meddeelt en nøiagtig Fortegnelse over alle de Indtægter, som Skolens aarligen tilkomme, med Underretning om, til hvilken Tid enhver Indtægt forfalder. Til Udgifterne meddele de ham enten staaende Ordres, efter de af Vor Direction tilstillede Reglementer, eller og særskilte for andre tilfældige Udgifter. Uden Udgipts-Ordres, som vedlægges Regnskabet, maa han Intet udbetale.

§. 113.

Ethvert Skoleregnskab skal have trende Afdelinger: den ene for Skolen i Almindelighed, den

anden for Bibliotheket og de videnskabelige Apparater, den tredie for Stipendierne, og disses Fonds og Dplagssummer.

Til enhver af disse Afdelinger henføres de Indtægter og Udgifter, som dertil høre. For saavidt Dplagssummerne ikke ved Skolerne selv udrælles, men forbeholdes Disciple, indtil de studere ved Universitetet, skulde de fra Skolerne efterhaanden indsendes til det almindelige Skolefond, fra hvilket de i sin Tid anvises til Bedkommende.

§. 119.

Med hver Maanedes, Kvartals og Aars Udgang skal Regnskabsføreren til Forstanderne afgive Extract af Regnskabet over de i Maanedens, Kvartalets og Aarets Løb forefaldne Indtægter og Udgifter. Maanedes-Extracterne beholde Forstanderne for sig til Underretning. Af Kvartals-Extracterne og General-Extracten, hvilke afgives i trende Afskrifter, beholde Forstanderne een, og sende den anden til Directionen, den tredie til Skole-Ephorerne.

§. 120.

Med ingen Maanedes og intet Kvartals eller Aars Afslutning maa Regnskabsføreren beholde større Sum end 2 a 300 Rdlr. i Kasse. Alt hvad som Extracterne vise at være derover, skulde Forstanderne da uden Henstand af Regnskabsføreren modtage, og siden deraf igien til ham udtælle,

hvad han efterhaanden til løbende Udgifter
behøver.

§. 121.

Til at giemme de Skolens Penge, som saaledes og ellers komme i Skoleforstandernes Bærg, skal, som hidtil har været anordnet, paa ethvert Steds Raadstue være hensat en jernbunden Kasse med trende dirkesfrie Laase, til hvilke trende af Forstanderne, nemlig en af Magistraten, Sognepræsten og den første Lærer skal have hver sin Nøgle. Saa ofte Kassen aabnes; skulle de alle tre være tilstede. Er nogen hindret ved Sygdom eller andet lovligt Forfald fra at møde, kan han afgive sin Nøgle til de øvrige Forstandere, af hvilke i det mindste tvende skulle være tilstede ved Kassens Aabning.

§. 122.

End videre skal Kassen bevare de Obligationer og andre Documenter af Bigtighed, som vedkomme Skolens Pengevæsen, ligesom og en af Ephorerne authoriseret, giennemdraget og forseglet Protocol, i hvilken Forstanderne under deres Hænder indtegne, hver Gang de møde, og hvilke Summer, Skolen tilhørende, der nedlægges eller indtages.

§. 123.

Naar de bestemte aarlige Stipendier uddeles, skal det skee i en Forsamling af Forstanderne til Disciplenes Forældre eller Børgere, eller hvem disse dertil give Fuldmagt, som derfor qvittere paa en Fortegnelse, der til den Ende maa være affattet. Dette Document afgives til Regnskabsføreren, for at tiene til Bilag ved Regnskabet.

§. 124.

Til Underretning for Revisionen om Skolens frugtbringende Kapitaler og om Sikkerheden, som for samme havees, skulle Forstanderne aarligen afgive til Regnskabsføreren en Fortegnelse over disse hver især, samt over de Pantar eller andre Sikkerheder, hvori de ere udestaaende, hvilken Fortegnelse vedlægges Regnskabet. For saavidt Kapitalerne i Huuspanter ere udsatte, skal i det mindste hvert tiende Aar en lovlig Synsforretning af Sagkyndige over Panterne holdes, hvilken Synsforretning vedlægges Regnskabet.

§. 125.

Med Skolernes Bygninger og Værelser, hvilke paa alle, ligesom allerede paa de fleste Steder er skeet, skulle gives passende Udvidelser og Forbedringer, have Forstanderne Tilsyn, at de tilbørligen vedligeholdes paa Kirkerne's Bekostning, hvor Vedligeholdelsen, ifølge Lovens 2—22—71, for Kirkerne er Pligt; for Skolekassens Regning, hvor

Kirkerne ved speciel Anordning ere fritagne. I sidste Tilfælde skulle Forstanderne være bemyndigede til, uden Forespørgsel at foranstalte Reparationer indtil 50 Rdlrs. Beløb. For dem fra 50 Rdlr. til 100 Rdlr. indhentes Ephorernes Samtykke; for dem af 100 Rdlr. og derover gøres Forestilling af Ephorerne til Directionen.

§. 126.

Med Skolernes Bogsamlinger, for hvis hensigtsvarende Forøgelse fremdeles af Directionen skal drages Omhu, har enhver Skoles første Lærer Tilsyn, og staaer derfor til Ansvar. Alle de Bøger, som allerede have eller herefter kjøbes eller gives, skulle findes indførte i en dertil indrettet Protocol. Over dem, som kjøbes, og Prisen, til hvilken de kjøbes, lægges aarligen en af Skolens første Lærer attesteret Fortegnelse ved Skoleregnskabet. Naar den første Lærer ved Døden afgaar eller fratræder, skal af Skolens Forstandere nøie eftersees, om alle Bøger, saaledes som de i Cataloget findes indførte, virkelig ere tilstede. Mangler nogen, skal den afgangne Lærers Boe eller den Fratrædende tilsvare samme. Derefter skeer formelig Overleverelse til enhver første Lærer.

§. 127.

Naar Skolernes øvrige Inventarier, ligesom og deres Bogsamlinger eengang fuldstændigen ere

optagne, og Fortegnelser derover indsendte, da forfatte Skolernes første Lærere, hver for sin Skole, aarlig Fortegnelse over Afgang og Tilgang, hvilken afgives til Regnskabsføreren, for at følge hans Regnskab.

§. 128.

Enhvert Aars Regnskab skal være forfattet og til Skoleforstanderne afgivet i det seendste 3 Uger efter Aarets Forløb. Hvad som i Aarets Løb er forfaldet til Indtægt, men ikke indkommet, føres til Restance. Forstanderne tegne paa Regnskabet, om de derved have noget at bemærke eller ikke, og indsende det derpaa ufortøvet til Vor Direction, under hvilken det revideres og decideres. Af de reviderede og deciderede Regnskaber tilstilles Ephorernes Afskriver fra Directionen.

§. 129.

For Regnskaber, Extracter, og hvad videre dertil henhører, bestemmer Vor Direction de Schemata, hvorefter de indrettes og føres.

§. 130.

I Cathedraliskolerne i Kiøbenhavn, Christiania og Odense, samt ved Communitetet i Odense forbliver det ved de Indretninger i Henseende til Regnskabsvæsenet, som der ere indførte, saa længe Vi ikke finde for godt, deri at gjøre Forandring.

§. 131.

Hvert Aar haver Vor Direction til Ds aller-
underdanigst at indgive Generalberetning og der-
hos summarisk Regnskab over det hele lærde Sko-
levæsen og sammes oeconomiske Tilstand.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunder-
danigst have at rette. Givet i Vor Kongelige
Residentsstad Kiøbenhavn, den 7de Nov. 1809.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

Møsting.

Gold. Knudsen. Bülow. Monrad.

II. Legater.

1) Til otte Skoler i Sylland og til
Roefkilde Skole:

Det Rosensørn *) = Teilmanske Legat.

Ved den 21de Artikel i Reglementet af 2 Febr.
1790 for det af Statsraad Andreas Carl

*) Den første Eier af det oprettede Stamhuus var Stif-
terens Hustrue, Fru Christinē Marie Rosensørn
Teilman, f. Wormschjold.

Teilmann, med kongelig Tilladelse, oprettede Stamhuus Nørholm, hvilket Reglement er læst og protocolleret i Nørre-Sjyllands Landsting den 15 Decbr. 1790, har bemeldte Statsraad Teilmann skænket hver af de latinske Skoler i Ribe, Goding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg een Gang for alle 200 Rdlr. til Bøgers Indkøb, og desuden forsikket enhver af dem Renten af 200 Rd. aarlig, og Roeskilde Skole 20 Rdlr. aarlig til samme Diemeed.

Forberørte 21 Artikel i bemeldte Reglement lyder saaledes:

”Til en Bogsamling ved hver af de latinske Skoler i Ribe, Goding, Fridericia, Horsens, Aarhus, Randers, Viborg og Aalborg, skal til næste Viborg Snapstings Termin efter min Død, til hver af dem, af min næste Eftersfølger betales een Gang for alle 200 Rdlr., siger To Hundrede Rigsdaler. Og siden af Stamhuus-Eierne, een efter anden til evindelig Tid, til Samlingens Formærelse, ved hvert Aars Snapstings Termin, til hver af fornavnte 8 Skoler; og desuden til Roeskilde latinske Skole aarligen 20 Rdlr., siger Tyve Rigsdaler. Til at bestemme de 1600 Rdlr., som een gang for alle skulle i foreskrevne Maader betales, til de 8 forbemeldte latinske Skoler, overlades min næste Eftersfølger alle de Bøger, som jeg ef-

terlader mig, med hdermere Tillæg, at samme min Efterfølger har frit Valg, disse 1600 Rdlr. at betale, enten i rede Penge, eller in natura med Bøgerne, efter de Priser, som jeg har derfor selv betalt, og i Bog-Registeret anført er, eller og som foran i Bogen antegnet er. Dog med Rabat af 20 pr. C."

2) Til Karhuus Skole.

David Davidsens Legat.

(Udskrift af Testamentet *), saavidt Skolen angaaer)

"I Guds allerhelligste Navn haver jeg David Davidsen i Barret Præstegaard, i Anledning af min tiltagende Skrøbelighed, og medens Gud endnu forunder mig Kræfter til at estertænke mine Sager, besluttet at opsætte her paa Papir, hvorledes jeg ønsker, at der skal forholde med min Esterladenskab, naar jeg ved Døden maatte være afgaet.

7.

Administrationen over dette mit Gods, saavel som Directionen og Inspectionen over de øvrige

*) Hvilket under 19 Jan. 1787 er af os. Majestæt confirmeret.

Gaver, som efter dette mit Testamentes Indhold ere til publice og gudeligt Brug bestemte i Overensstemmelse med den eller de Fundatser, som derover blive at oprette, haaber jeg og underdanigst beder, at Stiftets høie Dyrighed, Stiftamtmanden og Biskopen, gunstigen paatage dem.

9.

Af den til publice Brug bestemte en tredie Deel, hvis Anvendelse og aarlige Uddelelse ved de Herrer Directeurer bestemmes og fastsættes

a) — b) — —

c) Til tvende fattige og skikkelige Discipler i Aarhus latinke Skole, hver aarlig 10 Rdlr., og ligeledes aarlig til tvende fattige og skikkelige Disciple i Horsens latinke Skole, hver 10 Rdlr., i alt 40 Rdlr.

II.

De fornødne og behørigte Fundatser over alle de aarlige Gaver, som udredes af den bortskændede en tredie Deel, ønsker og underdanigst beder jeg, at Stiftets høie Dyrighed selv ville lade forfatte, saasnart Skiftet er sluttet, og den egentlige Summa med Visshed kan vides.

3) Til Randers Skole.

Fundats for Justitsraad Peder Lassons *) Legat.

Vi Friderich den Fierde af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Benders og Gothers; Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmarsken, Greve udi Oldenborg, Delmenhorst, Givore alle vitterligt: at estersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiært Voris allernaadigste Confirmation paa esterskrevene Fundats, lydende Ord efter andet, som følger:

Saa som Justice-Raad Peder Lasson og hans Hustrue, sal. Magdalene Pedersdatter, til Guds Gode og det gemene Beste og særdeles til den studerende Ungdoms Forfremmelse;

*) Fød i Randers 1606, død i Kiøbenhavn 1681 som Justitiarius i Høiesteret. Hans Donationer udgiøre i alt henved 26,000 Rdlr. S. Hofman, I. S. 204. Den her indrykkede Fundats findes vel trykt i det Skrift om P. Lassons Levnet og Stiftelser, som Encho Hofman har udgivet i Kiøbenhavn 1753 i 4to; men da denne Bog er mindre almindelig, finder Udg. det hensigtspassende, igien at lade Fundatsen aftrykke i disse Annaler, til hvis Diemed det ogsaa hører, estershaanden, saavidt Universitetet og Skolerne angaar, at supplere S. Hofmans Samling.

iblandt andre christelige Stiftelser gudeligen ha-
 ver besluttet at fundere til en flittig Person fra
 Randers Skole til Underholdnings Hielp, naar
 han fra bemeldte Skole til Kiøbenhavns Univer-
 sitet fremskides, den Capital Tre Hundrede Tyve
 og Fem Rigsdr. in Specie, som efter Hans Kongl.
 Majestæts allernaadigste Resolution af 3die Junii
 1707, og denne Fundakes 5 Articul, bedrager sig
 til Capital Fiire Hundrede Tredive Rigsdr. Cro-
 ner, hvilket velbemeldte Sal. Menniskers Christe-
 lige Forsæt ikke i deres levende Live er bragt til
 Execution, og derfor tilkommer Os, velbemeldte
 sal. Neder Passons Arvinger, at stille i Værk, saa
 ville Vi udi den allerhelligste Trefoldigheds Navn
 til hans udsødelige Navns Ære, det gemeene Beste
 og velbemeldte Sal. Mennisker til en christelig
 Amindelse af deres efterladte Midler have funderet
 og stiftet, saasom Vi og hermed funderer og
 stifter den Capital 430 Rdlr. Croner til en skickelig
 Persons Underholdning fra Randers Skole, og
 det med efterfølgende Vilkaar:

- 1) Skal Renten af forskrevne Capital 430 Rdlr.
 Croner, som aarlig til hver 1te Junii ind-
 kommer, og efter seeneeste derom udgangne Kongl.
 Forordning, og Hans Kongl. Mayestæts der-
 paa grundede allernaadigste Resolution af 3die
 Junii 1707 beregnet 5 pro Cento, bedrager sig
 21 Rdlr. 3 Mk. Croner, de 9 Mk. undtagen,

som Ober-Directori efter den 5te Articuls Indhold for sin Nøye tilkommer, 'aarlig gives til en fattig Person, een efter anden, som fra Nanders Skole til Kiøbenhavns Universitet fremstikkes med rigtig Testimonio baade om sin Skickelighed og Nødtørst til Underholdnings Hielp, indtil hand faaer frie Kost.

- 2) Dersom nogen af dem, som ere af Justice-Raad Lassons Paarsørende, og findes flittige og skickelige, behøver dette Stipendium, og det begierer, skal det samme Person frem for andre bevilges og forundes.
- 3) Fremstikkes ingen saadan hvert Aar fra Nanders Skole til Kiøbenhavns Universitet, som forhen i denne Fundakes 1ste og 2den Articul ere ommeldt da skal Renten oplegges til samme Brug, naar Behov gøres; dog skal Ober-Director til Successores ej være forbunden at svare nogen Rente af hvis i saa Maade oplagt vorder, førend hand eller de samme vel paa Rente kand faae udsat.
- 4) Ober-Director over dette Stipendium skal efter Sal. Justice-Raad Lassons Anordning være den af handes Brødre-Børn eller Syster-Børn og Uffom, som haver høyeste Grad fra Doctoris til Baccalaurei Grad, fører ogsaa et ustraffeligt Lernet, og om flere af dennem haver lige høy Grad, da den som er først promoveret og saa

ffemdeeles hos deres Børn og Uffom, som ere boende i Danmark og fornemmelig i Kiøbenhavn, hvilken Ober-Direction af samtlig den Sal. Mand's Arvinger denomineris, saa fremt som hannem ellers Ober-Directionen skal betros, men i deres Mangel bliver Ober-Directionen hos Biskoppen over Sællands Stift og den øverste Borgemester udi Kiøbenhavn.

- 5) Ober-Directoris Pligt skal være at nefne den Person, som efter denne Fundahes 1ste og 2den Articul kand nyde dette Stipendium, hvilken Person, naar hand af Professorerne er examineret og ved Deposits dygtig fiendt, bekommer af Ober-Directore en Aars Rente af Fundahens Capital, og skal Ober-Director holde Bog over alt det, som ved dette Stipendium passerer, og see derhen, at dermed i alle Maader efter Fundahen og den Sal. Testatoris Intention omgaaes, for hvilken Møye Ober-Director aarlig til hver 11 Junii bekommer efter Hans Måne- stæts allernaadigste Resolution af 3 Junii 1707 den 4 Articul Renten og Udgælds Pengene, som aarlig bedrager sig 1 Rdlr. 3 Mk.
- 6) Inspectores Stipendii skulle efter Sal. Testatoris Intention have været Rector og Professorerne ved det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn, men som de ved deres Besvaring af 20 April 1707, da samme Inspection af Sal. Hr. Geheime-

Raad Niels Benzon, som den nærmeste Ober-
 Director Stipendii, om Gud havde sparet ham
 Livet, var dem tilbuden, en ville antage dette
 Stipendium, uden paa visse af dem foreslaagne
 Conditioner, saa haver den Sal. Mand's Ar-
 vinger, hvilke tilkommer efter hans Sal. Frues
 Død, at gjøre derom den Austalt, efter Tidens
 Tilstand, som de best eragter og forsvarligt er,
 formaet Højæble og Højærværdige Hr. Chri-
 sten Worm, Biskop over Sjællands Stift,
 Consistorial Raad, SStæ Theologiæ Professore
 og Facultatis theologicæ Decanum, samt Belædic
 og Belbyrdige Anders Jacobsen, Kongl. Manc-
 stæts Justice-Raad og Borgemeester i Kiøben-
 havn, tillige med deres Efterkommere og Suc-
 cessores in officio at paatage sig det Stipendii
 Inspection med saadan Vilkaar, at de tillige-
 med Ober-Directore haver nøye Opsyn, at denne
 Fundas Fand holdes i alle sine Ord, samt vel
 see til, at Ober-Director forvalter Capitalen
 forsvarligen, opsigter Hovedstolen frem og frem,
 saa ofte hand det got befinder, og igien mod
 nøyagtig Forsikring Pant eller Forlovere paa
 Rente udsætter, saasom dog Ober-Director og
 hans Arvinger til Capitalen blive ansvarlige i
 alle Maader, og Inspectores eller deres Arvin-
 ger for al Ansvar til den aldeles ere fri og
 forskaanede. Ober-Director derforuden imod-

tager og udgiver Renten aarlig den 11 Junii i rette Tider og derover en sær Bog holder udi hvilkæn denne Fundas og Gieldes = Brevene paa Capitalen skal indskrives, saa og deres Navne, som niuder dette Stipendium, og tilkommer Inspecteurerne i lige Maade at have til deres Efterretning en Bog til bemeldte Stipendii Administration, hvilkæn nu og herefter bekostes af Ober = Directore, som pligtig er at lade Inspecteurerne see samme Bog, naar og saa tidt det af dem begiæres.

7) Obligationen paa denne Fundas Capital, som udi en Obligation af 15 Decbr. 1710 er bestaaende hos Hands Mayestæt, hvilkæn saa ofte den opsiges og igien udsættes skal Inspecteurerne tilkiendegives, være og forblive udi Ober = Directoris Gjemme, som derimod giver Hr. Biskoppen og den øverste Borgemeester en Revers, naar det af dem forlanges.

Til Stadfæstelse have vi denne Fundas, som efter Tidens Tilstand er grundet paa Sal. Justice = Raad Peder Lassons egenhændige Concept eller Udfastning, med vores Hænder undertegnet og med vore Signetter forseiglet:

Kiøbenhavn den 16 Junii Anno 1713.

Ch. Worm.

(L. S.)

A. Jacobsen.

(L. S.)

Efter Fuldmagt til Bitterlighed efter Begiering
 mig og mine upræjudicerlig paa min Syster=
 Søns Monsr. Ole von Lassens Begne

V. Worm,

som Director og Arving underskrives af
 Matthias Poulsen. V. Benzon.

Efter Fuldmagt af endeel af Arvingerne

Ch. Scavenius.

Underskriver som en Arving efter min Moders
 Morbroder Sal. Justice=Raad Peder Lassen, paa
 egen, Gødfkendes og nogle mine umyndige Mo=
 ster=Børns Begne. Og som den fulde Capital
 til Legatumet er kommen ud af den salig Mand's
 Stervboe, saa er jeg, mine Arvinger, og de som
 underskrives for, en i nogen Maade pligtige til
 videre Legatums Svarelse.

H. Benzon.

Da ville Vi bemeldte Fundak udi alle dens Ord,
 Clausuler og Puncter, saasom den heroven indført
 findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet.
 Forbydende alle og enhver herimod, eftersom fore=
 skrevet staaer, at hindre eller udi nogen Maade
 Forfang at gjøre, under Vor Hyldest og Raade.
 Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 19 Martii
 No. 1714.

Under Vor Kongel. Haand og Signete.

Friderich R.

D. Wibe.

III. Høitideligheder.

1) I Nyborg Skole.

Den 2 Julii bleve Adjuncterne Andreas Has-
selagger og Andreas Faaborg Møller,
i Svarensstemmelse med Skoleforordningens §. 17,
ved en offentlig Tale indsatte i deres Lærer-Em-
bede af Skolens Rector, Hr. C. Muntze. Ef-
terat denne havde fremstillet de Grunde, Skolen
havde til at lykønske sig med sine nye Lærere,
fremtraadde Hr. Adjunct Møller, og udviklede,
hvorledes Videnskaberens Flor er en
uundværlig Betingelse for en Stats
Vel og dens Borgeres Lykke. Før,
mellem og efter Talerne bleve affungne nogle
Sange, forfattede af Hr. Kirkesanger Sjørgensen
og Hr. Adjunct Møller, og ledsagede med Forte-
piano. Et Par Dage isorveien vare Stadens og
Omegnens Honoratiores blevne indbudne ved nogle
af Skolens Disciple. Høitiden holdtes paa Sko-
lens Hørsal.

2) I Roskilde Skole.

Den 6 Julii blev Hr. Mag. Carl Frederik
Schulz af Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop
Ridder Dr. Münter indsat som Rector, Hr.
Hans Henrich Behrmann som Overlærer
og Hr. Peter Grib Fibiger som Adjunct ved

Koestilde lærde Skole. Kl. 10 Formiddag forsamledes Skolens Lærer- og Discipelpersonale sig i Skolebygningen, hvor ogsaa Skolens forrige Rector, Hr. Dr. og Prof. Tauber, adskillige Embedsmænd og andre Honoratiores indfandt sig. Efterat en Symphonie var opført og det første Chør af nedenstaaende Cantate, forfattet af Hr. Adjunct Smith, var assjunget, fremtraadte Biskoppen og fremstillede de humanistiske Studiers Indflydelse paa Religionslærernes Dannelse i en kort latinisk Tale, som sluttedes med Rectors høitidelige Indsættelse. Derpaa besteg Rectoren Cathedret, og ligeledes i en latinisk Tale udviklede, hvorledes Ungdomslæreren kan bidrage til at vække, vedligeholde og fremme den Tænke- og Handlemaade, der er ligesaa gavnlig for Staten som for Skolen, hvorefter han skreed til Indsættelsen af sine tvende ovennævnte Medlærere. Siden istemtes tvende Beretninger, og endelig sluttedes Acten ved det sidste Choral i Cantaten, hvortil Musiken var af Hr. Cantor Hartmann.

- C a n t a t e

Chor.

Hør! i Flidens stille Niem
juble Smaae og Store Glæde.

O! vor Længsels Dag brød frem

knyttet blev vor brudte Kiede!
 Dag! Du frydfuldt Haab os bringer.
 Lyd da, Glædens høie Sang!
 ret som Foraarslærken svinger
 sig mod Sol fra frozne Bang.
 Løste Foraarssolens Ild
 os ei Vintrens kolde Lænke?
 Sædt oplivet Haven vil
 sine Frugter Gliden skienke.
 Hvad der nys var koldt og dødt,
 suger Liv af Vaarens Grøde;
 Blomsterne skal dufte sødt
 i den friske Morgenrøde,
 Havens Bede stande smukt
 under kyndig Gartners Hænder,
 saa af Havens gyldne Frugt
 begges Dyder man erkiender.

Versefang af 4 Disciple.

Til Rector, Dr. og Prof. Tauber.

Olding! Vintersolen blinker
 paa dit Hoveds Solvlok ned;
 og dens mæge Straale vinker
 venlig Dig til Hvilens Fred.
 Lærdom, Sundhed, al din Alder
 ofred' Du os ædelt ien;
 derfor Barn og Lærer kalder
 Dig sin faderlige Ven.

Tauber! om din sølvgraae Linde
 Fædrelandet Teglvandt:
 Horsens, Odens, Moeskild binde
 tusinde Rieerminder blandt.
 D! de skal din Pande føle
 mildt i stille Aftenstund,
 at dit Hjerte sødt kan føle
 Mindets Lyst til Dødens Blund.

Til Rector Mag. Schulz.

Elskte Schulz! - vor Smerte svinder
 for dit milde Ansyn hen.
 Afstedstaaren, som nedrinder,
 skjuler langsomt sig igien.
 Tæt i Kredsen her omringe
 glade Smaa og Store Dig!
 I den Velkomstsang, vi bringe,
 tolke vore Hjertes sig.
 Alvorblandet Mildhed smilte
 stedse i dit muntre Blik.
 Som paa Roser frem Du ilte,
 hvor Du dog paa Torne gif.
 Dine Dyder vi paaskjønne
 af et reent erkjendeligt Bryst;
 D! vi ville Dig belønne
 ved vor Flid og Ære-Lyst.

Slutnings Choral.

Gud! vort Forsæt skuer Du,
 det, som stiger i vort Indre:
 dette høitidsfulde Nu
 stedse skal vor Siel erindre!
 Sign den Cæd, som udstrøes her,
 at den gylden Frugt maae bære!
 Sign, o Gud! enhver især,
 at vi vandre Dig til Ære!

3) Ribe Skole.

Løverdagen den 29 Sept. endtes den offentlige Examen her med en dansk Tale af Hr. Adjunct Bohnsen, hvori vistes, hvor vigtig den physiske Dannelse er for Unglingen, der tracter efter at blive en nyttig Statens Borger, og ved hvis Slutning de Disciples Navne oplæstes, der havde aflagt de meest fyldestgørende Prøver paa Flid og Fremgang. For og efter Talen bleve nedenstaaende Sange, forfattede af Hr. Adjunct P. T. Hansen, affungne:

For Talen.

Visdom! — du som sikkert leder
 Støvets Sans uviste Fied,
 Giennem Livets Dunkelheder,
 Hift til sand Enkjalighed:

Himmelske! — hvis Guddoms Lue
 Fylder Sielens Grund med Lyst,
 Stig fra Stjerners hvalte Lue
 Ned til hver din Dyrkers Bryst!

Du forædler vore Hierter,
 Gier din Elsker Pligten troe;
 Skienker Trost i Livets Smerter,
 Og i Modgangs Storme Roe;
 Skion ved dig vort Liv fortrinder,
 End til Alderdommens Snee,
 Og naar Tid og Jord forsvinder,
 Troe vi Graveus Engel see.

Muntre Ungdom! — dig at gavne
 Wiisdoms Forgaard aabnes her.
 Vil du glad dens Alter favne,
 Da hav Dyd og Arbeid fier.
 Lærdom er en Bert, som skyder
 Fra en stram og bitter Rod;
 Men dens Blomst dig Bellugt yder,
 Og dens Frugt er sød og god.

Efter Talem.

I Musernes haabfulde Sønner,
 D skuer med Glæde vort Held!
 Bort Fødeland moderlig skønner,
 Og fremmer vor Lykke og Vel.

Dig Daniens Frederik leder
 D Ungdom paa Veien til Hæder:
 Erkiend det med Tak, at din Skiebne er bliid,
 Brug vel den saa ædle, den kostbare Tid!

See Wiisdommen kjerlig indbyder
 Hver, som til dens Gode har Lyst;
 En Skam om ei villig du lyder
 Dens venlig indbydende Røst.
 D følg dog dens lokkende Stemme!
 Dit Vel den saa mægtig kan fremme.
 Sant Skatte, som sikke og varige staae,
 Naar hine, som Lykken dig skienkte, forgaae.

4) I Golding Skole.

Den offentlige Examen her sluttedes med følgende Høitidelighed. Translationsacten indledes ved en Diverture af de Disciple, der nyde Underviisning i Instrumentalmusiken, hvorefter Hr. Rector Thorslacius betraadde Cathedret, og i en kort latinisk Tale fremstillede den methodiske Underviisningsmaade som et af den nærværende Skoleindretnings væsentlige Fortrin. Efter Talen bleve nedenstaaende Linier affiungne, forfattede af den residerende Capellan, Sognepræst Garnæs, og ledsagede med Instrumenter af Disciplene under Hr. Organist Rasmussens Anførsel:

Gaaer med Lyst, Athenes Sønner,
 Til Gudindens Tempel hen!
 Naar den Krands, hvormed hun lønner!
 Aldrig, aldrig visner den.

Lærdom danner Aand og Sæder,
 Mildner selv Tyranners Tid;
 Kundskab adler Livets Glæder,
 Styrker i dets haarde Strid.

O, Athenes unge Sønner!
 Gler frem paa Lærdoms Wei!
 Intet, intet bedre lønner;
 Den Gudinde sviger ei.

IV. Gymnastik ved de lærde Skoler.

1) Ved Frederiksborg Skole.

Under Læreren i Gymnastik ic. Hr. Goos's
 Veiledning fortsattes *) i denne Sommer Svøm-
 meøvelserne, hvori 39 Disciple toge Deel; af disse
 bragte 18 det i Længdesvømming til 600 = 3000
 Alen, i Dykken til 8 = 20 Alen, 8 til 200 = 400
 Alen i Længden og 6 = 8 Alen i Dybden, 13 gjorde
 noget mindre Fremgang i begge Arter af Fær-
 dighed.

(Efter Indberetning fra Hr. Goos.)

*) S. disse Annal. 1809, 2 B. S. 107.

2) Ved Nakslov Skole.

De her ved Skolen indførte Svømmeøvelser ere fremdeles*) i Sommer blevne anstillede af Hr. Overlærer Stephansen selv, da det, siden den Søemand, som forhen ledede disse Øvelser, blev bortkaldet, ikke har været mueligt, der paa Stedet at finde nogen, som denne Underviisning med Sikkerhed kunde betroes. Af 32 Disciple, som have taget Deel i samme, vare de 16 Begyndere. Den Præmie, som af en Patriot var bleven udsat for den af Disciplene, som bragte det videst, blev denne Gang ei uddeelt, fordi tvende af dem, som havde gjort meest Fremgang, bleve syge, da Dagen til Beddeprøven var berammet, og det var for sildigt at anstille samme, da hine igjen vare blevne karske.

(Uddeelt af Hr. Overlærer Stephansen.)

3) Ved Nykøbing Skole.

Disciplene i denne Skole, hvis Beliggenhed tilbyder en saa beqvem Leilighed, have i Sommer øvet sig i at svømme under Veiledning af Hr. Adjunct Nyholm, hvis Omhu i denne Henseende har givet ham Udkomst til mange Forældres Taknemmelighed. I Anledning af adskillige Foræl-

*) Sammestedes S. 107. 108.

dres og Bærger's i denne Henseende til Skolens Rector, Hr. Mag. Bloch, yttrede Dnsker, har denne i sit sidste Skoleprogram indrykket følgende Erklæring:

"Man har ofte gjort mig det Spørgsmaal: om Gymnastik ikke dreves i Nykøbing Kathedralskule? og jeg anseer det for et Beviis paa Forældrenes Tillid til Skolens Bestyrelse, at de ikke endnu oftere spørge om, hvad der i den Henseende foranstattes eller befordres, undlades eller forbydes? Sagens Bigtighed udfræver, at jeg her cengang for alle forklarer mig desangaaende.

Saa erkiendt gavnlige som slige kunstmæssig anstillede Legemsøvelser end ere for Ungdommen, saa er deres Iverksættelse dog ikke siælden forbunden med een eller anden Fare. Selv ved det omhyggeligste Opsyn, selv ved den dueligste Anviisning kan et Uheld være mueligt. Der, hvor det rammer, kan Forældres naturlige Kummer derover lettelig frembringe til Skolen, som foranstaltede slige Øvelser, den Bebreidelse, at man kunde have ladet det fare, der ikke egentlig vedkom den lærde Skoleunderviisnings Bestemmelse. Og om dette nu end ikke kunde ned sætte en Indretnings Værd, der paa den anden Side havde opveiede Fordele, saa tilstaaer jeg dog, hvad mig angaaer, gierne den Svaghed,

at eet eneste ulykkeligt Tilfælde kunde affkræffe mig i den Grad, at jeg tabte Modet for enhver Fortsættelse af . slige Svælsker for Fremtiden. Endelig forsøges og saavel Fæderne som Vanskelighederne ved Sagens Iverksættelse end mere derved, at et fuldkommen betryggende Opsyn og en fuldkommen hensigtsret Anviisning maa skee aldrig vil være at erholde. Disse Betæneligheder er det, som hidtil have gjort og maa skee altid ville gjøre mig frygtagtig og seendregtig til enten at foreslaae eller foranstalte, hvad Tidens Aand maa skee kan bebreide mig, men Forældrenes og min egen Nolighed derimod belønner mig for, ei at have foreslaaet eller foranstaltet.

Imidlertid er det mig dog paa den anden Side ikke mindre vigtigt, at vore Lærlingers Aand ikke skal kunne siges at være uddannet paa deres Legems Beføstning. Ikke blot er der til den Ende i Lærernes Forsamlinger truffet saadan Aftale i Henseende til det Arbejde, der fordres af Discipulen, at det ikke skal overstige hans Kræfter; men der leevnes ham endog desuden paa Skolen baade før Underviisningen og imellem hver anden Underviisningstime, i Overensstemmelse med Skoleforordningens 55de §., en passende Tid til Forfriskning og Legemsbevægelser i den

frie Luft. Denne Tid tilbringes da sædvanlig med Boldspil og andre muntre Lege, stundom med at gaae paa Stylder, springe eller løbe om Kap, slaae Hiul o. a. m., Alt under een eller flere Læreres Opsyn. Selv Frivilligheden, hvormed, og den egne Drift, hvorefter disse Legemsbevægelser foretages, gjør dem — synes mig — just til det, de skulle være, en vederqvægende og sund Fornøielse. ”Men — indvender man mig — ogsaa her kan jo et Uheld indtræffe!” O ja! selv paa det blotte Stuegulv, for sine Forældres egne Dine, kan det muntre Barn falde og brække Arm eller Been; men hvilken fornuftig Fader eller Moder vilde vel derfor bebreide sig, at deres Barn havde havt Lov til at gaae paa Gulvet eller, naar det var glad, til at hoppe og springe. Dog herom kan hos Fornuftigtænkende ikke være to Meninger. Vi gaae derfor nu til den Punkt, der allermeest har givet mig Anledning til nærværende Uttringer, og det er Sæbad og Svømming. Denne Green af Gymnasien er til Sundhedens Bediigeholdelse og Legemets Styrkning af saa heldig en Indflydelse, Færdigheden derudi i paa kommende Farer saa ubetalelig til at redde enten sit eget eller Andres Liv, og Dvølsen selv endelig saa vederqvægende og behagelig, at det næsten vilde være en Haardhed at nægte unge Mennesker

Frihed dertil, forudsat, at al Fare derved med Sandsynlighed kan forebygges. Men et Par sørgelige Exempler, som i denne Sommer have tildraget sig her i Stiftet, ere desværre Beviis paa, hvorledes selv en velordnet Indretning og den omhyggeligste Forsigtighed ikke altid er mægtig til at forekomme enhver Ulykke, som et eller andet ungt Menneſke ved Ubetænksomhed og Foruovenhed kan tildrage sig *). Hvad er

*) Saadan Fare vilde det være meget let at forebygge paa de Steder, som ligge nær ved Strand, Fiord eller aaben Strøm, naar man blot (en Foranstaltning, hvorved ethvert saadant Steds Magistrat kunde erhverve sig Fortieneste) vilde indhegne et Stykke af Søen eller Strømmen, fra Landſiden med et Pæleværk, bærende et simpelt Galerie (hvis nemlig ei en allerede tilstædeværende Brygge, som kunde benyttes, gjorde saadant overflødig), med Dybet med en Flydebroe, saaledes at lægge Sider tilligemed Gæderne udgjorde et Bassin i Form af et Parallelogram. Naar nu dette Bassin, jo længere jo bedre, derhos ei var bredere, end at man beqvemt fra enhver af Siderne kunde række til dets Midte med en Stang, saa vilde Opfyret endog med flere Lærlinge paa eengang blive meget let og sikkert, og det vilde, til at forekomme enhver Ulykke, være nok, om endog kun een af de Opfyrende skulde selv være svømmekyndig. Hvor en saadan offentlig Foranstaltning fandt Sted, er det Udg. Mening, at det ei alene vilde være

altsaa nu her at gjøre? Et Forbud mod Badning og Svømmesøvelser, om end Skolen var berettiget til at gjøre sine Alumnier dette, vilde i mine Tanker være det Hensigtstridigste og Allerumyttigste, man i den Henseende kunde foretage sig, deels fordi Tingene i sig selv er alt for naturlig, nyttig, velgiørende og i visse Tilfælde endog nødvendig til, at den burde formenes den Uнге; og deels fordi et saadant urimeligt Forbud, istedet for at standse Sagen, snarere vilde forvolde, at den Uнге listede sig til at nyde denne ham behagelige Forfriskning i Snu, og altsaa derved udfatte sig for langt større

uforsvarligt af Forældre at formene deres Sønner Erhvervelsen af en saa vigtig Færdighed, men at hine dertil ligesaa lidet skulde være beføjede, som til at forholde dem Underviisning i at læse og skrive og andre almeennødvendige Færdigheder. Ved de franske Lyceer og andre Skoler spørger man ikke i denne Henseende Elevernes Forældre. Denne Underviisning hører eengang til de reglementerede for alle dem, hvis Legemsconstitution ei gjør dem dertil uskiktede. Men denne Green af Ungdommens physiske, for den studerende Klasse af samme ikke mindre nødvendige, Dannelse vil ogsaa hos os nyde tiltagende Yndest i samme Grad, som Antallet tiltager af de Fædre, der af egen Erfaring vide at paafønlige det Sunde, Gænlige, Velgiørende, Nødvendige i den her omhandlede Dvelse og Færdighed.

Fare, end naar han aabenhyst; i Selskab med flere, og under kyndige og forstandige Folks Opsyn kunde faae sit Ønske tilfredsstillet. Og dette er Aarsagen, hvorfor man her ved Skolen allerede for henved 2 Aar siden gjorde den Af-tale, at Een af Lærerne vilde, saa ofte Veir- liget dertil var tienligt, paatage sig den ikke lidet byrdefulde Forretning, at følge ud med, især de yngre, Disciple, som havde Lust til at bade sig eller svømme, og da ved et omhygge- ligt Opsyn sørge for at forhindre Alt, hvad der i Henseende til enten Sædelighedens Overtræ- delse eller mulig Fare kunde være at befrygte. Denne Foranstaltning er de to sidste Sommere igiennem bestandig vedligeholdt, og har især Hr. Adjunct Nyholm, der selv svømmer med Færdighed, ved sin i denne Henseende udviste Omhu gjort sig fortient til mange Forældres Taknemlighed. Mine Læsere see, at denne For- anstaltning egentlig ligger udenfor det, Embeds- pligt kan fordre af Skolens Bestyrer og øvrige Lærere; og at ingen anden Bevæggrund, end Omhu for at værne om Sædeligheden og fore- bygge mulige Ulykker, har formaact os til at træffe Samme. Men ikke desto mindre: Men- neskets Kræfter ere for svage til at kunne med Bished i saadan Henseende love sig eller Andre en fuldkommen Betryggelse; og hvilken Lærer

tør vel, uagtet al sin Omhu, indestaae for det, som selv de omhyggeligste Forældre ei kunne indestaae for? Der levnes mig altsaa kun den Udvei, som jeg her griber: at anmode samtlige Disciplenes Forældre eller Bærger om: "at de for Fremtiden ville ved hver Sommers Begyndelse ikke allene paa det bestemteste tilkiendegive deres Sønner, om disse maa bade sig og svømme i Stranden under en Lærers Op- sigt, eller ikke? men endog ved et Par Ord skriftlig underrette mig om denne deres udtryffelige Villie", da det stedse skal være mig og mine Medlærere ligesaa stor en Glæde at holde, saavidt vor Virkekreds gaaer, Børn til Lydighed mod ethvert deres Forældres Ønske, som i og udenfor Skolen at bidrage hvad os muligt er til at fremme de unge Menneskers Uddannelse og Belsærd."

V. Veiligheds skrifter.

Quibus modis efficere potest præceptor, ut bonus vigeat inter discipulos vitæ mos & consuetudo. Et Indbydelsesskrift til den offentlige Examen ved den lærde Skole i Roes-

Kilde i Sept. 1810; af Mag. C. F. Schulk,
Skolens Rector. Kiøbenhavn 1810. 8. Latin og
Dansk, 39 S.

Nærværende Leilighedskrift havde i sin oprindelige Form været brugt som latinſk Tale ved Forfatterens Indſættelse til Rector ved den lærde Skole i Næſkilde, hvorefter den med nogle Modificationer udgaves ſom en proluſio til den offentlige Examen, med en tilføiet danſk Oveſættelse ved Adjunct Fibiger.

Efter nogle foreløbige Bemærkninger om den umiskjendelige og høiſtygtige Indflydelse, ſom den i en offentlig Skole herſkende ſædelige Tone har og maa have paa Unglingenes Characterdannelſe og derved paa deres Grundſætninger, Opførel og Adfærd, naar de engang ere traadte ud i en videre Kredſ, ſtrider Forf. til Underſøgelsen af det Spørgſmaal: ”ved hvilke Midler vil alſaa Ungdomslæreren kunne fremvirke, vedligeholde og befordre blandt Lærlingerne en ſaadan Tænke- og Handlemaade, der kan worde ligesaa frugtbringende for Staten ſom for Skolen?”

Det første Middel beſtaaer i Siele-Evnerneſ rigtige Udvikling, i Tænke- og Dømmekraftens behørig Ledelſe. ”Foreſtillinger, Begreber, Tanker, Slutninger bør ſtyres ſaaledes, at de nøiagtigen ſvare til de med Naturen overensſtemmende, af de

viseste Mænd forefrevne Tænkningsslove. Dette er saa at sige den indvortes anvendte Lægedom, hvis Virkning er desto stærkere og varigere, jo mere skjult og langsomt den i Begyndelsen yttres og udbreder sig." Dermed bør forbindes Underviisningens Behandling paa saadan Maade, at den tillige faaer en umiddelbar Indflydelse paa Grundsaetninger og Character. Mangel paa en saadan Forbindelse synes det især at burde tilskrives, at Siele-Evnerne's Udvikling og Characterens Foraedling ei altid holde Skridt med hinanden, at den, som har Forstand og Indsigt nok til at skielne mellem det Gode og det Onde, mellem Sandhed og Lant, dog ofte befindes i moralsk Henseende at være lidet agtværdig. Forf. raader derfor at benytte Underviisningen selv til at indgyde ædle Følelser i Unglingenes Hierte, og anbefaler i denne Henseende Grækerne's Exempel. Dertil finder han og flere af de Gienstande, hvormed den lærde Skoleunderviisning daglig sysselsætter sig, at være fortrinligen skikkede. Jo nærmere Udgangen her aabnes til Bekjendtskab med Oldtidens Mesterværker, og jo hyppigere dette Dannelsesmiddel benyttes, desto vigtigere maa Indflydelsen deraf blive underduelige Læreres hensigtsvarende Veiledning. Saaledes læres der ikke for Skolen alene, men ogsaa for Livet og Samfundet.

En vigtig Omstændighed i Henseende til Skoleungdommens moralske Dannelselse er Sædelighedens og Tonens Beskaffenhed i den Bye, hvor Skolen ligger. Forf. giver i denne Henseende Byen Nocksilde et fordelagtigt Vidnesbyrd. I øvrigt kan Læreren ikke være agtpaagivende nok paa Discipleens Forhold uden for Skolen, og bør regne dette Opsyn til en af sine helligste Pligter. Forf. yttres bestemtere sin Mening om, paa hvad Maade en samvittighedsfuld Lærer kan lette sig selv Udøvelsen af denne Pligt, hvori ogsaa andre Medborgere kunne, naar de ville, med Held understøtte ham. Intet Middel forekommer ham virksommere end Unglingenes Indførelse og Optagelse i dannede Familier og Selskaber. "Jugen være saa taabelig eller hovmodig, at han anseer det for et Skaar i sin Værdighed, at omgaaes en Skoles Lærlinger! hvo der foragter Unglingen for hans Ungdoms Skyld, handler som den, der vilde nedtræde Busken, fordi den ei er et Træ." Ogsaa anbefaler han passende fælles Legemsøvelser, som Midler til en behagelig og derhos for Legemet gavnlig Benyttelse af Fritimerne, hvorved Skoleungdommen med det samme afholdes fra at anvende disse til saadanne Fornøielser og Udspreddelser, som kunne være dem uværdige eller skadelige, og som det er bedst, at den slet ikke faaer nogen Smag paa.

Skulde Lærerne, hvad oftest er Tilfældet, savne den Medvirkning af andre, som han ønskede, bør de dog arbeide paa, ved egen Kraft at udrette, hvad de kunne; deres eget Exempel vise Lærlingen Veien. Det er naturligt, at dette maa have en stor Indflydelse paa Disciplenes Character, Tone og Udfærd. I Lærernes eget Hierte maa den Sæd, de udsprede, have baaret saadanne Frugter, "at de veldædige Videnskaber, fra hvilke den ungdommelige Siel henter sin Næring, her træde frem i deres fulde Værd og Ypperlighed, og klarligen bevise, hvor stort Fortrin det Menneske, hvis Barm deres forædlende Kraft har aabnet for Dyden og dens Udøvelse, besidder fremfor den raa, uvidende Mængde."

VI. Necrolog.

(Meddeelt af Hr. Secretær Peter Bogt.)

Paa Christiania Engehuus døde den 17 Jun. d. A. Adjunct ved Middelskolen i Kongsberg, Jens Bogt. Han var fød den 8 Febr. 1788 i Drammen af Faderen Sorenskriver Niels Nielsen Bogt, Moderen Abigael Monrad. Han var den yngste af fire Sønner, som Faderen alle bestemte til den videnskabelige Bane. Hans gode Anlæg og store

Lærelyst opvakte tidlig et fortrinligt Haab om ham. 1803 blev han af daværende Rector ved Kongsberg Skole, Hr. Mag. Boye, dimitteret til Universitetet, hvor han saavel ved Examen artium, som ved den philosophiske og philologiske Examen erholdt Udmærkelse og offentlig Berømmelse.

Han havde bestemt sig til det theologiske Studium; men Mangel paa anden Understøttelse end den, Universitetets Stipendier forskaffede ham, nødsagede ham til, i de 3 Aar, han endnu opholdt sig ved Universitetet, at anvende den meste Tid paa andres Underviisning, især da en Beensvag-
hed, som et uheldigt Fald i hans Barndom havde paadraget ham, og af hvilken han jevnlig havde Mindelser, ikke tillod ham med Lyst og Kraft stedse at arbejde. I Haab om, at et sundere Klima skulde bidrage til at forbedre hans Helbred, som ved hiint Tilfælde var blevet meget svækket, og at et fast Levebrød skulde give ham et efter hans Stilling beqvemmere og bedre Udkomme, troede han at burde til gunstigere Tider afbryde sine Studeringer, og modtage en kongelig Lærerplads ved den kongsbergiske Middelskole, som i Aaret 1807 blev ham tilbudt. Men en sørgelig Skiebne gif han her imøde! uforudseete Omstændigheder stødte til, som forværrede hans Helbred, saa at han flere Gange maatte lægge sig under Lægens Pleie, og udstod med sielden Standhaftighed mange smer-

tefulde Kurer; hans Been blev vel aldeles helbrædet, men imidlertid havde den flereaarige Svagelighed undergravet hans Legeme og knækket hans af Naturen muntre Sindsstemning. Tungtsindigheden svækkede end mere hans Sielkræfter og ødelagde hans Legeme, hvoraf ikkun en Skygge var tilbage, da hans Livs Lys udslukkedes paa Christiania Sygehuus den 17 Junii 1840. Moder, Godskende og Venner begrædte den Elsktes Tab, men koldere Eftertanke beroligede dem ved den Betragtning, at hans Liv kun var en Bolig for Lidelser, og Døden hans eeneste Befrier.

Godmodighed, Fromhed, fræng Retskaffenhed og Nidkærhed i Nligters Dpfyldelse udgjorde Hovedtræk i den Ufsødes agtværdige Character.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 7 August har Hs. Majestæt Kongen allernaadigst stadsæstet en medlem Yderne af Dure Sogns Kongeforntiende og Odense Communitet, som bemeldte Tiende er tilkagt, for Amtmanden over Svendborg Amt vedtagen og til allerhøieste Approbation indskillet Forening om denne Tiendes Overdragelse for bestandig til fornævnte Sogns Beboere, paa Vilkaar, at de deraf til bemeldte Stiftelse svare en aarlig Afgift af 2 Skpr. Rug,

1. Skp. Byg og 2. Skp. Havre pr. Tønde Hartkorn, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart, og derhos tillige selv udrede alle ordentlige eller overordentlige Skatter og Afgifter, som enten ere eller herefter paabudne vorde, hvad enten samme ere eller blive Tienden, dens Hartkorn eller Eier paalagte, uden Byrde eller Udgift i nogen Maade for Stiftelsen.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 232 Tdr. 7 Skp. 1 Alb.

Den hidtil brugelige Indsamling af de Frue Skole i Kiøbenhavn tilkommende Degnepensioner var saavel med Hensyn til Incassator, som til dem, der yde denne Afgift, forbunden med adskillige Vanskeligheder og Uleiligheder. Degnepensionerne modtoges nemlig særskilt fra enhver vedkommende Degn eller Kirkesanger, altsaa i smaa Summer, ved forskjellige Leiligheder og til forskjellige Tider, saa at det aarlige Beløbielden indkom, uden at nogen Restance blev tilbage. Dette anledigede Skoleraadet til at foreslaae en bedre Indretning i denne Henseende, og, efterat Directionen herom havde corresponderet med det Kongel. Danske Cancellie, er nu af dette Collegium bifaldt og foranstaltet, at de Frue Skole tillagte Degnepensioner maae af vedkommende Degne betales til Præsterne,

der med de øvrige saakaldte *Expenser* tilstille vedkommende *Amtsprøvt* samme, for af denne ved *Landemodet* at overleveres *Stiftsprøften*, af hvem *Skolens* *Casserer* da igien modtager dem.

De *Degnekalde*, af hvilke der svares *Degnepen- sioner* til bemeldte *Skole*, og disses *Summer*, ere følgende:

I. af *Sokkelunds Herred*:

1) *Gladsaxe og Herløv* = 12 *Rdlr.*

2) *Brøndshoi og Nødovre* 8 —

(betales af *Præsten* i *Brøndshoi*,

der oppelærer *Degne-*

indkomsterne.)

3) *Hvidovre* = = 8 —

4) *Gientofte* = = 8 —

5) *Lynghye* = = 10 —

6) *Søllerød* = = 6 —

52 *Rdlr.*

II. *Holmens Provstie*:

1) *Taarnbye* = = 12 *Rdlr.*

2) *Maglebye* = = 12 —

24 *Rdlr.*

III. *Dlstykke Herred*:

1) *Steenløse og Berøse* 8 *Rdlr.*

2) *Slagslunde og Gandløse* 6 — 4 *Mk.*

3) *Dlstykke* = 4 —

4) *Snedstrup* = 2 —

20 *Rd.* 4 *Mk.*

Uteris 96 *Rd.* 4 *Mk.*

Transport 96 Rd. 4 Mk.

IV. Smørum Herred:

1) Brøndbysø Øster og Vester	10 Rd.	
2) Høie Taastrup =	10 —	
3) Ballerup og Maaløv	10 —	
4) Glostrup =	8 —	4 Mk.
5) Hersted Øster og Vester	10 —	
6) Lidøe og Smørum	10 —	
7) Wallensbæk =	4 —	
8) Thorshunde og Tishøi	10 —	
9) Sengeløse =	8 —	
10) Kirkeværløse =	6 —	
	<hr/>	86 Rd. 4 Mk.

V. Ramløse Herred:

1) Borup og Kammersløf	6 Rd.	
2) Eghede =	4 —	
3) Korup og Glim =	8 —	
4) Dalbøe =	3 —	
5) Høielse (Vellinge)	8 —	
6) Drsted og Daastrup	8 —	4 Mk.
7) Gadstrup og Eghede	10 —	
8) Høiemagle =	3 —	
	<hr/>	50 Rd. 4 Mk.

Tilsammen 234 Rdlr.

Sognepræsten til Phanefjord paa Møen, Hr.
S. Paludan, har til Minde om sin haabefulde

Søn, der i forrige Aar døde som Discipel i Ny-
 kjøbing Skole, skænkter til denne Skoles Biblio-
 thek sex Bæcker, hvoriblandt Biedewelts Samling
 af ægyptiske og romerske Oldsager, Kjøbn 1786.
 Fol.

Til samme Skoles Bogsamling har Hr. E.
 Paludan, Sognepræst til Søndre-Kirkeby paa
 Falster, foræret tolv naturhistoriske og philolo-
 giske, og Hr. Prof. Wolf toende mathematiske
 Skrifter.

D.

Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

I. Det østerrigiske Monarchie.

Ungarn.

Forordning angaaende Udvandring af protestantiske Candidati Theologie til tydske Universiteter.

I Novbr. 1809 blev det forbudet, uden Keiserens særdeles Tilladelse at udfærdige Pas for nogen til Udlandene; undtagne vare alene Sujets mixtes og Røbmandsfolk ved Grændsen. Med Hensyn til protestantiske Candidater i Theologien er nu denne Forordning paa følgende Maade bleven forklaret: 1) Det Keiserlige Statholderie i Ofen (og det K. Gubernium i Clausenberg) maa ikke længere udfærdige for nogen Candidat Pas til at besøge udenlandske Universiteter, uden i ethvert Tilfælde derom at indberette til Hofstollen. 2) I denne Beret-

ning maa indeholdes, hvor Candidaten er fød; 3) hvilke Studier han har afsløvet, og med hvilken Fremgang; 4) om han agter at opofre sig til Theologien; 5) hvilken Moralitet han har lagt for Dagen, og 7) hvilken Tænkemaade man hos ham har bemærket. — Denne Forordning, som forsinkter Candidaternes Reise, gjør samme vanskelig og viser Mistroec mod Superintendenternes Examen og Vidnesbyrd, udfom netop i April 1810, og forarsagede mange Candidater, som stode i Begreb med at reise udenlands og allerede havde Paa fra Statholderskabet, Ophold og Omkostninger, da man vilde tillægge Forordningen en tilbagevirkende Kraft. — Forresten er det blevet Protestanterne i Ungarn paalagt at oprette vel ikke længere et philosophisk og theologisk Facultet, fordi hertil udfordredes for store Omkostninger, men vel Cathedras Theologiæ. Disse have ogsaa allerede en lang Tid bestaaet, og danne ogsaa mange Landsbyeskolemestere og Landsbyeprester; men Pastoraterne i Byen og Professorpladsene ved Collegierne og Gymnasierne udkræve absolut Subjecter, som ere blevne dannede ogsaa ved Reiser og ved at besøge tydske Universiteter, og hertil ere Protestanterne lovligen berettigede; ogsaa vilde de ellers i Udlandene tabe deres Stipendier.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. Julii 1810, No. 195.)

Det reformerte Collegium i Saros-Patak *), som er stiftet ved Aaret 1531, befinder sig for nærværende Tid i en mere blomstrende Tilstand end nogensinde.

Samtlige Medlemmer af Collegiet inddeles i to store Classer, nemlig større og mindre Studentere. De større inddeles igjen i Togater og Ikke-Togater. Det første Navn bære de, som ville danne sig til Kirke- og Skole-Embeder, og pleie derved at nyde adskillige Stipendier. De maae skille sig fra de andre ved en foreskreven Klædedragt. Til Ikke-Togaternes Classe regnes de, som bestemme sig til den politiske Stand. Det fornemste Beneficium, som Togaterne nyde, er dette, at de i Jule-, Paaske- og Pindsefesten kan besøge de omliggende reformerte Meenigheder, holde Præken der og faae en Gave af 10—60 Gylden.

De 12 første blandt Togaterne kaldes Primarii eller Jurati. Deres Pligt er, at give nøie Agt paa, om Studenterne holde sig Lovene efterrettelige, og paa behørige Steder at anmeldte bemærkede Uordener. Naar en Togat har med Aare fuldendt sine Studier og fortrinlig udmærket sig ved sin Opførsel, optages han i dette hæderlige Selskab. Men forud maa han underkaste sig en meget streng

*) i Zempliner-Comitat.

Prøve i de Videnskaber, han har lært, og derpaa aflægge Sed, at han vil stræbe, paa det nøiagtigste at opfylde sine Pligter.

Den første Primarius hedder Senior. Hans Pligt er, at have Opsyn med Collegiets Deconomie og at gjøre Regnskabet for alle Indtægter og Udgifter. Hans Gage er 1000 Gylden.

Efter Senior følger Contrascriba. Han er Togaternes og Ikke-Togaternes Dommer. Bemærkede Uordener og Excesser anmeldes umiddelbar for ham af Primarier; derefter forelægger han det Forefaldne for Skoleretten, af hvilken ogsaa Primarierne ere Medlemmer. Han har for sit uøisommelige Arbeide ikke uden et Honorarium af 50 Gylden, men han har Expectants paa Senioratet. Senior og Contrascriba vælges aarlig af Primariernes Corps.

Noget af Primarierne pleie og under Professorernes Opsyn at være Lærere for Togater og Ikke-Togater. Saadanne Lærere kaldes Præiides.

Antallet af Togaterne har i de sidste Aaringer aftaget. I Aaret 1808 vare de kun 303, men 8 Aar tilbage næsten 600. Ikke-Togater vare i samme Aar 85. Togaterne studere i 9 Aar, Ikke-Togaterne i 4.

De mindre Studenteres Antal udgjorde 1808 i alt 853. Rægges hertil 338 Togater og

Tffe-Dogater, saa var hele Summen af Disciple og Studentere ved Wataker-Collegium 1241.

Collegiet har i alt 10 Professorer; de 6 for de større Studentere nyde hver i Løn 510 Gylden, og desuden in natura 20 Kûbel Rug, 5 Kûbel Hvede, 5 Fæde Wiin, 2 Læs Høe og fri Bopæl. De 4 Professorer for de mindre Studentere, hvilke kaldes Professores Humaniorum, have hver i Løn 350 Gylden, 10 Kûbel Rug, 2 Kûbel Hvede og 2 Fæde Wiin. Lærerne for de 4 nederste Classer ere altid Dogater. Enhver af dem har derfor henved 400 Gylden.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Junii 1809. Intell. Bl. No. 23.)

2. Storhertugdømmet Baden.

Da Storhertugdømmet Baden mod Slutningen af det forløbne Aar erholdt en ny Organisation, var i det desangaaende udstædte Organisationsedict (af 26 Novbr.) ogsaa bekendtgjort, at med det første skulde udkomme en egen Forordning angaaende Maaden at udøve Embedsjurisdiction over de Studerende ved begge Landsuniversiteterne, Heidelberg og Freyburg. Denne er nu virkeligen udkommen den 7 Mai, og aftrykt i No. XIX af det Badenske Regjeringsblad. Dens Indhold

er følgende: Den for nogen Tid siden oprettede academiske Ret i Heidelberg er igien ophævet, og i Freyburg taber det academiske Consistorium, med Undtagelse af de Tilfælde, som siden efter skulle omtales, sin Jurisdiction. Ved ethvert af disse Academier bliver ansat en Universitets Amtmand, som tillige kan være academisk Lærer. Samme er forpligtet til at bivaane Immatriculationen af de ankommende Academikere, og udøver i samtlige borgerlige Retsager Jurisdictionen i første Instants, under Forbehold af Appel til Hofretten i de Sager, som dertil qualificere sig. Han instruerer fremdeles efter Organisationsedictets Bestemmelser Criminalsagerne, og sender dem til vedkommende Hofret til Paakiendelse. I Disciplinarsager, hvortil høre alle Duellsager, saa længe Duellen ikke drager Døden, farligt Saar eller den Saaredes betydelige Beskadigelse for Livstid efter sig, og alle Verbal- og Keel-Injurier, besørger han alle Undersøgelser og Instruxioner, og kan dictere en Straf af indtil 10 Dages Carcer eller 15 Gyl- den i Penge. Langvarigere Carcerstraf, Consilium abeundi, Relegation og Fæstningsstraf kan kun tilkiendes af det academiske Senat i Heidelberg og af det academiske Consistorium i Freyburg, hvori den academiske Amtmand i saa Fald har Sæde med afgjørende Stemme. Actuariatet ved Univer-

sitetet fører Universitets-Actuaren, eller ogsaa efter Omstændighederne en Retsspracticant.

(Af Aug. Hall. Lit. Zeit. 1810, No. 174.)

I Sommersemestret 1809 taltes blandt de Studerende ved Universitetet i Freyburg 228 Indfødte og kun 60 Udlændinge (i Heidelberg derimod 285 Udlændinge og kun 106 Indfødte), og iblandt disse 83 Philosophér og Humanister, 79 Jurister, 70 Theologer og 56 Medicinere (i Heidelberg 207 Jurister, 65 Cameralister, 63 Theologer, 36 Medicinere og 20 Humanister. I det foregaaende Vintersemester vare her 314 (i Heidelberg 419) Studerende.

(Af Aug. Hall. Litt. Zeit. Oct. 1809, No. 290.)

I Vinter-Semestret 1809—10 beløb Antallet af de Studerende ved Universitetet i Heidelberg sig til 437, hvoriblandt 107 Indfødte og 330 Udlændinge; deraf vare 61 Theologer, 248 Jurister, 38 Mediciner, 66 Cameralister, 24 Humanister.

Bed Universitetet i Freyburg udgjorde de Studerendes Antal i Vinteren 1809—10 i alt 325, nemlig 252 Indfødte og 73 Udlændinge; deriblandt vare 92 Theologer, 65 Jurister, 83 Mediciner, 85 Philosophér og Humanister.

(Af Hall. Aug. Lit. Zeit. 1810, No. 50.)

3. Kongeriget Sachsen.

Leipzig.

Det af Prof. Beck 1784 som et Privat-institut stiftede Seminarium philologicum er ved Kgl. Rescript af 12 May 1809 ophøiet til et Kongeligt philologisk Seminarium, og Directionender af overdraget til Prof. Beck mod en åarlig Gage af 100 Rdlr. Med dette Kongel. Rescript fulgte Seminariets Constitutionsact, i Folge hvilken:

- 1) Sammes Niemed er Befordring af den clæssiske Lærdom og Literatur i dens videste Omfang, og Elevernes Dannelse til brugbare Lærere i de lærde Skoler.
- 2) Sammes Direction er ikke bundet til nogen ordentlig Profesjon, men. Institutet hører til det philosophiske Facultets philologisk-historiske Section, og bliver desuden efter Regelen dirigeret af en ordentlig Professor i benævnte Section; dog staaer det Over-Directionen frit for, ogsaa at overdrage Directionen til en overordentlig Professor.
- 3) Forstanderen fører stedse Titel af Director Seminarii philologici.
- 4) Seminariets Medlemmer inddeles i ordentlige og overordentlige; af hine maae ikke være flere

end 12, for at Diemedet af deres Dannelse ikke skal forfeiles; de sidste Antal bliver ubestemt.

5) Directorens Indsigt er det overladt, ved hvilke Midler og Svælses det fastsatte Diemed lykkeligst og vissest kan opnaaes, og hvorledes Svælsene blive at fordele.

6) De to ældste ordentlige Medlemmer erholde et aarligt Stipendium af 50 Rdlr.; de øvrige ordentlige Medlemmer kongelige Stipendier af 30 Rdlr., og, naar de allerede dermed ere forsynede, saa blive samme forlængede for dem for den Tid, de deeltage i Seminariet; ogsaa ere de ikke videre underkastede de sædvanlige Fierdingaars-Prøvelser for kongelige Stipendier.

7) Af Seminaristernes bestemte Bidrag oprettes en liten Fond, af hvilke de, som ville forelægge Publicum smaa Skrifter som Prøver paa deres Flid og deres Kundskaber, erholde Bidrag til de Omkostninger, som dertil medgaae.

8) Det overlades Directoren og de øvrige Medlemmer, i hvilken literarisk Forbindelse de ville staae til de afgangne Medlemmer.

Gavnligheden af en saadan Indretning har Prof. Beck søgt at vise i en særskilt Afhandling: *de consiliis Seminarii philologici.*

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Jan. 1810. Int. Bl. 4 St.)

Med et kgl. allernaadigst Rescript af 9 Febr. d. A. til Dverbergamtet i Freyberg er samme blevet tilkiendegivet, at af det ved Bergacademiet og sammes Salg i Depot værende Forraad af indenlandske Fossilier skulde de, som sammesteds fra kunne undværes til Completering, og forresten tienlige Doubletter uden Betaling afgives til det herværende nyligen oprettede Museum, og at Alt det, som endnu forresten udfordres, skal saavel ved Edelsteeninspector Hofmanns særdeles Medvirkning, som af de concurrerende Bergamter snarest muligt anskaffes med al fornøden Flid. Med det allernaadigste Rescript af 12 Marts, hvorved dette er blevet Universitetet bekiendtgjort, er ikke alene allerhøieste Velbehag med de af Hr. Prof. Arndt og Stud. Hr. Rothe tildeelte Gaver tilkiendegivet, men endog Bestemmelsen af et aarligt Quantum til Museets Underholdning forbeholdt nærmere allernaadigst Beslutning; ogsaa er Hr. Rothe, som Amanuensis hos Professore i Naturhistorien, betroet Underoppsigten over Museet.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. April 1810. Int. Bl. No. 15.)

Med et kongeligt Rescript af 5 Febr. er ved Universitetet her stiftet en ny ordenlig Professur for Giordemoderkunsten.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Febr. 1810. Int. Bl. No. 6.)

Kra kau.

De sidste politiske og krigeriske Tildragelser have ogsaa havt Indflydelse navnlig paa Universitetet her. Benedictinerne fra Wiblingen; som Keiser Frants havde tiltænkt Stiftet Lyncicz (en Miil fra Krakau paa den høire Weichselbred) og Collegium minus i Krakau (en Bygning med en Have), men som han imidlertid, indtil Godsernes Forpagtning var omme og de første Indretninger giorte, havde foræret 30,000 Fl., for at de kunde besætte de theologiske Lærestole, efterhaanden ogsaa Professurerne i Philosophien, og endelig Lærerpladsene ved det academiske Gymnasium, ville nu sandsynligviis vandre videre frem. En Mængde Professorer, for det meste tyske, have ligeledes forladt Krakau. Gammel- og Ny-Sandecz vare de Steder, som den nærmeste østerrigske Dyrighed i Myslenice bestemte til midlertidigt Opholdssted for Professorerne, indtil deres videre Forsørgelse kunde blive dem tilkiendegivet. Man formoder, at Lyceet i Lemberg atter vil blive ophøiet til et Universitet, hvortil høif sandsynliggen alle Professorerne turde blive kaldte. Professor i Philosophie og Pædagogik og provisorisk Bibliothekar M. W. Boigt er allerede provisorisk afgaaet til Lemberg som Professor i Philosophien, istedet for den afdøde Professor Brecha, og har beaandt sine Forelæsninger den 3 Jan. 1810.

Følgende Universitetsprofessorer have forladt Universitetet i Krakau. Af det theologiske Facultet 5. Af det juridiske 3. Af det medicinske 10 og 1 Adjunct. Af det philosophiske 12 og 1 Adjunct. Ogsaa Kunstsnedkeren for Museerne forlod Universitetet, ligesom ogsaa Universitetets Syndicus, Dr. Niemcewicz med sit Personale og Bibliothekspersonalet.

Samtlige Lærere ved Gymnasiet og ved Hovedmønsterskolen, tvende undtagne, forlode ligeledes Byen Krakau.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Mai 1810. No. 147.)

Universitetsføsenatet i Krakau har ladet bekendtgjøre, at følgende Professurer ere vacante:

I. Ved det juridiske Facultet, a) Professuren i den politiske Deconomie og Statistiken, med en Gage af 4800 Flor. Polsk. b) Professuren i den cano- niske Ret med 4800 Fl. P. II. I det medicinske Facultet: a) Professor-Embedet med 2000 Fl. P. III. I det philosophiske Facultet: a) Professuren i Astronomie og Optik, tilligemed Opbygningen over Observatoriet, 8000 Fl. P. b) Professuren i Mechanik, Hydraulik og den hydrauliske Architectur 4000 Fl. P. c) Professuren i den borgerlige Architectur 4000 Fl. P. d) Den vicarierende Professur i Physiken 6000 Fl. P. e) Professuren i den polske, latinske og franske Literatur 6000

Fl. P. f) En Adjunctplads ved Observatoriet 3000 Fl. P. g) Plads for en Mechaniker ved de physiske Instrumenter 2400 Fl. P.

Den nyengagerede Professor oppebærer, naar han ikke har gjort sig bekendt ved Skrifter og ved andre Universiteter aflagt Prøver paa sin Duelighed, kun $\frac{2}{3}$ af Gagen, og fører Titel af vicarierende, indtil han efter 4 Aars Førløb har givet Beviser paa, at hans Tilhørere have hørt ham med Nytte, i hvilket Tilfælde han indtræder i Professorernes Rang og fulde Gage. Enhver, som vil ansøge en af de vacante Professurer, opfordres til at melde sig, hvis han er i Hertugdømmet Warschau, inden den 1ste Julii. Anmeldelsen skeer til det academiske Senat i Krakau, franco. Af de Competenter, som melde sig, forlanger man authentiske Beviser for deres Qualification, tilligemed Angivelse af 1) deres Fødested, 2) Alder, 3) Sundhedstilstand, 4) Sprogkundskaber, 5) Lærertalent, 6) tilbagelagte Curser og 7) for deres Fremgang, i Særdeleshed i de requirede Fag, om de have Graden, og hvor de have studeret, 8) om de have været offentlige Docenter; endeligen ønsker man 9) Indsendelsen af et Program, som dog ikke skal bestaae af blotte Spørgsmaale. Førend den 1 Sept. i det løbende Aar vil Senatet give de Competenter, som melde sig, Besked, indbyde dem til at aflægge Prøver og

forestille dem til Spdragelsescommissionens Approbation.

(Af Hall allg. Lit. Zeit. Julii 1810. No. 178.)

4. Hertugdømmet Sachsen.

Antallet af de i Jena Studerende har i dette Aar betydeligen formeret sig; og omendskiønt vi ikke kunne istemme den parisiske Monitors Bemærkning, hvori det for kort Tid siden hedte: "L'Université de Jéna se trouve dans un état très-florissant; le nombre des étudiants, qui en 1807 étoit diminué à presque cent, a maintenant plus de quadruple — for saavidt nemlig Antallet af de Studerende næsten skulde være sunket ned til 100; thi dette var ikke engang Tilfældet i den rædselsfulde Vinter 1806—1807 — saa er dog den sidste Angivelse om den nærværende Tilværelse mere end grundet. Forresten viser sig bestandig ved vort Universitet en virksom Stræben for Videnskab og høiere Landkultur.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Decbr. 1809. Int. Bl. No. 86.)

Frequentsen ved de tydske Universiteter var i 1809 følgende: I Erfurt i Sommeren 1809, 40; i Erlangen 200 (de fleste vare Jurister); i Frankfurt an der Oder 400 til 450 (de

steste vare Jurister og Kameralister); i Gießen 241; i Göttingen 453 (hvoriblandt 259 Udlændinge; siden Paaske skal Frequentzen her være steget til over 600); i Grifswalde 64; i Halle 210 (nu over 300); i Heidelberg mellem 5—600 ($\frac{2}{3}$ Dele Udlændinge); i Sena 300—330; i Leipzig mellem 700 og 900 (med Bemærkning: at en nøiagtig Bestemmelse af Antallet her ikke vel er mulig); i Marburg 130; i Minteln nogle og 40; i Rostock nogle og 60; i Tübingen 290; i Wittenberg imellem 200 og 300; i Würzburg 250. Frequentzen i Altdorf og Duisburg er ikke angivet.

(Af Wildbergs Universitetsalmanak for Aaret 1810 efter Hall. allg. Lit. Zeit. Julii 1810. No. 196.)

5. Preussen.

Det vil uden tvivl interessere alle vore Læsere at modtage en nøiagtig Efterretning om de Indretninger, som ere truffne af Sectionen for den offentlige Underviisning i det preussiske Monarkie. Den bestaaer siden Decbr. 1808, men blev først i April 1809 forenet med dets Chef, Hr. Geheimestatsraad v. Humboldt. Den har en mere udvidet og fri Virkefærd end det opløste Over=Skole=Departement,

og den øverste Opfigt over og Ledelse af samtlige saavel høiere som lavere videnskabelige Dannelsesanstalter, uden Forskiæl af Provindsler og Religionspartier, og fører dette umiddelbart over Academieme, over Universiteterne og Berliner = Gymnasierne; men over det hele øvrige Underviisnings- og Opdragelsesvæsen og de for samme bestemte Instituter middelbart ved Provincialregieringens geistlige og Skole-Deputationerne.

Sectionen for den offentlige Underviisning har i dette eene Aar virket overordentlig meget; en betydelig Deel af de hensigtsmæssigste Indretninger og Forbedringer ere allerede i Gang og love de skønneste Følger. Ministeriet for det Indre, hvortil Sectionen hører, og hvis Chef Greven af Dohna er, understøtter med den reneeste og ædleste Sands for alt Godt ethvert Sectionens Forslag; Ministeriet for Finantserne, hvis vigtige Chef Hr. von Altenburg er, aabner med den meest humane Iver for videnskabelig Cultur, saa meget som Statens nærværende Tilstand og andre trængende Fornødenheder tillade det, Fonds til Gienoprettelsen af de ved Krigen ødelagte Anstalter, ligesom og til Oprettelsen af nye. Befordring af den intellectuelle Cultur og Sædelighed er ogsaa en fortrinlig Gienstand for den resfindige Konges Opmærksomhed, som alene er betænkt paa, efter Statens udvortes Svækkelse at grundfæste dens indvortes Vel.

Hvad Sectionens middelbare Virkefæds angaaer, da har den besat Provincialregieringens geistlige og Skoledeputationer med Mænd, som skulle sætte sig ind i dens Planer og udføre dem, og til samme Tid sysselsætte sig med Organisation af de Opdragelses- og Underviisnings-Bestyrrelser, som skulle underordnes hine Deputationer, og som ere en saa meget vigtigere Gienstand, jo nærmere de staae Folket, og jo mere umiddelbar de komme i Berørelse med de Anstalter, der ere dens Dannelsse anbefroede.

Den omtalte Organisation af de Opdragelses- og Underviisnings-Bestyrrelser, som skulle underordnes, gaaer, efter hvad man kan dømme af det, som man hører derom, og hvad ogsaa hstt og her allerede er indledet, ud fra den Tanke, saa meget som muligt at give Nationen selv Andeel i Opvigten over og Forvaltningen af Skole- og Opdragelsesvæsenet, saa at det skal udgøre en væsentlig Deel af dens Liv, og vedligeholdes ved dens inderlige Deeltagelse. I Byerne er der allerede lagt Grund til Udførelsen af denne Tanke ved den nye Stådtæ-Ordnung; paa Landet ville vel endnu andre Grene af Statsforvaltningen, komme den til Hielp.

Forbedringen af de høiere Byeskoler og Gymnasier, som meget trænge til denne Reform, er, skjønt endnu intet almindeligt Reglement derfor

er udkommet, dog allerede begyndt. Planer dertil ere foranledigede ved alle Regjeringer, og derhos ere meddeelte Sectionens Hovedgrundfætninger for den tilkommende Skoleforfatning, som gaae ud paa noiere Bestemmelse af de forskjellige Arter af Skoler og deres hensigtsmæssigere Forbindelse; paa at fastsætte Underviisningens Hovedgjenstande (sont saadanne ere for de lærde Skoler bestemte det philologiske, historiske og matematiske Fag), paa at indskrænke den hist og her allerede udbredte Overhaandtagelse af de saakaldte Realier, og paa aldeles at ophæve den intetsigende Forstiel mellem dem og Sprogstudierne, som Principer for Skoleunderviisningen. Paa samme Tid arbeides paa et almindeligt Normativ for de lærde Skoler. Imidlertid ere Hovedforbedringer allerede virkelig foretagne i enkelte Provindsjer og Byer. For Lithauen, en Provinds, som for dens Cultur overhovedet nyder den sriovrigste Medvirkning af dens Regieringspræsidents Hr. von Schons Aand og Energie, ere flere saakaldte lærde Skoler i Provindsen blevene reducerede, og omdannede til Borger-skoler, saa at de lærde Skoler kun blive i Gumbinnen, Tilsit og Eycf, fordi man, i Stedet for mange middelmaadige eller flette Skoler af denne Art, vil beholde kun faa, men desto bedre.

En lige Reduction af flere lærde Skoler har fundet Sted i Ostpreussen. I Königsberg existerede, efter Waisenhusets Reform, dog endnu fem lærde Skoler.

For det samtlige, men i Særdeleshed for det lærde Skolevæsen er Stiftelsen af den videnskabelige Deputation vigtig, som skal være Sectionen for den offentlige Underviisning behielpelig til mange Slags samme vedkommende Forretninger, hvortil det mangler den selv paa Tid, og som ogsaa til lignende Diemed skal være Provincialregieringens geistlige og Skoledeputationer behielpelig. Den bestaaer af 3 Afdelinger, hvoraf ethvert Over-Præsidual-Departement har en. Enhver skal i sit Over-Præsidual-Departements Arrondissement have syv ordentlige og nogle overordentlige Medlemmer, som besinde sig ved Afdelingens Sæde, og flere corresponderende Medlemmer, saa at Sectionen i denne Deputation foreener Monarkiets meest ivrige og udmærkede Pædagoger til eet Diemed. De forskjellige Afdelinger staae saavel i Forbindelse med hinanden indbyrdes, som med Sectionen og Regieringerne. Directoren for Hovedafdelingen i Berlin er bestandig Medlem af Sectionen for den offentlige Underviisning; de ordentlige Medlemmer udnevnes hver Gang kun for eet Aar.

Af de Universiteter, som den preussiske Stat har beholdt tilbage, er i eet Aar skeet overordentlig meget for Königsberg. Noogle vigtige Forbedringer ere allerede giorte, andre ville endnu følge.

Det kongelige Slotsbibliothek har faaet en anseelig Formerelse i dets Indkomster, og et nyt, værdigt Locale, i hvilket Königsbergs øvrige offentlige Bibliotheker blive foreenede med det. Det længe tilfidesatte Universitet har nu Udsigt til at blive et Brændpunct for de nordlige tydske Nabo-landes videnskabelige Cultur. Ogsaa seer det en Reform af dets Forfatning imøde.

Hovedforbedringerne af Universitetet Frankfurt an der Oder vare blevne opsatte formedelst Uvissheden af dets Skæbne, som knyttede sig til Afgjørelsen af Spørgsmaalet om et Universitets Drettelse i Berlin. Endeligen er Spørgsmaalet blevet afgjort. Kongen, som allerede for 2 Aar siden foreløbigen havde besluttet at stifte et Universitet i Berlin, har nu befalet Udførelsen af denne Beslutning, og bestemt, at samtlige høiere videnskabelige Instituter i Berlin, Academierne, Universitetet og Hielpinstituterne, skulle udgiøre et organisk Heelt, skiondt med lige Selvstændighed for hvert Institut. Alle disse høiere videnskabelige Anstalter tilsammen have faaet til Foræring det kongelige Prinds Henrichske Palais

og den hele store Firkant, i hvis ene Flod Videnskaberne og Kunsternes Academie endnu har sine Forsamlings- og Læreværelser. De med de forskellige Academier hidtil forbundne Samlinger og Anlæg, saasom Bibliothekerne, Kunst- og Naturaliecabinnerne, det anatomiske Museum, Oberbergdepartementets store Mineraliecabinet, den botaniske Have, skulle for Fremtiden skilles fra dem, sættes i umiddelbart Forhold til Sectionen for den offentlige Underviisning, og tiene til Universitetets og Academiernes fælles Afbenyttelse. Alle disse Anstalter skal gives en indvortes og udvortes Forfatning, som er istand til at borge for deres Bedvarethed. Midlerne til deres Fuldkomængiørelse ville vore med Statens tiltagende Flor. Paa Valget af de Lærde, som dertil skulle kaldes, bliver anvendt en ganske fortrinlig Omhu.

Med denne Indstiftelse af Universitetet i Berlin er forresten ikke Ophævelsen af det i Frankfurt an der Oder forbunden. Dette vil endnu bestandig vedblive at bestaae, da det meget vel formaaer at danne sig en egen Sphære. Nye Indkomster ere det anviste til dets Forbedring, deels til Gienoprettelsen af dets ved Krigen ødelagte Fonds, deels til Forbedring af de meest fortiente Læreres Gager, deels ogsaa til nye Ansættelser og Indretninger.

Som en Forholdsregel, der har sin Oprindelse fra Liberaliteten i de nu herskende Grundsætninger, fortæner den fort efter paafulgte Ophævelse af den siden Aaret 1750 bestaaende Skole- og Universitets-Evang at omtales. Denne har borttaget et betydeligt Skillerum mellem den preussiske Stat og det øvrige Tyskland, og vil vist ikke blive uden stor Indflydelse paa Statens Dannelsesanstalter.

Af denne Skizze er det klart, at en ny Land har indtrænet sig i den Birkreds af Statsforfatningen, som er anbetroet Sectionen for den offentlige Underviisning. Dens vedvarende Indflydelse maa nødvendigviis gjøre Nationens Sands, der allerede med større Deeltagelse er rettet paa Underviisningsvæsenet, gunstigere for samme, maa indgyde de ved kraftigere Understøttelse opmuntrede Arbeidere en stærkere Tiltroe og Selvfølelse, og ved inderlig Samvirkning udvikle et muntert Liv i dette Fag, hvoraf en ny frisk Nationaldannelses Blomst vil udspringe.

(Af allg. Gall. Lit. Zeit. Junii 1810. No. 164.)

Ved en Cabinetsordre af 13 April d. A. har Kongen af Preussen ubetinget ophævet det hidtil eksisterende Forbud mod at besøge fremmede Skoler og Universiteter, og sat alle derom seener ud-

gaaene Forordninger ud af Kraft. Sectionen for den offentlige Underviisning i Ministeriet for det Indre har bekendtgjort dette.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. April 1810, No. 17.)

5. Schweiz.

Den tredie "aarlige Beretning om det Bernske Academies Tilstand og Fremgang" giver glædelige Efterretninger om denne Anstalts Flor og Fremvæxt. - De Studerendes Antal er steget til 147, saa at det i Aarets Løb, uagtet mange ere afgangne og befordrede, er forhøiet med 17. Af hiint Antal studere 31 Theologien, 39 Jurisprudentsen, 41 Medicinen, 14 Dyr lægefuen, og 23 Philosophien. Med Hensyn til de Studerendes Herkomst, tæller Academiet blandt sine Borgere 65 fra Byen, 41 fra Canton Bern, 35 Eedsforbundne og 6 Fremmede; ifølge Facultets-Indberetningerne er ikke et eneste Collegium blevet ufrequentet, hvorfor de ogsaa alle ere holdte. Nye Indretninger have i dette Aar ikke fundet Sted, men desto mere nyttige Understøttelser og Subsidiaranstalter. Academiets aarlige Dotation blev af Regieringen forøget med 2000 Livres, skjønt dets egne Indkomster ikke ubetydeligen toge til. Ved en i Aarets Løb udfommen grundig Forordning om Classificationen og Patenteringen

af Medicinalpersonerne i Canton Bern bliver, fra Sanitetsraadets Side, som det nylig oprettede examinerende Sundhedscollegium er underordnet, dem, der lægge sig efter Lægekunsten, tilsikket den vigtige Fordeel, at det medicinske Facultets Attestater om vel overstandne Prøver i Læge- og Saarlægekunsten erkiendes som fuldkommen gyldige til, uden videre, naar forresten den udforderlige Alder er opnaaet, at forskaffe Udgang til Examen, da derimod denne gøres langt vanskeligere for dem, der andensheds dyrke deres Studier. Foruden den fortsatte Understøttelse af det medicinske Bibliothek og Studenterbibliotheket, som dagligen vinde ved en mere udbredt Nytte, foruden de, med betydelige Bekostninger forsegede physiske og mathematiske Instrumenter, har fornemmeligen den anatomiske Bygning til Opstillingen af derhen hørende Samlinger erhholdet en betydelig Udvidelse. Præparat-Cabinettet tager dagligen til i Stykkernes Antal. For Veterinæranstalten blev et Dyrehospital med alt udforderligt Tilbehør oprettet paa et beqvemt Sted, og der blive virkeligen derved ansatte duelige Veterinærskolarer med fri Boepæl og en aarlig Gratification af 100 Livr. Antiksalen, til Dannelsen af en høiere Tegneskole, med en særskilt Indretning for Bygningskunst og Landskabsmalerie, bliver

indrettet med meget betydelige Omkostninger, og prydet med Gipsafføbninger efter antike Statuer, som allerede ere forskrevne fra Paris o. s. v.
(Af allg. Lit. Zeit. Nov. 1808. No. 329.)

Det 1ste Stykke af literarisches Archiv der Academie zu Bern, 2den Uargang, begynder med den anden aarlige Beretning om Academiets Tilstand og Fremgang, som anmelder en temmelig Forøgelse af Lærere, Tilhørere og Subsidie-Anstalter. I Organisatio- nen er den Omstændighed værd at bemærkes, at de Studerende nyde ingen Tvangsprivilegier og ingen udelukkende Ret til at erholde Civil-Embe- der, og at Academiet ogsaa meddeler Juristerne og Medicinerne blot Vidnesbyrd om vel benyttet Underviisning, men ingen Doctorgrad o. s. v., hvorimod da disse Vidnesbyrd heller ikke dispensere fra de practiske Prøvelser af Lands-Collegierne.
(Af Göttingische gelehrte Anzeigen, Marts 1810. No. 40.)

6. Franke rig.

Paris.

Den 16 August bleve i de 4 Lycæer i Paris de sædvanlige Præmier uddeelte. Høitideligheden

hvilken hele Institutets og Universitetets Personale ligesom ogsaa Medlemmerne af de fornemteste Statscorpora bivaanede, gik for sig i Institutets store Forsamlingsaal under Præsidium af Universitetets Stormester. Hr. Gueroult, d. N. Prof. i Rhetoriken ved Lycee Napoleon, holdt en latinſk Tale. Herpaa blev af General-Secretairen oplæst det keiserlige Decret, ifølge hvilket en latinſk Tale i Anledning af Keiserens Formæling ſkulde holdes i alle Rigets Lyceer den første Torsdag i Junii Maaned af Professorene i Rhetoriken, hvorpaa denne Tale ſkulde indsendes til Universitetets Stormester, og den bedste tildeles ſom Præmie en Guldmedaille af 100 Napoleonsd'orer, tilligemed den over Concurſen aflagte Beretning. Prisen blev tilkiendt Hr. Luce de Lancival, Professor i Rhetoriken ved Lycée impérial i Paris. Efter at denne var bleven proclameret af Storcantsleren, holdt Stormesteren en til Høitideligheden passende Tale, og uddeelte Præmierne til Lyceets Elever.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810. Int. Bl. No. 72.)

7. Sverrig.

I Aaret 1806 vare Lunds Universitets Midler følgende:

- 1) Universitetets særskilte Capitaler 56,668 Rdl. B.
 . deraf udgiøre 4 Prænumerations-
 Attester paa Troshätta, Slusværk
 . 583 Rdl. B. 16 p., som give
 9 pr. C.
- 2) Stipendii-Fond = 9,268 —
 bestaaer, deels i Banco-Attester,
 deels i Rigsgieldes Contors Ob-
 . ligationer, som give alene 4, 4 $\frac{1}{2}$
 . og 5 pr. C., deels i private Ob-
 . ligationer.
- 3) Nosocomii Capitaler udlaaente
 . alene til Private = 640 —
- 4) Bibliothek-Cassens, meestendeels
 . udlaaente til smaa Borgere i Lund 5,887 —

Hele Summen af Universitetets

Midler var

= 72,464 Rdl. B.
 = 652,176 Daler S. M. R. G.

Doctor og Domprovst Sjögren i Weris har
 i Stipendier og Donationer til Stiftets stude-
 rende Ungdom og dens Lærere skænket over 6000
 Rdlr. Banco. Nyligen har han destineret 400
 Rdlr. Banco til Indretningen af saadanne Bø-

relser i Gymnasiehuset, som Skoleforordningen af 17 Dec. 1807 foreskriver.

(Af Weris Stifts Matricel, udgivet af M. F. Foskandér, Weris 1810. efter en Anmeldelse i Journal for Literaturen og Theatern No. 172.)

8. R u s l a n d.

D o r p a t.

Hr. Hofraad og Prof. Morgensterns Indledning til Lectionscataloget af 1 Febr. 1808, indeholder nogle Betragtninger over den sørgelige Mangel paa Bøger i Middelalderen, og strax efter Videnskabernes Gienfødsel, som mange dengang dybt følede. Servatus Lupus, Abbed. af Ferrières, kunde i hele Frankrig ikke opdrive noget Haandskrift af Cicer. Lib. de Oratore og Qvintil. Inst. Orat., og søgte at erholde dem i Rom. Albert, Abbed af Gemblours, troede at besidde et prægtigt Bibliothek, da han med megen Umage havde samlet 100 theologiske og 50 profane Skribentere. Man satte store Summer i Pant for laante Bøger, man lænfede Haandskrivterne fast i Bibliothekerne. Kort før Petrarcas Tid var der kun 3 latinske Classikere at finde i Pariser Bibliotheket, og Petrarca selv anvendte megen Flid og mange Penge paa Samlingen af Ciceros Skrifter. Saadanne Efterretninger lære først ret at sætte Priis paa

Bogtrykkerkunsten og den senere og nuværende
Literaturtilstands Værd, omendskiønt Boghandelen
nu trykkes mere end nogen anden Handelsgreen.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit. Sept. 1808. No 118).

Bucharest.

Efterat nu Moldau og Walachiet er blevet
foreenet med det russiske Rige, skal Universite-
tet i Bucharest sættes paa en meget bedre Fod.
Hidtil holdtes Foredragene der kun i den gammel-
og ny-græske Mundart; nu skulle 2 Professorer i
Mathematiken ansættes, som holde Forelæsninger
i det tydske og russiske Sprog. Der skal anlæg-
ges en botanisk Have, hvori en af de nærværende
Professorer i Medicinen offentlig skal undervise.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810. Int. Bl. No. 67.)

Indien.

Foruden det store Antal Skoler, der ere be-
stemte til Underviisning i de første Elementer af
Videnskaberne, er der i Indien fire Universiteter,
hvoriblandt tre Brachmanske for den sanscritske
Literatur, og det fjerde for den asiatiske Litera-
tur. De første have været til i flere Aarhundre-
der, saa at deres Stiftelsestid ikke nøiagtigen kan
angives; de ere bleve rigeligen doterede af Kan-

dets Gudfrygtige; det sidste flittedes først i Aaret 1800 af Marquis Wellesley, dengang Generalgouvernør i Ostindien.

De tre Brachmanske Universiteter ere oprettede i Muddeah, i Triculus paa Malabarysten og i Benares i Provindsen Allahabad; dette sidste er det berømteste; man kalder det ogsaa Kari's Universitet, Navnet paa Benares's Forstad, i hvis Haver de fleste Cursus holdes. Underviisningens Methode og Omfang er eens i dem alle tre. Den Studerende tilendebringer ikke sine Studier i et kortere Tidrum end 12 Aar, og de, som ville blive virkelige Pundits, det vil sige Professorer, maae studere i 20 Aar. Ved ethvert af disse Universiteter holde de Lærde private Cursus i Klosterne eller Templerne over Theologien alene, og i Kundene og Haverne, som høre til Templerne, offentlige Cursus over de andre Videnskaber, saasom: Grammatiken, Poesien, Historien, Jurisprudentsen, Medicinen, Astronomien, Mythologien, den populære Theologie og Philosophien. Det er kun de fødte Brachmaner, og dem, som ere bleve anden Gang indviede, tilladt at bivaane de private Cursus, fordi man der forklarer Vedams Mysterier; men de offentlige Forelæsninger staae aabne for Laiker, saasom for Børnene af Soldaternes Kaste.

De forskiellige Underviisningsgrene meddeles ved Elementarbøger, som alle, lige indtil Ordbøgerne i Sanscrit Dictionnairer, ere skrevne paa Vers. Punditerne lade de Studerende lære dem udenad; desuden underholde tvende af dem sig med hinanden i enhver Forelæsning om den Videnskab, som er sammes Gienstand.

I de første fem Aar er den Studerende forbunden til en ubetinget Taushed; efter denne Tid er det ham tilladt at fremsætte sine Tvivl for Professoren, som er forbunden til at opløse dem, hvis han ikke vil anses for en Ignorant.

Enhver Pundit har i 10, 12 eller flere Aar, sex, ti og indtil femtem Studerende hos sig, og nyder i Forhold til deres Antal en anseelig Pension, som udredes af Templernes Fiscus. Men da disse Pædagoger ikke vælge denne Stand uden for Fordeels Skyld og for at kunne overgive sig til den vrkesløse Møjlighed, som er alle Hindus medfødt, ere de i Almindelighed selv Ignoranter. Ingen Rappen opmuntrer til Arbejde, da Indianeren ikke kan bekvemme sig til at overvinde sin naturlige Apathie. Intet Haab om Belønning opmuntrer Fortienesten til at fordoble sin Flid, eftersom Fødselen er det eeneste, der giver Udgang til nogen Udmærkelse. Den ugipte Brachman er forud bestemt til at nyde godt af Templernes og Pagodernes umaadelige Rigdomme;

det er med samme Udførelse, at den uvidende Dunder lever i Læd og Dverflød. Man har endnu ikke forsøgt paa Midler til at afhjælpe de skadelige Følger af den stærke Heerde, af den alt for hyppige Brug af en Slags tør Bælgfrugt, som kaldes Kichery, og af andre Uarsager til Indianernes Læd. Man finder intet Exempel paa noget stort Genie, som opmuntret til Efterlignelse, i et Land, hvor man anseer den som et Vidunder af Lærdom, der kan læse Bedam og opremsede de Forklaringer, som man har lært ham at give derpaa.

Marquis Wellesleys Institut danner en skøn Contrast mod det, hvorefter vi nu have talet. Det blev stiftet paa Fortet William i Bengalen af bemeldte Generalgouverneur i Ostindien i August Maaned 1800, og efter samme Form som Universiteterne i Oxford og Cambridge; dets Vicemed er at undervise de Personer, som ere bestemte til at beklæde en eller anden Charge i den engelske Administration af dette Land. Man kalder det ligesom a College at Calcutta, eller a College at Fort William in Bengale; det fortjener imidlertid ligesaagodt Navn af Universitet, som de i Oxford og Cambridge.

Det er forunderligt, at den brittiske Regjering ikke tidligere har følt Nødvendigheden af en lignende Indretning. Dens Embedsmænd ere

kalde til Bestyrelsen af en Stat, hvis Befolkning beløber sig til 30 Millioner Indbyggere; af en Stat, der er sammensat af flere Folkeslag, som ere indbyrdes forskellige i Henseende til Herkomst, Sprog, Sæder, Skikke og Gudsdyrkelse, og som alle, efter den engelske Regierings udtrykkelige Ordre, skulle regieres efter deres egne Love og Sædvaner. Men langt fra at holde sig disse Ordre efterrettelige, forsømte det ostindiske Compagnies Embedsmænd at studere de Folkeslags Love og Sædvaner, som de skulde regiere, lige indtil ikke engang at lære deres forskellige Sprog, hvilket nødagede dem til at forlade sig paa indianiske Dolke, og forvoldte Uordener.

Alle disse Ueiligheder uagtet, har man ikke været betænkt paa Midler til at hæve dem ved at stifte et Underviisningsinstitut for Administratorernes og Embedsmændenes Klasse førend under Hastings's Generalat (omtrent 1781). Eichhorn i hans nyere Sprogs Historie, S. 222. T. 5 af hans Litterærhistorie. Göttingen 1807. 8vo giennemgaaer meget nøiagtigen de Forholdsregler, som dengang bleve tagne i denne Henseende; men han berører kun løseligen det Etablissement, hvorom her er Spørgsmaal.

Aspiranterne til de forskellige Charger saavel civile som militære skulde frequentere Collegi-

ets Cursus i en Tid af 3 Aar. Studieplanen bestod af 5 Hoveddele:

- 1) De asiatiske Sprogs Studium, saasom: Sanserit, Arabisk, Persisk, Indostans, Bengalens, Maratternes, Tamul's og andre Dialecter; det Græske og Latinske; de nye, europæiske Sprog og de engelske Klassiker.
- 2) Den græske, romerske og Universalhistorie; men fornemmeligen Indostans og Decans Historie og Antiquiteter.
- 3) Mathematisk, Geographie, Naturhistorie, Botanik, Chemic og Astronomie.
- 4) Muhomedanernes, Hindu's og de andre indianske Nationers Love, ligesom og de engelske Love og Generalgouvernerens Reglementer.
- 5) Statsøconomien og alt hvad som har Hensyn til Landhandelen.

En Indretning, dannet efter en saa udstrakt Plan, maatte nødvendiggen udfærdige en Forøgelse i Professorernes Antal. Fundationsacten bestemte ikke deres Antal, og overlod til Patronens og Inspectorens Godtbesindende at betro flere Underviisningsgrene til en eeneste eller flere Professorer, og endog at indføre nye, hvis de ansaae det tjenligt.

Enhvert Cursus var bestemt til 2 Maaned, hvorpaa skulde følge en Feriemaaned, lige-

som det er Brug ved de engelske Universiteter: Hver siette Maaned skulde der foretages offentlige Dvælses og Præmieuddelinger.

Professorene og Eleverne skulde, ligesom ved Universitetet i Oxford, boe i een Bygning. Den umiddelbare Inspection var anbetroet til en Geistlig af den episcopale Kirke, under Titel af Provst, og til en Vice-Provst. Deres Embedspligt var at optage Eleverne, at vaage over deres Sæder, at undervise i den engelske Religions Principer, Deconomien &c.

Efter syv Aars uafbrudt Tjeneste skulde Provsten, Vice-Provsten og enhver af Professorene, i Tilfælde at de vilde entlediges fra deres Embeder, nyde deres hele aarlige Honorarium som Pension, og have desuden Tilladelse at begive sig, hvorhen de vilde, endog til Europa. Denne Pension kunde forgeses efter Patronens eller Inspectorens Forslag.

For at giorde dette Collegium mindre bekosteligt og for at fuldkommengiorde Underviisningen, besluttede det ostindiske Compagnie at forlægge det til Hertford i Nærheden af London. Man veed i dette Dieblik ikke, om denne Resolution er sat i Udøvelse eller ikke, og om Collegiet i Calcutta er ganske ophævet.

(Af Magazin encyclopédique, 1809. T. IV. p. 385 ff.)

Tillæg. til forrige Hæfte.

I disse Annalers forrige Hæfte S. 169—187 findes Kong Frederik den Andens Fundats for Duebrødre Kloster i Roskilde aftrykt efter et Manuscript i Udgiø. Cie. Han har siden haft Leilighed at conferere samme med et andet Haandskrift, som findes i en Samling, der har været afbenyttet af den i Aaret 1733 nedsatte Skole-commission. Ved Sammenligningen har han fundet nogle Varianter, som her anføres:

I forrige Hæfte:	I det andet Manuscript:
S. 171. L. 8. $\frac{1}{2}$ Pd. Rug $\frac{1}{2}$ Pd. Byg. 1 Pd. Rug 1 Pd. Byg	
— 25. 2 Pd. Rug	= 1 Pd. Rug
173 — 2. 1 Pd. Smør	= 1 Fierding Smør
— 14. Remingsen	= Hemmingsen
— 25. Kietrigsen	= Hendrichsen
174 — 13. 2 Tønd. Havre	= 1 Tønd. Havre.
— 22. 8 ß.	= 9 ß.
175 — 6. Meerløseherredt	Werløse H. (Meerløse er det rigtige)
— 13. 17 Gaarde	= 22 Gaarde
176 — 9. Gilze Atters	= Gilze Atters
— 15. $\frac{1}{2}$ Løde Mark	= 1 Løde Mark
— 24. 11 Pd.	= 9 Pd.
— 25. 13 Tdr.	= 14 Tdr.
178 — 5. 6 Aar	= 17 Aar (det sidste synes ikke rimeligt.)

Efterretning.

Af de ved Salget af Udg. Tale om den academiſke Borgerrets Betydning ic. indkomne Penge vare, efter 600 Rdlrs Afgivelse til Universitets-Doctoren, tilbage 27 Rdlr., og af de 150 Rdlr., som Hr. Communitetscafferer Koefoed havde tilskillet Udg. til hensigtsmæssig Anvendelse, endnu i Behold 20 Rdlr. (ſ. forr. Hæfte, S. 268), i alt 47 Rdlr., hvortil endnu komne 4 Mk., der ſeener ere nedſendte fra Norge, tilſammen 47 Rdlr. 4 Mk. Af denne Sum ere 30 Rdlr. givne til Underſtøttelse for en trængende og værdig Skolediſcipel ved hans Dimiſſion, og de øvrige 17 Rdlr. 4 Mk. anvendes til en maanedlig Underſtøttelse, ſaa længe noget er tilbage. Ved ſaaledes. at ſlutte dette Regnskab, tilføier Udg. endnu, at en hæderværdig Geiſtlig i Sylland, ſom det ei er ham tilladt i denne Anledning at nævne, har ladet ham anviſe en vis Sum til lignende Anvendelse efter bedſte Skionnende, for hvilken til Giveren ſelv Regnskab aflægges.

A.

I. Bidrag til Universitetets og
Skolernes Historie.

- I. Academisk Constitution af 20 Martz
1662, angaaende Fordelingen af Pro-
curatorii Gods, tilligemed samme
Constitutions Stadfæstelse og Udvi-
delse i Henseende til Skovvæsenet
under 30 Jan. 1667.

Nærværende Actstykke, som er omtalt i disse Annas-
lers forrige Hæfte S. 49 Anm. c, udgør en af de saa-
kaldte Constitutiones laudabiles, hvilke en Tidlang
betragtedes som et slags academisk Hemmelighed, og hvor-
af den originale Samling opbrændte under Bombardes-
mentet i September 1807 (s. disse Annal. 1809 I B.
S. 266). Denne Constitution, som her aftrykkes efter
et gammelt Haandskrift, er særdeles interessant ei blot
til Kundskab om de Grundsætninger, efter hvilke Uni-
versitetslærernes Lønninger forhen have været bestemte
og imod hinanden proportionerte, men ogsaa i econo-
misk-statistisk Henseende. Udg. finder den hverten af
Professor Nyerup (Københ. Universit. Annaler) eller
andensteds omtalt. I øvrigt ligger den endnu til Grund

for den nuværende Inddeling af Procuratorierne, forsaavidt de academiske Corpora ei endnu ere inddragne (hvorefter om s. forr. Hæfte S. 48 ff.) Mærkeligt er det i øvrigt, at en Constitution af saadan Vigtighed og Omfang har kunnet affattes, vedtages og sættes i Kraft, uden paa høiere Steder at være bifaldt eller stadfæstet.

Udi dend Hellig Trefoldigheds Navn have vi underskrevne Rector og Professore efter lang og omhyggelig Deliberation flitteligen og alvorligen betragtet og overvejet, hvor stor Besværing det hidindtil haver været Rectori Academiæ og Glæde for samtlige Professoribus, at Procuratoria a) Professorum haver allene været under Rectoris Direction, og ingen haver haft derover, som over sit eget Præbenda a), at disponere, og nu fornemmeligen befundet, ved disse Tidens Banskkeligheder langt større Fornødenhed at være, at Rector, som ellers andre vigtigere Academiæ Negotia havde at forestaae, og umuligen kunde undsætte alle Bønderne, blev fra saadan Bittløstighed med dend Inspection og Direction over Bønderne, i Henseende af hvad Bahre de leverede, og derfor Regnskab at giøre

a) Hvad ved Procuratorium og Præbenda forestaaes er allerede forklaret i forrige Hæfte S. 52. Procuratorium var nemlig det fælles Gods, som (indtil 1662) stod under cura Rectoris; Præbenda det til ethvert Professorat særskilt henlagte Jordegods.

entlediget og Professore selv administrerede deres Procuratoria, dermed baade at hielpe Bønderne og sig selv, dem som nu mere end nogen Tid behøver Hielp med Korn og andet at assistere, og selv i Frem-Tiden at faae deres Løn og Stipendia af dem. Saa vi nuværende Rector og Professore have uumgængeligen, ja langt mere været forarsaget at tage denne Resolution, end nogen Tid Antecessores have været, som Anno 1621 den 13 October sluttede, at enhver skulle have Indseende med sit Procuratorii Bønder, og ellers tilforn forandret baade hvad i Fundamen om Qvæstore findes, saavel som og flere Gange efter Tidernes Bestaffenhed. Hvorudover vi for ovenmeldte Motiver og andre vigtige Aarsager efter lang Betænkning ingen timeligere og bedre Expedient haver kunnet finde, end at alle de vittløstige og tilforn brugelige Regnskaber imellem Rectorem og Professore herefter skulle ganske og aldeles affkaffes, og enhver Professori blev efter en vis Lart og dend Proportion, som Statuta, Constitutiones og Praxis Academiae i Stipendiorum Betalning og de sædvanlige Distributer tilholde, assignerede visse Bønder, som dend med visse og uviste Herlighed og alt andet, ligesom i Præbendis, skulle tilhøre, og at samme Assignation skulle see Paa efterfølgende Maade.

I.

Er til denne Deeling taget icke alleneſte alle Bønderne, ſom efter forrige Aſſignation vare i Procuratoriis Profeſſorum, menſ endogſaa de Bønder og andet mere, ſom i Ligningen herefter findes af Procuratorio Rectoris, ſampt en Deel af Huus-Mændene, ſom hidindtil have ydt til Uniuerſitetets Foged, item det Vicarie, ſom Kobber-Stickeren tilforn havde b), hvilket altsammen er lagt i three Classer, og hver Claſſis deelt i 4 lige Lodder; ſc. i dend 1ſte ere 3 Theologi og 3 Pædagogi, ſom ere novus Philoſophus og de 2de Profeſſores, ſom ere neſt efter ham, og kaldes 1mus og 2dus Pædagogus. I dend 2den Claſſe Archiepiſcopus, Juriconsultus og Duo Medici. I dend 3die VI Philoſophi Ordinarii. Hvoruden ovenſkrevne Godtz er tillagt hver Claſſi med alt viſſe og u-viſſe, een Mølle og een Tiende, ſc. in prima claſſe tribus Theologis Holme Mølle og Lyderſlev Tiende; ſecondæ claſſi Claræ Mølle i Roekilde og Lynge Tiende, og 3tiæ Claſſi Ekee Mølle og Bringstrup Tiende. Hvoraf de Interreſſerende i hver Claſſe nyder deres Part af Fæſted og andre Herligheder, ſom af een i hver Claſſe kand oppebæres, og de an-

b) Hvilket efter den ſvenſke Krig blev anvendt til at bøde paa det Tab, Profeſſorernes Indtægter havde lidt ved Staancs Aſtrædſe. Nyerup Univ. Annal. S. 159.

dre pro quota tilstilles, som de sig indbyrdes selv fandt om forenes. Hvad Skove og Søer i Procuratoriis angaaer, bliver de som tilforn under Rectoris Direction, som dermed haver efter de følgende Artikler at søge det gemeene Beste.

II.

Eftersom VII Doctores ordinarii, sc. IV Theologi, Juris Consultus og II Medici have nesten haft eandem Proportionem i deres Procuratoriis, og fast liige meget høvt in Canone at beregne, er tilregnet først enhver af dem liige Stipendium, sc. 300 Eldr. Hver af VI Philosophis Ordinariis 200 Eldr., og enhver af Pædagogis 100 Eldr. Bliver saa in 1ma Classi sc. 3 Theologorum og 3 Pædagogorum 4 liige Lodder, hver Theologus faaer 300 Eldr. og de 3 Pædagogi sammen 300 Eldr., hvilket gjør i dend tilsammen 1200 Eldr. I 2den Classe Archiepiscopus, Juris Consultus og II Medici ogsaa 4 Lodder, er tilsammen 1200 Eldr. I 3tia Classi VI Philosophi Ordinarii, 6 liige Lodder eller 1200 Eldr. Af 1200 Eldr. eller 800 Rdlr., som enhver Classi tilkommer, regnes 700 Eldr. i Wahre med Herlighed, og 100 Rdlr. i Penge af Jordebogen og Jordskyld, saa at efter dend vedtagne Analogiam 3, 2, 1 i Discruber af Studii = Penge og Offer = Pengene til Juul, Paaste og Pinke.

alle
Pro-
der
s af
us-
tets
til-
hree
sc. i
ere
ere
go-
ris-
phi-
g er
een
bus
se-
nge
rup
ny-
der,
an-
bøde
ved

dag faaer enhver af VII Doctöribus i sin Canone af Wahre med Herlighed 175 Tønder Korn, og de 25 Rdlr. i Penge af Jorde = Bogen og Jorde = Skyld. Hver af de 6 Philosophis Ordinariis i liige Maade ungefæhr 116 Tdr. Korn og 4 Skpr., og i Penge 16 Rdlr. 4 Mk. Hver af de 3 Pædagogis 58 Tdr. og 2 Skpr. Korn, og i Penge 8 Rdlr. 2 Mk. Wahrene ere her efter den gemeene Lands = Bruug og Jordebøger at beregne, anslagte i Tønder Hartkorn, sc. 1 Tønde Ruug, 1 Tønde Byg, 2 Tønder Havre, 3 Faar, 6 Lam, 12 Gæds, 12 Par Høns imod en Tønde Hartkorn. 1 Boelsviin 3 Tønder Hartkorn. 1 Tønde Smør 12 Tønder Hartkorn. Enhver Tønde Hartkorn er her regnet for 1 Rdlr.

III

Men eftersom enhver af de 2 Theologis have foruden de ovenmeldte 200 Rdlr. endnu 100 Rdlr. aarligen, og hver af de 6 Philosophis Ordinariis foruden de ommeldte 200 Eldr. have 25 Eldr., item hver af de 3 Pædagogis foruden de 100 Eldr. have 50 Eldr. aarligen, hvilke Supplementa Stipendiorum de tilforn enten have betalt sig af Tienderne eller faaet Betaling af Rectore i Penge eller Korn efter Capituls = Tarten, da er til samme 500 Rdlr. Betaling assigneret, saa viit tilreke funde, de øvrige Bønder og Huusmænd, Pensiones Pa-

storum, og Penge af Jordskyld, dog saaledes, at, efterdi disse Supplementa ere extra Canonem, ingen haver nogen Herlighed eller uviste af disse Bønder, mens allene de bare Penge og Wahre, og det andet saavel som Skattens Dybsel bliver under Rectoris Direction som tilforn. Og derforuden at de aarligen gjører Regnskab for Kornet og Havren efter Capituls Kjøb, og give for hvert Eam 4 Mk. danske, og for hver Gaas 1 Mk. danske.

IV.

Hver Facultas eller Classis beholder, saameget som skee kunde, det Gods, som dem eftet forrige gamle Assignation in Procuratoriis vare tillagde, og in Subdivisione enhver Professor, for saa viit hand fand nu eller inden den 1ste Martii 1663 med andre sine Collegis foreenes, og samptlige Profesores for billig erkiender, sit Gods tilsamment i eet eller de nærmeste Herreder eller Byer, hvorved baade de øde Jorder kunde ved hand's egne høsliggende Bønder dyrkes, og Gaardene bebygges, saavel som, om nogle Onera Godset skulde worde paa- lagt, da des bedre imellem Bønderne at ligned.

V.

Efter som ingen fra denne Dag, hand antager denne Deeling, skal have recursum til Rectorem for hvad hand kunde miste i sin Canone eller Sup-

plemento (uden Huuslejen, som Art. 3 seqv. exciperet, og hvis de hos Rectorem efter deres Assignation haver i sin Lod at søge), men nu antager det for fuld og goed Betaling, for enhver efter Lejlighed og Billighed, som allermest mueligt var, observeret, af alle slags Guds, godt, ondt og øde, og siden gjøre sin Flid at bringe det paa Føde igien, som hand selv agter i fremtiden at have Gavn deraf.

Paa hvilke Vilkaar og Fundamenter vi endeligen efter lang Betænkning og Efterregning have eendrægteligen og af velberaad Hue sluttet og givet denne efterfølgende Deeling, som vi alle og enhver i alle Maader christelig, billig, for os og vores Efterkommere tienlig og uden ald Skade og Præjudice eragter, og have derhos indgaaet efterfølgende Articler, som vi for os og vores Efterkommere ubrødeligen og uden Argelift ville holde og holdet have, til hvilken Ende alle, som herefter indtræde Professiones Academicas, skulle, naar de solenne Jura-mentum Professorum aflegge, denne Foreening til- ligemed de andre Constitutionibus Academicis underkrive og i alle sine Puncter holde.

I.

Denne Deeling angaaer førstkommende Paaftæ, da enhver antager Bønderne, og af dem oppebærer

alle visse og uvisse Indkomster, som i sit Præbenda. Dog hvad uvisse med Sage-Fald, Fæste og andet allerede er forfalden, eller inden Waaske fand forfalde, skal alt komme Universitetet til Beste, og af Rectore annammes, hvilket saaledes er at forstaae, om Sage-Fald for hvad inden Waaske bliver vitterligt og paatalt, 2) Fæste af de Gaarder eller Huuse, som Rector inden dend Tiid virckeligen bortfæster, 3) at Gaardene med de vordnede Sønner besettes, som horer til dend Professore eller hands Gods efter denne Deeling, og ei fra 8 Februarij flyttes fra et Gods til andet, dog at de, som allerede for denne Dag ere advarede og tiltalte ved Recten om visse Gaarde at antage, dermed at forblive; imidlertid skal Bønderne med forderligste om denne Deeling adviseres, at de fand viide, hvem deres Huusbønde er, og hos hvem de fand have nogen Undsætning paa Foraaret at søge.

II.

Eftersom denne Deeling er, saavidt vi selv havde nogen Kundskab eller kunde have af Fogden, Bønder eller andre om Godssets Beskaffenhed, og dend Intention fornemmelig været, at ingen hermed kom til for Kort, men enhver fick efter billig Proportion hvad ham med Rette tilkom, saa ere vi indbyrdes saaledes forenede, at hvis inden 1 Mark 1663 noget skulle findes at være i denne Deeling

udeløst publico til Skade, eller nogen at være for godt afsigneret det Gods, som enten i mange Aar haver været øde, eller var besværges med svar Tynge, og var derom moveret nogen controversia eller og ved denne Matricul's Indrettelse a). nogen Forandring paa Marcke-Skel eller Landgilde kunde skee, saa enten Publicum eller Privatum i saa Maader var eller mærkelig blev for- fordeelt, og kom til at lide stor Skade, da skal derom, saa tiilig saadant gives tilkiende, flitteligen inquireres, eftersees og efter samptlige Professorum, per plurima vota, Betænkning remederes, paa det dette velbetænkte Værd ei skulle for en ringe Aarsag omstødes, og alle til Skade fuldkastes.

III.

Bor Rector herefter nomine publico forsvare enhver ved sin Ret og Afsignation, om nogen Trætte anlangende Bøndergaarde, Jordskyld, Huusleje, og Huusmændenes Afgift kunde foresalde, saavel som og at erstatte enhver Professori i dend Huusleje, in Supplementis Stipendii extra canonem, som hand efter sin Afsignation icke kunde bekomme,

a) Forfattet i Overensstemmelse med Kong Frederik 3 Befaling til Rector og Professorer af 29 Nov. 1660 angaaende en Fordebog at indlevere over alt Universitet's tilliggende Gods. Denne Fordebog eller saa kaldet Matricul havees i ms.

og ellers lade samme Huuse holde ved Liige af Universitæts Midler, som ingen Afkortning derfor i Huusleyen skeer.

IV.

Lover vi ogsaa for os og vores Efterkommere at ville i alle muelige og billige Maader være hverandre behjælpelige, dend ene søge dend andens Beste, og oprigtigen tilkiendegive, hvis Undersleb med Sage-Fald, Skov-Hug, Frie-Kiøb eller andet kunde af nogen fornemmes at skee, enten Publico eller Privato til Nachdeel, hvorved baade Universitætet kand faae billig Bederlag for dend tilføiede Skade, og enhver Huusbonde sin Sage-Fald. I ligemaade skal ingen være tilladt at antage eller bestemme nogen andens Bønder, som er født paa Stovnen, eller uden lovlig løskyndig forlader Godset. Hvad sig vornede Sønner angaar, da er formedelt disse vanskelige Tider og deraf causerede mange Gaardes Ruin for billigt og fornødent anseet, at ingen Frie-Kiøb til fremmede uden Universitætet maae foruden Rectoris og samtlige Professorum Bidskab og Samtykke skee; mens hvis nogen Vornede paa nogens Gods findes, som hand icke selv fornødentlig behøver, dend da til en anden sin Collegam for en billig Kiendelse overlades b). Hvilket Rector

b) De stakkels Børdnede! Endog her omtales de alene som Besætning.

og samptlige Professore fand determinere, dog ikke at gaae over 20 Rdlr., som siden udlegges enten af Bonden selv, om hand formaaer det, eller af Huusbonden, som ham begierer og behøver, dog hvis ingen af Collegis saadan Bonde-Søn behøver, da fand samme Professor med Frie-Kjøbet handle, som hand selv bedst og forsvarligst befinder.

V.

Er og for billigt eragted, at saasom vi indbyrdes ere Collegæ og gode Venner, dend ene gjør dend anden ald muelig Assistance til at hielppe hans Bønder paa Foede, og ingen vegrer sine Collegis Ægt, Arbeide eller Tieneste af sine Bønder og Huusmænd i sit Procuratorio, naar de ere nær hos, og de fand uden deres egen mærkelige Skade og Forsømmelse, hvorom Rector og Professore have at kiende, om derom blev tvisted, hielppe hand's Bønder, som kunde være øde og forarmede, til at lufte Gierderne, bygge Gaardene, og dyrcke Jorden, hvorimod hand liige Tieneste i samme Tilfælde fand forvente.

VI

Skæde ogsaa, hvilket Gud forbyde, at nogen heel Landsbye, som alene eller meest deraf kunde een tilhøre, og gjorde en stor Deel af hand's Procuratio, blev, dog uden nogen af Huusbonden given

Uarsag eller Anledning, enten af Ulykke ved Brand eller ved Fiendes Gevalt ruineret, og en Professori derudover en mærkelig stor Skade i sit Stipendio tilføjet, bør icke alene de, som Bønder deromkring have, med ald. Gliid og Magt forhielpe dend Bye paa Foede igien, saa viit som samme Bønder uden deres Ruin fand formaae; mens endogsaa Rector ex filco Universitatis efter denne ovennævnte Tart betale ham i Penge, saa viit hand derud i sit Procuratorio kom til at miste, indtil hand af Byen kunde faae sin Landgilbe.

VII.

Er og utrykkelig imellem os aftalt, at ingen maae bruge sine Bønder, hverken disse Procuratorii eller Præbendæ Bønder, til Upligt, enten at laane dem til nogen Fremmed, eller ofte og paa alt for lange og besværlige Reyser, eller med egen Ufling legge dem usædvanlige Tynger paa, og nogle Lade-Gaarde oprette, langt mindre noget over Jordebo-gen eller og for Egt og Arbejde, som af Professoribus eragtes at være utilbørligt og Bønderne til Ruin, extorquere, hvorved de Successoribus til Præjudice kunde ødelegges, men enhver bør dem, som lovligt og forsvarligt er, efter Friderich 2dens Fundag c) bruge og haandtheve, saafremt hand eller

e) Her menes Fred. 2dens Brev om, hvorledes Canonicdommene og Vicariaterne skulle deles mellem Professo-

hands Arvinger efter hands Død icke ville stande til rette, og erstatte Success. dend af ham forarsaget og beviisliggiorte Skade.

VIII.

Kommer og nogen Tvistighed imellem Professorum Bønder, være sig om Marke-Skel, Gaarde, Skove og andet, eller og nogen Bonde havde sig over sin Huusbonde at beklage, da, om saadan Trøring mueligt kunde forarsage nogen Misforstand imellem deres Huusbonder, i Tide at bielegge, fand saadanne Sager Rectori tilkiendegives, som det fand med D. D. Professuribus afhandle, som billigt og ret fand være, hvilket og andet mere at forekomme er raadeligt befundet, at Rector Academiæ een gang om Aaret, naar hand for Kirckernes tilstand at vide og Skovene at besigte, udreyser, villigen forhører Bøndernes og andres Angivende hvor hand fremkommer, og dem strax til Næt forhielper, naar hand hjemkommer, og haver informeret sig hos Profess., saa fremt det for Rigtigheds Skyld icke behøver videre Deliberation og ei til Consistorium maa remitteres.

IX.

Alle Universitætetets Bønder skulle herefter som tilforn være forpligtede at age og herbergere Rectorerne, dat. Friderichsberg den 11 Sept. 1571, hvilket Brev omtales i Pentoppid. Annual. eccles. Dan. III. 432.

rem saavel som og dend Professore som vice Rectoris bliver deputeret, eller Fogden; som i Universitæts Grinder alene og ingen andens Udrenser, og derpaa haver Rectoris sin Pas, hvilket Rector haver af Fogden strax at affordre, naar hand hjemkommer. Saa skulle og Farsø Kircke-Dienere, som endeel af Professoribus in Canone ere tillagte, herester være Farsø Kirckes Curatori Indige, naar hand dem til Kirckens Tieneste og Reparation tilfiger, og derimod kand Huusbonden ingen Egt-Penge af samme Bønder tage, til at befrie dem fra Kirckens Meyser, heller skulle de Bønder, som ved Skovene og Universitæts Fiske-Bande boe, parere Rectoris Befaling med Olden-Svinene at brænde og føre herud, og hielppe til at drage i Søerne, og Fiskene didføre, som Rector dem befaler, og ellers have de icke Rectori viidere end Præbendæ Bønder at svarz.

X.

Hvis Gods, Huuse eller andet, som een Deel af Professoribus ere extra Canonem til Supplementa Stipendiorum tillagte og i Deelingen hos hver Profess. Stipend. findes, skal herefter som hidindtil under Rectoris Direction forblive, dog at Rector samme Gaarde og Huuse ej bortfæster uden Professoris Samtykke; særdeles Pensiones Pastorum, hvilcke saavel som andre Gaarde og Huuse, som ringe Landgilde Penge og intet andet give, kunde

vel ved given Leylighed forhønes og Publico til Beste sættes alle paa Korn-Landgilde, dog hvis de øde Gaarde, sc. dend Gaard udi Bastrup ved Gal-lundborg, i Beylebne udi Horns Herredt, lille Heddinge udi Stevens Herredt, og andre enten øde Gaarde eller Huuse, som icke ere i denne Deeling, kunde bringes i sin fuldkomne Esse, og tillegges dem, som nu fattes, og ellers asſigneres Profess. i Stæden for Pensionibus Pastorum, særdeles Gansløse Pensl., som 3tia Classis haver i sin Canone, uden nogen Herlighed deraf at nyde, bør bemeldte Pensiones at komme tilbage til Rectorem, derved baade at beneficere Publico, og at have noget deraf til at give Professorum Viduis deres aarlige Genant efter Statuta; iligemaade bliver nu som tilforn under Rectore alle Koe- og Silde-Penge, som indtil viidere Unordning fand dem ved hver Bøndes Professorem, om hand sig det vil paatage, eller og ved Universitætet's Jøged lade indfordre, og Magt have Bønderne at pante, om de dem uden deres yderste Skade fand udgive, og icke ville det gjøre, dog at det ey til Pandt tages, som de til deres Afsling nødvendig behøver, dennem til Ruin.

XI.

Eftersom ved denne Deeling Rector haver mistet nesten sit Procuratorium og meren ingen Fæste eller Sage-Fald oppebærer, hvorudover han lidet

eller intet Vinke = Offer kand distribuere, og de afdøde Professorum Arvinger derved in anno gratiæ skulle lide skade, da er billigen foraffseeditet, at, naar nogen nuværende eller efterkommendes Professor ved Døden afgaaer, skal hans Arvinger et heelt *Ar a die obitus* nyde, alle incerta og Herlighed af deres Procuratorii Gods, som hand selv levede. Hvorfore med certis og incertis, samt Testamentariorum Direction over begge Deele, skal forholdes efter gamle Constitutiones.

XII.

I liige Maade ligesom ved denne Forandring Procuratorium Rectoris er saa viit annulleret, skal strax Successoribus til Underretning et andet rigtigt og fuldkomment conciperes, og af alle tiligemed denne Constitution underskrives. Hvorudi icke allene skal expresse indføres alle de Bønder-Huuse og andet, som heelt, eller hvad Herlighed sig allene belanger, blive enten under Rectoris Direction, mens endogsaa hvad Rectoris Indtægter og Udgifter samt hans ganske Forretning om Ugen eller Maaneden herefter, item af hvilcke hand skal betale Professoribus det, dem mangler i deres Supplementis extra canonem, og for deres Huusleue, Notario, Viduis, Ministris Academiæ og andre, og hvor Rector selv

skal tage sin aarlige Løn, som nu efter alld Billighed eragtes at skal være 60 Rdlr., som nu Rector førstkommende og hand's Succellores have at oppebære, eftersom hand af Penge, Korn, og andet smaae Kækel, som hand i sit Procuratorio tilforn havde, og nu andre efter Assignation undes, nu intet videre bekommer.

XIII.

Skal ingen Professori herefter været formeent, naar hand i sit Facultæt tilkommer efter en andens Død at ascendere, at beholde sit Procuratorii Gods, eller og efter Senium optere det, som er ledigt; dog saasom vi denne Deeling det liigeste og rigtigste, skee funde, gjort have og ingen Difference i Lodberne befinde, formode vi icke nogen, som selv kunde give Marsag til samme Bønders Fordærvelse, at ville optere sin Successori til Glæde; thi da vilde, om saadant af Rectore og samtlige Professoribus erfares, og om Optio i saadan casu burde skee, paatiendes.

XIV.

Saasom Procuratorii Skove med dets Benger og Lyder herefter som af Arilds Tid bliver under Rectoris Direction og Udviisning, saa bør hand og at oppebære Betaling derfor, og sig efter gammel Tært til Regnskab føre, dog ingen Bønde noget

forunde, førend hand haver en Seddel fra handſ Huusbonde, og aldrig nogen fremmed at give Seddel, ved hvad Prætext dend end kunde være, men ſkal enhver Rector med Skovene lade Tilſyn haveſ, og med ſørſte Sparſommelighed omgaaeſ, ſaa Procuratorii Bønder bekomme til Fornødenhed til øde Gaarders Opſættelſe, Bygnings- Tømmer og lidet Brende-Bed, hvor de icke have Leilighed til at grave Tørve; de fattige og forarmede Bønder ſand dog efter Huusbondens Begiering og ſamtlige Profello- rum Samtycke udviieſ af Skoven for intet, og af de, ſom nogenleedeſ ſand betale. for hvert Læs, efterſom de pleyer, at betale Penge 12 Sk., eller i Wahre 1 Gaas, 1 Par Hønſ, og 3 Læs for 1 Lam, it., hvilcke Rectoris Sedler Skov-Fogderne ſkal være forpligtede aarlig inden Paafke i det længeſte at levere tilligemed deres Regnſkaber til Rectorem, hvorefter hand ſig ſiden ſand rette i ſit Regnſkab.

XV.

Skovfogderne ſkal være de vederheftigſte og vittigſte Bønder paa hvert Stæd, uden Forſkiel, hviſ Dienere de end ere. Og ſkulle de intet have for deres Umage uden 3 Læs Bed af Skoven, hvor det er Skoven mindſt ſkadelig, naar Rector efter Cædvane kommer ſelv ud. Hviſ en Bonde ſig vægrer altid at ſtaaе derfor, ſand det gaae om-

kring blandt de bedste Bønder, hvert 2det eller 3die Aar; med Bonde=Fogder fand det ogsaa gaae omkring, efterdi de icke som tilforn kan være frie for Egt og Arbejde, menſ faer nu at jvare herefter deres Huusbonde paa samme Maneer som i Præbendis.

XVI.

Er og imellem os eendrægteligen samtykt og sluttet og for godt anſeet, i denne Constitution at ſkulle indføres anlangendes Kircke=Regnskaberne paa Landet, at enhver Procurator Templi ſkal være forpligtet, uden nogen Undſkyldning eller Waaffud at indlevere paa Conſistorio ſit Regnſkab hvert Aar inden den 1ſte October i det allerſeeneste, og for Beholdningen enten rede Penge eller ſin rigtige Haandſkrift med 5 pr. Ct. ſtrar efter gammel Sædvane fra ſig at levere, og i Kirckens Leddicker at indlegge, ſaa fremt dend overgaaer 20 Rdlr., med mindre Kirckens Brøſtfældighed fleere rede Penge efter Rectoris og Professorum Kiendelse udkræver, paa det Kirckerne, ſom chriſteligt og billigt er, kand være uden Fare og Skade, og vi ſom deres Patroni uden ald Miſtancke og Eſtertale. Hvo herudi nogen Tid ſkulde findes forſømmelig, ſkal ikke aleneste miſte ſit Jus og Optionem til Kirckerne, men endog for hver Dag, kand udebliver med ſit Regnſkab, give 1 Rdlr. in ſilcum, hvilke Rector ſkal af dend,

som forsømmelig er, første tilkommende Penge indeholde og staae derfor, med mindre hand selv vil lade sig det i sin Eøn korte, naar hand gjør sit Regnskab, og derforuden miste sin Adlr., naar Regnskabet ikke i hands Aar bliver forhørt.

XVII.

Dg eftersom Procuratores Templorum ere bedst informerede om Kircke-Tienernes Tilstand, deres Apling, Huusenes Bestaaffenhed, er tienligere befunden, at de og icke Rector sæster samme Kircke-Huuse bort, naar de blive leedige, dog ikke indføre Sæster i Kirckens Regnskaber, men hver Aar med deres Kircke-Regnskab levere det, saavelsom aarlig Sæste af Kircke-Tienderne, hvorum Specification skal findes i Rectoris Procuratorio, til Rectorem, som det altsammen haver sig til Indtægt i sit Regnskab til Universitætetets Beste at indføre.

XVIII.

Dg paa det samme Kircker paa Landet tilbørligen kunde i Agt havees, er endelig sluttet, at deri ingen annus gratiæ for Procuratoris defuncti hæredibus skal være, men de at lade sig nøje med det Aars Indkomst, som de døe i, Aaret at begynde og endes til Philippi Jacobi; men døer eller bortkommer nogen Procurator først i Aaret, sc. i dend første Qvartal, da nyder vel Defuncti hære-

des Halvdelen af det ringe lucro, som derhos være kand, mens Dybedørselen, Bygningen og Regnskabs-Forvaltning skal skee ved Succellorem, som per Optionem strax skal eligeres.

XIX.

Med Tienderne, som Consistorialibus ere for deres Umage og Besværing in Consistorio tillagte, er ogsaa saa viit forandret, at enhver proportionaliter efter gl. afgift giver til Universitætet alt, hvad hand i disse vanskelige Tider af Tienderne kand indbefomme, og i samme Proportion selv beholder til lucrum saameget, som inod Afgiften proportionaliter kand afregnes, dog at hand ald Afgiften, som Universitætet efter dend Proportion tilkommer, useilbarligen efter Capitels Kiøb inden Vinke-Aften med rede Penge betaler, saafremt hand ellers vil beholde sit Jus og Optionem decimarum, hvilket vi samtlige have indgaaet uryggeligen at skulle holdes, anseendes disse vanskelige Tider udfordre rede Penge til andre Universitætetets nødvendige Udgifter.

XX.

Skulle det skee, det Gud forbyde, og vi icke ville forhaabe, at Landet skulle geraade i saa ond Tilstand, at Universitætet enten intet eller lidet skulle nyde af Bønderne eller Universitætetets Ind-

komme, da skulle ingen-af Professoribus dend eene for dend anden have nogen Recursum til Rectorem enten in Canone, eller hvis Supplementi loco her i denne Tiigning er bleven assigneret, mens da handles og slutes derom, som tienligt og forsvarligt eragtes.

XXI.

Efter som adskillige øde Gaarde nu paa Universitetets Gods findes, og til deres Beboelse og Besættelse behøves ikke ringe Omkostning, da, paa det Godset med allerforderligste os og vores Efterkommere til Gavn kan vorde indrettet, og vi for saadanne Bekostninger af vores Efterkommere nogenledes skadesløs holdes, er for billigt eragtet, at hvad nogen Professor i saa maader Publico til beste anvender, og strax derefter ved Døden afgaer, eller kaldes fra Academiet, førend hand eller hands Arvinger nyder derfor noget billigt Bederlag af Godset, det ham eller hands Arvinger igien af hands Efterkommere efter Rectoris og Professorum Siendelse at erstattes.

XXII.

Dg have vi afstaaet ald dend Prætention, som vi kunde have paa dend Resistance af vores Egn af Procuratorio, som os hos Universitetet for denne Tiid fandt tilkomme, saa at vi intet derfor have

herestér at forðre, men dend hermed gandske og al-
deles afftaae og Universtitætet for dette af os og Ef-
terkommere at være fræveløs holden.

(Nu følger i Manuscriptet Fordebog over de
enkelte Procuratorier (med tilhørende Præbender)
efter den i det foregaaende fastsatte Deling. Disse
Procuratorier vare 16, beregnede til Indtægt, som
følger:

1	Proc. Sæbne beregnet til	201 Rd. = Mk. 8 f.			
2	— Francherup s. Theo-				
	logi Imi.	301	—	2	—
3	— Trønninge s. Theo-				
	logi Hdi.	301	—	2	—
4	— Østerup Theol. IVti.	301	—	2	—
5	— Siæshøj s. Juris				
	Consulti	207	—	3	—
6	— Færsløv s. Medici				
	Imi.	201	—	2	—
7	— Schulleløv s. Med.				
	Hdi.	200	—	3	—
8	— Barup	150	—	2	—
9	— Torchildstrup	150	—	2	—
10	— Afsverup	150	—	2	—
11	— Olbye	150	—	2	—
12	— Sigerslev	150	—	2	—
15	— Weilebye	150	—	2	—

- 14 Proc. Siuf. (novi Philo-
sophi) 100 Rd. 1 Mk. 8 S.
- 15 — Kingsberg (Pæda-
gogi Imi.) 100 — 1 — 8 —
- 16 — Daastrup (Pædag.
Hdi.) 99 — 5 — 8 —

Derefter fortsættes Constitutionen selv saaledes:)

Paa ovenskrevne Maade og Articler er denne Deeling til Ende bragt og fuldbragt, og disse Constitutiones af os eendragteligen saa viit approberede og ratificerede, at vi og vores Efterkommere os dog forbeholden have, samme Constitutiones efter Tidernes høynødvendige Bessaffenhed at augere, limitere og amplificere, dog at dette Verck icke totaliter skulle omstødis, og, alle de interesserende til Skade, til intet gøres, fornemmelig om nogle Gaarde, Huuse eller andet kunde findes, eller Universitætet tillægges, hvoraf vi og vores Efterkommere kunde oprette den Skade, som vi os for medelst disse Tidens elendige Tilstand ved denne Deeling haver tilføyet, i det vi icke alleneste tager betøde Gods for fulde, renuncerer paa dend recursum, vi have havt til Rectorem for vores Stipendiis, forhøyer os til Skade Universitætet's Lart, og tager nu 1 Td. Rug og Byg, i Steden for 3 Ort, for 4 Ort; hver Kierding Smør for 3 Rdlr. i Steden for 2 Rdlr.; iligemaade et Boelsviin for 3 Rd. som tilforn var icke 1 Rdlr. 3 Mk., tilregner os

alle minuta, hvorføre efter Fundaken os intet skulle
 færtes i vores Løn, og derudover icke naaer dend
 Løn, som Fundaken og Praxis Academiæ os for-
 undt haver, saa vi alt dette uanseet have denne
 Gang maattet være fornøyet, indtil Gud giver be-
 dre Tider, og vi enten ved Hans Kongl. Mayestæts
 naadigste og milde Gave noget til Augmentum
 kunde bekomme, eller og af Universitetets Tjender
 eller andre Indkomme blive, for hvad vi her have
 mistet, betalte, og efter dend forrige sædvanlige
 Proportion in singulis classibus nyde det haarde
 Korn, Smør og Boelsviin pro Taxa Universitatis,
 som Kongl. Fundak og Praxi Academiæ er gemeß,
 ved hvilken Occasion icke er formeent, nogen For-
 andring os til Beste herudi at gjøre, og alle Ting
 efter Tidernes Beskaffenhed at lempe, saavel som og
 om nogen af ovenbemeldte Poster kunde findes i
 Længden mindre practiceerlige, og i Steden derfor
 andre tienligere og bedre optændes, eller ogsaa i
 fremtiden om alle eendrægteligen, nemine dissen-
 tiente, skulle for godt og nødigt finde, nogen total
 Forandring med dette Berck at gjøre, da værende
 Rector og Professores billigt, sig selv tjenligt og
 for Efterkommere forsvarligt eragte. Og som i
 dend ovenskrevne 2den Artikel er sluttet et Aars
 Tid til at inquirere om Godssets Beskaffenhed, da
 haver enhver siden dend Tid sit Procuratorii Gods
 ladet, det bedste muligt var, besigte og efter disse

befværlige Tiders Tilstand icke fundet nogen ligere Vigning at skee kunde, end dend allerede skeet er, og udi Consistorio samtykt, sluttet og underskrevet er af de da værende Professoribus No. 1662 d. 20. Martij, og dermed enhver derfor nu lade sig nøye. Mens som udi Skovens Besigtning er funden, adskillige Upligter pennem at være tilføyed, Universitætet icke til ringe Skade, og endnu dagligen dem icke af Bønderne at forskaaes, saa det skulle være at befrygte, at Universitætet's Tienere med Tiden skulle lide Mangel paa Hjul-Tømmer, Bygnings-Tømmer og Brænde-Bed, da have vi, sliig Skovens Fordervelse at forekomme, efterfølgende Artikke forfatted, som af os og vore Efterkommere skal tillige med foregaaende Procuratorii Deeling underskrives og i alle sine Puncter uryggeligen og rigtig efterkommes a).

I.

Skal Rector Universitatis med Ex-Rectore aarligen 1 eller 2 Gange, dog eengang i det mindste, selv reyse ud til Skovene, Tilstanden at erfare, og lade det stemple, hvis siden at udvises fand giø:

- a) Christian 3 Univ. Fundats af 10 Jun. 1539 har om Skovvæsenet følgende: "Hvad Træer og Skove angaaer, da maa Universitætet paa det nøieste anordne og besørge, at der ikke bliver hugget for meget Træ, og at det ikke ved Fremmede lider nogen Skade derpaa.

res fornødent, og er det saa endeligt fornødent, at, saafremt Rector ikke fandt for Svaghed eller anden lovlig Forsald udryse, da skal een eller tvende af Ex-Rectoribus, som i Skovenes Tilstand er tilforn bekiendt, paa Consistorio dertil deputeres, paa det at det ingenlunde forsømmes.

II.

Saasnart hand haver antaget Rectoratum, skal hand lade tage Siun paa Skovene, og det saaledes, at udi Affigterne specificeres, hvormange roedshugne Stumper af hver Slags, Bøg, Eg, Aß, stemplede eller ustemplede, der findes af forgangne Aar udi hver Skov, og paa enhver Skovs-Lod, item hvormange af stevneede Greene; hvilket des viffere at forrette, faaer Kiide-Fogden og Bonden, som Skovs-Lodden tilhører, selv at gaae med Mændene, som slikt siuner, og foruden dend algemeene Opsigt, som Skovfogden paa ethver Sted bør at have med at give Agt paa, og under højeste Straf strax at angive, naar noget ulouligt paa nogen Skovlod og Dverdrift hugges, befales enhver Bونده at have Opsien til sin Skovs-Lod, som hand vil forsvare efter Loven og Recessen, og Dverdrifter at svares til af ethvert Stæds Skov-Foged.

III.

Til at udstemple Træerne er forfærdiget en Skov-Hammer med Universitetets Mærcke paa, og

Åars Tæl, hvilken åarligen kand fornyes. Med denne Hammer skal stemples paa Roden af saamange Træer, som uden Skovens Skade kand udvises.

IV.

Dg saasnart de ere stemplede, skal de strax af Pedello, som med Rectore udrenser, tegnes, og siden føres til Bogs; og det paa hvormange Læs, paa hvad Stæd, og med hvad Omstændighed, om det er Brende-Bed af forraadnede, visne Stumper, toppeløse eller til Gavn-Tømmer, paa de at Rector, naar hand hjemkommer, kand vid. hvad for et Træ hand giver Seddel paa at udvi, og hvormange hvert Åar stemples, hvormange af det Åar udstemplede ere udviiste, afhugne og siden skal være i Beholdning, hvilket siden af Rectore handes Efterkommere til Underretning skal indføres i handes Rectorats Regenskaber.

V.

Skovfogderne maae intet udvise uden af stemplede efter Seddel af Rectore, og bør udi Sedlerne specificeres og ansøres, paa hvad Stæd, paa hvormange Læs hver Træ er, som udvises, i hvad Skov og Skovs-Lod.

VI.

Ingen Sebdel bør længer gielde end 6 Maa-
neder, inden hvilken Tid Bønderne bør have det
udviiste Træ bortført eller og at have det forbrudt.

VII.

Og dersom nogle udstemples et Aar af Rectore,
og deraf bliver noget i Beholdning i efterfølgende
Aar, da bør ikke flere udstemples, end af Rectore
eragtes fornødent at være, paa det at de gamle
først afhentes, førend de faae nye.

VIII.

Træerne, som stemples, bør at være uden Sko-
vens Skade, som ere ufrugtbare, visne, forraadne-
de, gamle, eller uden Top, til Brende=Bed, og
dersom nogen til Gavn=Tommer skal udstemples,
enten af de grønne eller forraadnede i Toupen, da
det at skee sparsommeligen og paa de Stæder, hvor
de staae altfor tykke paa hinanden, eller hvor de
unge Træer betages Soel og Plads at vore og ud-
brede deres Greene, og paa det de samme unge
Træer bedre kand vore, er icke uraadeligt, hvor
mange i en Hob staae, deriblandt nogle afhugges,
de andre til større Gavn.

IX.

Bønderne skal være tilholdne at plante og ind-
hegne 5 unge Træer, for hvert Træ dem forundes,

og det uden Sviig at efterkomme, da haver Rector cum Ex-Rectore det at eftersee, naar Skoven besigtiges.

X.

Træerne bør lovligen i Rectoris og Ex-Rectoris Nærværelse vurderes, saa at Bonden icke raader selv dem at sette, saa ringe som de vil, dog at deres Umage med at fælde og skove billigen considereres.

XI.

Rector skal ingen Seddel udgive uden til Universitæets Bønder, hvilke skal først have Seddel fra deres egne Huusbønder, men dog efter 14 Novel. Constitut. betale Rectori, det førend dem Seddel forundes, med mindre Rector vil selv svare dertil, og føre sig Universitætet efter gammel Taxt 12 Sk. for hver Læs til Regnskab, uden til øde Gaarders Bygning eller til forarmede Bønders Hielp noget uden Betaling maae bevilges. Dog forundes Skovfogderne paa hvert Stæd hver eet Træ for deres Umage, stoer eller lidet, alt som Skovene ere viitløstige at have Opsium til, dog at de 5 unge Træer i det Stæd plante og omgierde.

XII.

Dersom nogen af Universitæets Bønder forundes noget til Bygningstømmer, da skal hos Bon-

den, naar Syn tages paa Gaarden, vel i Agt tages, om det sættes paa Boeligen, paa det de sliig Tømmer og Sedler icke afhende til andre, Universitetets Gaarde til Ruin.

XIII.

Ingen Bonde maa noget Gavn-Tømmer forundes under anden Prætext, hvem hand kunde sælge det til; men de skal selv bruge det, og icke afhende det til andre, ja icke til nogen af Professerne selv.

Hvilket altsammen, som det ovenskreven og omhandlet er, baade med Procuratorii Deeling, som ogsaa Skovenes Tilsiun, vi hermed approbere, ratificere, og med egne Hænder underskrive, ønskende, at Gud os med Tiden vil velsigne, paa det alle Ting ham til Ære, og Publico til goede maa forrettes.

Conclusum in Consistorio d. 30 Jan. No. 1667.

Endeligen, efterat dette altsammen var bleven sluttet og samtykt, blev endnu gjort Erindring om det øde Guds vi samtlige have udi vores Stipendiis, at, som enhver af os have udi ovenskrevne Procuratoriorum Deeling bekommet noget øde Guds, som i Krigen er bleven ruineret, og ey endnu for disse vanskelige Tidens Skyld haver fundet være bragt paa Foede igien, da have vi derom givet denne

Constitution, at for hvad Ruin samme enten i Procuratoriis eller Præbendis fand være i disse onde Tider geraadet udi, vi da, som billigt og tilbørligt er, hos Posteriteten at være undskyldt og angerløse.

Conclusum Anno et Die ut supra.

Hans Svane. Johan Wandali D. Christianus Noldius S. S. Theol. P. P. Matthias Fossius S. S. Theol. Prof. Reg. Petrus Resenius. Janus Bircherodius. Olaus Borrichius. Wilhelmus Worm, Olai Fil. Mauritius Rønnig. Georgius Wiglebius D. Erasmus Bartholinus, Acad. Rector. P. Scavenius. Th. Bartholini. Christianus Ostensfeldt. Johannes Zoega. Bartholus Bartholinus. Erasmus Bindingius. Georgius Hilarius.

2. Dytegeser til Aaret 1662 a).

Af Promotionibus betales sc.

af en Doctore 24 Rd.

af en Magistro, som ei er Baccalaureus, 12 Rd.

af en Magistro, som er Baccalaureus, 8 Rd.

af en Baccalaureo Philosophiæ 4 Rd.

a) Af samme Haandskrift.

Universit. og Skole-Aanaler 1810. 2 B.

D

og tilkommer af disse Penge, naar de falder, Universitetet ikkun den halve Deel; den anden halve Deel hører det Facultet til, i hvilket Candidati promoveres.

Samme Aar var:

Rectoris Løn i Penge	60 Rbd.
Notarii Løn og for et Riis Papir	24 —
Musici s. Rectoris Scholæ stipendium	30 —
Tvende Pedellers Løn à	27 —
Ringerens Løn	22 —
Vet. Bibliothecarii Løn	15 —
Universit. Fogeds Løn i Aarhus	13 —
Professorum Offerpenge til de tre store Høitider	432 —

hvilke sidste deelttes saaledes; at

de 7 Doctores fik hver	12 Rbd.
— 6 Philos. ordinar. hver	8 —
— 3 Pædagogi hver	4 —

3. Søren Michelson Pølls Bestallings Brev paa Ridesfogeds Bestilling over Universitetets Gods i Aarhus Capitel a).

Rector og Professore i det Kongelige Universitet i Kiøbenhavn gjøre vitterlig, at vi hafve be-

a) Det var det saakaldte Præbenda Tvede, som endnu tilhører Universitetet, forsaavidt det ei er solgt; s. disse

vilged oc antaged, oc nu med dette vort aabne Bref bevilge oc antage erlig oc velacht Mand, Søren Michelsøn, til at være Universitetets Ridefoged vffver det Canicægods i Jylland, som vi efter afgangen sal. Doct. Jacob Matthison, forðum Biscop i Aarhuus Stift, have bekommed, oc det med disse esterscreffne Vilkaar.

1) Skal hand troligen oc flittigen sit embede forrette, Rectori oc Professoribus findis lydige oc villig at tiene, hvor hand kan, de sig anbetroede Bønder at forsuare, saavit han efter Loven oc Rescessen efter deres befaling oc samtøche giøre kand, saa intet skal mangle, heller for hans skyld forsøm-

D. 2

Annaler 1809 2 B. S. 92. Ved Aaret 1662 indbragte det aarlig

Rug	•	•	•	32	Tr.	6	Skpr.
Bvg	•	•	•	80	—	5	—
Havre	•	•	•	42	—	4	—
Gør	=	•	•	15½	Fierding		
Eviin	=	•	•	18	Stykker		
Fernøb	•	•	•	2	—		
Landgilbepenge	•	5	Dal.	1	Mk.	6	Sk.
Engpenge	•	•	1	—			
Gieslerpenge	•	•	—	2	—		
Gadehuse	=	•	4	—	3	—	

Foruden hvad uvis Indtægt kunde falde, saasom af Stedsmaal, Sagfald &c.

(Af et gl. Haandskrift).

meß, som Høsbondens rettighed, bøndernes for-
 suar oc godsset vedlige at holde, saavel som det øde
 oc forarmede med ald vindskibelighed paa fode igien
 at hielp, vedkommer, oc i alle maader sig saa for-
 holde, som en flittig troe foged bør oc vel anstaaer,
 oc hand for Gud oc alle vedkommer acter at for-
 suare.

2) Landgilden oc ald anden visse indkomst skal
 hand til rette tid indkreffue oc indsamle, oc staa for
 ald den Landgilde restang oc andet, som for hans
 forsømmelses skyld bliffuer borte eller uvisse.

3) Skal hand ingen gaarde eller jorde bortfeste
 eller bortlene; ey heller noget af Skoffuene selge,
 eller felde lade, bønderne ingen affslag formedest
 misvert eller andre aarsager at forunde, sager at
 affvinge, langt mindre noget usædvanligt paa
 skifte eller anden maade af Bønderne fordre, mens
 skal her udi intet giøre uden Rectoris oc Professo-
 rum, eller den, paa deres vegne deri haffuer at
 disponere, expresse befaling oc samtøche.

4) Skal han heller icke bruge nogen af bøn-
 dernes jorde, eller driffue nogen handel oc kiøb-
 mandskab med dem, ey heller dem til uplict bruge,
 mens hvis de hannem til en best at holde, oc for at
 vere fri for at age hannem, af deres egen fri villie,
 oc uden deres skade, giffue vil oc kand, skal hand
 lade sig nøye med, oc ellers ingen, i hvem det end
 vere kand, forunde nogen reyse, ect oc arbeyd af

ſamme Univerſitetſ tiennere, uden de derpaa haſſuer Rectoris expreſſe paſ.

5) Skal hand hver aar, ſtrar efter Philippi Jacobi dag, haſſue ſit Regenſkab ferdigt, oc det rigtigt anſcreffued efter Aarhus Capitels Riob, oc det til Rectorem fremſende, hvori rigtigen ſkal indføres 1) alt beholdning 2) fuldkommen Tordebog; 3) hviſ af huusmænd Univerſitetet bør at haſſue; 4) hviſ i giæld oc Burdering annammes af det, ſom uden hans forſømmelſe icke kunde efter Tordebogen vere levered; 5) alle ſlags ſagefald, feſte, arffveløs gods, ſolt Skou, ectpenge, ſom Rector oc Profesſores billig eracter af bønderne at kunde tages, oc hviſ i ſlig maade bør til indtegt at føres.

6) For ſamme handſ tieniſte ſkal hand lade ſig nøye med hviſ vi hannem haſſuer tillagd, aarliggen at maae indbeholde aff indkomſten, alle ſmaa beder, ſom er 4 lam, 8 gies oc 28 høns, og derforuden i penge tiuffve ſlette Daler, ſaa vel ſom den ordinarie Fogeders rettighed, nemlig den tiende penge af feſte og ſagefald. Huor imod hand intet ſkal indføre for blek oc papir, ey heller for rettergangs omkoſtninger oc dompenge, ſaaviit bønderne vedkommer at betale, oc hand hoſ dem land bekomme. Dog hermed icke at forſtaa, hviſ hand i andre Univerſitetets cerender oc ſær befalinger kunde anvende, det maae hand billigen anſcriffue oc ſig til udgiſt føre.

Men dersom hand befindes at giøre imod nogen af forscreffne Bilkaar, til hvilcke samptlige at holde oc efterkomme hand sig, med her paa giffuen gienbref, hafver forplietet, da skal hand sig dette bestillings brev oc fornte ridefogeds bestilling strax der med haffue forbrut, oc Rector oc Professores i det Kongl. Universitet i Kiøbenhavn da haffue fuldkommen mact, oc stande dennem frit, fore, uden nogen modsigelse eller dom at antage en anden i handes sted, oc samme ridefogeds bestilling med sin tillagde løn at offverdrage til hvem som helst dennem lyst, som alle disse fornte Bilkaar tilsammen vil nøyacteligen efterkomme. Dette til bekræftelse haffue vi ladet Rectoris signete trøche her neden fore.

Kiøbenhavn den 10 Aprilis 1662.

(Af Universitetets Copiebog 1658—1671. fol. 90 sq.)

4. Kong Frederik den andens Brev til Borgemeister og Raadmænd i Helsingør angaaende Tilladelse at afhænde den til Latinskolen sammesteds den af Herluf Trolle og Birgitte Gise skienkede Gaard a).

Friderich 10. Vor gunst thilforn; Viider, att ephersom affgangen Herluff Trolle met hand

a) Herluf Trolles Gavebrev af 1 Jan. 1555 er aftrykt hos Hofmann VII, S. 66 ff. Hver meget Gaarden med

Hustrue Frue Byrgitte Gise haffuer giffut thill Scholen her udi vor Riøpstedt Helsingør en Gaard her sammesteds, och Wij forfare, att mögit schall opgaae thill samme Gaards bygning ved macht at holde, saa att thet therfore skulle vere Scholen thill mere nytte och fordeel, att mand lod selge samme gaard och pengene siiden. udsætte paa aarlig Renthe; therhøes ochsaa fornemme, att nogle gott Folk skulle vere, som thend haffuer begeritt thill Kiøbs aff theris egne Slekt och forvanthe, huorud. inden i dog haffuer hafft bethendende, Ether udi nogen maade uden vor Naadigst Bidschab och beuilling att indlade; tha eptherdi att moren saa mögit vill opgaa och koste Scholen for en Gaard att holde vid heffdt och bygning, som kunde haffuis ther aff thill Husleie och Indkom, och thill Scholbornene kunde bekommes fast høgre Renthe, uden ald omkostning af huis penge, som samme Gaard kan selgis fore, end som the nu aff husblyge haffuer, sehr Wij for gott an, att samme Gaard maa selgis. Thi bede Wij Ether och ville, att I paa Scholens vegne forne Gaard laugbyde, och siiden selge och

sine tvende Haver blev solgt for, findes ikke optegnet, men betydeligt har det vel ikke været, siden Riøbesummen i Forbindelse med de 2000 rhinske Gylden i Guld, som Herluf Trolle ligeledes skænkede Skolen, i Aaret 1629 ikke udgjorde mere end 3350 Rdlr. (Hofmann a. St. S. 68).

schisde thill huilken mest therfore giffue ville, och
huis penge, som i therfore bekomme kunde, att. S
them udfetter hoës gode visse Folk paa aarlig Ren-
the, och therudinden viider och rammer Scholens
gaffu og bedste, som thet Ether bør. Thermed ic.
Actum Kroneborg 23 August No. 1586.

B.

I. Academiske Examina.

I. Examen Artium
i October 1810.

Til Examen Artium fremstillede sig i dette Efter-
teraar 83 i den foreffrevne Orden til Universitetet
dimitterede Ynglinge. Af disse vare de 61 udgangne
fra offentlige lærde Skoler, de 22 dimitterede fra
private Instituter eller af private Lærere. Forhol-
det mellem de enkelte offentlige Skolers Dimissio-
ner var følgende:

Danmark.

Fra Kiøbenhavns Skole	10
— Nøeskilde	2
— Helsingør	1
— Frederiksborg	3
— Slagelse	5
— Nyckjøbing	4
— Odense	2
— Nyborg	2
— Aalborg	3

Fra Viborg Skole	2
— Aarhus	5
— Randers	2
— Horsens	2
— Ribe	1
— Fridericia	=
— Eolding	3
	<hr/>
	43

12 11 13

Norge.

Fra Christiania Skole	8
— Christiansand	4
— Bergen	2
— Tronhiem	3
	<hr/>
	17
Desuden fra Husum Skole.	1
	<hr/>

tilsammen 61

I Henseende til Fødsel og Herkomst var Forholdet mellem samtlige 83 Dimitterede saaledes:

28	vare	Sønner	af	civile	Embedsmænd
4	—	—	—	militære	Embedsmænd
26	—	—	—	geistlige	Embedsmænd
9	—	—	—	Kiøbmænd	
9	—	—	—	Borgere	og Haandværkere
3	—	—	—	Proprietærer,	Forvaltere eller
				Jordegodsforpagtere	
4	—	fødte	af	Bondestanden.	

E x a m e n A r t i u m

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Citr. A. Examinationsdeputation. Rector Magnificus, Etatsraad og Ridder Bugge. Doctor og Professor P. E. Müller. Justitsraad Schow. Professor Engelstoft.

E x a m e n s C h a r a c t e r e r :

Examinander.	Hvorfra og af hvem demitterede.	Eksamens Characterer:														
		Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græk.	Hebraisk.	Tysk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	
							Oversættelse af Dansk paa Tysk.	Oversættelse af Tysk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.						
1. Nagesen, Matthias	Borgerdyds-skolen	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
2. Bøst, Friderich Søren	Borgerdyds-skolen	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
3. Bolling, Jørgen Andersen	Kiøbenhavn's Cathedral-skole	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	— —	— —	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
4. Clausen, Christopher Michael	Herlufsholms Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.
5. Eysen, Martin Christian	Brendstrups og v. Westens Inst.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
6. Fabricius, Martin Christian	Brendstrups og v. Westens Inst.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	maadelig.	meg. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.
7. Friis, Christian	Borgerdyds-skolen	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	maadelig.	maadelig.	godt.	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	maadelig.	tem. godt.
8. Hansen, Carl Ludvig	Herlufsholms Skole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	maadelig.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
9. Hiort, J. Edward Colbjørnsen	Schouboes Institut	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
10. Holch, Søren Hagerup	Herlufsholms Skole	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.
11. Holmblad, Rasmus	Schouboes Institut	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
12. Homb, Christian Magnus	Schouboes Institut	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
13. Krüger, Christian Friderich	Schouboes Institut	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
14. Malling, Carl	Kiøbenhavn's Cathedral-skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.
15. Münter, H. Balt. Adde Stephan	Privat st. dimitteret af Hr. Biskop Ridder Mån- ter	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
16. Pingel, Christian	Brendstrups og v. Westens Inst.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
17. Rose, Peter	Schouboes Institut	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
18. Rudelbach, Andreas Gottlieb	Kiøbenhavn's Cathedral-skole	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.
19. Suhr, Johan Theodor	Borgerdyds-skolen	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	tem. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.
20. Tost, Georg Nicolai	Schouboes Institut	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
21. Thomsen, Friderich	Kiøbenhavn's Cathedral-skole	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	— —	— —	— —	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.
22. Westphal, Friderich	Privat st. dimitteret af Cand. Theol. Rasmus- sen	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	maadelig.	stet.	maadelig.	tem. godt.	godt.

Efter Skrivelse fra Skoleraadet ved Kiøbenhavn's Cathedral-skole til Decanus i det philosophiske Facultet havde følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Examen i vedkommende Skoleraads Nærværelse erholdt følgende Characterer i vedtagne Rubriker:

Bolling, Jørgen Andersen	Histor.	Philos.	udm. godt.	Physik	udm. godt.	Naturhistorie	udm. godt.
Rudelbach, Andreas Gottlieb	—	—	udm. godt.	—	meg. godt.	—	udm. godt.
Thomsen, Friderich	—	—	udm. godt.	—	udm. godt.	—	udm. godt.
Malling, Carl	—	—	meg. godt.	—	—	—	—

Efter Indberetning fra Professor Bror sen ved Herlufsholms Skole til Decanus i det philosophiske Facultet havde følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Skole-Examen erholdt vedtagne Characterer for Physik:

Clausen, Christopher Michael, udm. godt. Hansen, Carl Ludvig, meg. godt. Holch, Søren Hagerup, godt.

Exam en Ar t i u m

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Vir. B.

Examensdeputation.

Doctor og Professor Ridder Hornemann.

Professor Wøldike.

Professor Ridder Rahbek.

Professor Thorlacius.

Examens Characterer:

Examinander.	Hvorfra og af hvem demitterede.	Examens Characterer:													
		Dansk Stil.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Ejddsk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Oversættelse af Dansk paa Ejddsk.	Oversættelse af Ejddsk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.					
1. Aschland, Einer Severin	Herlufsholms Skole	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.
2. Bøch, Ole Edsmus	Slagelse Skole	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	— —	— —
3. Bøchmann, Peder Christian	Privatist, dimit. af Cand. Theol. Rasmussen	godt.	meg. godt.	maadelig.	godt.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.
4. Bloch, Peter Christian	Nykøbing Cathedral-skole	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.
5. Christensen, Jens Gottfried	Slagelse Skole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	— —
6. Glindt, Henrik	Privatist, dimit. af Cand. Juris Groth	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.
7. Knudsen, Hans Joachim Ewald	Odense Cathedral-skole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.
8. Knudsen, Hans Christian	Privatist, dimit. af Studios. Adler	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.
9. Langhorn, Chr. Carl Erhard	Nykøbing Cathedral-skole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.
10. Lundsteen, Daniel	Helsingørs Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.
11. Lisen, Jørgen Gad	Slagelse Skole	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	— —	— —
12. Petersen, Adolph Jacobi	Slagelse Skole	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —
13. Reiersen, Peder Ehestrup	Herlufsholms Skole	meg. godt.	godt.	maadelig.	godt.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.
14. Reiersen, Christian	Herlufsholms Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.
15. Rosen, David	Nykøbing Cathedral-skole	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.
16. Rügov, Niels Oschak	Slagelse Skole	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —
17. Salicath, Jens David Friderich	Frederiksborg Skole	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.
18. Sommer, Jensens Magnus	Frederiksborg Skole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	— —
19. Støbe, Peter Ditlev	Nykøbing Cathedral-skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.
20. Sørensen, Søren	Odense Cathedral-skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
21. Willer, Harald Waldemar	Privatist, dimit. af Cand. Theol. Rasmussen	godt.	tem. godt.	maadelig.	— —	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
22. Wilmann, Johannes Svein	Frederiksborg Skole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.

Efter Indberetning fra Professor Bror sen ved Herlufsholms Skole til Decanus i det philosophiske Facultet have følgende Candidater fra bemeldte Skole ved Skole-Examens erholdt vedtagne Characterer for Physik:

Reiersen, Peder Ehestrup udm. godt.
 Reiersen, Christian udm. godt.
 Aschland, Einer Severin meg. godt.

E x a m e n A r t i u m

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Litr. C. Examinationsdeputation.

Professor Wolf.

Professor Sverdrup.

Professor J. Møller.

E x a m e n s C h a r a c t e r e r :

Examinander.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tysk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.
							Overfættelse af Dansk paa Tysk.	Overfættelse af Tysk paa Dansk.	Overfættelse af Dansk paa Fransk.	Overfættelse af Fransk paa Dansk.					
1. Raboe, Niels Michael . . .	Narhuus Cathedralsskole . . .	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.
2. Nagaard, Laurentius Jacobi . . .	Elding Skole . . .	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.
3. Bertelsen, Johan Christopher . . .	Biborg Cathedralsskole . . .	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	maadelig.	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.
4. Brændt, Jorgen Ludvig . . .	Narhuus Cathedralsskole . . .	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.
5. Bruun, Søren Bedege . . .	Narhuus Cathedralsskole . . .	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.
6. Christiansen, Jens Kirkerup . . .	Husum Skole . . .	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.
7. Dahl, Lauritz . . .	Randers Skole . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.
8. Eskrup, Hector Frid. Jansen . . .	Randers Skole . . .	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.
9. Gorm, Johan Peter . . .	Biborg Cathedralsskole . . .	godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.
10. Heiberg, Christ. Severin Balle . . .	Horsens Skole . . .	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	— —	stet.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
11. Hobolt, Hans Henrich . . .	Ribe Cathedralsskole . . .	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
12. Hviid, Willads Kastberg . . .	Narhuus Cathedralsskole . . .	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.
13. Jacobsen, Christian Friderich . . .	Nalborg Cathedralsskole . . .	tem. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.
14. Malling, Joachim . . .	Elding Skole . . .	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.
15. Møller, Niels Christian . . .	Privatist, dimitteret af Maalster Werlauff . . .	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	— —	maadelig.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.
16. Obel, Valamon Føgh . . .	Nalborg Cathedralsskole . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.
17. Pandrup, Christen Pedersen . . .	Nalborg Cathedralsskole . . .	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.
18. Raac, Søren Asmussen . . .	Narhuus Cathedralsskole . . .	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.
19. Raaschow, Søren Henr. August . . .	Elding Skole . . .	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	udm. godt.
20. Riis, Peter Uldahl Andreas . . .	Horsens Skole . . .	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	— —	maadelig.	— —	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.
21. v. Sehested, Poul . . .	Privatist, dimitteret af Cand. Juris Groth . . .	godt.	tem. godt.	godt.	— —	— —	maadelig.	— —	maadelig.	— —	maadelig.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.

Exam en Ar t i u m

ved Kiøbenhavn's Universitet i October 1810.

Litr. D. Examensdeputation.
Professor Ridder Abr. Kall.
Professor Nic. Chr. Kall.
Professor Ridder Treschow.
Professor Drsted.

Examinander.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	Examens Characterer:															
		Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tysk.		Fransk.		Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.		
							Oversættelse af Dansk paa Tysk.	Oversættelse af Tysk paa Dansk.	Oversættelse af Dansk paa Fransk.	Oversættelse af Fransk paa Dansk.							
1. Bernhoft, Hans Lassenius	Christiansands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.
2. Blyth, Mathias Rumsen	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	meg. godt.	— —	tem. godt.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.
3. Boye, Caspar Johannes	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
4. Hansen, Even	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.
5. Hartman, Johan Marius	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	meg. godt.	— —	godt.	godt.	udm. godt.	godt.	godt.
6. Holmboe, Hans	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.
7. Holst, Friderich	Christiania Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.
8. Horn, Carl Tobias	Christiania Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.
9. Jensen, Johan Christian	privatist, dimitteret af Mag. D. D. Bloch.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	— —	— —	— —	tem. godt.	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.
10. Kamstrup, Hans	Bergens Cathedralsskole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.
11. Lange, Alexander	Christiania Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	godt.
12. Olsen, Andreas	Bergens Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.
13. Ottesen, Otto Christian	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.
14. Petersen, Hans Christian	Christiansands Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	— —	— —	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.
15. Riis, Boye Christopher	Christiania Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	— —	meg. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.
16. Simonsen Daniel Barth.	Christiansands Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	— —	— —	— —	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.
17. Sommerschild, H. Christopher	Eronhjems Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	meg. godt.	— —	— —	— —	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.

I Overensstemmelse med Forordningen af 22de Martii 1805 §. 20 indstillede sig til nye Prøve i Geographie Nicolaus Bagger fra Slagelse Skole, og erholdt derfor Characteren temmelig godt. Ligeledes indstillede sig i Følge Bevilgning fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler af Kiøbenhavn's Cathedralsskole Friderich Blochros til Prøve i det Hebraiske, som han forhen in examine Artium ei havde angivet, og erholdt derfor Characteren godt.

Efter Indberetning fra Skoleraadet i Christiania Cathedralsskole tilføies endnn, at følgende Candidater ved den den der holdte offentlige Examen havde erholdt følgende Characterer i vedtegnede Rubriker:

Hansen, Even	Physik	godt.	Naturhistorie	meg. godt.	Anthropologie	meg. godt.	Engelsk	—
Hartman, Johan Marius	—	udm. godt.	—	—	—	—	—	—
Riis, Boye Christopher	—	godt.	—	—	—	—	—	—
Lange, Alexander	—	udm. godt.	—	—	—	—	—	—
Holmboe, Hans	—	meg. godt.	—	—	—	—	—	—
Horn, Carl Tobias	—	maadelig.	—	—	—	—	—	godt.
Holst, Friderich	—	meg. godt.	—	—	—	—	—	udm. godt.
Ottesen, Otto Christian	—	meg. godt.	—	—	—	—	—	—

De Anmeldte vare ifølge Förordningen af 22 Marts 1805 fordeelte paa fire af Directionen udnevnte Examinationsdeputationer, saaledes som hosføiede Tabeller N. B. C. D. udvise. Den Deputation, hvis Medlemmer ere næviede paa den med Lit. N. betegnede Liste, var det for denne Gang overdraget at opgive Vensa og Themata til de skriftlige Udarbejdelser. Disse Opgaver vare for de forsktællige Rubriker følgende.

1. I Mødermaalet.

Hverfor er det især i Ungdommen nødvendigt at anvende Tiden vel?

2. Oversættelse af Latin paa Dansk.

(Af M. A. Mureti Epistol. I. XI.)

M. Antonius Muretus S. D. Paulo Manutio. Heri ad Te scripsissem; sed volui gratificari a) Lazaro Mocenio, adolescenti optimo, ingeniosissimo; studiosissimo, quod et ipse incensus erat cupiditate cognoscendi Tui, et eum ego cupiebam a Te cognosci; de quo me tam sæpe prædicantem. b) audisses. Hic enim est unus prope-

a) b. e. gratam rem facere.

b) prædicare de tale med Roes om.

modum, de quo ego mihi omnia summa polliceri audeo; neque metuo, ne me spes fallat. Quæso Te, complectere c) eum mea causa, quam poteris humanissime; dignus est enim omni benevolentia atque amore. Ingenium summum, industria mirifica, mores optimi atque incorruptissimi. Denique, quicquid dici de illa ætate honorifice d) potest, id me de eo dixisse et merito dixisse Tibi persuadeto. Accipies ab eo, quod superest Tibulli e), et scholia f) mea in primum librum: de quibus cupio audire iudicium Tuum.

2. Oversættelse af Dansk paa Latin

Da man spurgte Socrates, om han meente, at Archelaus, Perdiccas's Søn, som paa den Tid holdtes for den lykkeligste, virkeligen var lykkelig i), sagde han: jeg veed det ikke; thi jeg har

c) complecti aliquem antage sig En.

d) hæderligen.

e) Genitiv af Tibullus. Ved Tibullus forstaaes her Tibulls Værker.

f) Anmærkninger.

i) beatus.

aldrig talt med ham. — Kan du da ikke vide det paa anden Maade? — aldeles ikke. — Kan du altsaa ikke engang om Persernes store Konge sige, om han er virkeligen lykkelig? — Kan jeg det, da jeg ikke veed, hvor oplyst 2), hvor god en Mand han er? — hvad? troer du da, at et lykkeligt Liv bestaaer deri? — jeg er ganske af den Mening, at de gode ere lykkelige, de onde ulykkelige. — Archelaus er altsaa ulykkelig? — Bisseligen, saafremt han er uretfærdig.

2. Oversættelse af Dansk paa Tydsk

I Historien ere Prøverne paa et godt Hierte ligesom Verler, hvilke man med desto større Omhyggelighed 1) opsamler, jo sieldnere de forekomme. Svilken Glæde for den sølende 2) Mand, naar han om Robert, Hertug i Nordmandiet i et af de mærkeste 3) Aarhundreder, læser, at han til sin Broder Henrich, hvem han i en Beleiring havde bragt til yderste Mangel paa Vand, sendte Vand og tillige

2) doctus 3) miser.

1) Sorgfalt.

2) empfindlich.

3) finster.

noget Wiin til hans Taffel ind i Fæstningen. Thi hvad? sagde han til sin anden Broder, Wilhelm af Engeland, der gjorde ham Bebreidelser 4) for medelst en, som han kaldte det, saa utidig 5) Godhed: "Hvad? skal jeg lade min Broder omkomme af Tørst? Naar han er borte 6), hvor tage vi da en anden fra 3)?"

5. Oversættelse af Dansk paa Fransk.

Da Byen Rhodos a) blev beleiret b) af Demetrius, var der en berømt Maler ved Navn Protogenes, som havde sit Værksted c) i Forstaden d). Fiendernes Nærværelse og Raabnens Tummel e) bragte f) ham ikke til at forlade sin Bopæl g), ei

4) Vormurf.

5) unzeitig.

6) dahin.

7) hvorfra, woher.

a) Rhodes.

b) assiéger.

c) atelier, m.

d) fauxbourg, m.

e) bruit, m.

f) bringe til, paa dette Sted: faire.

g) demeure, f.

heller at afbryde sine Arbeider. Kongen blev derved forundret h), og spurgte hgm en Dag om Uarsagen. Han svarede: det kommer sig deraf i), at jeg veed, at De har erklæret Krig imod Rhodierne k), men ikke imod Konsterne. Deri tog han ei heller fejl l). Demetrius viiste sig virkelig som hans Beskytter; han satte en Vagt m) omkring hans Bærksted, paa det han midt i Leiren selv kunde have Roen n), i det mindste Sikkerhed. Kongen gik ofte hen for at see ham arbeide, og trættes o) ikke ved at beundre hans Flid p) og særdeles Due- lighed.

6. § Religionen.

a) Af den christelige Religionslære.

1) At udvikle Religionens Vigtighed med Hensyn til at forbedre og berolige Mennesket.

h) surpris.

i) det kommer sig deraf, at: c'est qve.

k) les Rhodiens.

l) at tage fejl, se tromper.

m) garde f.

n) repos, m.

o) at trættes, se lasser.

p) application, f.

2) Paa hvilke Grunde beroer Overbeviisningen om, at Jesus Christus er sendt af Gud?

b) Af den bibelske Historie.

At fortælle de vigtigste Omverlinger i Byen Jerusalems Skæbne fra Davids Tid indtil dens Udslæggelse ved Romerne.

7. I Historien.

a) Af den ældre.

- 1) Allatis nonnullis de statu Romæ sub Romulo, ostendatur, quibus institutis de populo suo bene meruerit Numa Pompilius?
- 2) Quid intelligitur per eventum, qui dicitur magna populorum migratio? Quenam ejus origo, et quinam effectus præcipui?

Af den nyere.

- 1) Efterat have opregnet de forskellige Dynastier, som have regieret i Frankrig fra det 5 Aarhundrede indtil vore Tider, omstændeligere at forklare, hvorledes den carolingiske Dynastie kom paa den franske Throne.
- 2) Ved hvilke Begivenheder og berømte Mænd er Waldemar I Regiering i Danmark mærkvoerdig?

8. I Arithmetik og Geometrie.

- 1) At udbrage Kvadratroden af 78 indtil eller med trede Decimaler.
- 2) At forklare, hvori den geometriske Proportion bestaaer, og at bevise dens vigtigste Egenskaber.
- 3) Man forlanger, at der skal bevises, 1) naar man i en ligebenet Triangel fra Toppen drager en Perpendicularer til Grundlinien, da deler den hele Trianglen, Vinklen ved Toppen og Grundlinien i tvende lige store Parter. 2) Naar Grundlinien ved en Perpendicularer fra Toppen er deelt i tvende lige store Parter, da er denne Triangel en ligebenet Triangel.
- 4) Naar i en Triangel drages en Linie parallel ved Grundlinien, da at bevise, at de affkaarne Stykker af Siderne ere indbyrdes proportionale og proportionale med de hele Sider.

Blandt de 82 Candidater, som havde fremstillet sig til Examen, og af hvilke ingen blev funden umoden, havde 2 ikke angivet Græsk, 31 ikke Hebraisk, 5 ikke Arithmetik og Geometrie *). Af de

*) nemlig de fra Slagelse Skole dimitterede, fordi denne Skole ei endnu er reformeret.

samtlige Dmitterede, som indstillede sig saavel til de mundtlige som skriftlige Prøver, udmærkedes, i Overensstemmelse med Forordn. § 24, i første Classe Jørgen Andersen Bølling, dimitteret fra Frue Skole i Kiøbenhavn, i anden Classe Frederik Thomsen fra samme Skole. Til ifølge Forordningens § 20 i visse Rubriker at aflægge ny Prøve efter et halvt Aars Forløb forpligtedes 3.

Efter tilendebragt Examen og Inscription blev de nye academiske Børgeres Optagelse paa den i Forordn. § 24 foreskrevne Maade den 10 Nov. ved Universitetsfesten til Grindring om den danske Kirkes og Høiskoles Reformation, hvilken Solennitet foregik i Regentkirken, af daværende Decanus i det philosophiske Facultet, Professor Ridder Treschow høitideligen bekiendtgjort. Den sædvanlige latinske Tale holdtes af Professor D. H. Mynster, og handlede om hvad der giver Anledning til store og gavnlige Revolutioner.

Til Høitideligheden var Indbydelsen skeet af samme Forsatter ved et latinsk Program om de almindelige Regler for Pharmacopæers Udarbeidelse *).

*) Sege ere anmeldte i Kiøbenhavnste lærde Efterretninger for 1810 No. 43.

2. Ny Prøve i October 1810 for dem, som ifølge Forordningen angaaende Examen Artium § 20 vare forpligtede til at underkaste sig en saadan i visse Rubrikker.

Til at aflægge ny Prøve i Geographie indstillede sig Nicolai Bagger *), som derfor erholdt Characteren Temmelig godt.

3. Philologisk-Philosophisk Examen.

A. Philologisk Prøve.

Den 3 October.

1. (udeblev).
2. Nic. Pet. Arboe. — Laudab.
3. Pet. Christ. Boye. — Laudab. & publico encomio ornat.
4. Fred. Bonaventur Krüger. — Laudab.
5. Pet. Sandal. — Haud illand.
6. Jørgen Stephensen. — Haud illand.
7. Andr. Nic. Wulf. — Laudab.
8. Claus Schon. Tryde. — Laudab.
9. Nic. Pet. Høyer. — Laudab.
10. Joach. Gottsche Glod. — Laudab.
11. Jac. Hegelund. — Laudab.
12. Joh. Ernst Müller. — Laudab.

¶ 2

*) See disse Annal. 1810, 1 B. S. 245.

Den 10de.

1. Salam. Herk. — Haud illaud.
2. Christopher Gartner. — Non Cont.
3. Joh. Pet. Klohn. — Haud illaud.
4. (udeblev).
5. (afviist).
6. Fred. Plochros. — Haud illaud.
7. Ernst Christ. Clausen. — Haud illaud.

B. Philosophisk Prøve.

Den 4de October.

1. Jac. Hornem. Bredsdorf. — Laud. & publico encom. ornatus.
2. J. E. A. Rosenvinge Kolderup. — Laud. & publico encom. ornat.
3. Henr. Nic. Clausen. — Laud. & publico encom. ornat.
4. (udeblev).
5. J. W. E. Benzon. — Laudab.
6. Pet. Børnestad. — Laudab.
7. Sylv. G. Jul. Rohde. — Laudab.
8. Henr. Calm. Hirsch. — Laudab.
9. (udeblev).
10. Alb. Pet. Lassen. — Laudab.
11. Christen Estrup. — Laudab.
12. (udeblev).

Den 6te.

1. Andreas Pilegaard. — Haud illaud.
2. (udeblev).
3. Jacob Koefoed. — Laudab.
4. Usgenr Johnf. Stadfeldt. — Laudab.
5. Joh. Christ. Glafen. — Laudab.
6. Joh. Ernst Müller. — Haud illaudab.
7. Georg Edv. Mourier. — Haud illaud.
8. Jerem. Müller Høeg. — Laudab.
9. (udeblev).
10. (udeblev).
11. Fred. Vilh. Aug. Kierumgaard. — Laud.
12. Joh. Christoph. Cornisch. — Haud illand.

Den 8de.

1. Frid. Ditt. Greve af Reventlow. — Laud.
2. Leop. Rosensrn. — Laudab. & publ. encom. ornat.
3. Christ. Alb. Perche. — Haud illaudab.
4. Henr. Georg Fl. Perche. — Laudab.
5. Povel Lemming. — Laudab. & public. encom. ornat.
6. Joh. Lem. Smith. — Laudab. & publ. encom. ornat.
7. (udeblev).
8. Joh. Georg Holm. — Laudab.
9. Jac. Rife. — Haud illaud.
10. Christ. Vilh. Haagen. — Laudab.

11. Joh. Pet. Thriega. — Laudab. & publ.
encom. ornat.
12. Bernt Berntsen. — Laudab.
13. Nic. Ditt. Am. Ræder. — Laudab.
14. Conr. Matth. Lunding. — Laudab. & publ.
encom. ornat.

Den gde.

1. Jac. Langebek. — Haud illaudab.
2. Nic. Bagger. — Haud illaudab.
3. Joh. Ludv. Heiberg. — Laudab. & publ.
encom. ornat.
4. Henr. And. Bierregaard. — Laudab.
5. Fred. Plochos. — Laudab.
6. Christ. Mich. Røttbøll. — Laudab.
7. Andr. Nic. Wulf. — Laudab.
8. Joh. Georg Togens. — Laudab.
9. Christ. Flor. — Laudab.
10. Pet. Sandal. — Haud illaudab.

Uf dem, som nu havde aflagt begge Prøver, bleve følgende 11 for Censorerne indfaldte og offentlig berømmede.

1. Henr. Nic. Clausen.
2. Joh. Pet. Thriega.
3. Povul Lemming.
4. Pet. Christ. Boye.
5. J. E. N. Rosenvinge Kolderup.

- bl. 6. Jac. Hornemann Bredsdorf.
 7. Pet. Møller.
 8. Joh. Ludv. Heiberg.
 9. Joh. Lem. Smith.
 bl. 10. Conrad Matth. Lunding.
 11. Leop. Rosenørn.

4. Theologisk Embedsexamen.

Den 13de October.

- bl. 1. Mathias Fausø. En Søn af Klokker Fausø, født i Uigstrup i Aalborg Stift 1786, blev Student 1805. — Laudabilis.
 2. Carl Freibrich Molbech. En Søn af Professor Molbech i Sorø, født sammesteds 1785, blev Student 1803. — Laudabilis & quidem egregie.
 3. Peter Amdi Høyer. En Søn af Knud Høyer, født i Fæveile i Aarhus Stift 1788, blev Student 1806. — Non contemnend.

Den 15de.

- der,
 ofs
 4. Frederich Wilhelm Næsted. En Søn af Chirurgus Næsted, født i Hjøring 1786, blev Student 1805. — Laudabilis.
 3. Christian Nicolai Pingel. En Søn af forrige Landmaaler Pingel, født i Odense 1781, blev Student 1798. — Laudabilis.

5. Juridisk Embedsexamen i October
1810.

A. Theoretisk Prøve.

a) Latinisk.

Den 6te October.

1. Vigfus Stephansen Thorarensen. En Søn af Amtmand Thorarensen, fød i Island 1787, blev Student 1804. — Laudabilis.
2. Johan Henrich Christopher Kummelhof. En Søn af afd. Major Kummelhof, fød i Aarhus 1788, blev Student 1805. — Laudabilis.
3. Christian Ferdinand Wilsø. En Søn af Procurator Wilsø, fød 1790. — Laudabilis.

Den 8de.

4. Peter Hersleb (Secretair). En Søn af afd. Højesteretsadvocat Hersleb, fød 1786, blev Student 1803. — Laudabilis.
5. Christian Lund. En Søn af Borgemeester Lund i Ribe, fød 1789, blev Student 1806. —

Den 10de.

6. Andreas Nicolai Hauch. En Søn af Stiftsamtmand Hauch, fød 1786, blev Student 1804. — Laudabilis.

7. Jacob Krumm. En Søn af Kjøbmand Krumm i Drammen, fød 1780, blev Student 1798. — Laudabilis.

b) Danst.

Den 12te October.

1. Frederik Arctander (Copiist). En Søn af Amtmand Arctander, fød 1790. — Ei ubegvem.
2. Ole Saxild. En Søn af Forvalter Saxild ved Ulesøff Jernværk i Norge, fød 1788. — Begvem.
3. Christian Ernst Kummel. En Søn af afd. Kjøbmand Kummel i Ribe, fød 1788. — Begvem.
4. Jørgen Jansen Deigaard. En Søn af Landmand Deigaard, fød i Giellerup i Jylland 1789. — Begvem.

Den 13de.

5. Eiler Hagerup Tregder. Fød 1778. — Begvem.
6. Lorents Henschien. En Søn af afd. Forvalter Henschien ved Hassel Jernværk, fød ved Bragerne 1786. — Begvem.
7. Johan Caspar Preus. En Søn af afd. Hyttestriver Preus ved Kongsberg Sølvværk, fød 1786. — Begvem.

8. Christian Frederich Seegers. En Søn af Linnedfabriqveur Seegers, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

Den 15de.

9. Poul Badstuber. En Søn af forrige Cancellieraad og Birkedommer ved Bordingborg Rytterdistrikt, Badstuber, fød i Præstøe 1769. — Beqvem.

10. Morten Hansen. En Søn af Hans Mortensen, fød paa Grevskabet Lindenborg i Syl-land 1790. Beqvem.

11. Henrich Raundrup. En Søn af Saltmaa-ler Raundrup, fød i Kiøbenhavn 1792. — Beqvem.

12. Schule Theodor Thorbrøgger. En Søn af Sadelmagermester Thorbrøgger, fød i Kiøbenhavn 1793. — Beqvem.

Den 17de.

13. Christian Schwabe. En Søn af forrige Laugmand, Kammerraad Schwabe, fød i Kiøbenhavn 1787. — Beqvem.

14. Hans Adolph Balle. En Søn af Justits-raad og Sorenskriver Balle, fød i Kiøbenhavn 1787. — Beqvem.

15. Peter Nicolai Müller. En Søn af Major og Farver Müller her i Staden, fød samme-stedt 1791. — Ei ubeqvem.

16. Søren Sørensen. En Søn af Høker og
Theehandler Sørensen, fød i Kiøbenhavn 1792.
— Ei ubeqvem.
17. Johannes Elias PEEK. En Søn af Hofes-
fræmmer PEEK, fød i Kiøbenhavn 1793. —
Beqvem.

Den 19de.

18. Nis Nissen. En Søn af Nis Nissen, fød
paa Hillerupholm ved Ribe 1781. — Beqvem.
19. Jens Peter Bering. En Søn af Sogne-
degn Bering, fød i Tanderup i Ribe Amt
1789. — Ei ubeqvem.
20. Christen Anton Bruun. En Søn af Riøbs-
mand Bruun i Varde, fød 1788. — Ei ube-
qvem.
21. Johan Adolph Gottlob Stage. En Søn af
Skibscapitain Stage, fød 1791. — Beqvem.
22. Niels Riær. En Søn af Coffardiecapitain
Riær, fød 1793. — Ei ubeqvem.

Den 20de.

23. Jacob Hansen. En Søn af (ei angivet). —
Ei ubeqvem.
24. Hans Peter Salmon. En Søn af Forval-
ter Salmon ved Benzonsøje, fød i Snoldeløv
ved Roeskilde 1786. — Ei ubeqvem.

25. Andreas Peter Lundberg. En Søn af Maller Lundberg, fød 1791. — Beqvem.

B. Practisk Prøve.

a) Candidati Juris.

1. Marcus Salcinus Wilhelm Greve af Sponneck (Ex. theor. den 17 Jun. 1808, Haud illaud). — Laudabilis.
2. Niels Peth Schønning (Ex. theor. den 13 Oct. 1809, Laud). — Non contemnendus.
3. Peter Johan Alexi Conradt Eberlin — Haud illaud.
4. Ikke antaget.
5. Wigfus Stephansen Thorarensen. — Laudabilis.
6. Johannes Christopher Henrich Rummelhof. — Haud illaud.
7. Christian Ferdinand Wilse. — Non contemnendus.
8. Peter Herzleb. — Laudabilis.
9. Jacob Krumm. — Laudabilis.

b) Examinati Juris.

1. Jens Wilhelm Styrup (Ex. theor. den 24 Jun. 1809, Beqvem). — Temmelig vel.

- Na
2. Søren Bay (Er. theor. den 25 Octob. 1806, Beqvem). — Vel.
 3. Mathias Christian Sigfried Eller (Er. theor. den 28 Jun. 1810, Beqvem). — Vel.
 4. Ole Saxild. — Temmelig vel.
 5. Christian Ernst Rummel. — Temmelig vel.
 6. Tørgen Jensen Deigaard. — Vel.
 7. Eiler Hagerup Tregder. — Temmelig vel.
 8. Lorenz Henschlein. — Temmelig vel.
 9. Johan Casper Preus. — Vel.
 10. Poul Badstuber. — Vel.
 11. Morten Hansen. — Vel.
 12. Henrich Raundrup. — Vel.
 13. Schule Theodor Thorbrøgger. — Vel.
 14. Christian Schwabe. — Temmelig vel.
 15. Johannes Elias Peek. — Temmelig vel.
 16. Nis Nissen. — Temmelig vel.
 17. Andreas Peter Lundberg. — Temmelig vel.
-
- ns
ud
13
us.
—
—
of.
on
- 24
el.

II. Forelæsninger ved Kiøbenhavns
 Universitet og det pædagogiske
 Seminarium i Wintersemestret
 1810—1811.

A. Ved Universitetet.

I. Theologiske.

C. F. Hornemann Theol. D. & Prof. Publ. D. fortsætter sine Forelæsninger over Jesu dogmatiske og moralske Lære efter Evangelierne, og oplyser det N. T. hellenistiske Phraseologie med udvalgte Exempler. Han tilendebringer den peripatetiske og stoiske Philosophies Historie.

J. Mønter, Theol. D. Sieland. og Ordensbiskop, foredrager Dogmehistorien indtil Scolasticismens Tid og forklarer den Augsburgske Confession.

Pet. Cr. Müller, Theol. & Philos. D. P. D. foredrager den christelige Apologetik og den christelige Moral efter sine Haandbøger; holder Forelæsninger over Dogmatiken og Examinatorier.

M. B. Thorslacius, P. U. L. D. forklarer den første Bog af Psalmerne, det første og andet Brev til Corinthierne.

Jens Møller, Theol. Prof. P. E. gennemgaaer efter Münscher Kirkehistorien fra Constantinden Stores Tid indtil Reformationen; forklarer

den mosaiske Archæologie og foredrager Indledningen til det G. R.; holder Examinatorier.

2. Juridiske.

Joh. Fr. B. Schlegel, S. U. D. & P. P. D. foredrager Processen efter Fædrelandets Love, og den hypothetiske Naturret; anstiller skriftlige Ovelser og Examinatorier.

F. L. Hurtigkarl, S. U. P. P. D. foredrager den romerske middelbare Tingenes Ret og Criminalret, og den dansk-norske middelbare Tingenes Ret; holder Examinatorier.

Ch. Brorson, S. U. P. P. G. foredrager den dansk-norske Criminalret og den romerske Personernes Ret; holder Examinatorier.

C. J. Møller, Secretær i Høiestret og Udj. i det jurid. Fac. foredrager den extraordinære og criminelle Proces efter Fædrelandets Love; den dansk-norske Statsret, den almindelige og europæiske Folkeret; anstiller theoretiske og practiske Ovelser; holder Examinatorier.

3. Medicinske.

F. L. Bang, Med. P. P. D. foredrager den specielle Therapie og holder Forelæsninger over udvalgte Sygdomstilfælde.

J. S. Sartorph, P. P. D. Chir. & Art. Obstet. forklarer Chirurgiens Grundsætninger; foredrager Giordemoder-Kunsten og viser Fødselsoperationerne paa Phantomet.

D. H. Mynster, M. D. & P. P. E. foredrager den practiske Medicin ved de Syges Senge paa Frederiks Hospital og holder Forelæsninger over Pharmacologien.

J. D. Herholdt foredrager det animalske Livs Physiologie og udvalgte Capitler af Sæmedicinalvæsenet.

M. Skielderup, M. D. & P. P. E. gennemgaaer Syndesmologien, Myologien, Neurologien og de øvrige Dele af Anatomien.

4. Philosophiske.

M. Ubrah. Kall, Hist. P. P. D. foredrager den Slesvig-holstenske Historie og den nyere Fædrelands-Historie under den Oldenborgske Stamme.

Thomas Bugge, Math. & Astronom. P. P. D. foredrager Begyndelsesgrundene i Optik, Catoptrik og Dioptrik og handler om de meteorologiske Instrumenter; gennemgaaer den sphæriske og theoret. Astronomie og den mathematiske Geographie; anstiller Examinatorier.

M. Nic. E. Kall giver Anviisning i det arabiske Sprog og forklarer Salomons Sententser.

M. Jerem. Wøldike foredrager Begyndelsesgrundene af Algebra og den reene Mathematik.

M. Jac. Wolf, Math. Prof. P. D. foredrager Arithmetiken og Begyndelsesgrundene af Algebra, den theoretiske Geometrie og Plangeometrien; holder Examinatorier.

Gr. Wad, Hist. Nat. Pr. P. D. foredrager Begyndelsesgrundene af Mineralogien og gennemgaaer den applicative Dryctognosie efter Werners System.

Dr. Nic. Treschow, Phil. Pr. P. D. foredrager Philosophiens Propædie, Logiken, Folkeretten og Grundlinierne af den almindelige practiske Philosophie.

M. B. Thorlacius, P. L. L. D. forklarer den romerske Literatur, fortolker Ciceros Bøger om Lovene og anstiller Stile- og prosodiske Dvælseser i det lat. Sprog.

M. Nic. Schow, Archæol. Prof. P. E. foredrager Kunstens, især Malerkunstens Historie i Frankrig og Spanien fra det trettende Aarhund. Begyndelse indtil Udgangen af det 18 Aarhundrede.

M. Cr. Myerup, P. Hist. Lit. og Univers. Bibliothekar, giver Anviisning til danske Bøger, især dem, som have deres Oprindelse fra Middelalderen.

M. Gr. Begtrup, Decon. P. P. G. foredrager Landhuusholdningsvidenskræben.

Th. Bruun, P. L. & Lit. Angl. & Lect. Sem. holder Forelæsninger over det engelske Sprog og anstiller Skrivesvelfer.

M. Laur. Engelstoft, Hist. & Geogr. P. G. foredrager den nyere Europæiske Statshistorie fra den vestphalske Fred indtil den anden Pariser-Fred (1783); holder Forelæsninger over Statistiken.

P. G. Müller, Theol. & Phil. Dr. Theol. & Philos. P. P. D. foredrager den philosophiske Moral og holder Examinatorier.

G. Sverdrup, Lingv. Gr. P. P. G. fortolker Aristophanis Plutus; foredrager Indledning til Læsning af Platos Dialoger og den philologiske Encyclopædie; anstiller Examinatorier.

M. J. Ch. Drsted holder Forelæsninger over Pharmaceutiken, Experimental-Physiken, Chemien og de indvortes Forandringer i Legemerne, som ei kan opdages ved Bægt.

M. H. G. Schumacher, Astron. P. G. foredrager Astronomien; oplyser de vigtigste Capitler af Himmellegerne's Theorie efter Gauß *).

*) Med allernaadigst Tilladelse forbliver Profess. Schumacher i Altona indtil Foraaret 1811; hvorfor han endnu i Wintersemesteret ingen Forelæsninger holder.

J. Rathke, Zoolog. P. P. C. foredrager Zoologien i Henseende til Slægternes Affiniteter.

N. Dblenschläger, P. P. C. forklarer Ewalds Digte.

M. C. Ch. Berlauff, Adj. ved Univers. vil efter sin Helbredelse nærmere anmeldte sine Forelæsninger.

B. Ved Seminariet.

D. G. Moldenhawer, Seminariets Director, anstiller practiske og Disputere=Dvelfer.

J. Wolf, Inspect. i den mathem. Classe, anfører til rigtig Underviisningsmethode i Arithmetiken og veileder Alumnernes egne Dvelfer.

G. Wad, Inspector i den phys. Classe, foredrager Reglerne for Underviisningen i Naturhistorie.

K. E. Rahbek, Inspector i den danske Classe, giver Veiledning i den danske Stil.

L. C. Sander, foredrager Pædagogiken efter Niemeyer; forklarer den tydske Grammatik; holder Forelæsninger over Declamationen, og anstiller deri practiske Dvelfer.

Th. Bruun, P. L. Angl. & Lect. Sem. holder Forelæsninger over det franske og engelske Sprog, og veileder Alumnernes skriftlige Dvelfer i begge.

M. B. Thorslacius giver en Udsigt over den græske og latinske Litteratur, veileder til de classiske Auteurs Fortolkning og bedømmer Alumnernes latinske Udarbejdelser.

G. Sverdrup foredrager Reglerne for den historiske Underviisning i Skolerne.

III. Promotion.

Den 6 October forsvarede Candidatus Medic. Oluf Lundt Bang for Licentiatgraden i Medicinen offentlig i Regentkirken sin af det medicinske Facultet med følgende Censur:

"Facultas medica in Universitate Hauniensi hanc disquisitionem dignam judicat, quæ pro Licentia summos in Arte Medica honores capeffendi publico Opponentium examini subjiciatur.

J. S. Saxtorph

Dec. Fac. med.

antagne Inauguraldissertation de remediorum incitantium et roborantium discrimine (35 p. 8). De ordentlige Opponenter vare efter Directionens Anmodning Professorerne D. H. Mynster og J. D. Herholdt. Efter at Udfaldet af denne offentlige Actus var i Overeensstemmelse med den

Kongel. Resolution af 1 Nov. 1808^{*)} igiennem Directionen til Hs. Majestæt indberettet, behagede det Allerhøiſtsamme, under 30 Nov. giennem ſamme Direction at bemyndige det medicinske Facultet til at conferere Candidat D. E. Bang ^{**}) Licétiatgraden i Medicinen.

Dette er den første Gang, at Licétiatgraden i Medicinen er bleven meddeelt nogen Candidat ſiden foranførte Kongelige Resolutions Bekiendtgjørelse.

IV. Academiske Høitideligheder.

Reformationsfeſten. S. ovenf. S. 224.

V. Fortegnelse paa dem, ſom i Aaret 1810 have erholdt Communitets- og Regentsſtipendiet ^{***}).

I. Ugerup, J. P. Dimitt. fra Røskilde Skole. Theolog.

^{*)} See diſſe Ann. 1810 I S. S. 41 ff.

^{**}) Han blev i Aaret 1804 dimitteret fra det Schouboeſke Institut i Kiøbenhavn, tog medicinsk Embeds- Examen den 4 Nov. 1808, og vandt Præmien for Beſvarelsen af den i Aaret 1809 ved Univerſitetet udfatte Preisopgave i Medicinen.

^{***}) Ved deres Navne, ſom tillige have erholdt Regentsſtipendiet, er ſøiet et R.

2. Aschanius, H. C. Dimitt. fra Randers Skole. Theolog. R.
3. Baastrup, P. fra Horsens Skole. Jurist.
4. Bagger, J. E. fra Aarhus Skole. Medic.
5. Balthov, C. C. fra Nykøbing Skole.
6. Bierregaard, J. H. Privatist. Theolog.
7. Bildhøj, P. M. fra Ribe Skole. Theol. R.
8. Bjørnestad, P. fra Christiania Skole. Theolog.
9. Blyt, M. N. Privilegerede fra Trondhiems
10. Boye, C. S. Skole. R.
11. Claudi, J. G. fra Aalborg Skole. Theol.
12. Daac, E. A. fra Bergens Skole. Theol. R.
13. Fog, H. H. fra Herlufsholms Skole. Theolog. R.
14. Fogtman, N. fra Ribe Skole. Theolog.
15. Fjhn, J. J. fra Gølding Skole. Theolog.
16. Gottsche, M. fra Aarhus Skole. Theol. R.
17. Hansteen, P. N. fra Christiania Skole. Jurist.
18. Hertel, J. E. fra Aarhus Skole. Theol.
19. Jessen, H. fra Slagelse Skole. Theol. R.
20. Jørgensley, H. fra Aarhus Skole. Theol.
21. Kannevorf, J. C. fra Aalborg Skole. Theol. R.
22. Kjerulf, C. R. fra Aarhus Skole. Theolog. R.
23. Lemming, P. fra Nyborg Skole. Theol.

24. Luylau, D. fra Kiøbenhavn's Skole. Theol.
25. Mundt, C. fra Kiøbenhavn's Skole. Mediciner.
26. Møller, Th. fra Aarhus Skole. Theol. R.
27. Nissen, C. D. H. Privatist. Jurist.
28. Petersen, N. fra Odense Skole. Theol. R.
29. Petersen, P. C. fra Gøding Skole. Theol.
30. Platou, J. M. fra Bordingborg Skole. Theol. R.
31. Prætorius, J. J. fra Haderslev Skole. Theolog.
32. Rife, J. Privatist. Theolog.
33. Rønsholt, M. P. D. fra Aarhus Skole. Theolog.
34. Salvesen, S. fra Christiansand Skole. Theolog.
35. Samuelsen, S. fra Kongsbjerg Skole. Jurist. R.
36. Sænbjæch, J. M. B. fra Frederic. Skole. Theolog.
37. Schelven, S. B. fra Christiansand Skole. Theolog.
38. Selmer, J. C. fra Odense Skole. Theol. R.
39. Sinding, P. C. fra Randers Skole. Jurist.
40. Sommer, J. M. Privilegeret fra Frederiksbjerg Skole. R.
41. Sommerschild, H. C. Privilegeret fra ditto. R.

42. Spandet, N. M. fra Horsens Skole. Jurist.
 43. Thrige, P. fra Roeskilde Skole. Theolog.
 44. Tryde, C. S. fra Slagelse Skole. Theol.
 45. Warneke, E. H. fra Bergens Skole. Theol.
 46. Wibe, E. P. fra Roeskilde Skole.
 47. Zoffman, J. S. Privilegeret fra Frederiks-
 borg Skole. R.

VI. Privatisscriberede*)

i Aaret 1810.

- J. A. Sahn, en Søn af (ei anmeldt); Civ. Kilon.
 G. W. Baudis, en Søn af Hr. Major v. Baudis
 i Kjøbenhavn; Civ. Kilon.
 C. P. Dehl, en Søn af (ei anmeldt); Civ. Kilon.
 C. F. W. Brandis, en Søn af Hr. Archiater
 Etatsr. Brandis; Civ. Kilon.
 E. Moltke, en Søn af Hr. Stiftamtmand v.
 Moltke i Ribe; Civ. Kilon.

VII. Blandede Efterretninger.

Det er bekjendt, at afdøde Kammerherre Bernt
 Anker i Christiania skænkede i levende Live betyde-

*) I Medhold af Forordningen 22 Mart. 1805 § 1 og
 den kongel. Resolution af 27 Jun. 1806,

lige Summer aarligen til Hjælp for Trængende, og at han i Særdeleshed understøttede mange fattige unge Studerende. Saadanne ubestemte Understøttelser ophørte ved hans Død, hvilket har foranlediget mange Anmodninger om Hjælp, som hidtil have maattet forblive uopfyldte. I Anledning deraf har det behaget Hans Majestæt, paa derom gjort-Foreskilling fra Administrationen for det ankerske Fideicommiss, under 12 May d. A. allernaadigst at resolve saaledes:

"Vi ville allernaadigst have tilladt, at Administrationen for det Ankerske Fideicommiss maa af dets Midler anvende indtil 5000 Rd. aarligen til Understøttelse for værdige, trængende og uformuende Studerende, imod at ved Administrationens aarlige Regnskab fremlægges Navneliste paa dem, som Understøttelsen er forundt, med Opgivende af, hvors meget enhver især er tilstaaet.

(Af Collegialtblenden 1810 No. 42.)

Den 16 November aftraadde Professor Ridder Treschow Decanetet i det philosophiske Facultet, til Professor B. Thorslacius.

Den 17 October udnævnedes Consistorium Candid. Theol. Christ. Nic. Pingel til Alumnus paa Wälchendorfs Collegium, og til Alumnus paa Eiersens Collegium efter Hr. Commandeur. Løvenørns Forslag Stud. Jac. Ludv. Hansen.

Den 21 November ligeledes Cand. Theol. D. M. Schmidt til Alumnus paa Eiersens Collegium.

Til Examen philosophicum have i Aaret 1810 fremstillet sig 74 (52 Laudab. 22 Haud illaud.); til Examen philologicum 79 (61 Laudab. 15 Haud illaud. 3 Non Contemnend.); til theologisk Embedsexamen 32 (19 Laudab. 10 Haud illaud. 3 Non Contemn.); til juridisk Embedsexamen, latinisk: 32 (21 Laudab. 9 Haud illaud. 2 Non Contemn.) dansk: 53 (36 Beqvem, 17 Ei ubeqvem); til medicinsk Embedsexamen 3 (1 Laudab. 2 Haud illaud.)

I Aaret 1810 ere i Danmark og Norge til offentlige Embeder befordrede 46 Candidater i Theologien (hvoriblandt 4 til Skoleembeder); 21 Candidati Juris og 36 Examinati Juris.

Af det Universitetet i Aarhus Stift under Navn af Præbenda Ved tilhørende Strøe-

gods (See disse Añna! 1807 i B. S. 121. 1809
2 B. S. 92 og dette Hæfte S. 209) er siden April
1809 end videre solgt følgende:

- 1) En Gaard i Følle Bye, der staaer for Hart-
korn, Uger og Eng, 6 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdkr.
1 Alb. og hvoraf hidtil er svaret i aarlig Land-
gilde omtrent 20 Rdlr., er ved Skøde af 16
Nov. 1810 afhændet til Fæsteren Anders Ras-
mussen for Kiøbesum 3500 Rdlr.
- 2) En Gaard i Høivorne Bye, hvis Hartkorn, U-
ger og Eng, 7 Tdr. 2 Skpr. = Fdkr. 2½ Alb.
og hvoraf hidtil er svaret aarlig Landgilde om-
trent 46 Rdlr., er ved Kiøbecontract af 26
Octob. 1810 overdraget Fæsteren Peder Peder-
sen for Kiøbesum 2400 Rdlr.

—
—

Fra 8 Apr. 1809 til Udgangen af Jan. 1810
ere giennem Commissionen for Universitetets og
Communitetets Jordegodsers hede Indretning ud-
færdigede 21 Arvefæsteskøder.

—
—

1809. I. Afgang og Befordringer.
 Under 6 Novbr. er Translateur Laurent Borg i
 Naade entlediget fra sin Tjeneste som Adjunct ved
 Tronhiems Cathedral-skole, og Sproglærer ved det
 militære Institut og ved Borger-skolen sammesteds,
 Jon Mourly, beskikket til Adjunct i hans Sted.
 S. Dat. er Adjunct ved Fridericia lærde Skole,
 Lauritz Balsløv, forflyttet i lige Egenkab til
 Nykøbing Skole paa Falster.
 S. Dat. er Professor i det franske Sprog og
 Litteratur ved Kiøbenhavns Universitet, Nic. Puer-
 rari, tillige ansat som Lærer i bemeldte Sprog ved
 Frue Skole i Kiøbenhavn.
 Under 30 Novbr. er Inspector paa det konge-
 lige Bibliotheks Læsesal, Svend Brochmand Her-
 leb, beskikket til Adjunct ved Frue Skole i Kiøben-
 havn, saaledes at hans Bestalling antedateres fra
 1 Nov. 1809.

I. Afgang og Befordringer.

Under 6 Novbr. er Translateur Laurent Borg i
 Naade entlediget fra sin Tjeneste som Adjunct ved
 Tronhiems Cathedral-skole, og Sproglærer ved det
 militære Institut og ved Borger-skolen sammesteds,
 Jon Mourly, beskikket til Adjunct i hans Sted.

S. Dat. er Adjunct ved Fridericia lærde Skole,
 Lauritz Balsløv, forflyttet i lige Egenkab til
 Nykøbing Skole paa Falster.

S. Dat. er Professor i det franske Sprog og
 Litteratur ved Kiøbenhavns Universitet, Nic. Puer-
 rari, tillige ansat som Lærer i bemeldte Sprog ved
 Frue Skole i Kiøbenhavn.

Under 30 Novbr. er Inspector paa det konge-
 lige Bibliotheks Læsesal, Svend Brochmand Her-
 leb, beskikket til Adjunct ved Frue Skole i Kiøben-
 havn, saaledes at hans Bestalling antedateres fra
 1 Nov. 1809.

II. Legater og Gaver.

a) Legater.

I. Til Nyekjøbing Skole.

Nyekjøbing Skole paa Falster hører til de faa, som ogsaa i nyere Tider have modtaget Prøver paa privat Godgjørenhed. Følgende tre Legater til denne Skole ere hidtil, saavidt Udgiveren veed, utrykte.

a. Kammerraad Jessens Legat paa 1000 Rdlr.

Jeg underskrevne Lorentz Jessen, Hans Kgl. Maiestets Kammerraad og Toldinspecteur, kjendes og hermed vitterlig gjør, at jeg til en taænkelig christelig Erindring for alle af den Hvieste min hele Livstid indtil denne Dag mig særdeles beviste uforskyldte Naade og Belgjerninger, haver bortgivet og skjænket, ligesom jeg og hermed i den hellige Treenigheds Navn skjænker og legerer 1000 Rdlr., skriver Et Tusinde Rigsdaler, udi nu giengse Dansk Courant, som udi forestaaende 1ste Junii Termin indeværende Aar til Højædle og Højærværdige Herr Biskop Ramus i Odensee over Sjæns Stift, af mig, eller om jeg imidlertid efter Guds behagelige Villie ved Døden maatte afgaae, af mit Stervboe skal vorde erlagt og betalt, paa det

at Kapitalen af Hans Højærværdighed forinden kan besørget at worde udsat paa Rente, og den deraf faldende Rente saaledes aarligen blive distribueret og uddelt, som jeg har for godt befunden, at dermed for Eftertiden bestandig urhyggelig og uigjenfaldelig skal forholdes, nemlig

Først skal min Søster Madame Elisabeth sal. Waldts, som er en aldrende Præsteenke og boende udi Tderstrup paa Falster, hendes Livstid nyde Renterne af denne legerede Kapital 1000 Rdlr. saa mange deraf aarlig erholdes kan, udi 2de Terminer til hvert Mars II Junii og II Decbr. Men dernæst efter hendes Død skal Renten deraf deles udi 4 lige Dele aarlig, saasom:

- 1) Til Hospitalets Fattige i Nykøbing paa Falster $\frac{1}{4}$ Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 2) Til samme Byes Fattige, Enge og Sengeliggende $\frac{1}{4}$ Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 3) Til 2de af samme Byes Fattige Skole Discipule, paa samme Maade, som sal. Mag. Janssens Testamente i saa Maade lyder, $\frac{1}{4}$ Part, skriver En fjerde Deel Part.
- 4) Til Tderstrups Sogns Fattige, Enge og Sengeliggende $\frac{1}{4}$ Part, skriver En fjerde Deel Part, af de aarlig faldende Renter, hvad enten deraf 5 eller 4 pr. C. efter Tidernes Omstændigheder erholdes kan. Hvilke, som meldt, udi 4 lige Dele deles, og til de Narngivne efter

Urigighedens Godtkefindende rigtig distribue-
res, men Kapitalen skal være urørt og til Ver-
dens Ende forblive uryggelig til dette Brug
destineret.

Som nu denne liden Gave aleneste figter til
Guds Ære, og til de Syges og Trængendes
Hjælp og Understøttelse, saa forsikker jeg mig og,
at denne min ringe Stiftelse for Eftertiden til Punkt
og Prikke uforandret vorder efterlevet, og anmoder
derhos nærværende H. og H. Hr. Biskop Ma-
mus og efterkommende Successores i Embedet, at
de vil holde over: 1) at dette mit Gave-Brev
maae vorde gjemt og forvaret udi Stiftskladen, og
ellers Ord for Ord indføres udi Stiftsprotocollen
iblandt de andre Legata der i Stiftet 2) at den
derudi bemeldte Kapital 1000 Rdlr., nu gjængse
Dansk Courant, om muligt til førstkommende 11
Junii maa udlaaes og fra samme Tid af bestan-
dig vorde udsat paa Kente imod sikkert Pant paa
1ste Prioritet, og saaledes blive et uryggeligt Lega-
tum til forberorte Brug. 3) at den derudi benæv-
te Gave til Vedkommende rigtig og uden Afkortning
hvert Aar i rette Tid maae vorde betalt, saaledes som
de med en frelst Samvittighed agter at forsvare det
for Gud i sin Tid, og endeligen 4) at deres Høi-
ærværdighed, naar dette Legatum 1000 Rdlr. til
førstkommende 11te Junii er bleven betalt, da be-
hageligen vil meddele mig paa en ligelydende Gien-

part heraf deres gode Tilstaaelse, at Pengene saaledes til dette gudelige Brug ere blevne betalte, og at Gave-Brevet i alle Maader for Eftertiden skal vorde efterlevet. Jeg haver til den Ende ladet forfatte 2de eenslydende Exemplarer; som jeg selv haver underskrevet og forseglet, hvoraf det ene skal forblive udi Stiftsladen eller dets Archive, og det andet med deres Høiærværdigheds Paategning og Qvittering for Pengenes rigtige Annammelse hos mig, og efter min Død hos mine Arvinger. Til Bekræftelse under min Haand og Signet.

Kjøbenhavn d. 14 Febr. 1767.

L. Tessen.

(L. S.)

Til Bitterlighed underskriver
 efter Begjering

M. Dreyer. L. S. Katedens.

(L. S.)

(L. S.)

b. Apotheker Claus Seidelins Legat
 paa 200 Rdlr.

Vi underskrevne Enke og Børn efter salig Apotheker Claus Seidelin kjendes og hermed vedstaer, at vi i vores salig Mand's og Faders Stervboe har forefundet efterfølgende Legatum til Nykjøbings latinske Skole, hvilket han i levende Live formedelt Svaghed og anden Forhindrings Skyld

ikke har faaet expederet, og lyder det Ord fra andet, som følger:

"Af Taknemmelighed til Gud og Kjærlig-
 "hed til Næsten haver vi uunderskrevne, jeg
 "Claus Seidelin, forrige Kgl. forordnet Apo-
 "theker her i Nykjøbing, og min kjære Huus-
 "troe Elisabeth Catharina fød Wichmand, efter
 "mine sal. Forældres og andre Guds Børns
 "gode Exempler udi den hellige Tre Enighed's
 "Navn besluttet at give, ligesom vi og hermed
 "giver og forærer til Nykjøbings latinste Skole
 "200 Rdlr., skriver To Hundrede Rigsdaler
 "Courant, hver Rirdaler beregnet til 96 Sk.
 "Danske, og det paa samme Vilkaar, som mine
 "sal. Forældres forrige Donations Brev af 12
 "Junii 1726 indeholder, nemlig:

I.

"Disse 200 Rdlr. udsættes paa Rente ef-
 "ter den skeete Rentens Medsættelse for 4 proC.
 "hos gode visse Folk paa første Prioritet og
 "vist Underpant efter rigtig Obligation, og saa-
 "ledes fremdeles besørget, at ikke paa Kapital
 "eller Rente tages Skade; Men skulle Tiderne
 "saaledes forandres, at høiere Rente bleve til-
 "ladte og kunde bekommes, da bør det og kom-
 "me Skolen eller egentlig den Discipel, som
 "nyder disse Renter, til Bedste.

"Den af Kapitalen aarligen forfaldende
 "Rente uddeles hver 11 Junii, saasnart den
 "er indkommen; udi Collegarum og den ganske
 "Skoles Nærværelse af Rectore Scholæ, som
 "nu er, eller herefter kommendes vorder, til
 "en gudfrygtig, fattig, flittig og forfremmelig
 "Discipel, som efter sin Fremgang endnu intet
 "større Stipendium kan nyde, at han deraf
 "kan have hver Uge i Aaret et Par Dages
 "Kost; og forbeholder vi os og vore Børn og
 "Arvinger, saalænge vi eller de i Nykjøbing
 "eller i Nærheden befinde sig, myndige og i
 "noget Embede geistligt eller verdsligt, den
 "Frihed at udnævne en Discipel, som samme
 "Stipendium skal nyde, naar han har Recto-
 "ris Skudsmaal, at han arter sig vel. Skulle
 "og nogen af vores egen Familie frequentere
 "Skolen og trænge til denne vores Gave og
 "være den værd, da ville vi, at de dertil frem
 "for andre skulde være præfererede.

"Op læses dette vores Gave Brev aarligen,
 "naar Distributen skeer i Skolen, i Collega-
 "rum Nærværelse offentlig, paa det dens
 "Indhold des bedre kan erindres, og stedse
 "uruggelig holdes.

"Begjære vi indstændlg, at denne vor vil-
 "lige Gave ikke for Billie eller Venfjabs Skyld
 "maae misbruges, forringes, forandres eller
 "til nogen anden Brug henvendes, saafremt
 "de, som det forvolder, ikke vil af Gud. vente
 "sig Hævn og Straf.

"Thi bede vi underdanigst og ærbødigst,
 "at Skolens høie Directeurer, Stiftsbefalings-
 "manden over Lolland og Falster og Biskoppen
 "i Fyens Stift, samt Inspecteurerne, Sogne-
 "præsten og Magistraten i Nykjøbing, saavel-
 "som Skolens Rector, som nu er eller herefter
 "kommendes vorder, at de tilligemed vores
 "næste Arvinger vilde stedse og altid holde over
 "denne Fundations Indhold og egentlige Me-
 "ning, og samme i Skolens Bog lade indføre,
 "saa og at Originalen maae iblandt andre
 "Skolens magtpaaliggende Breve i Kirkens
 "Skab forvares. Til Befræstelse have vi dette
 "vores Gave-Brev egenhændig underskrevet og
 "forseglet. Nykjøbing d. 25 Julii 1779.

Claus Seidelin. Elif. Cath. Seidelin.

(L. S.)

(L. S.)

Dg som det er vores Pligt at efterkomme, hvis
 af vores salig Mand og Fader var udlovet, saa

ubstæde vi dette her med samme Kraft, som det af hannem selv kunne være underskrevet, og videre verificeres det med vore Hænders Uderskrift og hostrykte Signeter.

Nykjøbing d. 11 Junii 1784.

E. C. sal. Seidelins. Berth. Seidelin.
(L. S.) (L. S.)

H. Seidelin.
(L. S.)

c. Provst David Seidelins, Legat paa
250 Rdlr.

Da det har behaget vores i förrige Aar afgangne salige Fader, Herr Provst David Seidelin, Sognepræst for Gamtofte Meenighed i Baag Herred i Fyen, som var født i Nykjøbing paa Falster, hvor han i sin Ungdom haver frequenteret den Latinske Skole, samt der til samme Tider af de i denne Skole uddelende Pensioner efterhaanden oppebaaren i Alt 70 Rdlr., ved hans efter hans Død foresundne, og os hans samtlige myndige Børn og Arvinger bekjendtgjorte sidste Villie at tilkjendegive for os, at det i en Deel Aar førend hans dødelige Afgang havde været hans Forsæt, at han, til Refusion for de af ham i hans Ungdom af Nykjøbingsskoles Midler oppebaarne 70 Rdlr., vilde til bemeldte Nykjøbingss

af
re
og
n.
la
lf
i
i
ig
n
is
f
is
ge
te
el
et
m
p
36

Latinske Skole have legeret 250 Rdlr.; Saa legeres af den Salige Mand's efterladte Midler hermed efter hans sidste Willie, som i dette Stykke af os, som hans efterladte Arvinger, adlydes, disse ommeldte 250 Rdlr., siger To Hundrede og Halvtredstindstyve Rigsdaler, som i anstundende 11 Junii Termin sikkerligen i Contant til de høie Directeurer for Nykjøbings Latinske Skole skal blive udbetalte, til Bedste for den Latinske Skole paa Falster; Og da det tillige haver været den Salige Mand's Willie, at der skulle confereres især med Biskoppen i Fyens Stift, som en af de høie Directeurer, for at erfare hans gunstige Forslag, hvorledes der bedst maatte kunne disponeres over den gavnligste Anvendelse af de fra denne liden Kapital faldende aarlige Renter, saa fastsættes tillige, i Følge det af hans Høicærværdighed Hr. Biskop Doctor Bloch behageligst ved Samtale givne Forslag, dette som en Regel, at den af disse 250 Rd. aarlig svarende Rente skal aarlig gives til den fattigste Candidat af dem, som da til Universitetet fra bencævnte Skole maatte dimitteres, dog efter foregaaende Biskoppelige Approbation paa Rectorens Forslag, og da vi paa denne oprettede Fundats agte allerunderdanigst at udbede os Deres Kongelig Maiestæts Confirmation, saa ville vi ikke alene, at denne, som vi allerunderdanigst ville forvente, allernaadigst confirmerede Fundats maatte

overleveres til sikker Bevarelse i Stifts Kisten i Odense, men ogsaa, at en vidimeret Gjenpart af denne Fundats, maatte overleveres, samt til Efterlevelse og Bevaring deponeres hos den ved Nykjøbings Skole nu værende Rector Scholæ.

Odense.

C. Seidelin

Sognepræst for Frues
Menighed i Odense.

(L. S.)

Rjøng

J. Seidelin

Sognepræst til Rjøng
Menighed.

(L. S.)

Haagerup den 11 April 1792.

J. Seidelin.

(L. S.)

C. C. Birch

Doct. Theol. og Sognepræst
for Brahetrolleborg og
Krarup Menighed.

(L. S.)

Kongelig Confirmation paa ovenstaaende Fundats.

Vi Christian den Syvende, af Guds Naade Konge til Dannemark og Norge, de Bænders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg, gjøre alle bitterligt; at eftersom hos Os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begjæret vor allernaadigste Confirmation paa den af samtlige myndige Arvinger og Børn efter forrige Sognepræst til Samtoste Menighed i vort Land Fyen, afgangne Provst,

Hr. David Seibelin, i hans Navn under 11te f. M. oprettede og herhos in Originali vedheftede Fundats, hvorved 250 Rdlr. skjenkes til Nykjøbings Latinske Skole paa vort Land Falster;

Da ville Vi fornævnte Fundats, hvoraf i Vort danske Cancellie er indleveret en ligelydende Gjenpart, udi alle dens Ord, Clausuler og Punkter, saaledes som her findes, allernaadigst have confirmeret og stadfæstet, saa og herved confirmere og stadfæste; Forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom foreskrevet staaer, at hindre eller i nogen Maade forfang at gjøre. Under Vores Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor Kongelige Residensstad Kiøbenhavn den 11 May 1792.

Under Vort Signet.

(L. S. R.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

C. v. Brandt. Schou. Colbjørnsen.
C. Neiersen.

h. Gaver.

So sieldnere Exempler paa privat Gavnildhed mod de til den studerende Ungdoms Underviisning bestemte Anstalter i senere Tider vare bleve, desto behageligere og hæderligere er den Erfaring, at

den gienvakte Opmærksomhed og Agtelse for disse offentlige Instituter ogsaa begynder at yttre sig i fornyede Beviser paa Privates goddædige Belvillic.

Efterat de fleste lærde Skoler, der ved Universitets-Directionens Oprettelse i Aaret 1805 savnede passende Locale, efterhaanden dermed vare blevne forsynede, manglede dog endnu Middelstolen i Bordingborg et saadant, og den ubequemme assides beliggende Skolebygning, i hvilken ikke engang kunde være varme om Vinteren, var desuden i Aaret 1807 taget i Brug til Krudtmagazin, hvortil den endnu benyttedes. Under disse Omstændigheder henvendte man sig til en privat Mand, som eiede et Huus med Gaardsrum og Hauge, med Forespørgsel, om han vilde overlade samme til Skolen, og til hvilken Priis. Ikke saasnart var Eieren bleven underrettet om dette Onske, før end han med ædel Belvillic erklærede, at, for at fremme et saa gavnligt Niemeed for det Offentlige, vilde han ikke alene skænke bemeldte Eiendom (hvis Værdie den Gang ansloges til c. 1300 Rd.), men ogsaa med en Sum af 2000 Rd. bidrage til sammes Istandsætning og Indretning til sin nye Bestemmelse. Efterat saadant af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var blevet allerunderdanigst indberettet, behagede det Hs. Majestæt under 29 Sept. d. A. at befale Directionen at tilkiendegive Bedkommende (som har ønsket, ei

offentlig at nævnes), at Allerhøiſtsamme med allernaadigſt Velbehag havde anſeet og modtaget hans patriotiſke Offic. Paa den nye Skolebygningſ Iſtandsſættelſe og Indretning vil i næſte Foraar blive begyndt. Den gamle Skolebygning vil, ifølge allernaadigſt Tilladelse, blive ſolgt til Skolecaſſens Fordæl, naar den ei længere benyttes til militær Tieneste.

III. Beneficiers Fordeling

for Skoleaaret fra 1 Oct. 1810 til ſidſte Sept. 1811.

Efter Skoleforordningen af 7 Nov. 1809 § 72 ff. beſtaaer Skolebeneficier deels i Fritagelſe for at erlægge Skolepenge, deels, foruden fri Underviisning, i Penge-Underſtøttelſe eller Stipendier. Diſſe have tre Grader: 20, 35 og 50 Rdlr. aarlig. I Kiøbenhavnſ Cathedralſkole gives 10 Pladſer i hver Claſſe, alſaa i alt 30 Stipendiepladſe; i enhver af de øvrige Cathedralſkoler (hvilke ere de, ſom ere beliggende i Stifternes Hovedſtæder) 7 af hver Grad, i alt 21 Stipendiepladſer; i enhver af de øvrige fuldſtændige lærde Skoler 6 af hver Grad, i alt 18; i Middelſkolerne, hvor den høieſte Grad ikke finder ſted, 3 af anden Grad eller 35 Rdlr., og 6 af nederſte Grad eller 20 Rdlr., i alt 9 Sti-

pendiepladser. Ingen Discipel kan nyde Stipendium eller fri Underviisning, med mindre han hører til de studerende, og for Resten har de Egenskaber, som Forordn. § 76 og 77 foreskrive.

Ifølge Reglementerne for Kiøbenhavns, Christiania og Odense Cathedral-skoler havde denne Indretning allerede i disse Skoler fundet Sted siden deres Reform i Aarene 1797, 1800 og 1802. Ved de øvrige Skoler er den siden indført eller indføres efterhaanden i Overensstemmelse med den nye Skoleforordning.

For Skoleaaret 1810—1811 er ved efterfølgende lærde Skoler Beneficiers Tildelelse saavel i Henseende til fri Underviisning (Gratistpladser), som til Pengeunderstøttelse (Stipendiepladser) saaledes af Directionen bestemt, at

Ved Kiøbenhavns Skole ere Gratister 6, Stipend. 14
(Discipel-Antal 100).

— Kjøbstilde Skole — — 5 — 14

(Discipel-Antal 35).

— Frederiksborg Skole — — 9 — 12

(Discipel-Antal 35).

— Odense Skole — — 9 — 19

(Discipel-Antal 56).

— Nyborg Skole — — 2 — 6

(Discipel-Antal 22).

— Ribe Skole — — 4 — 6

(Discipel-Antal 29).

Ved Aalborg Skole ere Gratister 5, Stipendiater 3
(Discipel-Antal 15).

— Christiania Skole — 6 — 20
(Discipel-Antal 58).

(Fortsættes).

Forsaauidt ved nogen Skole Stipendiaternes Antal er mindre, end det efter det regulerede Maximum kunde være, ere de øvrige Pladser vacante, enten fordi qualificerede Subjecter ei ere tilstede, eller fordi Omstændighederne ei endnu tillade at besætte samtlige Stipendiepladser (jvf. Fdn. 7 Nov. 1809 § 75 og 87). Saa mange Disciple, som ei nyde Stipendier eller fri Underviisning, ere betalende i Overensstemmelse med Forord. § 66.

IV. Skolekrifter.

I. Programma, quo methodus numeros per datos quotcunque divisores divisos data residua relicturos investigandi exponitur. & simul anniversariæ Scholæ Viburgensis examinatio indicitur ad diem 17 mensis Septembris MDCCCX per Carol. Ferd. Degen &c. Particula III. Viburgi Typis P. S. Fönssii. (52 Sider, med tvende Tabeller).

Efterat Forf. i de tvende foregaaende Dele af sit Program *) har meddeelt een almindelig og tvende

*) S. disse Annal. 1809 2 B. S. 108 ff.

specielle Metoder til det af ham behandlede arithmetiske Problems Opløsning, kommer han i nærværende 3die Afdeling til dets Anvendelse ved de saakaldte cycliske Perioder. Foreløbige Ideer om Perioder i Almindelighed gives pag. 3=9. At Periodernes Betragtning ei er uden Nytte, men kan føre videre, end man efter en løselig Betragtning skulde formode, søger Forfatteren at oplyse med et af Primtallenes Række taget Exempel pag. 9=14. Arithmetikens nøie Forbindelse med Læren om Perioderne, og især det omhandlede Problems Anvendelse vises (pag. 14=27) foreløbigen paa en ved fire Egennavne bestemt, sammensat Periode, hvorfra Forfatteren gaaer over til Hovedsagen, hint berømte chronologiske Problem, at finde et Aar i den julianske Periode, af dets trende Characterer, Gylde = Sol = og Indications = Tallet; og hvis Opløsning gaaer til pag. 40, hvor den bekjendte Regel fremsættes, hvis Rigtighed af flere Forfattere ikkun vises a posteriori, det er, af dens Resultaters Overensstemmelse med Sandheden. Da imidlertid denne Regels Anvendelse fordrer Multiplication og Division med store Tal, har Forfatteren ved en egen Transformation (pag. 41=47) søgt at gjøre Beregningen lettere, hvilken Hensigt han end ydermere har opnaaet ved en paa bemeldte Transformation grundet Tabelle,

hvis meget let fattelige Brug han har oplyst ved tvende Exempler, pag. 45 = 47.

I Anledning af disse chronologiske Undersøgelser tilføier Forfatteren ved Slutningen af sin Afhandling en kort og let Maade at bestemme, til hvad Dag i Ugen et givet Datum (ældre eller nyere Stil) svarer. Den dertil hørende Tabelle, tilligemed den kort forhen her omtalte, findes ved Enden af dette lidet Arbeide. Anvendelsen af Methode og Tabelle oplyses ved 4 af ældre og nyere Begivenheder tagne Exempler. I det 3die af disse (Lin. 2) staaer, ved en Trykfeil, dies nominalis ist. f. d. nominalis.

Anmærkningerne pag. 27, 28 og pag. 32 = 36 ere af philologisk Indhold, og give Bidrag til de i Texten omtalte chronologiske Cyclers Historie.

2. Naturvidenskabens Hielp for Norge i den fødetrange Sommer 1808; et Indbydelseskrift til den offentlige Examen i Christiania Cathedralskole, forfattet af M. R. Flor, Overlærer i Naturhistorien og Lærer ved det norske Cadetcorps i Christiania 1810. 40 S. 4.

Forfatteren, som for nogle Aar siden ved en lignende Leilighed søgte at besvare nogle af de vigtigste Indvendinger, som gjøres mod det naturhistoriske Studium, har i nærværende Program til

Niemeed at bevise Nyttten af det botaniske Studium, ikke med theoretiske Grunde, men med Kiendsgierninger, laante fra nylige Erfaringer under den sidste Krigsperiode. Kundskab i Botaniken blev nemlig da et Middel til i Norge at redde et ikke lidet Antal Mennesker fra Hungerød, i det den anviste blandt Vertrigets Producter adskillige Korn-Surrogater, enten forhen kiendte, men i Forglemmelse komne, eller nu først opdagede; thi allerede hine svundne Tidens urtekyndige Mænd lærte de gamle Nordmænd, i forntrange Aar til deres Glesk, Tørfisk &c. at nyde den krydrende Angelik, de saftige Bær, den slimede Tangart, Søl, og Brødmose. Forfatteren erindrer ved denne Leilighed Biskop Gunnerus's og Prof. Strøms Fortienester og i Særdeleshed denne sidste, paa offentlig Bekostning trykte, og ved Regjeringens Omhu blandt Almuen i Norge gratis uddeelte "Underretning om islandsk Mos, Mariegræsset og Greitnastoven. Kiøbenh. 1795. 8.," hvilken nærmest havde til Hensigt at fortrænge den saa skadelige Rødspise, Fyrrebarf; men beklager derhos, at Fordommene alligevel væbnede sig med den nærende Brødmose for at holde ved den fordærvende Bugsyldes Barken. Flere Almuens Venner erfarede en lige Gienstridighed, naar de, rørte af Medynk over Lidelser, som Barkspisen foraarsagede, talde Brødmosens Sag.

Det uventede Tog mod Kiøbenhavn 1807 aab-
 nede for Norges Providering til Føde og Sæd i det
 tilkommende Aar de mørkeste Udsigter. Allerede
 om Høsten s. A. mærkedes en ængstelig Frygt for
 at savne Brød. Landets Dyrighed grundede og
 tænkte efter, paa hvad Maade den Kornmangel,
 der befrygtedes, kunde formindskes. For at bringe
 Brødmosen igien i frisk Minde, samt at opmuntre
 og vejlede Almuen til at samle et Forraad af denne
 Vært (*lichen islandicus*), lod den Profes. Strøms
 foromtalte Afhandling trykke og uddele i alle Bøig-
 der. Medens under den stigende Frygt og Mangel,
 især da nu ogsaa Krigen med Sverrig kom til, en-
 hver søgte at udtænke Midler til at skaffe Brød eller
 Surrogat for samme, gjorde Forfatteren til Regie-
 ringscommissionen Forslag om: practisk at vejlede
 Bonden i at bruge saavel den islandske Lav som
 andre indenlandske Værter til Drøielsesmidler; og
 om Forsøg at foretage med at forvandle den island-
 ske Lav til Meel, formedelt Bondens Forkærlighed
 for Meelspise. Efterat flere saadanne Forsøg vare
 med Held foretagne, om hvilke og andre Forsøg ud-
 førte Efterretninger meddeles, og Opmuntringer
 udstædte til at indsamle og benytte Lav, Quækerød-
 der (*triticum repens*), Karve (Kummen, *carum car-
 vi*), tiltraadde Forfatteren i Mai 1808 efter Re-
 gierungscommissionens Dnske en Reise i Aggers-
 huus Stift paa 4 Maaneder for at vejlede Almuen

især til Kundskab om Indsamling og Benyttelse af indenlandske, til Næring tjenlige Vexter, og alermest af den islandske Lav. Efter Tilbagekomsten fra denne Reise, paa hvilken Forfatteren havde gennemvandret og underviist 23 Bøiger, medens Pastor Münster til samme Tid og i samme Tidmeed havde reist og lært i 21 Bøiger, foretog den første en ny Vandring, hvorfra han, efter at have bereist andre Egne af Oplandet, kom tilbage mod Slutningen af Sept.

”Skønt disse Reiser, siger Forfatteren S. 32, ei vare saa lærerige for mig, med Hensyn til at udvide mine naturhistoriske Kundskaber, som de under gunstigere Omstændigheder og i bedre Tider kunde have været, lærte jeg dog paa samme, hvad jeg aldrig glemmer, om jeg end opnaaede den højeste menneskelige Alder: blev Bidne til Scener, hvorom jeg før ingen Forestilling havde: og forsøgte de mine Kundskaber om Landets Særegne, Folkets Skikke, Sæder og Tænkemaade.

Jeg var Bidne til den mest utrættelige Anstrængelse, for at skaffe Landet Fødemidler; til den sømmeste blødende Deeltagelse i Brødres Trang hos Landets højeste Dyrighed; til, at de høie Embedsmænd personligen trøstede de Smægtende, mættede de Hungrige, og tilsidesatte mindre vigtige Pligter og Bequemmeligheder for den første af alle Pligter, at skaffe de Hungrige Mad; til, at Egennytte

maatte vige for Brødens Suk efter Brød, til: at Mercurius's Kjæledægger, rørte af Hungerens hæse Beden, uddelte personligen deres lidet Kornforraad i faaformede Portioner, for at enhver kunne bekomme noget lidet til Livets Dphold. Hvad for et Umenneske mon det vel og havde været, som — ei var bleven rørt ved de Hungriges stille sukfende Bøn, ved Stimlen af de Bedende, som søgte forgæves Brød hos Bageren, ved Synet af de ved Hunger udtærede Legemer, som leirede sig langs ad Beggene, for at vente paa det heldige Dieblif, da en utilstræffelig liden Part Korn, til Hungerens Afhielpelse, blev deres Lod; ved at see disse samme i en rolig Stilling, med de mest længselfulde Minder, tause at quæle deres Hunger, endog da, naar flade Stene i halve Døgn havde været deres Leie? — Sandelig det er characteristisk, at Folk af den lave og laveste Classe udholdt, uden Knur og Mur, i Sagtmodighed og Rolighed Livets største Lidelser.

Jeg blev Bidne til: at Embedsmændene paa-
 øge sig de fra deres Embede mest heterogene Forretninger, og udførte dem med Iver, Bedholdenhed og Spoffrelse: at ikkeformuende og trængende Bønder estersaae deres lidet Klædeforraad, for at tage ud deraf de bedste Stykker til Gaver for Armeen; ja endog undertiden ei at holde sine Kirkelæder for gode: at de gjennemføjte deres Forraads-

kamre (Stolpebod, Madbod), for at finde Noget til
 Dvælgelse for deres sridende Brødre. Ja sandelig
 gen! jeg saae det, som fortjener at optegnes i Kar-
 bøgerne, hvordan Fattige, hvis Slægt eller Venner
 vare commanderede paa Grændsen af Sverrig (ved
 Armeia), sparede af deres Mundportion, og samle-
 de hos de Rigere et lidet Forraad af Fødevarer,
 hvilket de paa deres Ryg bar 10-20 Mile, for der-
 med at qvæge de Lidende. Jeg mødte Mennesker,
 hvis gulbrune magre Ansigt, rystende Stemme,
 tykke Underliv og skeletlignende Krop tydeligen vi-
 ste, hvilket Onde der plagede dem, nemlig: Hunger
 og Bærkspise. Skræksomt! — mit Syn mødte en-
 gang det, hvilket Himlen forbyde det oftere at mø-
 de, saasom saadant let hos enhver Føgende opvæk-
 ker fortvovlende Tanker, at Mennesker rodede i et
 Svinetrug, for i Fiskeben at finde Lindring i sin
 Hunger, og at de laae af Hunger og Mæthed ud-
 strakte paa et Straaleie. Saadanne Incitamentet
 virke paa den, der endog kun har den mindste Grad
 af Følelse, at han anstrænger sig, for at formindste
 Brødres Lidelser.

Ved at uddele paa omtalte Maade Raad og
 Veiledning, traf jeg paa elskværdige Lærlinge,
 tjenstfærdige og gjestfrie Mennesker, og paa for-
 domsfulde, vrangne Folk.

At høre de Enfoldiges taabelige Indvendinger
 er ikke ganske ubehageligt for den, hvis Kald det er

bleven at oplyse; men at lægges Hindringer i Veien i sine redelige Bestræbelser af saadanne Folks Fordomme, hvis Klogskab i flere Stillinger i Livet, eller den Post, de staae paa, eller deres Formue fordre, at man nødes til at jætte dem, for den udvordunstændigheds Skyld, blant de Oplyste og Fordomsfrie: er af de største Krænkelser, som der kan møde Ketsindige. At kæmpe mod saadanne Folks Fordomme, til hvilke man ei tør sige, for ei at forværre en god Sag: "Du troer dig klog, men du er dum" — og som troe sig ophøiede over al Underviisning, i det de røbe den største Ukyndighed, og som tillige ansee sig for at være langt bedre indviede i en Videnskab, end dens opoffrede Dyrkere, uagtet de neppe kjende dens Navn: er en af meest martrende Kampe, som Sandhedens Ven nogensinde kan komme i."

Et Resultat af sine Reiseiagttagelser, hvorpaa Hr. Overlærer Flor har troet at burde gjøre opmærksom, er dette, at den islandske Lav i flere Bøigder ikke voxer i tilstrækkelig Mængde, og at den er meget bekostelig at samle; at den følgelig alene maa betragtes som et Nødmiddel, bedre end ethvert andet af den Marsag, at den giver en sund og nærende Føde.

Forsfatteren slutter med at anmeldte den Skolehoitid, hvortil han paa Embedsvegne havde at ind-

byde, og med passende Ord, hvoriblandt dette: "at det maa lykkes Skolens Lærere at have saadan Indflydelse paa de Unges Fædre og Børgere, at begge Partiers Kræfter aldrig virke i to eller flere forskellige Directioner, men kun i een eeneste."

V. Blandede Efterretninger.

Ved Kong Frederik den andens Gavebrev af 5 August 1569, saaledes lydende: *).

"Vi Friderich thend anden, med Guds Naade Danmarkis, Norgis, Wendis og Gothis Kong ning ic. gjøre alle vitterligt, at Vi af Vor syns- synderlig Gunst og Naade hafve undt og til- ladt, og nu med thette vort aabne Brev unde og tillade, at thett Vicarie, som ligger til St. Appollonie Alter udi Riiber-Domkirke, og Mes- ster Jens Riiborg Archidegen ther sammesteds nu i Vere hafver, og skal effter fnte. Mester Jens Riiborgs Død og Afgang følge Super- intendenten udi Riiber Stigtt, thend, som nu til Superintendent ther sammesteds forordine- ret og tilskicket vorder, och hans Efterkommere Superintendenter ther sammesteds, saa at the samme Vicarie altiid herefter skulle mue hafve,

*) Originalen befinder sig i Ribe Stiftskiste.

nyde, bruge og beholde meth Residenske, bøn-
 der og thienner, och al sin renthe, herlighett
 og tilliggelse, aldeles ingen undertaget, qvitt
 og frii uden afgifft til Ds eller Vore Efterkom-
 mere Konninger udi Danmark. Och therimod
 skulle frnte Superintendenten thend eene eff-
 ther thend anden vere pligtig, selve paa theres
 egen Bekostning, uden ald Vor og Vore Efter-
 kommers Konningers udi Danmark besve-
 ring, at bygge, forbedre og altid ved god heffo-
 ferdig og ved macht holde Superintendentens
 Residentse udi Kiibe, saa at ther ingen fald
 paa kommer. Sammeledes skulle frnte Su-
 perintendenten aarligen give og fornøye Scho-
 lemesteren udi Kiibe, thend, som nu er og
 herefter kommendes vorder, af samme Vicarie
 visse renthe sex pund Korn, rug og biug,
 thermett Scholemesteren saa mögitt thes bedre
 maa vere forsynet, och at hand i fremtiden Ds
 eller Vore Efterkommere Konninger mett videre
 fordringe om hans underholdinge icke skal be-
 svære. Thi forbiude Vi alle vore fogither, Em-
 bekmænd og alle andre, frnte Superinten-
 denter udi Kiibe Stigtte herimod paa frnte
 Vicarie eller nogen sin renthe, herlighett eller
 rette tilliggelse, eftersom fornevnt staar, att
 hindre eller i nogen maade forfang at gjøre.
 Sammeledes bede Vi og biude Superinten-

denterne, atti aarligen till gode rede yder
 og fornøyer Scholemesteren fornte sex pund
 Korn, och ingen hinder gjøre thennem ther
 paa. Under Vor hyllyst og Naade. Gifvit udi
 Vor Riobstæd Helsingøer then v Dag i August
 Aar MDLXIX.

Under Vort Signet
 F r i d e r i c h .”

blev til Ribe Bispestol og Rectorat henlagt et
 geistligt, forhen Capitlet sammesteds tilhørende,
 Gods, kaldet Vicaria Apolloniæ *) eller Sct. Apol-
 loniæ Alters Vicariat, med hvilket dengang Erke-
 degnen (Archidiaconus) Mester Jens Viborg **) var
 beneficeret. Bemeldte Vicariat bestod af 11 større
 eller mindre Jordeiendomme, af hvilke ligesaa man-
 ge Fæstere, nemlig 3 i Debbel, 5 i Gredsted, 1 i
 Rødding, 1 i Rynling og 1 i Faaborg, svarede i
 aarlig Landgilde tilsammen 13 Ldr. 6 Skpr. Rug,
 10 Ldr. 4 Skpr. Byg, 4 Sviin, 1 Lam, 1 Gaas,

*) Om dette Apolloniæ Alter og sammes Vicariat s. Derp-
 pager Ripæ Cimbr. p. 239.

**) Jvf. Derpager l. c. Det er ei ganske nøiagtigt, naar
 Derpager a. St. p. 240 siger, at Kong Frederik 2 efter
 Jens Viborgs Død skænkede Vicariatets Indtægter til
 Bispestolen og Rectoratet i Ribe; thi dette skeete, me-
 dens bemeldte J. Viborg endnu levede, og 12 Aar før
 hans Død, efter hvilken først den nye Bestemmelse af
 fornævnte Indtægter traadde i Kraft.

2 Høns, 2 Kalve, 2 Brændelæs og 1 Rdlr. 3 Mk. i Penge. Samtlige Torder vare, efter den seener under Christian 5 indrettede Matrikul, ansatte til 21 Tdr. 7 Skpr. $\frac{2}{3}$ Alb. Hartkorn.

Efter Kongebrevets Indhold skulde til Skolemesterens (d. e. Rectorens) Underholdning i Ribe af Bispestolen svares aarlig 6 Pd. Korn, Rug og Bng. Da 1 Pd. Rug i Ribe Stift var 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Rdlr. $\frac{2}{3}$ Potter, og 1 Pd. Bng 3 Tdr. 2 Rdlr., saa vilde efter denne Beregning Rectoratets Andeel have udgiort henimod 17 Tdr. Korn. Alligevel er den aarlige Ydelse fra Begyndelsen af svaret til Rectoratet med kun 7 Orter (8 Tdr. 6 Skpr.) Rug, og 5 Orter (7 Tdr. 4 Skpr. Bng), hvilke Bønderne skulde føre i Rectors Huus mod Dwittering til Bispekoppen, der havde Herligheden over Godset og var ansvarlig for Afgiften. Aarsagen, hvorfor Afgiften til Rectoratet fra Begyndelsen af har, som bemærket, været noget mindre, end Gavebrevet synes at tilholde, var denne, at det antoges at være Meningen, at Bispestolen og Rectoratet skulde have lige Deel, eller hver en Halvpart af det omhandlede Gods. Vel beholdt Rectoratet endnu den større Andeel af Kornafgiften, men dette Mere blev sandsynligen tillagt som Erstatning for den Skolen tilkommende Andeel i de øvrige Naturalafgifter, som vare blevne Bispestolen alene forbeholdte. Saa-vel efter Skolens som Bispe-Embedets Protocoller

findeſ dette Fælledſſkab og denne Delingsmaade ſaaledes fra Begyndelſen af at have havt Sted, og enhverſ Quantum derefter i vedkommende Afſkrivnings- og Caſſebøger at være anført *).

Af forommeldte 11, til Apolloniæ Vicariat hørende, ved Kong Frederik 2 Gavebrev Biſpeſtolen og Rectoratet i Ribe tillagte, Jordeiendomme bleve efter Kongel. Bevilling af 10 Jul. 1795 de 3 i Debel og de 5 i Gredſted, tiſammen 11 Ldr. 5 Skpr. 3 Fdkr. 1 $\frac{2}{3}$ Alb. Hartkorn, afhæntede for i alt 1178 Rd. 1 Mk. 3 $\frac{1}{4}$ ſ., ſaaledes, at Rectoratet forbeholdteſ

*) I en gammel Skolens Afſkrivningsprotocol, begyndt 1596, hedder det ſaaledes

Vicaria Apolloniæ.

"Denne Vicarie hafuer Biſpen och Scholemeſteren tilhobe, ſaa at Biſpen hafuer veraf all Herligheden och den halſue Part af Kornet, ſom er 12 Orter, den anden halſue part hafuer Dns. Episcopus, ſom eſfter følger, eſfter Kongl. Mañeſt. Breff."

Derpaa findeſ afſrevet Aug 7 Orter, Byg 5 Orter. I en anden Skoleus Protocol, begyndt 1590, læſeſ:

Vicaria Apolloniæ.

"Halffparten af Landgielden er lagt til Scholemeſterens Underholdning, (ſom kan være ved 12 Orter Korn), oc ſkulde komme dertil eſter M. Jens Wiborgs Afgang.

impetravit M. Paulus Matthiæ (anno 15..) tum Superintendens Ripenſis.

(oc tøde M. Jens Wiborg anno 1531)", hvorefter denne Afgift aarlig findeſ afſreven med bemeldte Quantum Korn.

fine Indtægter af det bortsolgte Gods i Forhold til Renterne af Riøbesummen. Se senere er ved Kongelige Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 end videre bortsolgt alt det øvrige Gods, bestaaende af 10 Tdr. 1 Skp. = Fdkr. 2 Alb., tilsammen for 1450 Rdlr., dog uden at i de sidste tre Bevillinger findes noget bestemt angaaende Maaden, paa hvilken der skulde gives Refusion til Rectoratet for sammes Anpart i det solgte Gods. Da her saaledes ingen Forpligtelse var paalagt Skolen, istedet for den samme tilsikrede Anpart af den forhen ydede Naturalafgift med betydeligt Tab *) at

*) Dette vil indsees af følgende Beregning. De 10 Tdr. 1 Skp. = Fdkr. 2 Alb. Hartkorn solgtes for 1450 Rdlr. Den halve Rente heraf udgjør 29 Rdlr.; men Skolens Halvpart af Naturalafgiften, nemlig 3 Tdr. 7 $\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 4 Tdr. 2 $\frac{2}{7}$ Skp. Bvg, udgjør efter Ribe Stifts Capitelstaxt for Aaret 1810 64 Rdlr. 1 Mk. 3 s. Ved at modtage hiin Pengerente istedet for denne Naturalafgift vilde altsaa Skolen blot i det eene Aar 1810 have tabt 35 Rdlr. 1 Mk. 3 s. For samme Aar 1810 har Skolen ved at oppebære den halve Rente (noget over 23 Rdlr.) af den Capital, hvorfra det øvrige Gods i Aaret 1795 er blevet afhændet, tabt betydeligt; thi Skolens Andeel i Naturalafgiften deraf vilde efter bemeldte Aars Capitelstaxt have indbragt mere end det dobbelte mod den Rente, som den nu nyder. Et Exempel blandt utallige paa, hvad de offentlige Stiftelser have vundet ved Afhændelse af deres faste Eiendomme mod Riøbesum i Penge.

modtage forholdsmæssig Andeel i Renten af den Capital, hvorfor sidstomtalte 10 Ldr. 1 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. ere solgte, saa er paa Skolens Begne giort Paastand paa, at Afgiften af det Quantum Korn, som forhen havde været svaret til Skolen af det ifølge Kongel. Bevillinger af 28 Aug. 1795, 17 Nov. 1797 og 24 Sept. 1802 folgte Jordegods (i Nødshing, Kyvling og Faaborg), og som i Forhold til den gamle Afgift af det hele Vicarie-Gods blev at beregne til 3 Ldr. 7¹/₂ Skp. Rug og 4 Ldr. 2²/₇ Skp. Byg, maatte fremdeles af Bispestolen tilsvares Skolen, og af den første betales den sidste med Penge efter Capitelstarten.

Efterat om denne Sag har været brevverlet mellem det kongelige danske Cancellie og Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, har førstnævnte Collegium under 1 Dec. d. N. tilmeldt Directionen, at det ganske tiltraadde sammes Betænkning i denne Sag, og i Overensstemmelse dermed havde under samme Datum tilskrevet Biskoppen over Ribe Stift. Directionens Betænkning gif ud paa:

1) At den Andeel, som Rectoratet i Ribe eller den lærde Skole sammesteds tilkommer i Apolloniæ Alters Vicariat, er Halvparten af Indtægten. (Den Formening havde været yttret, at Bispestolen tilkom $\frac{2}{3}$, Rectoratet $\frac{1}{3}$).

2) At for de otte Jordeiendomme, som i Aaret 1795 bleve solgte for 1178 Rdlr. 1 Mk. 3 $\frac{1}{2}$ β., ny-

der Rectoratet eller Skolen paa Grund af Indholdet af den Kongelige Bevilling, hvorefter de afhændedes, blot Penge-Refusion, nemlig den halve Rente af bemeldte Capital eller 23 Rd. 3 Mk. 6 ß.

3) At derimod af de øvrige tre Jordeiendomme, som ligeledes i Aarene 1795, 1797 og 1802 bleve med allernaadigst Tilladelse solgte for 1450 Rdlr., uden at i de Kongelige Bevillinger var meldt noget om Refusion til Skolen i Penge, tilkommer Skolen den af bemeldte Jorder hidtil for dens Part oppebaarne Indtægt, nemlig 3 Tdr. 7 $\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 4 Tdr. 2 $\frac{7}{8}$ Skp. Byg, i Korn, at betales i Penge efter hvert Aars Capitalstart.

Da Cancelliet, som meldt, paa Ribe Bispestols Begne heri har erklæret sig eenig, saa gielde nu og for Fremtiden som fast Regel for den aarlige Afgift, Bispestolen har at tilsvare Skolen sammesteds af det (solgte) Apolloniae Alters Vicariegods, de Bestemmelser, som ovenfor under No. 1, 2 og 3 ere fremsatte.

Under 1 August 1810 er mellem Yberne af Drting, i Hads Herred, Aarhus Stift, beliggende, Sogns Kongetiende og Aarhus Cathedralsskole, til hvilken bemeldte Kongetiende er henlagt afsluttet Forening angaaende Tiendens Overdragelse

for bestandig til Drting Sogns Beboere paa følgende Vilkaar, at:

1) de af Sognets Hartkorn, som er i alt af Ager og Eng 88 Tdr. = Skp. 1 Fdkr. 2 Album, naar derfra drages Annergaarden udi Drting Bye, hvis Hartkorn er 6 Tdr. 4 Skpr. 2 Album, som Præsten i Præstholm nyder alle tre Tiender af, følgende i alt af 81 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. svare aarlig til Aarhus Cathedralsskole $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 2 Skp. Byg *) pr. Td. Hartkorn, beregnet i Penge efter hvert Aars Capitelstart.

2) denne Tiendeafgift af hele Drting Sogn skal ved tre af Tiendeyderne selv valgte Mænd for

*) Det er utroligt, hvor stort Tab de lærde Skoler have lidt derved, at mange Tiender ere i foregaaende ældre og seenerer Tider førend Directionens Oprettelse bortperpetuerede mod aarlig Afgift i Penge, undertiden endog uden at betinge Skatters Erlæggelse. Dette Tab er især føleligt paa en Tid, da 3, 4, 6 Mk. af en Tønde Hartkorn ofte ikke udgiøre $\frac{1}{10}$ Deel af det, som af samme havde kunnet udbringes, hvis Afgiften havde været bestemt i Korn. Siden Universitets- og Skoledirectionens Oprettelse er derfor omhyggeligen vaaget over, at ved alle Forceninger om bestandig Tiendeafgift, som ere bleve indstillede til aKernaadigst Approbation, Afgiften er bleven bestemt i Korn, og med Forpligtelse for Yderne, selv at udrede alle Skatter og Contributioner. S. disse Annal. 1808 2 B. S. 277 f. 1809 2 B. S. 252 f. 1810 2 B. S. 133 f.

hvert Aar indsamles, og, inden 14 Dage efter at Capitelstarten hvert Aar er sat, i en samlet Sum betales til Skolens Regnskabsfører i hans Boepæl.

3) samtlige Ydere og deres Efterkommere forbinde sig til aarligen at betale af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift for Skolen i nogen Maade.

4) for Afgiftens rigtige Betaling give Yderne Aarhus Cathedralskole den Sikkerhed, som den kongelige Indbydelse af 18 Mart. 1796 § 7 fastsætter, hvilken er og bliver dem og deres Efterkommere til allerunderdanigst Efterretning.

5) alle Udgifter, som Foreningens Paa skrivning paa stemplet Papiir, dens Expedition, Tinglæsning m. v. foranledige, afholdes af Yderne alene.

Denne Forening er læst ved Hads-Ming-Herreders Ting den 13 August 1810, og under 9 Nov. f. A. af Hs. Majestæt Kongen allernaadigst confirmeret.

Ligeledes er den 1 Aug. f. A. indgaaet, og under 9 Nov. næstefter allernaadigst confirmeret en Forening mellem Aarhus Cathedralskole og Tiendeyderne af Hundslund Sogn i Hads Herred angaaende Overdragelse for bestandig til de sidste af

bemeldte Sogns Kongetiende af Rug, Byg og Bælgekorn, hvormed førnævnte Skole er beneficeret. Nærværende og tilkommende Brugere og Ydere af det Hundslunds Sogn tilhørende Hartkorn, som er i alt af Ager og Eng (Skov og Møllefyld uberegnet) 241 Tdr. 1 Skp. 1 Fdkr. 2 Alb., svare af samme, dog med Fradrag af Annergaarden i Oldrup, hvis Hartkorn er 1 Td. 4 Skp. 1 Fdk., og hvoraf Præsten i Hundslund nyder alle tre Tiender, følgende i alt af 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb. aarlig, 14 Dage efterat Capitelstarten er sat, til Karhuus Cathedralskole for hver Tunde Hartkorn $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug og $1\frac{1}{2}$ Skp. Byg, beregnet i Penge efter Middeltallet af de sidste 10 Aars Capitelstart, forandret hver 5te Aar. Desuden tilsvare og betale samtlige nuværende og tilkommende Ydere aarligen af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære alle extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift for Skolen i nogen Maade. Skulde der siden findes eller blive mere tiendepligtigt Hartkorn eller tiendepligtig Jord uden Hartkorn end de forommeldte 239 Tdr. 5 Skpr. 2 Alb., da er det ikke indbefattet under denne Tiendeforening.

Ligeledes er af Hs. Majestæt under 9 Novbr. f. A. allernaadigst confirmeret en mellem Karhuus

Cathedralskole og Tiendeyderne af Falling Sogn den 1 August sluttet Forening angaaende Overdragelse for bestandig til disse Tiendeydere af bemeldte Falling Sogns Kongetiende, som til Aarhus Skole er henlagt. Sognets tiendeplichtige Hartkorn beløber sig til 163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.; nemlig

1) Falling Byes	45 Tdr.	7 Skpr.	3 Fdkr.	$2\frac{5}{4}$ Alb.
2) Aalstrup Byes	54 —	= —	= —	$1\frac{2}{4}$ —
3) Umstrup Byes	63 —	2 —	2 —	= —

163 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb.

Uf det under No. 1 specificerede Hartkorn, naar derfra drages Annexgaarden i Falling, hvis Hartkorn er 4 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{7}{8}$ Alb., svares af hver Tønde Hartkorn af de øvrige 41 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdkr. $2\frac{2}{3}$ Alb. (eller, for at undgaae Brotfregning, 41 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr.) aarlig til Aarhus Cathedralskole for Kongens Anpart af Rug og Byg tiende 1 Skp. Rug og 3 Skpr. Byg, at betales med Penge efter hvert Aars Capiteltaxt. Uf det under No. 2 specificerede Hartkorn, som beløber 54 Tdr. = Sp. = Fdk. $1\frac{2}{4}$ Alb., naar derfra drages de tvende fra Aalstrup Bye udslyttede Gaarde, som paa nærværende Tid bruges af Espen Christensen og Niels Nielsen, hvis Hartkorn er 7 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdkr. $1\frac{1}{2}$ Alb., altsaa af 46 Tdr. = Skpr. 3 Fdkr. $\frac{7}{4}$ Alb., svares af hver Tønde Hartkorn $1\frac{1}{4}$ Skp. Rug, og $2\frac{1}{2}$ Skp. Byg, at betales med Penge efter hvert

Åars Capitelstart. Samtlige Tiendeyderes Afgift indbetales i samlet Sum hvert Åar, 14 Dage efter at Capitelstarten er sat. Desuden tilsvare og betale samtlige Ydere af forbenevnte Hartkorn i Falling Sogn selv aarligen af denne Tiende alle kongelige Skatter og Contributioner, ordinære og extraordinære, som nu ere eller paabudne vorde, under hvad Navn nævnes kan, uden nogen Udgift fra Skolen i nogen Maade.

Efterat for det Kongel. Danske Cancellie fra Directionens Side det Danske var yttret, at vedkommende civile Overigheder maatte overdrages Skiftevæsenet med tilhørende Overformynderie paa det Odense Communitet og Skole endnu tilhørende Bøndergods, forsaavidt dette ikke allerede laae under anden Skiftejurisdiction (i alt 4 Gaarde), har førstnævnte Collegium under 20 October d. A. anmodet Amtmanden over Odense Amt, i denne Henseende at foranstalte det Fornødne.

Under 6 Nov. d. A. har Hs. Majestæt allernaadigst bifaldt, at til nødvendige Reparationer og Forbedringer paa Nyborg lærde Skoles Bygning maa anvendes en Sum af indtil 1412 Rdlr.

Ved Slutningen af Skoleaaret 1809-1810 (Sept. 1810) beløb det hele Antal af Disciple i de offentlige lærde Skoler, iberegnete dem, som stode færdige at dimitteres til Universitetet, sig til omtrent 820 *), hvoraf i Norges Skoler omtrent 170. I dette Beløb ere ikke indbefattede Disciplene i den lærde Skole paa Island, hvis Antal ikke vides bestemt, men er mellem 20 og 30, ei heller de studerende Disciple i private Instituter, ei heller de til Indtrædelse med det nye Skoleaar anmeldte Lærere.

*) Jvf. disse Annal. 1810 1 B. S. 102 f.

D.

I. Det østerrigſke Monarchie.

For at afhjælpe den Mangel paa Candidater i Theologien blandt de Acatholſke, hvorover Conſiſtorium klagede, forordnedes i Aaret 1805, at Superintendenterne ſkulde opmuntre deres Troesbeſtændere til, ved Bidrag eller Stiftelser at tilveiebringe en Fond for en indenlandſk theologisk Læreanſtalt. Ligeledes blev i Aaret 1806 forordnet, at de Lærlinge i Lyceerne, ſom beſtemme ſig til den geiſtlige Stand, ſkulde, ſaa længe Mangelen paa Candidater vedvarer, være dispenserede fra det philoſophiſke Curſus's tredie Aar. I en ældre Anordning af 1802 angaaende "Forholdsregler til at vedligeholde Geiſtlighedens Anſeelse og Fuldstændighed" yttres ſig ſaaledes: "Geiſtlighedens overhovedet noget ſunkne Anſeelse kan fra dens egen Side hurtigſt og ſikkert opblandes ved grundige Kundſkaber, henſigtsmæssig Udbredelse af Religionsſandheder og Pligter, virkſom Tver for Menneſkevel og mønſterværdig Udfærd."

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 139 ff.)

For Disciplene i Lyceerne holdes i det andet philosophiske Cursus et Collegium i Religionstimen over Valget af en Stand, og i Begyndelsen af det tredje Cursus måae de erklære sig for den eene eller den anden Bestemmelse. Omendskiønt i Frantzøis Lærebog, hvorefter dette Collegium læses, siges alt fordeelagtigt om den geistlige Stand og Coelibatet, gjør dette dog, som Erfaring viser, meget lidet Indtryk, og endnu stedse har denne Stand lidet Tilløb.

(Sammesteds).

Et radicalt Onde nager paa alle Skole-Anstalter og truer at nedtrykke dem alle til Middelmædighed, om ikke ganske at opløse dem, og dette er alle Lønningernes Misforhold til de nuværende Fornødenheder. Hvis det bliver saaledes ved med Vængevæsenet, saa vil tilsidst Ingen skiotte om at være Professor eller Skolelærer, og Ingen kunne anskaffe sig Bøger.

(Af Pall. allg. Lit. Zeit. Apr. 1810 No. 97).

Directørerne for de høiere Studier og Gymnasial-Studierne, ligesom Vice-Studie-Directørerne, som ere ansatte ved det Wiener Universitet, fik i Aaret 1809 egne Embeds-Instructtoner. Disse havde nærmest til Gienstand Maaden at lede Stu-

dierne paa, Professorer og Disciple, Studie-Directørernes Forholde. til Facultetets, hvis Præsæs Studie-Directøren tillige er, til det academiske Senat og til die Landesstellen. Localdirectørerne og Vice-directørerne ved enkelte Gymnasier bleve ligeledes forsynede med særdeles Instructioner.

For at bringe større Gensformighed i de tabelariske Fortegnelser, som aarligen indleveres til Keiseren over de Disciple, som, efter at have fuldendt Cursus i en videnskabelig Hovedafdeling, enten ganske udtræde af Skolerne eller gaae over til et andet Hovedsag, bleve i Aaret 1809 nye Formler (Schemata) udkastede. Man tog derved Hensyn paa den særdeles Foranstaltning, efter hvilken i bemeldte Tabeller maa anføres alle Elevernes Fremgang i Studier og Sæder fra det første til det sidste Cursus i hvert Aar og i alle Underviisningens Gienstande.

Enhvert Piarist-Gymnasium faaer et aarligt Tillæg af 750 Gylden imod den Forpligtelse, selv at anskaffe det fornødne Skoleapparat, og at holde Gymnasiiebygningerne i god Stand.

Ved Universiteterne bliver en Assistent med en aarlig Gage af 400 Gylden givet Professorene i Chemie og Botanik, og derved dannet en Plante-skole for tilkommende Professorer i disse Lærefag.

Keiseren af Østerrig befalede i April 1809, at, ligesom allerede denne Indretning finder Sted ved

Universiteterne i Wien og Prag, Forelæsninger over den rettlige Lægevidenskab for Saarlæger skal indføres ogsaa i alle Lyceer, hvor der befinder sig en ordentlig chirurgisk Læreanstalt, og at Professorene, som holder disse Forelæsninger, skal have en aarlig Remuneration af 300 Gylden.

Samtlige Lænderstænder er det paalagt at vaage over, at de foreskrevne Gymnasiebøger ikke sælges over den paa Titelbladet fastsatte Priis, og at der aldrig er Mangel paa det fornødne Forraad af disse Bøger.

(Uf Ten. allg. Lit. Zeit. Sept. 1810. Inthl. No. 67).

Den nye Plan for det juridisk-politiske Studium, udkastet af Hofraad Zeiler, Director for det juridiske Studium i Wien, er nu udkommen. Kun ved Universiteterne i Wien og Prag, og ved Lyceerne i Lemberg, Olmütz og Grätz finder et saadant Studium Sted. Det er ordnet giennem et fire Aars Cursus.

(Uf Hall. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 333).

Reiseren har bestemt følgende Lønninger for de juridiske Professorer. I Wien for dem, som daglig holde tvende Forelæsninger, de øverste hver 3000 Gylden, de mellemste hver 2500 Gylden og de nederste hver 2000 Gylden. For Professorene i Statiistik, som daglig læser een Time, 1500 Gylden. I

Drag for dem, som daglig læse to Timer, de øverste 2000 Gylden, de mellemste 1500, de nederste 1200. Professoren i Statistiken, som kun læser een Time daglig, faaer 1000 Gylden. (Disse Lønninger ere seenerre forhøiede formedelst Papirpengenes flette Cours).

(Sammesteds No. 337).

2. Det franske Monarchie.

Toscana.

Efter et keiserlige Decret af 18 October skulle Departementerne af Arno, det middellandske Hav og Ombrone udgiøre Arrondissementet af et af det keiserlige Universitets Academier. Dette Academies Hovedsæde er Pisa. Det forrige medicinske Facultet i Siena skal udgiøre en Green af det medicinske Facultet i Pisa, og nyde lige Rettigheder. I Florenz og Siena oprettes Lyceer, af hvilke hiint hører til første, dette til anden Klasse. I Pisa skal en offentlig Bygning indrettes til et Communal-Collegium og til det academiske Pensionat. Istedet for Collegio di Sapienza, som Storhertugen underholdt, stiftes 25 Fripladser i det academiske Pensionat paa offentlig Bekostning. Eleverne i de hidtil værende 3 Collegier dal Pozzo, Ricci og Victoriano optages i det academiske Pensionat. Det

forrige Universitetsbibliothek og det ved Sapienza forenes til offentligt Brug. Med Communal-Collegiet forbindes de latinske Classer i de nuværende Segneskoler. Ligejaa skule Communal-Collegier finde Sted i Livorno og Vistojia. Paa første Sted skal desuden ansættes en Professor i Nautiken og en Lærer i de udenlandske Sprog, som ere meest nødvendige for Søfarende. Biskoppernes theologiske Seminarier i Stæderne vedblive, men ere forbundne til at holde sig Forskrifterne i det keiserlige Decret af 9 April 1809 efterrettelige.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. 1810. Intell. Bl. No. 87).

Holland.

I det keiserlige Reglement til Hollands nye Organisation hedder det angaaende den offentlige Underviisning: alle offentlige Underviisningsanstalter skule vedblive og Omkostningerne dertil udredes som forhen. I alle Skoler af enhver Grad skal, efter Forholdet af Disciplernes Tal, ansættes franske Sprogmeistere. Det keiserlige Universitets Stormester skal foreslaae Ministeren for det Indre to Universitets-Titulærraader, som skule gaae til Holland, indhente Underretning om alle Underviisningsanstalter sammesteds og giøre Indberetning

angaaende Maaden, hvorpaa de kunne foreenes med det store Keiserlige Universitets Corpus.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. 1810 Intell. Bl. No. 89).

Montauban.

Den nye Organisation af det her stiftede Seminarium for protestantiske Theologer er gaaet snart fra Haanden. Dette Seminarium, som overmaade meget har lettet Studierne for de Reformeerte i det sydlige Frankrig, og som har givet den literære Verld i disse Egne nyt Liv, giver Byen ny Bægt. Studerende komme herhid fra Bordeaux, Montpelier og Nimes. De nye Professorer, for det meste protestantiske Geistlige, ere i Almindelighed udmærkede Lærde. For kort Tid siden er Hr. Dypia, Præst i Genf, kaldet herhid som Professor i det græske Sprog.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Octob. 1810 Int. Bl. No. 80).

3. Kongeriget Bayern.

Landsbut.

Ministeren Grev von Montgelas "der beviser Universitetet i Landsbut den Vre at kalde sig dets første Curator" har i Begyndelsen af October d. U.

"lyfsaliggjort" dette Universitet med sin Nærværelse for at undersøge dets Tilstand.

(Efter et i Sen. allg. Lit. Zeit. October 1810 Intell. Bl. No. 80 indrykket Brev fra Lands hut, i Anledning af hvilket man ikke kan gjøre Curatoren større Ære end at troe, at det væmmelige Kryberie, hvormed det er opfyldt, vil ligesaa meget misshage Hs. Excellence, som det vanærer den lærde Pen, der nedlod sig dertil).

4. Storhertugdømmet Baden.

I Begyndelsen af indeværende Cursus ere udkomne "Academische Gesetze für die großherzogl. Badischen hohen Schulen zu Heidelberg und Freyburg" (Carlsruhe 1810 38 S. 8). Da nemlig disse tvende Universiteters Love deels hidtil i mange Puncter afvege fra hinanden, deels ogsaa i andre Henseender behøvede en Revision, saa blev det overdraget Ministeriet for det Indre, at drage Omsorg for Affattelse af nye Love for begge Anstalter. Disse erholdt efter foregaaende nøiagtig Prøvelse Landsherrens Sanction d. 25 Octob. 1810. De bestaae af 77 i IX Titler afdeelte Paragrapher, og handle I. om Erhvervelse og Tab af den academiske Borsgerret; II. om Academikernes Forholde til Universitetets Foresatte, Professorer og Underbetiente; III. om Academikernes Forholde til andre Autoriteter; IV. om Academikernes Pligter i Henseende til

beres Studier; V. om de besynderlige Politie- og Disciplinarlove for Academikerne; VI. om Straffe for Academikerne; VII. om Fremgangsmaaden i Politie- og Disciplin-Sager; VIII. om Academikernes Gield; IX. om Universitetsbibliothekets Benyttelse. Efterlignelsestværdig er i Henseende til den første Titel, at ved Immatriculeringen enhver, som kommer fra et andet Universitet, har at fremlægge sin Matrikel og desuden et offentligt Vidnesbyrd om sin Opførsel der; i Mangel af den første staaer han vel provisorisk under den academiske Jurisdiction, men paa hans Bekostning indhentes nærmere Underretning fra det Academie, han først har besøgt, og indtil sammes Ankomst bliver det uafgjort, hvorvidt han kan werde immatriculeret eller ikke. En, som er relegeret fra et andet Academie, kan ikke immatriculeres uden Tilladelse af Ministeriet for det Indre; en med *confilio abeundi* belagt eller af anden Aarsag mistænkelig Student ikkun med Senatets Samtykke, som i Forbindelse med Universitets-Urtemanden afgjør, om hans Antagelse ganske skal nægtes eller kun med Indskrænkning bevilges. Indfødte, som komme fra Lyceer eller andre Lærestalter, eller fra fremmede Universiteter, have at forevise Vidnesbyrd fra Forstanderne af den indenlandske Lærestalt, hvor de have været, forinden de kom til Universitetet. I Henseende til Honorarierne for Professorerne og andre Lærere er

Lit. IV. § 18 forordnet, at de skal erlægges prænumerando. Til sammes Dybeborstel ned sættes en egen Commission. Den femte Titel angaaer Dus eller Dpløb, Studenter=Ordener, Landsmandskaber og andre Forbindelser, hvilke aldeles ere forbudne. Den i Lit. VI bestemte Gradegang i Straffe for Academikerne er: Pengemulct og Frettesættelse, Stue=Huus= og Bue=Arrest, Carcer, Undertegnelse af consilium abeundi — consilium abeundi selv, som bestaaer i Bortviisning fra Universitets=Stedets Hofrets=District og gielder for eet Aar — Relegation i Grader: 1) enkelt Relegation, d. e. Forviisning af bemeldte District paa 4 Aar. Et trykt Relegationspatent opslaaes ad valvas academicas, meddeles alle Universitetslærere, Stadens Tribunaler og Politie=Kammer samt det indenlandske Naboeelag; ogsaa gives den Relegeredes Forældre eller Formyndere derom Underretning; 2) den offentlige Relegation. Ved denne tilføies til den enkelte Relegation endnu Bekjendtgørelse derom til det andet Landsuniversitet og til de udenlandske Høiskoler, med hvilke man derom er kommet overeens; 3) den skærpede Relegation. Ved denne kommer til den offentlige Relegation endnu Bekjendtgørelse til den Relegertes Dorighed og efter Senatets Ekion Hæftelse eller Fæstnings=Arrest; ogsaa kan den skærpede Relegation udstrækkes til meer end 4 Aar, endog gielde for bestandig. Ureløshed hører til de piin-

lige Straffe, som alene af Hofretten kan tilkiendes. Som Anhang medfølger en Formular til den Revers, som enhver Studerende ved sin Immatriculation har at underskrive, og hvorved han især paa sit Erebord forsikrer, at han ei er Medlem af nogen hemmelig Orden, eller nogen Landsmandskabsforbindelse eller under sit Ophold ved det Universitet, hvor han lader sig immatriculere, vil indlade sig i nogen saadan, men meget mere, hvis han hidtil har været Medlem af sliq Forbindelse, strax vil udtrede af samme.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Nov. 1810 No. 353).

Med en Forordning af 26 Julii har Storherzogen af Baden ophævet det hidtil i hans Stater endnu bestaaende Universitetsban, som i mange Henseender hindrede den videnskabelige Uddannelse og ofte formedelst Privatforholde var meget trykkelige for Enkelte. Ifølge heraf staaer det Enhver, som opofrer sig for de høiere Videnskaber, frit for, at besøge de inden- og udenlandske Skoler, ligesom han anseer det hensigtsmæssigst for sine Forholde, og der at fuldende sine Studier. Ikkun dem, som studere Lovkyndigheden, paaligger det, paa et af de tvende Landuniversiteter at høre et Cursus over den badenske nye Landret.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit Sept. 1810 Int. Bl. No. 68).

5. Kongeriget Sachsen.

Wittenberg.

Ved allerhøieste Rescript af 14 Junii er i Henseende til den juridiske Doctorværdighed for Universiteterne i Leipzig og Wittenberg forordnet, at samme, efter de øvrige indførte Prøvelser, for Fremtiden ikkun kan opnaaes ved en Disputation, som holdes uden Præses. Men de, som enten formedelst Frygtsonhed eller Mangel af Færdighed i det latinske Sprog ønske sig en Præses, maae, imod at erlægge et forholdsmæssigt Dispensationssquantum, derom søge Dispensation hos Kirkeraadet i Dresden; men saadanne Personer, som, efter indhentet tilstrækkelig Underretning, befindes fuldkommen uvidende og Doctorværdigheden uværdige, afvises ganske med saadan Ansøgning. Ifølge heraf ophæves ganske den Indretning ved Universitetet i Wittenberg, at de Candidater, som ville disputere uden Præses, hertil behøvede Dispensation.

(Af Neue Leipz. Lit. Zeit, Octob. 1809 Int. Bl. No. 43).

So mere Krigen's mangfoldige Trængsler, som Staden Wittenberg i nogle Aar har følt, og det endnu for kort Tid siden almindeligen udbredte Rygte om denne Stads Indretning til en Grændsefæstning, lod frygte for det derværende Universi-

tets Flor; desto behageligere vil vist nok den Efterretning være Mange, at denne Plan, som Stedets og Egnens physiske Beskaffenhed har gjort muelig, nu er ganske opgivet, og aldeles forsvunden tilligemed alle Formodninger angaaende Academiets Transplantation eller Combination. Ikke mindre Glæde maa det opvække, uagtet alle de mørke Udsigter i en hidtil saa ugrundskelig Fremtid, i dette Musernes Sæde at bemærke vedvarende Virksomhed og levende Interesse for Videnskaberne.

(Af Jen. allg. Lit. Zeit. Decb. 1810 Int. Bl. No. 82).

6. Kongeriget Westphalen.

De tre Universiteter i Kongeriget Westphalen have i afvigte Sommer modtaget de behageligste Beviser paa kongelig Naade og Forsorg.

I Göttingen

opføres et nyt Observatorium, som Kongen har bevilget en Sum af 200000 Fr. Med Bygningssarbeidet begyndes i det løbende Aar, og det Hele skal være færdigt om 5 Aar. Universitetsbibliotheket erholder en ny meget stor Sal, hvortil den tilstødende Universitetskirke indrettes. Denne Udvidelse af Localet er desto velkomnere, da en stor Deel af det Wolfenbüttelske og Helmstädtiske Bibliothek bliver

indlemmet i det Gøttingſke. Alle øvrige Inſtituter ved Univerſitetet nyde vedvarende den høimodigſte Underſtøttelſe.

G Halle

er Univerſitetsbibliothekets Fond forøget med 240 Rdlr. aarlig. Af det Waiſenhuſet og Pædagogiet overladte Kloſterbergenske Bibliothek har det ſaaet Tilladelse at udføge alt, hvad det ſelv ikke endnu beſad. Dgſaa vil det erholde et anſeeligt Forraad af Bibliothekerne i Helmſtadt og Wolfenbüttel. Da nu ved diſſe Forøgelſer det hidtilværende Local bliver for ſnevert, ſaa er Univerſitetet ſkænket et umiddelbar til Bibliotheksbygningen ſtødende kongeligt Huus, ſom i næſte Aar ſkal forenes dermed. Fødselsanſtaltten har ſaaet et beqvemmere og rummeligere Local i den forrige Reſidentſ; ligesaa det mediciniſk-cliniſke Inſtitut. Dgſaa den botaniſke Haveſ og det philologiſke Seminariums Fonds ere forøgede og adſkillige Lønninger forhøiede. For de Studerende ere 87 Friborde forflyttede herhid fra Helmſtadt, og flere Stipendier allerede anviiſte. Univerſitetet i

Marburg

har ſaaet et ſtort Stykke Land til en botaniſk Haveſ Anlæggelſe. Alle Univerſitetets Inſtituter fuldkommengjøres og doteres bedre. Det 7000 Bind stærke, iſær i det hiſtoriſk-geographiſke Fag rige

Euclumer-Bibliothek er Universitetet skænket og allerede opstillet. - Adskillige Professorer have faaet Tillæg.

Overhovedet maa alle de vestphalske Universiteter med Taknemmelighed berømme General-Direktøren for den offentlige Underviisning, Hr. Baron v. Leists Nidkærhed for deres Bedste og Ministerens for det Indre Hr. Greve v. Wolfradts, samt Finanzministerens Hr. Greve v. Bülow's patriotiske Tænkemaade. Paa disse oplyste Statsmænds Iver for alle literariske Anstalters Vel er ogsaa dette et Beviis, at nyligen saavel den halliske Allgem. Lit. Zeit. som de Gøtting'ske gel. Anzeig. er bevilget postfri Forsendelse over hele Kongeriget Westphalen, ligesom de allerede isorveien vare befriede for Stempelafgiften.

Gøttingen.

Der var en Tid, da Opratholdelsen af vort Universitet og dets Instituter var det høieste af vore Ønsker. Den høie Interesse, som vor allernaadigste Konge behagede at vise for Universitetets Flor, Videnskaberne og Studierne overhovedet, opvakte større Forhaabninger, hvilke ogsaa siden hen efter Ønske ere gangne i Opfyldelse. Disse Instituter ere ikke blot vedblevne, men nye Forøgelses og For-

alle-
faaet
rsite-
irec-
aron
liste-
samt
tiske
sver
e et
Lit.
lget
len,
em-
ort
ore
ig-
or,
fte
ter
ter
or

skjønnelse ere komne til, især i den botaniske Have og det chemiske Laboratorium. Ved vor General-Directors, Hr. Statsraad Baron v. Leists, Ridder af den vestphalske Krone, anstrængte Bestræbelser er, med Hs. Excellences, Hr. Ministerens Samtykke for samtlige Universitetets Instituter grundet en egen Casse. Bygningsarbeidet til Bibliothekets Udvidelse og ved Observatoriet er ikke alene besluttet, men, hvad Observatoriet angaar, allerede iværksat. Aarlig skal derpaa anvendes 40000 Fran^{er}, og Arbeidet være færdigt i 5 Aar.

(Af Gött. gel. Anzeig. 1810, 126 St.)

Universitetsbibliothekets Locale begyndte allerede at vorde trang for den stedse tiltagende Masse af Bøger, og den hidtil med saa megen Omhyggelighed vedligeholdte systematiske Orden derved at gøres meget besværlig. Men nu, efterat ikke blot alle det Helmstädtiske Bibliotheks Manuscripter og af dets trykte Skrifter alle de, som manglede i det Göttingiske, men ogsaa Haandskrifterne og de til Completering tjenlige Bøger af det Wolfenbüttelske skulle bringes derhen, bliver en Udvidelse af Localet saa meget mere paatrængende. Kongen har paa sin Giennemreise ved at tage Bibliotheket i Wiesn paa Stedet bifaldt den allerede under den forrige Regjering approberede Plan til saadan Ud-
Universit. og Skole. Annaler 1810, 2 B. H

videlse, saa at Bogsalen fortsættes giennem den hele øverste Halvdeel af Kirken, men under samme ved Sorden indrettes en stor Sal for høitidelige Forsamlinger og Handlinger, hvorimod det hidtilværende store Sommer-Auditorium ligeledes inddrages under Bibliotheket og Bøger deri opstilles.

(Af Gött. gel. Anz. 1810 145 St. hvor ogsaa emtales flere Foranstaltninger som Følge af Kongens Beslutning, efter Hs. Majestats egne Udtryk, at gjøre dette Universitet til det første i Europa).

Professorene Hugo og Gauß ved Universitetet her have erholdt den vestphalske Krones Orden.
(Af allg. Hall. Lit. Zeit. Octob. 1810 No. 270).

7. Preussen.

Berlin.

Sectionen for den offentlige Underviisning har udstædt Følgende:

”At Arbejderne ved det her indrettede Universitet skulle tage sin Begyndelse med Mikelsdag d. U., er allerede blevet bekiendtgjort af Sectionen for den offentlige Underviisning. Men den fuldstændige Grundlæggelse og Indretning af et saa anseeligt Institut udfordrer alt for vigtige og forskjellige Forberedelser til, at de kunde være nogle Maanedes Bærk. Kun efterhaanden kunne duelige Lærere hidkaldes, og Anstaltens Forsatning maa fast-

fættes ved den modneste Overlæg af de dertil medvirkende Collegier.

Derfor er intet betydeligt Universitet blevet skiftet, som strax havde kunnet optræde fuldkomment i alle Deele. Forelæsnningernes Begyndelse, ligesom Professorerne Tid efter anden indfandt sig, maatte ofte flere Aar gaae forud dets formelige Aabning.

Ogsaa Indretningen af det herværende Universitet og de dertil nødvendige Anstalter tillade ingen Overilelse, og om endog dets høitidelige Inauguration, saameget Omstændighederne tillade det, kan paaskyndes, saa tillader dog den Betydenhed, som man ønsker at give Institutet, og Storheden af dets Diemeed ikke, at foregribe de med Betænkksomhed indledede og uafbrudt forfulgte Forholdsregler, uden hvilke det Hele ikke kan lade sig see med fastgrundet Forsatning og uddannet Fuldkommenhed, heller ikke Værkets Fuldeudelse offentligen kan forkyndes.

Men for ikke, indtil det kommer saavidt, at lade Tiden gaae unyttet bort, men lade Institutet, imedens man bereder den constitutionelle Grundvold, efterhaanden danne sig selv i Virkeligheden, og slaae Rødder; for saasnart muligt at aabne det nye Universitets fortræffelige Lærere, der allerede ere udnævnte, og efterhaanden indtræde i deres skionne Virkekreds, og for paa en hensigtsmæs-

sig og nyttig Maade at sysselsætte de unge Mennesker, som for deres Dannelses Skyld allerede ere paa Stedet og endnu indfinde sig der, skulle de academiske Forelæsninger tage deres Begyndelse allerede med det forestaaende Winterhalvaar.

Den i Hall. allg. Lit. Zeit. October 1810 No. 272 aftrykte Fortegnelse over samme, som kun tjener til det større Publicums Kundskab — den egentlige Lektionscatalog skal trykkes særskilt i det latinske Sprog — er fragmentarisk og ufuldstændig med Hensyn til den Idee, som ogsaa Publicum især om dette Universitet af sig selv allerede troer at maatte lægge til Grund, men den kunde ifølge Ovenangførte ikke være anderledes; alligevel udmærker den sig allerede i nogle Stykker og antyder den Skikkelse, som man har ifinde at give det Hele, naar alle Lærerpladse ere fuldstændigen besatte. Nogle Fuldkommenheder tørde vel ogsaa det latinske Lektionscatalog allerede indeholde. Men hvilken en herlig Dvellsplads her aabner sig for det Talent, der allerede er dannet og endnu skal dannes, dette fremlyser i det mindste allerede af dette første Forsøg ved den virksomme Andeel, som ogsaa flere Medlemmer af det Kongelige Videnskaber's Academie frivilligen tage i den tilblivende Anstalt.

Maatte kun alle gunstige Omstændigheder samvirke, for med Lethed og Frihed at hæve et for tydsk Videnskabelighed og Dannelse saa meget lovende

Institut, hvis Stiftelse for bestandig vil paa en skinnende Maade betegne vor Monarkts Regiering, til den Grad af Modenhed, hvortil det kan trives, og som et stort Nationalinstitut med almindelig Deeltagelse høitideligen indvies til sin Bestemmelse. Det Departement, som det nærmest paaligger at pleie Videnskab i Fædrelandet — ogsaa denne dets nye Helligdom, vil ikke lade det mangle paa Iver og Virksomhed, for om muligt inden Aarsfrist at bringe det dertil.

Berlin, den 18 Sept. 1810.

Sectionen for den offentlige Underviisning
i Ministeriet for det Indre.

Nicolovius.

(Af allg. Gall. Lit. Zeit. Octbr. 1810 No. 272).

Det første fra Universitetet her udstædte Lec-tionscatalog (for Wintersemestret 1810=11) er ledsaget med en latinsk Prolog, saaledes lydende.

Expectata dudum neque Vobis solum, Com-militones, sed omnibus ubique, quibus cordi sunt literæ, læta nascentis in hac urbe Academiae primordia indicentes unde potius auspicemur, quam ab eo, qui numerosissimis in patriam beneficiis nomen suum immortalitati consecrat, Augustissimo instituti hujus auctore? Regem nostrum, quo patris patriæ appellatione digniorem vix ulla tulit ætas, affectæ subvenientem rei pu-

plicæ statim hanc quoque partem excitandam suscepisse fovendamque constat, unde et populo suo et universæ Germaniæ lucem salutemque ad omnem sæculorum posteritatem redundaturam intelligeret, regaleque illud cepisse consilium novam humanitati sapientiæque sedem condendi. Magnum opus et, ut ardua sunt præclara quæque, multis illud difficultatibus obseptum. Mis-
 sis ceteris, unam attingimus hoc loco. Nimirum quum, pensitata sapienter re, non alius quisquam ornando huic sapientiæ prytaneo opportunior occurreret locus celeberrima hac et præsentissimis doctrinæ adjuventis affluente urbe, varia tamen consilio obstabant judicia hominum, ex loci magnificentia strepituque et blandientibus undique voluptatum avocamentis non admodum felices studiorum successus animo præsumendum *). Quam dubitationem vicit ipsa litterarum vis et auctoritas. Quid enim? si quem generosioris juvenem indolis, harum semel percepta dulcedine, divinus ille discendi amor inflammavit ita, ut vitam impendere veritati decreverit, qualem unum honorifico studiosi nomine dignum Vos ipsi agnoscitis: eumne putemus, ubi surgens hoc lætissimo flore Musarum sacrarium adierit, in urbe humanitatis sapientiæque et omnium omnino decorum plenis-

*) See disse *Annal.* 1809 2 B. S. 295 f.

sima, in ipsius conspectu Regis, prosperrima magnifici regaliterque instructi operis sui incrementa exposcentis, intuentem quotidie tot et tanta virtutis, gravitatis, doctrinae exempla, tamen ullis unquam praestigiis illecebrisque delinitum ad inertem et ingloriam vitam defluere posse? Ut leviores forsitan mentes multiformis vitae amoena species ipsaque novitas rerum praestringere queat aliquamdiu: ejusmodi certe juvenes, qualis et alma haec ingeniorum nutrix alumnos expectat et patria olim requirit cives, non laudis tantum honorumque cupidine, sed honestate, sed admirabili illa veri visendi jucunditate occupati, immunes prorsus integrique ab omni prodibunt vulgaris fatuaeque vitae contagione. Quod quam vere auguremur, Vestrum, jam est, Commilitones, re ipsa docere. Nempe magnum Vobis onus et civium et exterorum expectatio, majus etiam ipsarum litterarum dignitas imposuit. Non enim ad veterem accessistis vetustaque laude florentem Academiam, quae suis ipsa viribus subnixam Vos quoque evehat et alicui commendet famae, sed, quo contingere Vobis gloriosius nihil neque ad fuscitandam juvenilium pectorum virtutem efficacius potuit, orientis hujus nostrae Fortuna Vestram advocavit industriam, qua Germanorum laudi dicata ipsius incunabula initianda, ornanda, stabilienda exciperetis. Agite

igitur, insurgite fortiter et, quam Vobis palmam optimi Regis munificentia proposuit, hilari alacrique mente capessite.

P. P. m. Septembri 1810 in alma Berolinensi.

Søvrigt er de i Lektionscataloget anførte ordentlige og overordentlige Docenters Antal 34, hvoraf i det theologiske Facultet 4, i det juridiske 4, i det medicinske 7, i det philosophiske 19, foruden 13 Privatdocenter og 6 Medlemmer af Videnskaberne's Selskab, blandt hvilke sidste ogsaa B. G. Niebuhr, som i Aaret 1805 gik af dansk i preussisk Tjeneste. Mod Slutningen anføres Lærere i det italienske, engelske, spanske og franske Sprog, i Fægning og Voltigeren.

Frankfurt an der Oder.

At Universitetet i Frankfurt nylig ved Kongens særdeles Naade har erholdt en betydelig Understøttelse og mangen ønskelig Forbedring, er allerede bekendt. Flere nye Lærere bleve ansatte, de ældre erholdt Tillæg, Universitetsbibliothekets Fond blev forøget med 400 Rdlr aarlig; andre Instituter blev ligeledes saa godt som mueligt betænkte. Universitetet faaer en betydelig Naturaliesamling, og forhaabentlig vil den botaniske Have faae en ny Skikkelse. Et Clinicum understøttes aarlig med 300 Rdlr. Alligevel er endnu mangent Ønske ble-

vet uopfyldt, da Universitetet uagtet Forøgelsen af dets Fonds dog endnu ikke har mere end 20000 Rd. aarlig Indtægt; men med disse ringe Hielpemidler udrettes dog alt, hvad mueligt er. Unægtelig er Frankfurt i de seenerer Tider gaaet frem til det Bessere, og Følgen af de sidste Forbedringer viser sig tydelig saavel i de Studerendes Flid som i deres sædelige Opførsel. Hvis de frankfurtske Studenter forhen ikke stode i det bedste Rygte udenlands, saa er der nu kun een Stemme om, at Tonen imellem dem for nærværende Tid slet ikke mere ligner den forrige. Adskillige uværdige og skadelige Medlemmer af Universitetet ere allerede i forrige Aar bortviiiste. I Aar og Dag er ingen betydelig Exces forefalden.

Et vigtigt Fortrin især for de mindre bemidlede Studerende har Universitetet her i det saa kaldte *Communiet*, en Anstalt, i hvilken 60-70 Unglinge flere Aar igiennem under deres Ophold ved Academiet bespises, om ikke ganske frit saa dog mod et ugentlig Tilskud af nogle saa Groschen. Ei heller mangler det her paa Veilighed til at erhverve ved Privatunderviisning. De Studerendes Antal, som i de sidste Aaringer saa meget har tiltaget, beløber sig for nærværende Tid til 400.

(Udtogsviis af en Skrivelse fra Frankfurt a. d. D. i Haag. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 331).

8. Sverrig.

Lund.

Den 13 Decemb. 1810 var her ved Universitetet foranstaltet en academisk Høitidelighed til Erindring om den afdøde Kronprinds, Carl (Christian) August. Professor i Betsalenheden, Dr. Theol. Joh. Lundblad, holdt en Mindetale, og til Høitideligheden var indbudet ved et trykt Program af Erkeprofst, Prof. J. J. Helman. Det sidste er kommet Udgiveren tilhænde.

"Det var en gammel Skik, siger Forfatt., at holde Mindetaler til afdøde Fyrsters Roes. I disse Lovtaler var dog sædvanlig mindre Spørgsmaal om den Afdødes Fortienester end om Talerens. Tale og Vers hørte med til de øvrige Ceremonier. Smiger, Maladfers Fosterdatter, var altid tilrede, endog for de fletteste, og det gamle Ord: de mortuis nil nisi bene, forklarede saaledes, at den, som i levende Live hverken havde været agtet eller elsket, efter sin Død nødvendigens maatte prisés. Man skulde troe, at Taler og Tilhørere vare stiltiende blevene eenige med hverandre om, hiin intet sandt at sige, disse intet at troe af det Sagte.

"Hvor forskiellig herfra er den Mindetale, som vi her indbyde til at høre! I den er intet digtet eller sminket; alt er fuldt af oprigtig Sorg og inderlig Bængsel. Thi *) celebranda est memoria Principis, quo non alius omni virtutum laude præstantior, populo Suecano carior, toti denique

*) Udgiveren har, i den grundbebe Forudsætning, at i det mindste Pluraliteten af disse Annalers Læsere forstaaer det latinske Sprog, ikke villet betage den skønne Original noget af sit Værd ved en Oversættelse, der neppe vilde kunne naae det latinske Grundsprøgs værdige, tankerige og syndige Korthed, og derved berøve Læsere selv en Deel af Læsnings Interesse.

humano generi amicioꝛ fuit; ita ut fabulas majorum noſtrorum de lacrimis omnium rerum ad mortem Baldari jam veras dices. Ille enim, qui et aliēna et paulo ante hoſtis fuerat, quinque tamen menſibus, quibus noſter erat, id effecit, in quo plurimi reges vitam perdere ſolent, ut omnibus carus eſſet. Poſita erant in eo omnia, quæ nobis in præſens læta, in poſterum ſperanda videbantur. Splendor imperii nominisque Sueciani, integritas morum, nervi rei-publicæ, omnia, quæ vel fato vel culpa poſt ſæculum perdita erant, Eo duce recuperanda credebantur; cumque fatali et præmatura morte hæc omnia evaneſcerent, tum vero non patriam patrem, non regnum Principem, non exercitum ducem, ſed optimum quemque intimum dilectiſſimumque amicum lugere dices, neque rei-publicæ ſolum Eum, ſed privato cuique ademtum; tantusque, tanque inopinatus dolor fuit, ut non ſolum planctu et lacrynis, ſed furore quoque et ſcelere ſignificaretur.

Si verum eſt, quod dicitur, unumquemque ad id naſci, in quo excellat, Carolus Auguſtus ad regnandum natus factusque erat. Ad imperii neque ſpem natus, neque mollitiem educatus, nobilitate generis ad præclara facta, non ab ſuperbiam et voluptatem incitabatur. Regium animum natura dederat, fortuna non corruerat. In bello a puero verſatus, optimorum imperatorum, quorum vel legatus, vel hoſtis fuerat, artem ſecutus, laudem æmulatus. Ex iis, quæ ad rempublicam adminiſtrandam pertinent, nihil Ei incognitum, plurima penitus perſpecta. Erat in eo gravitas, quæ virum, benignitas, quæ bonum virum decet. Nulla in re ſpeciem veritati prætulit; in omnibus recta, vera, ſolida perſequebatur. Acerrimum erat ju-

diciū, ut erraret, certissimus animus, ut fluctuaretur nunquam. Agilis et industria mens, cui universa et communia leviter tenere haud satis erat; vel minima rerum momenta examinare, omniaque propriis oculis subicere, mos erat et religio. Benevolentia, quam vultus totusque habitus arguebat, nunquam tamen in infirmitatem animi degeneravit; in imperando non rigidus, in amando haud indulgens nimis. Parcus Sibi, non aliis; in pauperes praecipue et miseros auxilio promptus; non ut levi munusculo onerosa commiseratione liberaretur, sed considerata liberalitate viam aperiens industriae, necessitudinibus, non horae, sed vitae providens. Si formam denique habitumque viri quaeris, simplex erat, modestus, gravis, heroibus veterum haud dissimilis; adulationi, vel solitae, inimicissimus; vanarum ceremoniarum formularumque contemptor; regiam, dignitatem, non pompa et luxu, sed virtute et ingenio tuebatur. Litterarum Patronus cultorque idem, amore non laudis, sed laudabilium; in his, ut in ceteris, vana aspernatus, solida et utilia secutus; Academiae quoque nostrae, si fata sivissent, Maecenas futurus, id eoque nobis non publico solum, sed privato quoque nomine deflendus."

T r y k f e i l.

Side 207	Linie 15	Dptegneser læs: Dptegneser	
— 215	—	5	83 l. 82
— —	—	7	22 l. 21
— 216	—	16	83 l. 82
— —	—	23	6 l. 8.

